Colecția Clepsidra

HORIA UNGUREANU

RĂZBUNARE RATATĂ

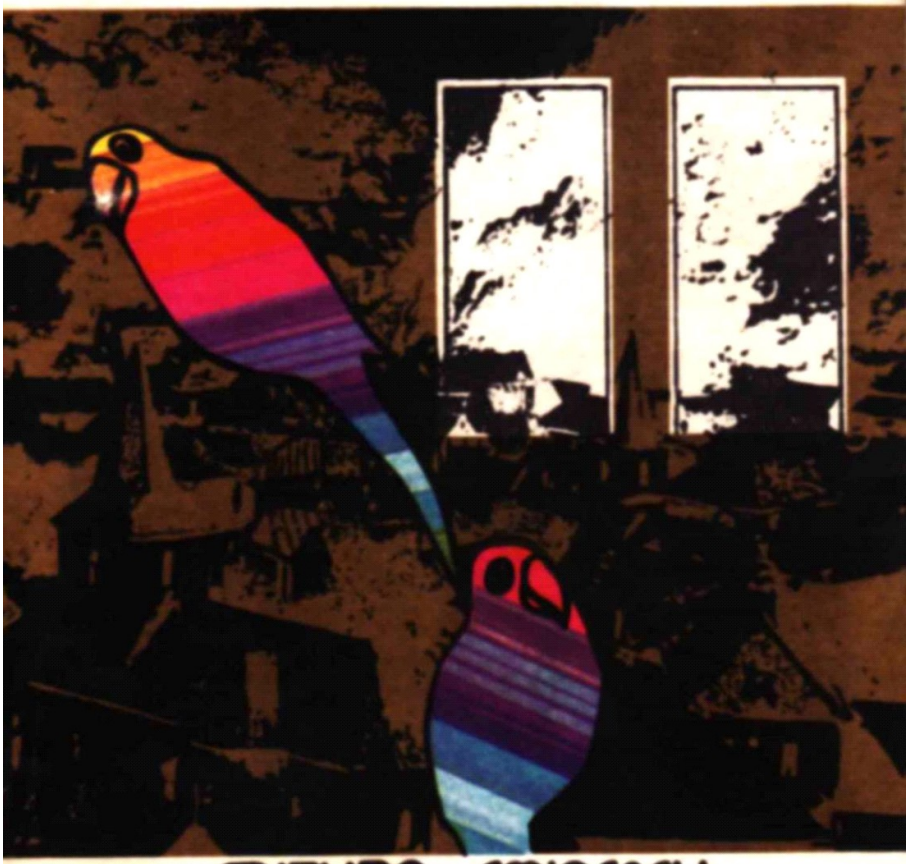

EDITURA EMINESCU

*

Ochiul zilei de ieri (*roman*), *1976*

HORIA UNGUREANU

RĂZBUNARE RATATĂ

✽

NOAPTEA PAPAGALILOR

EDITURA
onrescu

Colecţia Clepsidra

R/ttfi UNARE RATATĂ

CAPITOLUL I

Boitan urca singur strada Primăriei. Încă de când fusese anunţat, avea îndoieli că ar fi ceva serios. Nu putea spune de ce. Poate imobilitatea aerului acestei dimineţi de vâri prelungită în toamnă să fi fost de vină, sau doar proprialui linişte în care se trezise de dimineaţă. Nici chiar pălăv vrăgeală răguşită a plutonierului n-a reuşit să-l irite.

„A fost o seară pe cinste”, exclamase acesta. Şi Boitan ştia că plutonierul n-a avut niciun interes să exagereze. Intrând, spusese pur şi simplu „A fost o seară pe cinste”. * Nici bună dimineaţa, iiici altceva care să însemne un sătuţ* Iar el se ducea acum să-l vadă, mort, pe chiar cel despre care îi vorbise Ursu toată dimineaţa. Mai bine zis, o bui} $ parte din ea.

„Ce om, domnule, ce om! Face să-l cunoşti. Vezi de la o poştă că se învârte în altfel 4 e lume. Scriitori, pictori»

artişti, femei… Şi ce femei!”

Boitan era trecut de vârsta elanurilor nestăpânite. Femei?! Ce poate şti plutonierul acesta, întotdeauna bine pieptănat şi cu uniforma ca turnată pe trupul lui tânăr, despre femei? Mai bine ar tăcea şi şi-ar vedea de treaiş.

Ursu vorbise cu un ton însufleţit, nescos încă din mosfera petrecerii de aseară. Îndoit peste tăblia birouţţă muta fără rost câteva hârtii, mişcându-şi mâinile ca un cân- V tăreţ la ţambal.

— L-aţi văzut?

— Pe e îne?

— Pe pictor. Ce face aici?

Roitan zâmbi ridicându-şi imperceptibil colţul drept al gurii. Asta era situaţia şi nu avea ce face. După atâţia ani, întrebările veneau singure. Ştia că vor urma şi altele şi că nu se vor opri până ce pictorul acela, care, în imaginaţia lui, nu însemna deocamdată decât o beretă şi o salopetă stropită, va deveni o realitate palpabilă. Cu un chip anume, cu 9 culoare precisă a ochilor.

Era un exerciţiu la care Roitan se deda cu plăcere, nescăpând nicio ocazie pentru a-l repeta.

— Vrea să cunoască oamenii şantierului.

Şi a început cu tine!

Nu-i părea rău. Nu din cauza ambiţiilor lui neîmplinite vorbise aşa. Doar că nu suferea pornirile, entuziasmul ieftin. În cei peste treizeci de ani de serviciu a învăţat bine unde duce asta…

— Are să stea aici mai. mult timp. Zice că a venit să lucreze. Primarul şi-a dat imediat seama că nu-i un simplu amator şi l-a invitat la cină. Nu acasă, la restaurant. Eu eram la o bere cu profesorul Milos.

Ultima precizare a plutonierului s-a născut sigur din dorinţa de a-şi explica prezenţa în locul şi printre, oamenii de acolo. Dar, probabil; nu numai de asta. Vorbind, privise înspre Koitan într-un anumit fel, parcă pregătindu-se să riposteze la o remarcă neplăcută a acestuia.

„Deci asta era! Până la urmă s-a făcut masă mare. Care cine-o fi plătit? De bună seamă că nu picţorul Ăştia

nu au bani, niciodată. Unde mai pui că era şi, invitat. Coniacuri, grătare, bere... Sau vin. Şi peste toate, planând dezinvoltă, bereta care-i ameţea cu glume din lumea artelor, cu poveşti despre femei nemaivăzutşi chefuri grozave în birturi şi restaurante unde-i cunoştea fi saluta o mulţime de oameni. Ce putea fi mai fascinant pentru plutonierul Ursu?

— Şi zici că a dormit...

— La Milos. S-a făcut târziu şi profesorul i-a dat *cm*» mera lui. Spunea că-i va găsi el o locuinţă a doua zi şi ei» în noaptea asta, are să doarmă la un coleg.

Fusese gata, gata să întrebe la care. Parcă nu ar şti cu toţii cine este „colegul".

Numai că toate acelea s-au întâmplat aseară. În timpul serii şi al unei bune părţi din noapte, în timp ce Roitati încerca să învingă durerea parşivă din picioare, stând culcat pe spate, cu trei perini sub călcâie. Iar acum urca strada, căutând să lege cap la cap spusele plutonierului cu ale femeii trimisă de nu ştiu cine să-l anunţe cum l-au găsit.

— Aerul încins de deasupra şoselei îi dădea o senzaţie de plutire şi nesiguranţă ca în urma unui intens tratament cu chinină. Părea şi nu părea el. Şi liniştea se pierduse pe drum ca o bucată de gheaţă uitată la soare.

Roitan îşi scotea din când în când pălăria, trecându-şi apoi, peste fruntea transpirată, batista pe care nu o mai lăsa din mână. Simţea cum, sub fiecare braţ, se lăţea, iritfridu-l, o pată umedă.

— Poartă cu el o geantă doldora de fotografii şi tăiaturi din ziare şi reviste. Am văzut şi numele lui Petraţincu. Îl mai ţineţi minte? Tipul acela din Bucureşti oare a vrut acum doi. ani să-şi facă vilă pe deal, în spatie parcului. f

Atunci nu dăduse prea mare importanţă celorspuăe de Ursu. Înregistra, după un vechi obicei, tot ce auzefe. Ca un aparat cu funcţionare neîntreruptă, era capabil râdea după câteva săptămâni, aproape cuvânt cu cuvânt, o discuţie obişnuită auzită în autobuz sau aici, la el în bijrou,

ori în sala de aşteptare între cei care veneau pentru Vreo problemă oarecare. De obicei mutaţii şi flotante. Mai ales în ultimii ani, de când au început exploatările juiniere.

Pentru că, sub ochji lui, se întâmplaseră două evenimente. Ca într-un film bine ticluit, cu un final neprevăzut. Moartea şi învierea localităţii. Ca într-o scamatorie, dar în care nimic nu era inexplicabil, geologii aceia scoaseră din pălărie un ou care s-a dovedit a fi de aur. f Acum nimic nu-l mai putea mira pe Roitan. Învăţase dl într-o viaţă de om se poate întâmpla orice. Şi în bine, dar şi în rău. Oamenii sunt de multe feluri, aşa că numai; iut prost poate avea pretenţia că îi cunoaşte pe toţi. Mai pres pe Mia noi, ce nu încetau să vină în Ridiş. Nu întrebase cum îl cheamă pe pictor. Nici înainte; lei după plecarea femeii de care îşi aduce aminte cu greu. Doar glasul i-l auzea clar, jumătate înspăimântat, Jumătate încărcat cu ceva la care, acum, Roitan îi găsea cu greu un corespondent. Poate întrebare, poate mândrie jftă a fost prima care-l anunţă. Fusese ca o ascultare la raâflio, în care nu poţi vedea faţa celui care vorbeşte. rDe data aceasta se bucura că nu ştie cum îl cheamă. Jfumele au personalitatea lor care, de cele mai multe ori, jwu corespunde oamenilor care le poartă. Roitan încerca, înainte de a-l cunoaşte cu adevărat, să reconstituie chilul *ţi* purtările pictorului doar după cele auzite de la plu Mfiier. Ce ştia despre el? Mai nimic. Un pictor fără chip S fără nume, care reuşeşte să adune în jurul lui mai mulţi ifeţf, mâncând şi bând împreună ca şi când s-ar fi cunoscut tte când lumea. Şi unul din ei îi dă camera în care va dormi pentru ultima oară.

Oare a mai apucat să se culce? Şi de ce la Milos şi nu la hotel? Doar e plătit, are delegaţie, după cum spunea Ursu.

Întrebările veneau mereu, fără să le poată opri.

Avusese o geantă. Poate că şi altceva, o sacoşă, un geamantan, un rucsac „Ce treabă! Să vii pentru a muri într-un loc în care n-ai mai fost. A bănuit oare ce-l aşteaptă? Se spune că cei ca el, artiştii în general, au o

sensibilitate ieşită din comun şi o intuiţie a viitorului neobişnuită.

O beretă şi nişte haine stropite cu culori de ulei. Nimic altceva nu-i venea în minte.

Roitan îşi şterse pentru a nu ştiu câta oară fruntea şi ceafa transpirate, înaintând cu mersul lui cumpătat de om greoi. Părăsi trotuarul pentru iarba uscată de la marginea şanţului. Cimentul încins îi ardea tălpile şi Roitan încerca să şi le apere evitându-l. Într-o mână ţinea batista; în cealaltă pălăria. O părere de vânt îi răcorea din când în când creştetul pleşuv. Rareori întâlnea câte un cunoscut. Şi când te gândeşti că a fost o vreme în care nu-i era nimeni străin! Ştia nu numai cum îi cheamă şi unde stau, dar şi care al cui este, ce bucurii şi necazuri avea fiecare. Pe atunci se simţise un fel de tată al tuturor, important şi util, atent în drămuirea dreptăţii. Să ajungă la fiecare. Caaurile erau rare şi – simple. O bătaie la joc, o ceartă între doi vecini îndărătnici. O vacă pierdută care se sntor – cea singură mai târziu, cu ugerul umflat de lapte. Iar acum…

De departe zări femeile adunate în faţa porţii şi, din – colo de gard, proptit de stâlpul târnaţului, Petran, al doilea plutonier al lui.

Urcând scările casei încercă, pentru ultima oară, să găsească un chip necunoscutului, dar nu reuşi. Imaginaţia îi era total obturată de bereta aceea blestemată.

La niciun metru deasupra covorului văzu o pereche de pantofi albiţi de praf şi, ceva mai sus, înfiptă doar pe jumătate, lama argintie a unui cuţit cu rasele din corn de cerb.

Căpitanului îi trebuiră câteva clipe să se dezmeticească. Abia apoi îşi dădu seama că, încă de la poartă, profesorul Milos păşise tăcut în spatele său. Rămase nemişcat în prag, refuzând să creadă că totul este adevărat. Pentru prima dată i se întâmpla să-l izbească direct în faţă un lucru absolut lipsit de logică. În meseria lui văzuse multe şi de tot felul, dar un om spânzurat şi înjunghiat. În acelaşi timpymu. Privind trupul atârnat de

cârligul tavanului, îşi aduse aminte de vorbele plutonierului Ursu care încercase să-i aţâţe curiozitatea. Într-adevăr, acesta avusese dreptate, întâlnirea cu pictorul depăşise, toate aşteptările. Era mai mult decât o surpriză, era chiar consternare. Cel puţin asta se putea citi pe faţa uluită a lui Roitan. Părea că vede pentru prima dată un ins băgând două săbii într-o teacă.: – Plutonier!

— Ordonaţi! spuse Petran, încercând să pară calm: v Acum nu-i venea prea greu, corpul masiv al şefului său mascând cu totul priveliştea de dincolo.

— Câţi au intrat aici?

Roitan vorbea întors cu spatele la ei, nereuşind să-şi dezlipească ochii de mânerul cuţitului. Era unul cum astăzi nu se mai face. Rareori, şi doar prin pieţele de vechituri mai poţi da de unul la fel.

— Nimeni, se grăbi Petran să răspundă. De când stau eu aici n-a intrat nimeni.

Prin geamul din faţă se* vedeau casele de peste drum şi şoseaua străbătută rapid de umbre. Din stradă, mu rin urii femeilor răzbătea ca un bâzâit înfundat şi monoton. Krţ: linişte.

— Ce întâmplarp. domnule, ce întâmplare!

Profesorul Mijloci încerca să-şi arate mirarea faţă de un asemenea fapt. Trăiscrpină acum liniştii, ca orice burlac „în căsuţa asta veche. Cele două încăperi îi erau mai mult decât suficiente vieţii lui de om cumpătat. O cameră încarc să doarmă şi alta. de fapt o mică tindă, pentru tinetnrile zilnice ale unui profesor de matematică într-o localitate ca aceasta.

Stăteau toţi trei în prag ca şi când ar fi aşteptat să hte. deschidă uşa. Roitan, strângând încă batista în pumnul încleştat al mâinii stângi, ca pe un lucru de preţ ce-ar puteţ altfel, să-i scape. împlântat în pragul ros al uşii, ocupM toată intrarea cu umerii săi largi şi, la niciun metru în urmă. Petran şi profesorul; dezorientaţi ca nişte ogari care, exact cu câteva momente mai înainte, pierduseră turprinzător dar definitiv o urmă.

— Apoi Roitan păşi peste prag. Înconjură camera 4 b

câteva ori, ferindu-se să atingă corpul pictorului, evitând chiar să-l privească. Pe canapea, un geamantan negru deschis, cu câteva haine în el. Geanta, aşezată pe masa de lângă geam. Nimic, în afară de masă, nu părea mişcat de la locul firesc pe care ar fi trebuit să-l ocupe în camera profesorului.

Înăuntru era insuportabil de cald, aşa că Roitan ieftin coridor şi se sprijini de balustrada e lemn. Îşi ndusr aminte de batistă şi-şi şterse încet gâtul transpirat. În aprins la faţă, dintr-odată se simţi obosit.

Curtea, nefolosită de ani, fusese năpădită de o iarbă nărtmtă *şi* deasă, pârjolită pe alocuri de arşiţavării.

Plutonierul Petran îşi aprinse altă ţigară şi arunc» jarul chibritului în iarba din care se ridică brusc un firicel de fium împrăştiat repede de vânt Milos tuşi de câteva ori, însercând să atragă atenţia căpitanului.

— Cum aţi dat de el?

— Venisem să-l scol. Aseară a cam băut şi m-am gândit că… Ezită un moment dându-şi seama că Roitan nu are de unde să ştie. ce a făcut el în seara trecută. Am fost împreună la o bere. Adică n-a fost tocmai aşa. De fapt l-a adus acolo primarul.

— Se străduia să-şi găsească cuvintele, lucru ce nu-i stătea în fire. Roitan asculta, uitându-se cu un interes exagerat la zidul galben al clădirii ce închidea una din laturile curţii. Un geam înalt şi nefiresc de îngust sta deschis înspre afară. În fund, curtea era despărţită de grădină printr-un gard vechi, din sârmă împletită. Pealoduri se căscau găuri în plasa ruginită de vreme. Din capătul câte urfui tălp atârnau fire de sârmă ghimpată. Preocupările gospodăreşti ale lui Milos nu depăşeau cadrul strâmt al camerelor sale.

De la trepte înspre fântâna cu cumpănă o cărare îngustă tăia ca o cicatrice covorul de iarbă.

Va să zică, taburetul în loc să stea „cum ar fi fost normal, sub picioarele spânzuratului, a fost găsit lângă perete; la nici doi centimetri distanţă de acesta. Tencuiala neatinsă şi lipsa oricărei urme de var pe marginea

scaunului dădeau să se înţeleagă că ce? ce-l pusese acolo n-a fost nici grăbit, nici neatent. Urme abia vizibile de praf pe tăblia scaunului îi arătau căpitanului că cineva s-a urcat încălţat pe el, ca apoi să şteargă destul de neglijent urmele lăsata de tălpile încălţărilor. Dacă era aşa, Roitan îşi zise că acela, ordine ar fi fost, n-a dat dovadă de prea mult. ael într-o operaţie atât de simplă. Altfel nu-şi putea explica! neglijenţa cu care încercase omul să facă urmele dispărute.

— Scaunul stă întotdeauna acolo?

— Care scaun? nu înţelese Milos. În tindă, la masa de lucru a profesorului, mai existau două scaune, cu spătar curbat.

— Am. găsit taburetul în stânga uşii. De regulă acolo 11 ţineţi?

— Nu. Aseară când am plecat mai era încă la locul lui, în faţa toaletei.

Profesorul părea sincer mirat de observaţia căpitanii» lui. Probabil că, în zăpăceala momentului, nusesizase schimbarea.

— Uşa era încuiată? Vreau să spun când aţi revenit, azi dimineaţă.

— Nu, dar nu m-am mirat. Crezusem că deja 8-a sculat.

— Aha! făcu Roitan, apoi nu mai spuse nimic.

Ascultându-şi glasul, căpitanul avea impresia că altcineva. În afara lui, pune întrebările şi sie miră de lipsa de metodă a aceluia. Între timp încerca să găsească o explicaţie felului stupid în care lucrase asasinul, numai că nu dădea nicicum de rostul cuţitului. Slabele urme de sânge nu puteau însemna altceva decât că pictorul era mort în mo*mentul în care a primit loviturile.

— Şi? îl îmboldi din nou pe profesor”.

— V-aţi trezit? am întrebat deschizând uşa tindei. Dar, nu mi-a răspuns. Am trecut dincolo şi, în primul moment, mi-a făcut impresia că umblă la bec.

Adevărat, cu greu poţi bănui că cineva stă spânzurat. În propria-ţi casă.

/ profesorul scoase batista şi începu să-şi frece palmele Uăezite. Arăta nefiresc de corect îmbrăcat pentru situaţia «ceea. Doar pantofii prăfuiţi că ai mortului, puneau o notă discordantă în ţinuta lui şi şuviţa de păr care se în Teâpăţâna să alunece tot timpul în faţă. În general nu era unul care să secase influenţat de ceva care nu-l interesează direct. Acum se străduia să răspundă corect la întrebările căpitanului.

Roitan îşi mută privirile de la Milos la plutonier.

— Cum de eşti aici?

Scăpat de aerul închis al casei, Petran îşi recăpătase o parte din liniştea cu care obişnuia să întâmpine întâmplările vieţii. Avea acasă trei copii de crescut şi, în pat, o nevastă bolnavă care nu putea coborî decât ajutată. Anii în care fusese de toate în casă. i-au conferit chipului său o încremenire de om ascuns şi greu de înţeles. Adevărul e că multă lume se fereşte să aibă de-a face cu el.

— M-a strigat Tena, răspunse imediat Petran. Apoi am considerat că-i bine să nu las oamenii să-şi vâre naşul pe-aici.

Brusc, Roitan îşi reaminti chipul soţiei lui, Tena, telefonista, şi faptul că plutonierul locuieşte pe aproape, imediat după colţ.

— Urâtă treabă, continuă plutonierul, întorcând capul înspre intrarea tindei. Nu văd cine s-o fi putut face.

Una o excludea pe cealaltă. Frânghia, cuţitul, şi invers. Admiţând funia, cuţitul îşi pierde tot hazul. Ce minte dementă, Roitan nu-şi putea imagina altfel, găsise de cuviinţă, după ce l-a agăţat acolo, să-i mai dea, mort fiind, şi trei lovituri de cuţit? Pentru siguranţă? Pe dracu'! Cine-a mai văzut spânzurat trezit din morţi? Singura explicaţie valabilă părea ivirea unui moment de rătăcire în mintea cuiva. Dar într-a cui?

— Oricine, se trezi Roitan vorbind, ca şi când, într HOĂ târziu, s-ar fi hotărât să răspundă plutonierului. Dar Pitran nu-l întrebase nimic, iar vorbele lui n-au fost altceva decât mirare. Aşa că privi spre Roitan ca şi când acest»! l-ar fi învinuit de ceva.

— Of, doamne! Cine-ar fi crezut?! începu Miloş să se plângă. Când te gândeşti că puteam fi eu în locul lui.

N-ar fi exclus, îşi spuse Roitan. Victimă nevinovată căzută în capcana întinsă altuia. Lui Milos, de pildă. Işă aşează apoi pălăria pe cap şi începu să coboare scările. Sub paşii lui lemnul scărilor gemea înfundat. Apoi, din curtţ se adresă celor doi rămaşi încă în coridorul înalt.

— N-ar fi rău să mai staţi o vreme pe-aici.

Profesorul dădu din cap a înţelegere. Lui îi fuseseră adresate vorbele alea.

Ajuns în stradă, Roitan încercă să împrăştie femeie adunate în lungul gardului. Cum îşi rotea braţele, vorbind» părea că mână spre casă nişte păsări rătăcite.

CAPII911». U

Plutonierul Ursu scria ceva într-un registru. Când Saferfl Roitan se ridică brusc în picioare, privind curios înspre tă? pitan. Vru să întrebe ceva, dar şeful său i-o luă

— Fă-mi legătura cu Pâncota.

Ştia acum datele esenţiale. Pictorul avea patruzeci şi cinci de ani, se numea Tudor Deleanu şi murise. Baligi

IC nedesfăcut arăta clar că nu mai apucase să-l folosească în noaptea aceea.

Un timp nu scoaseră niciunul vreun cuvânt. Deşi 2* birou era aproape răcoare, Roitan continua să-şi facă viat cu pălăria. Apoi telefonul ţârâi scurt şi căpitanul puse mia» pe receptor.

— Alo! Aici Roitan. Poftim? Căpitanul Roitan de te Ridiş. Dumneavoastră sunteţi? Să trăiţi. E nevoie de echipă… Un nebun… A venit ieri. dracu’ ştie de unde, pl dimineaţa l-au găsit spânzurat. Tudor Deleanu… pictor cred. Aşansusţinea el… Da, şi Marinescu… Cum? Sigur, fie şi Ian cec… În regulă… Să trăiţi.

Lucru tare neplăcut. Pe o aşa căldură numai asta mai lipsea.

— Ursule!

— Ordonaţi.

— Mai spune o dată istoria de aseară.

Povestea plutonierului avea aum mai multă viaţă. L»

r pul beretei îl luă un cap rotund, acoperit cu păr cărunt; giurt, pieptănat în jos, spre frunte. Salopeta nu era altceva pe cât un costum albastru cu dungi albe. subţiri. Sub paa – pioni o pereche de ciorapi parcă făcuţi din acelaşi matinal ca şi hainele. Pantofii, vechi, scâlciaţi şi cam prăfuiţi E Genul acela de oameni cărora întotdeauna le liffeeşit câte cava pentru a fi cu adevărat bine îmbrăcaţi. J; – Ştiai cum îl cheamă?

— Aseară fi ziceau „maestre”. cum ştiu, şi Ursu arătf cu capul înspre telefon. 4

râum a venit?...

— L-a luat unul cu camionul, de la Pâncota. Zicea ci s-a plâns că nu-s mai dese autobuzele.

Roitan întreba de una» de alta. În aşteptarea echipat. Spera să pice dintr-un moment în altul. Doctorul Iancet cu ochelarii lui auriţi aşezaţi în faţa unor ochiveştifetnih raţi, verzi şi umezi ca mătasea broaştei, Marinescu, tipiţi acela tăcut şi meticulos, căruia rar i se întâmpla să-i scaM ceva şi care. avea acasă, în apartamentul din Piaţavecş în nişte albume orânduite pe ani, fotografiile tuturor esefiţ-cilor şi criminalilor cu care avusese el de-a face. Mai el şi cel cu amprentele, care purta după el în toate qcaztiţi o geantă jerpelită, burduşită cu fel de fel de substanţa» periuţe, bucăţele de sticlă, cârpe şi Dumnezeu mai ştie un altele. Maiorul era plecat la Arad...

— Cine a mai fost cu voi la masă?...r

— Primarul, inginerul Căliman, Milos, un alt inginer» unul tânăr care lucrează la mină, dar el a stat puţin, ip câteva rânduri a trecut şi responsabilul pe acolo. Şi.eu* păru că-şi aminteşte plutonierul, doar în ultima clipă.

Sigur, atracţie mare. Căpitanul simţise încă de dimineaţă o inexplicabilă aversiune faţă de pictorul acela necunoscut. Nu-i plăcea. Prea era volubil şi gălăgios.

De data asta, auzind pentru a doua oară relatarea plutonierului şi după ce l-a văzut pe Deleanu, putea facenţttfjt mai uşor reconstituirea scenei. Treaba părea simplă, «pe numai până la un punct, de unde se complica al dracului Pur şi simplu raţiunea căpitanului, bunul lui

simţ chiar, refuzau să accepte faptele aşa cum, realmente, păreau a se fi petrecut. Ceva nu mergea. Cuţitul îl încurca cel mai tare. Fără el ar putea accepta pe moment chiar şi ideetf sinuciderii, deşi...»

Ca orice om, dar mai ales ca vechi lucrător în miliţie, îşi făcuse o părere cât de cât adevărată despre sinucigaşi, Obbervase că mai toţi se trădau prin ceva. Bunăoară coriolan, bătrânul acela care a stat ani de zile, singur, în fcasa lui de la marginea cimitirului. Oamenii aproape că îl şi uitaseră când, aşa ca din senin, s-a răspândit vestea că tiu mai poate, dormi. Şi aşa a şi fost. Gânci zile şi cinci nopţi a

«SSsă ŞasE-S

pul Slab şi uscat în dudul din curte. Sau Iosana, fata lui r-ferki-detodea° Ara – tă1 viaţet jf ostă e>Uf Un la telălui] neştiiia Sciod-ce-odihna. (Tfată singuratică şi sperioasă ca o vietate de pădure. La câteva zile după arestarea bărbatului ei, a dispărut. Mai apoi a fost văzută prin munţi, în stratuigerari scurte şi nesigure, care puteau fi doar simple păreri, de fel de fel de oameni ce-şi păşteau vitele pe Highiş. Până când, într-o dimineaţă, a icos-o taică-su din fântână. Venise să moară acasă.

Se părea că toţi, înainte de a face ceea ce le intrase în cap. Încercau să fugă. Să fugă cu adevărat sau doar în ei în Mşi, ca sărmanul Coriolan, sperând astfel că pot scăpa de otva care nu le mai dădea pace şi linişte, dar nereuşind gină la urmă: ideea trecerii dincolo ca singur mijloc poftibil de izbăvire. Un fel de pod, dar peste o altă râpă „pe fere cu greu se hotărau să-l treacă.

6 Doar Deleanu o făcuse petrecându-şi, bând şi cântând Irni NUI Iancului, ca un ora lipsit de grijă. Roitan îl vedea I; a< um atârnând sub bec. Da, arăta ca orice spânzurat. Nir. k deosebit, dacă elimini cuţitul. Cine ştie, poate că asta f fac ele de obicei. E posibil ca totul să se fi desfăşurat ci apă; un plan bine chibzuit, pus la punct etapă cu etapă încă dinainte, înainte de a ajunge în Ridiş. Sau nu. Ideea să-i fi venit mai târziu, în timpul chefului, sau şi mai târziu, în casa lui Milos, înainte de a se culca. Doar

frânghia era pregfttkft, îl aştepta. Nu avea decât să o dea jos de acotat, «n Hmgul târnaţii lui unde o întinsese profesorul pentru «p* «atol rufelor sale. Dar de ce? De ce, şi într-un caz şi fa altul? Adică de ce trebuise să moară?

Şi nu crantirtiai cuţitul. Intrând în camera lui Milef-Roitan simţise un oarecare miros. La început nu i-a dil; mare atenţie. Apoi, încercând să-l determine, şi-a dMr seama. că nu poate. Ceva foarte cunoscut dar care, di toate eforturile căpitanului, refuza să se dezvăluie.

Pe măsură ce relatarea plutonierului se apropia de sfârşit, Roitan îşi da tot mai mult seama că istoria nu se încheagă şi că Tudor Deleanu nu vrea să stea în centrul imaginii. Nu reuşea să fie personajul cel mai important bt. petrecerea organizată chiar pentru el. Era ca şi când ai fi plasat o fotografie în mărime naturală sau un manechinta mijlocul unei mese de cheflii, iar aceştia să ia manechftrii (sau fotografia) în serios şi să vorbească şi să închine cu el. Adevărul ecftnu mergea defel. Cu cât se chinuia Roitan mai mult, cu atât Deleanu se încăpăţâna să rămână doar o plăsmuire inertă, lipsită de înţelegere faţă de străduinţer căpitanului de a-l anima;».

— La dracu'! spuse Roitan şi lovi cu pumnul în tăblŞ* biroului. Se ridică apoi şi se întoarse să privească strada prin fereastra larg deschisă. Nu-i erau fireşti astfel de ieşiri, aşa că Ursu se întrebă surprins cu ce a greşit. Un timp nu ştiu ce să facă, după care tuşi încurcat şi reluă timid de unde-a fost întrerupt

* – Primul care a plecat a fost profesorul Milos. După câteva minute bune, să tot fi fost…

— La dracu'! repetă Roitan, şi în momentul acela*, dincolo, în stradă, se opri maşina miliţiei. Cineva deschise poi cheia şi începu să-l strige pe căpitan.

Văzându-i, Roitan îşi întoarse ochii în altă parte.

:) Cei trei păşeau în tăcere. Spre sud. dincolo de capăttul M pantă al străzii, se zăreau, tremurate, prin aerul încălzidurile roşii ale blocurilor care se construiau pentru mineri. Aici, în vale, toiul era ca acum douăzeci de aai. Singura schimbare a fost asfaltarea şoselei ce duce

spre zăcămintele de cupru descoperite în urmă cu opt ani. Astfel că într-o dimineaţă nedeosebită cu nimic de celelalte, compresoare, buldozere şi camioane grele încărcate cu generatoare, instalaţii de foraj, grupuri electrogene, fiare şi baloţi de sârmă au început să treacă fără oprire, de la K>rd spre sud, către aceeaşi ţintă aflată undeva în măruntsţele munţilor. În urma lor, casele Ridişului rămâneau acoperite cu un strat subţire de colb alb şi f-in, ca un văl de «Ştearsă. Apoi pe Izlaz s-au ridicat primele barăci de seinei un, pentru străinii aceia îmbrăcaţi fiecare altfel şi care, a<u adus aici, odată cu maşinile şi aparatele lor, modul de jiviaţă şi graiul potrivit locului de unde veneau. Şoferi, bulp-zerişti, artificieri, ingineri năvăliră în iureş peste linişjjfea localităţii de la poalele Highişului, pulverizând-o în Paţe vânturile.

a cu timpul, locul barăcilor l-au luat blocurile, ceva mai «piei la început, şi, în nici opt ani, pe locul fostului izlaz, indicat un adevărat orăşel, cu şcoală, cinematograf, far Miacie, restaurant şi toate celelalte.

Boatah îşi lăsă ochii în jos, clipind des. Lumina era dureros de intensă. La dreapta, în rând cu el, mgrgea Iancec, tânărul medic legist venit în locul lui Boieru, plecat în Itoneşdiu. Puţin mai în urmă, mestecând ghemotocul de gumă, Marinescu, pe umăr eu aparatul său de fotografiat Tăceau moleşiţi de focul ce curgea peste ei. Durerea jlin picioarele căpitanului nu slăbea deloc, iar pantofii păreau din plumb încins. Ramele aurite ale ochelarilor Iancec aruncau scântei la fiecare mişcare a capului…

„Dacia” miliţiei trecu pe lângă ei acoperindu-i cu pM şi miroş de benzină arsă. Roitan se opri, îşi şterse frunţtgl apoi porni mai departe exact în momentul în care începum să bată clopotele bisericii. Mortul nu era de aici dar trebuia respectat.

Salvarea aştepta în faţa porţii Cealaltă maşină oprise ceva mai sus, sub ramurile stufoase ale unui dud.

Petran stătea tot acolo, proptit de stâlpul târnaţuhii, neclintit ca acum două ore. Fuma. În poartă, Stela Temi, telefonista, în tură liberă probabil. Mâna dreaptă o avea

înfăşurată într-un colţ al şorţului de bucătărie, obicei cu oare Roitan s-a obişnuit greu după venirea în Ridiş. Nfeţfe ieri pe unde umblase nu a mai întâlnit felul acesta de a-ţi exprima teama şi îngrijorarea.

Văzându-i, Petran îşi aşează chipiul pe cap şi dădu un bobârnac ţigării, aruncând-o în curte.

Camera era mobilată la fel ca mai toate celelalte mă caselor nou construite, ori ale blocurilor înălţate dincolo de Râpa Niomii. Recamierul, cu ladă şi spătar tapiţat, pe peretele din dreapta; în faţă, la stânga geamului, un dulap-vitrină în oglinda căruia se reflectau nelipsitul serviciu de cafea şi un peşte de sticlă; pe peretele cu uşa „ţoft? le ta de rigoare cu oglinda ei asimetrică. Masa, care ptnă mai ieri stătuse de bună seama la mijloc, era trasă spri celălalt geam cu perdele de tifon ce dădea în curte. Pe masă, o pătură subţire de lână ţesută în motive florale. Covorul de iută, colorat în alb şi albastru, acopere* aproape întreg spaţiul dintre mobile. O mică vază cu fktti artificiale trona singură pe marginea toaletei.

În mijlocul camerei, agăţat de cârligul gros al teului cu glob alb, atârna nemişcat pictorul. Profesorul Milqş privea nehotărât din uşă. Lângă el, cu altă ţigară în gură, plutonierul Petran urmărea atent scânteile alb-orbitoare ce săreau din blitzul lui Marinescu.

care ştia-ce are de făcut şi îşi vedea liniştit de lu’ în spatele plutoniena Mse. iviră cei doi de la Salvare.

Căldura le călca tuturor pe nervi. ipana ridicata a iintinn „Batista era numai Duna se arul capului. Când îşi agita braţul, căpitanul părea o *ite* – uriaşă care încearcă zadarnic să zboare cu o sân* aripă. Ascultând doar, ştia ce se „întâmplă în spabei doi deja Salvare trecură prin curte, cu targa grea M. Omul din faţă şchiopăta, târându-şi prin praf piciogulf-Mrin-oa terminatele scăpări probabil acum jeza în husă. Medicul legist scria ceva scârţâind eu pe Pelikanului pe care-l purta de obicei prins în buzunade la piept al vestonului.

Ce să fa, e cu astea?? et-an puse pe-masă lucrurile scoase din buzunarele te-pinsela Toc-Tun gest-abit, 1

parcă* s-ar fi scuzat! a el le-ar fi pus acolo, din greşeală.

Cineva încercă becul şi, pentru o secundă, pe masă, faţa lui Roitan, apăru, abia vizibilă, umbra sa. ")

— Cere o pungă".

Marinescu cobora treptele. La ultima se opri şi scuipă în praful curţii. Îşi săltă apoi aparatul şi porni spre straidJK Roitan se întoarse. Becul, stins, pendula încă, uşor.

— Deocamdată atât, spuse Ian cec, înşurubând capacul stiloului şi vârându-l în buzunar, îşi scoase apoi ochelarii şi începu să şi-i şteargă cu mişcări mecanice. Acum părea altul. Avea aerul orbilor neajutoraţi care aşteaptă să fie trecuţi pe cealaltă parte a străzii.

Petran se întoarse cu punga. Trecând prin dreptul scaunului care stătea tot acolo, lângă perete, se aplecă asupra lui, ca şi când ar fi vrut să-l ridice.

— Stai! strigă Roitan. Lasă-l acolo.

Era un taburet de bucătărie, vopsit verde. Pe un-i dintre stinghii atârna o cârpă roşie.

„Scaunul şi mirosul", mormăi Roitan. Încă nu avea. un plan şi asta îl irita. 1

— Ce-i sigur e că-i mort, încercă Iancec să glumeasdk dar faţa îi rămăsese impasibil –, neutră. Cuţitul n-a mai putut face nimic. Omul era deja mort de cel puţin zeoe aţinute. Sper să nu mă înşel. Şi dacă te interesează, părerea mea este că au fost doi. Poate chiar trei, dar atunci, unul cel cu cuţitul, a sosit mai târziu. Altfel nu văd de ce» făcut. Nu sunt decât trei lovituri, toate uşoare.

— Cred cât îţi s-a luptat cu ei. Mâine îţi trimit procesul verbal. Mii răroli?

Ieşi nemaiaşteptând răspunsul căpitanului.

Au lucrat repede", se gândi Roitan, urmărind din coridor plecarea Salvării. Iancec se opri în poartă, privi poi şi făcu înspre Roitan un semn cu mâna. Acesta înefină capul şi încercă să zâmbească. Îi plăceau oamenii tăcuţi.

tind* şi intră în camera cealaltă. Acum părea ceva – mai puţin cald înăuntru. Văzu scaunul şi se îndreptă oftând Spre el.

— Nu acolo! strigă Milos. Ştergeţi tot, pentru numele

Roitan sări speriat, neştiind ce-a făcut. După care, din un timp tăcură amândoi. Apoi Roitan începu să-l întrebe. Afară, plutonierul Petran aştepta liniştit ordinele

CAPIT01. UL III

I Trecuse de cinci şi soarele încă ardea. l Rezolvase totuşi câteva lucruri. L-a ascultat pe profesor tei i-a cerut apoi să dea şi o declaraţie scrisă, pe cei doi sergenţi i-a pus să chestioneze vecinii, doar, doar or fi ştiind Şteunul din ei ceva, a vorbit la telefon încă odată cu „conjâiferul* şi a primit confirmarea pentru anchetă. Acum se inf De la şcoală şoseaua urcă uşor, în linie dreaptă, şi doar: după ce depăşeşte Izlazul, printr-o curbă largă, deschisa fepre stingă”, se duce către poalele împădurite ale Highişului. r Deocamdată între cele două părţi ale localităţii, vechiul IHidiş şi Izlaz, există o legătură destul de slabă. Doar că le înscriu în perimetrul aceleiaşi localităţi şi au conducere unică. Altfel, în vatra aşezării rămăseseră ridişenii, adică cei născuţi acolo din tată în fiu, iar Izlazul cătetâf cuit aproape numai de noii veniţi. Amestecul dintre ei era pe la început. Cei din vale spun „mă duc la oraş”, ceilalţi „mă duc în sat”. Graniţa o constituie Râpa Niomii şi pen dul construit peste ea, pe care îl trec dintr-o parte în alta Ridişencele, cu lapte şi fructe, spre „oraş”, minerii, it) borând să bea un vin bun la birtul lui Lup.

Roitan se întrebase de multe ori ce s-ar fi întâmplat cu aşezarea aţa atât de veche dacă inginerii aceia n-ar fi nimerit aici, absolut întâmplător, după cum credea el, şi n-ar fi dat peste zăcămintele acelea. Citise sau auzise că a lume ar exista nenumărate localităţi, chiar oraşe, moartei f dar refuza să conceapă că Ridişul ar fi putut deveni una dintre ele. Era încredinţat că ceea ce s-a întâmplat trebuia, în mod logic, să se întâmple şi că, dacă nu s-ar fi ivit mineritul, găseau ridişenii ceva în loc.»

Drumul de acasă până la post ţine cam douăzeci de minute. Nu e lung, dar el niciodată nu a umblat repede. Avea obiceiul să vorbească cu oamenii şi copiii întâlniţi în cale şi, uneori, intra la un pahar rece de vin. Aşa afla

aproape toate noutăţile. Pentru copii avea pregătite în buzuftripjb pungi cu bomboane, care, vara, îi murdăreau hainefei Marta nu spunea nimic, simţindu-se oarecum vinovată dl n-a putut dărui soţului ei măcar un urmaş. Era singurul lucru ce le lipsea şi Roitan se consola iubind copiii împreună, formau un grup ciudat. Omul acela înalt şi graţ înconjurat de copii de toate vârstele „construind şi îaifetând zmeie, organizând întreceri de tir cu arcul, în care câştigătorul primea două bomboane, iar ceilalţi, una, pescuind în Vale; sau făcând mici excursii de o jumătate de de unde se întorceau cu ciuperci şi poame de pădure. Sffce seară se adunau pe podeţul văruit din faţa postului şi ţi ascultau cum «pline poveşti, „În mare parte inventate de el. Punea atfţa patimă în asta încât, auzindu-l, ai fi zis că şi le spune sieşi. Poate şi pentru că el nu a avut de la cinefea le asculte atunci, demult, în serile copilăriei lui apuse. Cine nu arepănitţi, nu arenici bunici.

Ajungând dincolo, pe Izlaz, Roitan observă încă o dată cât de repede noul se stabilizează, devenind fapt obişnuit de viaţă. Iată, nu s-au scurs decât opt ani şi parcă de când lumea Izlazul nu a fost altceva decât un pământ ocupat de străzi şi blocuri, de spaţii verzi şi de terenuri de joacă.: Peste imaginea vechiului izlaz, parcul părea o mănuşă fină trasă pe mina aspră a unui muncitor.

— Terasa hotelului era aproape pustie. Sub umbrelele de soare, doi mineri, în maiouri şi sandale pe picioarele goale, încercau să se răcorească bând bere la halbă. Pe faţada clădirii, sub streaşină, scria cu litere mari, albastre, Hotel Izvor.

Roitan se obişnui încet cu sem iântuneripuf dipăuntru. Barmanul îndreptă spre el o faţă suferindă, frispată, ca şi jeând ar fi ţinut tot timpul picioarele în apa îngheţată a – izvoarelor>care alimentau orăşelul. Citea *Sportul*, cocoţat jtn spatele tejghelei, pe un scaun foarte înalt. Calendarul de deasupra etajerei cu sticle arăta: marţi, 3 septembrie. În fund, la o masă, două fete şi un băiat lângă geam, uh bătrân arunca bucăţi de langoş câinelui său. La fiecare îmbucătură, gura animalului se

închidea cu un clănţănit metalic.

— O bere, ceru Roitan. Vru să mai adauge-eeva, dar ţaţa plecase deja, nu-i mai văzu decât spatele mlădios de femeie tânără. Cât era sala de mare, aşcă-te în xinduri, mese şi scaune. O masă la patru scaune. Niciunde două sau trei mese alăturate.

Uşa din spatele barului se deschise lăeind să intre of» mele corpolentă. îmbrăcată într-un halat alb, pătat.

— Vasile, hăi să-mi tai o găină!

Pe barman îl cheamă Vasile Cobzaru şi are un talent deosebit în a găsi motive de ceartă consumatorilor. InaiaAÎ de a veni aici fusese vârtzător într-un *aprozar* la Pâncota* Nevastă-sa găteşte sarmale bune şi, cam o dată pe lunii Roitan o aduce pe Marta aici, la cină.

Masa la care se aşezase, imediat în dreapta intrării/era mascată de aripa deschisă a uşii. Prin geamul prost a o» perit al vitrinei, soarele îi ardea spatele.

Stăpânul câinelui sorbea înghiţituri mici din paharul un vin roşu. Javra moţăia acum încolăcită sub scaun.

— Doriţi să gustaţi ceva? Avem nişte frigări proaspete.

Barmanul stătea înfipt în faţa lui. privindu-l fără pe de interes. În mina stângă avea un şervet nu tocmai curat

Roitan îi trase un scaun de sub masă. Încerca să faci abstracţie de vădita proastă dispoziţie afişată de Vasijfr Cobzaru. Barmanul se aşează încet, aproape alene, ca unii ce n-are nimic de câştigat din asta.

— Aseară ai fost liber?

— Am fost, răspunse Cobzaru. Privea cu acelaşi dezinteres firimiturile uscate din jurul scrumierei. Apoi pâra că-şi dă seama de adevăratul sens al întrebării şi conţinui; Dacă vreţi să ştiţi ce-am făcut, întrebaţi-l pe celălalt. l«pe ajutat până la închidere. Face şi el la fel când am muift clienţi.

Abordându-l pe barman, Roitan* nu mizase pe cine fttt ce dezvăluiri, aşa că răspunsul înţepat al acestuia îl fl Hi indiferent. Ştia că la prima vorbă mai aspră se va uium

Dar acum nu avea nevoie de lamentaţii, îi convenea

năift r ts

mult aşa. Cel puţin deocamdată. Ultima afirmaţie a bar «MMhii o avertiza ca un semnal luminos. „Când am mulţi sfeentl”. Deci aseară au fost mulţi, deci „nu-i pot ştii pe toţi îţi»-au perindat pe la mese”.

— Mă interesează doar o singură masă.

Căpitanul nu înţelegea pentru care motiv anume încerca celălalt să se apere. Cunoştea sistemul: nu ştiu, n-am văzut. Aşa începe fiecare. Nu părea un fricos. Roitan regretă că nu a încercat până acum să afle în ce ape se scaldă cei de la Izvor.

— Care?

„Nu vrea”, se gândi. Simţea cum stomacul îi tremură veor, scuturat de un început de râs. „Nu-i târziu nici de-aacum”, îşi zise… Mâine sau poimâine, se hotărî căpitanul. Atunci să-l văd…” Sorbi din paharul verde, de sticlă GKMBĂ, şi-l umplu iar. Transpira prin toţi porii, în creştet stăteau, gata să se prăvălească, câteva boabe străvezii de sudoare.

— E şi ăsta un exerciţiu, spuse, privindu-l pe barman.

— Poftim? nu înţelese aefeasta. Mai aveţi ceva cu toine?

Era vădit încurcat şi nu găsea calea cea mai firească pentru a-l părăsi pe căpitan.

— Mai, spuse R6 itan.

Barmanul se uită cu alţi ochi la el. Şi faţa şi ochii căpitanului erau apatici şi apoşi. Doar glasul i se înăsprise Puţin. Bău iar şi zâmbi în timp ce-şi ştergea, pentru a <Ste oară în ziua aceea?, fruntea.

* – Am spus că mă interesează o singură masă. Nu fi jnerod, pentru că ştiu precis că ştii despre care-i vorba, v Cţura lui Cobzaru se deschise într-un rânjet larg. i. Pe uşă intră un tânăr în cămaşă şi pantaloni de doc. şteşea-i apărea izbitor de albă pe lângă chica întunecată ţilrebelă de păr proaspăt spălat ce-i acoperea capul.

f

— O secundă, se scuză grăbit ttarmanul. Roitan

urmări mişcările cam caraghioase ale barmas râului în timp ce-l conducea, la una din mese, pe noiil venit Şteme masa fără să fi fost nevoie şi-i umplu paharul destupând una din sticlele ce înotau în apa frapierei. Se duse la tejghea, Împături ziarul şi-l vârî dedesubt

— E un client obişnuit, explică barmanul, revenind masa căpitanului.

— Se câştigă bine la mină.

— Facem şi noi ce putem, păru a se scuza Cobzaru... rA fost şi el aseară? I;

— N-a stat mult. Dacă nu era pictorul ar – fi plecat fi mai repede. I-a venit nevasta. Sunt căsătoriţi doar de-d-„te va luni. Înţelegeţi?! Pe buze îi plesni iar zâmbetul acela de circumstanţă, nereuşit, enervant. Vru să tacă, dar Roi-., tan nu-şi dezlipi ochii de pe faţa lui.

— Nu că n-ar fi avut încredere în memoria lui Ursudar* o ştia, fiecare vede acelaşi lucru cu alţi ochi. Depinde de interesul privitorului. Uneori şi de obiectul privit. Oare. Deleanu cel de aseară să fi fost adevăratul Deleanu?

În timp ce barmanul înşira cu un interes disimulat persoanele cerute, Roitan privea insistent tresărirea nervbasă din dreapta gâtului lui Cobzaru. „Pare liniştit dar nervu 11 trădează fără să ştie. Ascunde ceva, dar ce anume. î?

Ascultând, căpitanul avea impresia că aude, pentru 4 treia oară, aceeaşi placă. Doar că barmanul părea mai de>

taşat. Fusese un observator, nu participant direct, ca plutonierul... V

— Qel mai mult mă interesează finalul, încercă ftoţtan să-l oprească pe celălalt care, acum, era în ătare să ttu mai termine. 1

J. - Există vreo bănuială? Nu-i ceva în regulă: cu... şi jfMiinainul execută rapid gestul strângerii laţului.

„II Eh, făcu Roitan, evaziv, aproape convins acum că de ici, colo fără niciun rost Doar aşa, întreb şi eu e ascult. Ştii cum e. Şi, dintr-odată, vorbind şi privindu-l pe baitnan, avu senzaţia că acesta se destinde brusc, muşchii feţei

lăsându-i-se, în timp ce un slab oftat de uşurare scăpă printre buzele lui subţiri, de om încăpăţânat.

— Nici n-are rost să-l mai întrebaţi pe Radu. (Asta-i celălalt barman „se dumiri Roitan.) Ai tu grijă de mesele alea, mi-a spus. Finalul? Păi, cum să spun, se făcuse în jur de unsprezece. De băut s-a băut, dar nu atât încât să he chiar beţi Doar aşa, la voie bună. Mai mult s-a vorbit şi s-a cântat. Pictorul trebuie că a fost un mare chefliu. În meseria noastră, după un timp, sfârşeşti prin a-i cunoaşte. Cine ce poate şi ce hram poartă. Mai mult vorbea el, adică oaspetele. Ceilalţi ascultau şi râdeau. Eu n-am putut auzi prea mult. Doar cât prindeam servindu-i. Ţin minte că la început a povestit ceva despre necazurile pe care le are u pictura. Cred cât nu era prea bine văzut Plus de asta, 8-a plâns că nu-şi poate vinde pânzele. Ceilalţi tăceau dând din cap. După un timp au uitat de astea şi s-au pus pe întâi. La un moment dat pictorul şi profesorul Milos (niciodată nu l-am mai văzut aşa pe domnul profesor) sau Urcat pe scaune să cânte marşul lui Avram Iancu. Părea fi 2 sta-i cântecul de-i place cel mai mult pictorului, pentru că nu a coborât de acolo până nu l-a cântat de vreo trei, gpatru ori. Poate că ar mai fi continuat, dar răguşise cu totul, că vreo cinci minute nici n-a mai vorbit după aceea? aţcă-l văd şi aţum, cu ochii aţintiţi pe uşa de la intrare, şti! ndu-l pe după umeri pe domnul profesor, cântând cât şi duceau puterile şi, deodată, ca retezat cu cuţitul, a. tăcut s-a aşezat cuminte la locul lui chiar aşa. Dintr-odată, cum tai eu gitul găinilor cu securea. Că ne-am mirat cu toţii cum s-a potolit aşa repede. Dar el nu mai aveajţin. Apoi nici n-a mai ţinut mult petrecerea. Profesorul Mtttt s-a ridicat şi a zis că merge să aranjeze cu dormitul şi oft?! aşteaptă la pod.

Uşa din spatele barului se deschise pentru a patra oagţ în ultimele minute, făcând loc ochilor speriaţi ai nevestsţ lui Cobzaru. Aceştia fulgerară spre ei ca două mici cuţite negre de bucătărie.

— A stat tot timpul la masă?

— De vreo două ori a ieşit pentru el. Prima dată l-l condus primarul, apoi a mers singur. Învăţase drumui.

Acum nu se mai grăbea. Părea dispus să pălăvrăgească la nesfârşit. Cum stătea cu faţa spre stradă, nu vedea uga din spatele său. Doar când nevastă-sa o închidea; trânttod-o, umerii îi tresăreau uşor, ca şi când prin aer li s-ar H transmis o scurtă reverberaţie. Nu vedea, dar sigur ştia cine deschide şi închide mereu uşa aceea. Şi de ce.

— Ai vorbit ceva cu „ei?

— Nu. Doar înainte de plecare mi-a cerut un pachet ţigări. S-a întors de la uşă. „Era să uit, mi-a spus, am «V* mas fără ţigări. Ce ai pe-aici?" I-am dat un *Snagov** *Le* luat, apoi mi-a cerut şi un chibrit. A refuzat restul dţel» zece lei. „N-am jee face cu ei – M, a zis. Drept să fiu, n-am ppea înţeles ce vrea să spună cu asta, dar n-am insistat.

— Avea ceva bani?

Boitan lansă grăbit întrebarea. Îi stătea de mult pe limbă şi nu ştia cum s-o plaseze. Acum; că barmanul adkâia vorba despre ţigări, se temea să nu-i scape ocazia. Privim Cpbzaru, să vadă ce-o zice. I s-a părut doar sau, eu afeK vărat, pe faţa acestuia trecu din nou, abia sesizabili, wi» bra aceea de nelinişte? Dar vocea Şi rămase tot cţfejftv şi binevoitoare ca înainte.

„F

< ar nu w văzut să alhi «utyk. A scos diii portmoneu o artte de douăşdncl, apoi una de zece. Parcă mai erau ffiifiva, nu multe, dar niciuna de-o sută. Poate să nu fi văeu bine. Sau i-o fi ţinut în altă parte. Avusese ceva pita* mai mari? În orice caz, eu n-am văzut, repetă Cobfera, făţărind cete spuse cu mişcări repetate din cap. pai mulţi nu's«u văzut. Aveai impresia că în ultima coaiefiţitare fi băgă şi pe ceilalţi, pe toţi de la masa pictorului Apoi plecat, conchise Roitan. s – Da, întări barmanul, apoi au plecat. Cred că ultimul teşit primarul.

k Căpitanul văzu din nou ochii aceia negri şi uşa trânt-badu-se. Umerii lui Cobzaru tremurară ciudat. „E ca un cal* se gtnrâi Roitan. Parc-ar alunga nişte muşte aşezate pe jpfoaxeM.

Nu ţi s-a părut ceva ciudat la el? În ce a spus, la:

cootfportare, în orice. Nu te grăbi. Gândeşte-te bine la ce-mi vei răspunde. Uite, spuse Roitan, mai bine adu-mi înainte vodcă mică.

„Barmanul luă un pahar şi trecu în spatele tejghelei. Jlettan privea uşa. Părea că doar asta îl mai interesează, vadă deschulndu-ee şi închizându-6 e. De data asta nu Mi zări ochii, iar uşa s-a închis doar după ce spatele lui Cbbzaru trecuse dincolo, spre bucătărie. Nici nu se mai trixiti. Barmanul o mânuise cu precauţie.

Roitan zâmbi iar, mulţumit ca de o păcăleală reuşită. Privi bi jur, apoi scoase (fin buzunar nişte bani, îi numără şi lăsă o parte din ei pe masă.

pift-aş putea duce să văd cum taie găina, murmuri ia *itkalp ce* teşefe. Mai bine mâine, când beau şi vodca", zise vapoi, mişdadu-ţi manite ca unul ce-i pe cale să fi piardă «efeiufervi.

Dar a doua zi nu, mai veni.

(Mimul!?

Pe măsura trecerii timpului căpitanului Roitan i se întărea tot mai mult convingerea că printre noi există unii oameni care rezistă cu greu schimbărilor care se petrec fo' anii aceştia. Mai ales saltului de „jos în sus", cum spunea el, ori de câte ori viaţa cuiva lua o traiectorie bună. Una din întrebările pe care şi le punea în ultima vreme era de ce, trăind mai bine, unii devin neoameni. Încercase să răspundă punând totul pe seama creşterii complexităţii vieţii, pe slaba capacitate de adaptare a unora, dar n-a fost mulţumit. E drept, dintotdeauna au existat buni şi răi. Apoi, şi acesta era un fapt tot atât de evident, societatea omenească nu a încetat niciodată să evolueze, dezvoltându-se, obligându-i pe oameni să trăiască în mereu alte condiţii de viaţă.

Ajungând în punctul acesta, Roitan se poticnea de fiecare dată. Şi asta numai pentru că, în Dofida bunului său obicei de a găsi explicaţii şi motive pentru orice, de data asta nu reuşea. Ce-l chinuia mai mult era persistenţa ideii.

De unde, în prima parte a vieţii, trăise într-un mediu oarecum stabil, lipsit aproape cu totul de orice umbrfl de

sofisticare, Roitan s-a trezit dintr-odată într-o lume pentru care ritmul rapid de dezvoltare părea a fi suprema raţiune.

Şi când te gândeşti că totul a pornit de la flerul unor geolog, încerca el să ocolească, cu-bună ştiinţă, cauzele şi sensul mult mai adânc al acestor transformări care culpritiseseră Ridişul. Deşi nu-şi mai putea închipui viaţa fără serile petrecute în faţa televizorului şi se îndoia că nevasta lui ar fi mai fericită fără maşina de spălat, fără frigider şi

U

b în * *

tirătoare celelalte ap-cate-careauinundat nu numai casa lui, ci şi ale celorlalţi din jur, uneori avea credinţa că simpla eliminare a podului de peste Râpa Niomiiar putea readuce asupra lui liniştea din trecut Poate sunt prea t>*în* trân, îşi spunea, confundând liniştea cu nemişcarea care-l atrăgea atât.

Dintotdeauna i-a plăcut să fie sincer. Cu el şi cu certalţi. Mulţi priveau cu neîncredere această manifestare a personalităţii lui, găsind-o nepotrivită cu meseria şi funcţia lui, Miliţianul, gândeau ei, trebuie să fie de nepătruns ca un zid. De dimineaţă, fiind încă în pat, se întrebase dacă să-i spună sau nu soţiei adevăratulmotiv al plecării la Arad. Şi asta numai şi numai pentru că el însuşi era puţin convins de necesitatea ei. Ce-i mai trebuia Aradul când aici are atâtea pe cap? Raportul medicului legist 11 va primi abia spre prânz, dar nu aştepta multe noutăţi fiţe la el. Omul era mort. I-au băgat capul în laţ şi, dând un picior scaunului, l-au ajutat să termine definitiv cu toate cele. Da, dar pentru ce? În primul rând, de ce aici, când frânghii şi cârlige se găstsc şi la Arad? Apoi, scaunul. De ce atâta neglijenţă în ştergerea urmelor? Dar cel mai mult îl nedumerea ignorarea vădită a şansei, pe lângă care trecuseră necunoscuţii (sau necunoscutul), de a transforma crima învir-o banală sinucidere. Nu aveau decât să nu folosească, şi aşa inutil, cuţitul. Numai că ei fuseseră urmăriţi de un singur gând: să nu lase niciun dubiu asupra crimei lor. Faipta lor să nu poată fi altfel

interpretată decât crimă.

Astfel îşi petrecuse întreaga seară, cu „oare” şi cu „de ce”. Urmăreau piesa aceea la televizor dar, o văzuse, Marta privea mai mult înspre el. Apoi, târziu, înainte de a se culca, s-a hotărât să plece la Arad. Gândindu-se la pictor, dorea din ce în ce mai mult să vadă măcar o pltnză de-a lui.

— În dupK-masa silei de ieri mei reuşise să «de cMe ceva ăsspii Tudor Deleanu. Informaţiile n-au făcut decât 4M Întărească prima impresie. Ce mai, o pramatie. Delegaţia aşa dovedit a fi măsluită. Şilntr-un mod grosolan. *Pur* fi «imphi, ştergând vechea dată, nici măcar nu se ostenise să facă bine, aşa că, la o cercetare sumară, aceasta ieşea evident de sub cea scrisă de pictor deasupra. Delegaţia fusese «misă în urmă cu trei ani şi mai bine. şi mirat cum de reuşise să-l ducă pe primar. Probabil că nici n-a citit-e, crezându-l pe cuvânt. Apoi, în niciunul din bagaje, Roitan au găsise ceea ce, credea el, orice pictor poartă asupra lui: pânză şi culori. Mai erau şi fotografiile. În portmoneul scos de Petran din buzunarele mortului se aflau două poze ale «mor fetiţe. Pe spatele fiecăreia, câte un an: 1970 şi 1071. Scrisul era acelaşi, probabil al pictorului. Ceva mai târziu s-a dumirit ce-i şi cu fotografiile acelea. Nu plecase tocă de la birou când a sunat telefonul. La capătul celălalt al firului recunoscu vocea ironică a lui Pop, fostul cokg de echipă.

— Salut, bătrâne. Am o chestie pentru tine. Ce dai?

Roitan murmurase ceva, neînţeles. Va să zică are o informaţie. Ce mai aşteaptă, de ce nu-i dă drumul? Asta întotdeauna a avut timp.

— Am auzit că te interesează un oarecare Deleanu.

Roitan strânse mai tare receptorul, devenind mai atent.

— Ascultă, bătrâne, pictorul tău a fost un celibatartoritit, şi Pop începu să îl dă de acolo, din biroul lui de la Arad.

— Dacă numai pentru atâta?

Stai, nu te grăbi *că* n-am terminat. Şezi bine pe

scaun? Ţine-te să nu cazi. Ziceam că nu-i însurat, dar aata nu înseamnă că nu ar avea şi copii.

— Ce spui?, strigă Roitan crezând că nÂnţeles bine.

— Cfe-ai spune de două fete? întrebă Pop. – în momentul acela Roitan avu brusca certitudine că în spatele său, ascultând încordat, stă chiar pictorul Tute Deleanu.

„— Nu zici nimic. Aşa-i că te-am dat gata?

— JTum ai aflat? Roitan coborâse vocea fără să vrea, ca şi când ar fi vrut să-i facă celuilalt o confidenţă

— Ce-ai spus? Vorbeşte mai tare.

— Nimic. Ce mai ştii?

— Două fete. Să vezi şi să nu crezi. Mortului tău II plăceau copiii, dar numai să-i facă. Te poţi informa la judecătorie. Întreabă de procurorul Iustin. O să-ţi spună cum stătea ăla cu pensia alimentară. Aşa că am la tine o bere. Apoi glasul lui Pop deveni serios. Te ajută cu ceva, bătrâne?

— Da. da, mulţumesc. Te salut. Era grăbit acum să încheie discuţia. Roitan pusese încet receptorul în furcă, atent parc-ar fi manevrat un obiect fragil şi scump.

Sigur, o pramatie, conchisese Roitan, uitându-se la chipurile nevinovate ale celor două fete care-l priveau ffercă de dincolo, din spatele fotografiilor.

Pe buletin scria: strada Prutului, numărul 6. Autobuzul II lăsă aproape de gară, pe la orele nouă.

După zăpuşeala din ultimele zile, peste noapte se pornise o furtună, cu vânt şi fulgere, care spre dimineaţă s-a transformat pe nesimţite într-o ploaie liniştită de toamnă; xhăruntă şi deasă. * Urcat în tramvai, Roitan îşi scoase gluga, privind* prin geamul aburit, trecătorii care alergau sărind peste băltoacele trotuarului, ca într-o inedită cursă cu obstacole. De obicei mergea pe jos până în centru, în tramvai simţindu-se oarecum stingherit. Avea impresia idioată că ocupă prea mult loc pentru un singur bilet. Dar acum, că ploua…

Coborî la teatru şi aşteptă câteva momente schimbarea Semaforului. Fondul plastic şi galeriile de artă se găseatf nu departe, la parterul renovat al unei clădiri

vechi. Roitan cunoştea bine casa deoarece, până nu demult, de aici îşi cumpăra cămăşi şi ciorapi. O făcea de trei, patru ori pe an, acestea fiind singurele ocazii când mergea la Arad însdţit de Marta. În rest prefera să fie singur, chiar şi când nu era vorba de treburi profesionale. În final o ducea pe nevastă-sa la restaurant şi apoi la un film. Plecările Martei la Arad semănau atât de mult între ele, încât uneori ea avea impresia că nu face decât să cumpere la nesfârşit aceleaşi cămăşi şi să vizioneze un film fără capăt. Şi totuşi, la întoarcere, zile. Întregi nu avea alt subiect de discuţie cu prietenele ei decât Aradul şi magazinele lui. Îşi zvâcnea capul pe spate într-un gest scurt şi nervos, iar ochii i se luminau de o trăire intensă. „Ştii, când am fost acum câteva zile la Arad... *4. Se bucura ca un copil la primirea unui cadou mult dorit. Numai că toate acestea au încetat odată cu închiderea magazinului, pentru renovare. Doar aşa şi-au dat seama că pot cumpăra cămăşi de oriunde, chiar şi de la Ridiş. Ceea ce Marta a şi început să facă, astfel că, după cum povestea ea prietenelor, străduindu-se să zâmbească, n-4 mai apucat să vadă sfârşitul filmului.

Roitan îşi schimbase planul în autobuz. Poate şi pentru că era un lucru al dracului de neplăcut să anunţi cuiva moartea fratelui, s-a decis să treacă mai întâi pe la galeriile de artă. Nădăjduia, cu toate că şansele erau mici, să vadă expusă măcar o pânză de-a lui Deleanu. Nu a trăit! n viaţa lui o revelaţie şi nici. nu credea în aşa ceva, dar lşispunea că n-al strica să vadă cu ce se ocupase., unul cari.

Sala era plină, de tablouri şi de figuri ciudate expuse pe socluri înalte de lemn. În capăt, la o măsuţă, o fată citea. ceva, „mult aplecată, cu faţa aproape lipită de carte... Bru Se, îi păru bine că s-a îmbrăcat civil.

Era atâta linişte încât uită să salute. Fata nu dădea niciun semn că l-a văzut sau măcar auzit, începu să treacă încet de la o ramă la alta, citind numele autorilor. Spre surprinderea lui, pânzele se dovediră a fi cartoane, iar sculpturile doar bare şi ţevi metalice răsucite şi montate

după un model şi un scop care-i scăpau pentru moment. Tuşi de câteva ori, apoi se opri în dreptul unei rame ce încadra o pată roşie pe un fond aproape galben.

— Vară cu maci, Onea Mitu.

Roitan se întoarse surprins. Ştiuse că nu el a vorbit, dar coincidenţa părea cel puţin bizară. Auzise cuvintele exact în timpul când el însuşi le citea de pe cartonaşul prins în colţul ramei. Fata era acum. lângă el, zâmbindu-i cu toată faţa. Neobişnuit de mică şi fragilă ca un* bibelou. Ţinea mâinile la spate şi-l privea pe Roitan de jos în sus, ca un copil care admiră o statuie ecvestră.

— M-ai speriat, spuse Roitan.

— Eh, făcu fata. Nu cred.

Căpitanul se întoarse spre ea. Era tânără, şi avea încă puf pe obraji.

— Asta mai merge, dar celelalte… încercă Roitan să – lege un dialog şi arătă înspre tabloul cu maci semnat, ia te uită! chiar de un ridişan de al său.

— Nu vă plac? întrebă fata.

— Vorbesc şi eu aşa. Nu te lua după asta. Am un prieten care a încercat de câteva ori să-mi explice, dar n-a reuşit mare lucru cu mine. Poate. că-l cunoşti. Se duse pol şi se aşează pe una din băncile de lângă geam. Stai aici, spuse feiei. şi oătu cu palma pe scindura băncii.

— Nu-i voie, se scuză fata. Bacă mă vede şefu'…

— Suntem numai noi. a.

— Trebuie să pice dintr-un moment în aţtul. Vine zilnic în jur de zece.

— Las că vorbesc eu cu el.

— Îl cunoaşteţi?

— Nu, dar se poate aranja.

Fata stătea în faţa lui, nehotărâtă, frământându-şi de fetele subţiri", cu ung lui lungi, ascuţite;

— Mă scuza (i, zise fata apoi, şi dădu să plece.

— Aşteaptă, o opri Roitan. îl ştii pe pfetorul Tudor Deleanu?

Faţa fetei fu iar inundată de zâmbetul de la început…

— Pe domnul Deleanu? Sigur. Vine des pe aici. Pare

un om ciudat, dar eu ştiu că nu-i aşa. Ceilalţi nu-l prea suferă. Ştiţi, spuse apoi. aplecându-se înspre Roitan ca şi cfeid i-ar fi făcut confidenţe, este cel mai bun dintre toţi.

— Cum, adică?

— Vă e prieten? vru să ştie fata precis.

— Nu ţisim spus? Prieten, ce mai, o asigură căpitanul.

— Ştiţi, la expoziţiile lui nu mai ai loc în sală. Vine atâta lume, că unii trebuie să aştepte afară. Mai ales în, primele zile.

— Aha! făcu Roitan, lămurindu-se. Deci ceilalţi sunt invidioşi că pictează mai bine ca ei. Care ceilalţi?...

— Ştiu eu... Toţi. Aproape toţi ceilalţi. Spun că domnul Deleanu nu face altceva decât să imite maeştrii de «cum o sută de ani şi că doar ignoranţa-i face pe oameni a dea buluc la lucrările lui. Numai domnul Barbu îi mai la din când în când apărarea.

Domnul Barbu?

rEefu, 11 lămuri fata.

— Aha! făcu iar Roitan. Asta ziceam şi eu. Ce mai lume rea! L-ai mai văzut zilele astea?

— Pe cine?

— Pe prietenul meu. Pe Tudor Deleanu.

— Păi... Nu. Părea că doar atunci îşi dă seama de asta: Chiar că n-a mai dat de mult pe aici. Dar s-a mai întâmplat şi altă dată. Uneori lipseşte şi o lună întreagă. Pleacă şi nu spune nimănui unde, şi nici când are de gând să se-ntoarcă. Nici domnului Nae.

— Nici lui Nae?

— Nu. Şi doar sunt fraţi. Numai că nu se prea înţeleg". Lumea vorbeşte că s-au şi bătut de câteva ori. Palavre. Parcă nu cunosc eu lumea?! Ştiţi, şi fata cobori iar glasul, mi-a spus domnul director că astă primăvară „după o ceartă de asta cu fratele lui, a vrut să se sinucidă.

„E tare «dulce. Îşi spuse Roitan. Stei aici singură şi probabil se plictiseşte. Îi place al dracului să vortoască. Sigur nu scapă nicio ocazie. Cine ştie la câţi o mai fi povestit istoria asta".

— Ce spui? se miră căpitanul. N-am ştiut. Vorbeşti serios?

— Da. Noroc că l-au găsit la timp. Au fost nevoiţi să spargă uşa de la baie.

— S-a spânzurat?

— Vai, cum să se spânzure? Dumneavoastră nu ştiţi că artiştii doar se împuşcă sau îşi taie venele de la mină?

Părea vădit indignată de ignoranţa căpitanului.

— Iartă-mă. Ţi-am spus doar că nu mă prea pricep la chestii de astea. Cu artiştii niciodată nu ştii...

— S – Mărog, acceptă ea în final. Înseamnăcă nu sunteţi de pe-aici. „Mă gândeam eu.

Roitan se ridică alene, cu părere de rău. Pe locul unde stătuse se lăţea o pată umedă.

— Şi? mai insistă o dată.

— Păi... «sta-i, zise fata, şi-şi privi ceasul, cu subînţeles. Ia uite cu cine-şi pierdea vremea?! auzi, să se spânzure I

Căpitanul era gata să plece. Aflase destule, dar n-a văzut nicio pânză de-a lui Deleanu. Erau multe nume acolo, numai al pictorului nostru lipsea.

— Uite, spuse, scotocindu-se prin buzunare şi scoţând câteva bomboane învelite în hârtie colorată. Serveşte, te rog. Nu-s cine ştie ce, dar mie-mi plac. Pentru că mi-ai spus atâtea lucruri interesante. Şi dacă-l vezi pe prietenul meu, asigură-l din partea mea că-i păstrez aceeaşi consideraţie.

— Negreşit, negreşit. Sunt sigură că se va bucura. Vru să mai spună ceva, dar Roitan închisese deja uşa.

Cunoştea precis unde vine strada*, aşa că nu se grăbea. Cu cât auzi mai târziu o veste proastă, cu atât mai bine. Pe de altă parte, bănuia că scena ce o va provoca sosind în ptrada Prutului nu va fi una din acelea la care să dai buzna de teamă că ai putea-o scăpa.

Ploaia se oprise în timp ce el admira operele galeriilor de artă ale oraşului şi primea noi informaţii despre viaţa pictorului abia dispărut.

Un soare cald îşi făcea loc printre norii zburătăciţi de

vânt.

Restaurantul se află în colţ, peste drum de bancă. O pereche, discutând aprins, bloca uşa de la intrare.

Lumea renunţase la umbrele; rar mai apărea câte una în vreo mână. Bărbaţii purtau cămăşi cu mâneci scurte, iar femeile rodiii subţiri, înflorate.

— Pardon!

Cei doi intrară înăuntru, făcându-i loc să treacă. Depăşindir-i, simţi în spate privirea înţepată a femeii. Căută masa, se îndreptă spre ea şi se aşeză apoi mulţumit. Niciodată nu pleca de la Arad înainte de a sta aici măcar un sfert de oră. Dacă nu era liberă, aştepta. Marta i-a şi spus de câteva ori că începe să aibă manii de om bătrân.

Uitându-se în jur, văzu că în tot localul nu erau decât trei persoane. Seara o fi cu totul altceva.

— Să trăiţi! Nu v-am văzut de mult. Ce mai face doamna?

Chelnerul vorbise întruna, fără pauze între propoziţii. Nici măcar nu se oprise să-şi tragă* răsuflarea. Se cunoşteau de mult, din vremea armatei. Îl cheamă Matei Dumbravă şi, în anii aceia agitaţi de după Insurecţie, căzuse, absolut nevinovat, victima unei înscenări în comuna unde lucra. Roitan nu mai ţinea minte cum s-au petrecut lucrurile, dar sigur fusese vorba de nişte saci de grâu dosiţi de altcineva. Deşi până la urmă a reuşit să se disculpe, Dumbravă nu s-a mai întors acolo, ci s-a angajat la restaurantul unde serveşte şi astăzi. În toţi anii aceştia lip? şişe doar două luni, perioadă în care fusese responsabilul unui magazin, undeva, pe lângă gară. „Nu era pentru mine”, îi spusese lui Roitan după aceea. Deşi se salutau cu „să trăiţi” şi „noroc”, căpitanul era sigur că, la fel ca şi el, chelnerul se bucură de fiecare întâlnire a lor. Păreau doi bătrâni combatanţi cu un trecut comun şi plin de aventuri, dispuşi oricând să şi le depene la un pahar.

— Cum nu te-am văzut, crezui că te-ai lăsat

— Se poate, domnule căpitan? Cine scapă de lucră? Doar copiii, dar nici ei mult timp. Toţi trebuie să muacun. Noi cu sticlele şi cu paharele, diauneavoastră cu… aţe

dumneavoastră.

Roitan urmărea cu plăcere felul în care chelnerul deschide sticla de bere, cum o şterge cu şervetul şi cura toarnă în paharul înalt, cu picior. Un adevărat ritual de la omt Matei Dumbravă nu s-a abătut niciodată.

— O-ţi face familia 7

— Mulţumesc, bine. Băiatul termină anul viitor, fiafer s-a măritat, după cum ştiţi. Acuşi rămânem singuri.

Dorise să ia o mină tristă, dar Roitan observă că e mult prea mulţumit pentru a reuşi.

— Puii zboară, iar cuibul rămâne gol.

Vorbind, Roitan îşi dădu seama că cel trist e el. Plivi cu admiraţie la bătrânelul acela care, în pofida tuturor încercărilor vieţii, rămăsese cinstit până la capăt şi din ova căruia plecau în lume doi oameni adevăraţi. Căpitanii nu se îndoise nicio clipă că n-ar fi aşa. Prea pune suflet Matei Dumbravă în tot ceea ce face.

În nenumărate rânduri au vorbit despre anii tinereţii lor şi Roitan îl întrebase dacă nu-i părea rău că a pitetat atunci. „De ce să-mi pară? îi răspundea Matei. Am servit oamenii şi aici la fel de bine cum i-am servit şi i-aţ. fi servit mai departe şi acolo. La ce să-mi pară rău? Pwcă dumneavoastră v-ar părea?”

Anii furtunoşi ai tinereţii erau singurul lucru regretat de amândoi. Dar aceia s-au înecat de mult în apa vremii, cine să-i mai ţină minte şi să-i aducă înapoi 11

— Noroc, Matei.

„— Să trăiţi, domnule căpitan…

Obişnuiau ca ultimul pahar să-l bea împreună;

— Jtoitan aşează paharul gol pe masă, dar nu dădu niciun semn că ar fi gata de plecare. Se lăsă mult pe spate, făcându-l pe chelner să privească îngrozit spătarul scaunului.

c-Vin mulţi pe-aici, remarcă Roitan, aşa. Într-o doară.

— Nu ne putem plânge. Mai ales seara. Cu patru mâini şi cu patru picioare, şi tot n-aş prididi.

— Mda, făcu Roitan, restaurantul e un loc unde se perindă fel de fel de oameni.

— Mda, făcu şi chelnerul, nu prea convins.

„Începe să înţeleagă, se gândi Roiton. Probabil că nu i se întâmplă pentru prima dată să răspundă la astfel de întrebări.

yArtişti, pictori?!

— Au o masă acolo, în colţ. Cât mai departe de orchestră.

Acum era evident stânjenit. Căpitanul simţea că între ei se strecoară încet o perdea de neîncredere. Mustaţa chelnerului era mult mai pleoştită ca de obicei… Sigur se gândeşte că datoria lui nu este să scormonească în viaţa oamenilor”.

— Nea Matei, ştiu că-ţi cer un lucru al dracului de neplăcut „dar n-am încotro. Unde mai pui că s-ar putea să nici nu-l cunoşti şi atunci ar fi ca şi când n-am discutat. Ei, ce zici?

Acel”. nea Matei” fusese mult mai cald şi mai prietennesc decât obişnuitul „Matei”. Simţeai că vine de la cineva drag şi Matei Dumbravă se gândi că niciodată nu-i rău să-ţi ajuţi prietenii. Mai ales că sunt atât de rari, şi atât de uşor îi poţi pierde.

— Păi, încă nu mi-aţi spus de cine-ar fi vorba.

Roitan îi făcu un semn discret.

— Vino mai aproape. Tudor Deleanu, îţi spune ceva?! – Vai de mine, sări Matei, ducându-şi palma la guri ca şi când ar fi încercat să oprească vorbele ce apucaseră deja să iasă. Apoi începu să clatine din cap şi să se câine. Sărac de sufletul lui! Oare în ce necaz a mai intrat? Domnu’ Tudor? Da ce-a făcut?

— Stai, omule, îl linişti Roitan, nu chiar convins nici el, neaşteptându-se la o astfel de reacţie din partea chelnerului. a şti, vasăzică?

— Pe Tudor? Doar suntem vecini.

— Tot pe Prutului şi dumneata?

* – A, nu aici, spuse Matei. Suntem din aceeaşi comună, îl cunosc de când era atâtica. Dumbravă înălţă palma, cam până în dreptul şoldului. E şi el şirian. Ce-a făcut? insistă chelnerul. Tot cu vreo femeie?

— Cam aşa ceva.

Căpitanul se miră cum se face că-l cunoaşte de atâţia ani pe Matei fără să ştie că-i născut în Şiria. Părinţii lui Roitan, înainte de a muri unul după altul, la interval de câteva luni, locuiseră o vreme acolo. Asta s-a întâmplat pe când el încă nu împlinise un an. Acar fiind, taică-su a sfârşit strivit între două tampoane. Singura rudă în viaţă pe care o mai are Roitan la Şiria este un unchi din partea mamei. Un om tăcut şi negricios, fost vânător şi pădurar. Petrecându-şi mai toată viaţa în munţi, la bătrâneţe ajuns să vorbească nu mai mult decât lighioanele pădurii. Căpitanul avea. amintiri plăcute despre el, acesta fiind singurul omr după câte-şi mai aduce aminte, care nu l-a întrebat niciodată nimic, mărginindu-se doar să-şi aşeze palma uscată şi uşoară, într-un gest de o clipă, pe creştetul lui veşnic tuns, în timp ce spunea doar două cuvinte: „fiule, fiule”. Îşi cioplea singur pipe şi şipci (ţigarete) „din lemn de cireş şi cânta din fluierele crestate pe care le ţinea deasupra patului, într-o policioară îngustă. Nu fusese niciodată căsătorit şi Boitan era încredinţat că dacă, în lumea asta, o fi existând im bărbat care în viaţa lui cunoscut femeia, acela neapărat trebuie să fie bunul pădurar Rusu, unchiul său. În urmă cu mai mulţi ani auzise e a înfiat un copil, dar Roitan n-a mai apucat să treacă pe la el să vadă dacă-i adevăraj.

Un fior de plăcută nostalgie îl cuprinse dintr-odată şi o poftă nebună să lase totul baltă, să fugă acOlo, să se aşeze pe treptele de piatră ale vechii case de la poalele dealurilor cu vii şi să mai asculte o dată şuierul molcom al lemnului de cireş.

Roitan se scutură ca dintr-un vis. Au trecut ani de când nu l-a mai văzut, poate că murise de mult.

Reluă, ceva mai greu, discuţia cu Matei Dumbravă.

CAPITOLUL V

O casă veche, cu trei etaje. Reşedinţa unui „fost” al Aradului Omul nu avusese gusturi rele. Probabil că 11 plăceau liniştea şi verdeaţa”.

Roitan observă că liniştea a rămas aproape aceeaşi,

doar verdeaţa s-a cam dus. Pe pereţii exteriori se mai zăreau, ici, colo, nervurile uscate ale iederii care îmbrăcase clădirea până sus. Din parc supravieţuiseră doar câteva cioturi groase de buxuşi şi trei platani imenşi. Locul aleilor şi al rondourilor l-au luat frânghiile cu rufe şi poate –, cele care taie pajiştea în toate direcţiile.

Un hol şi o scară cu vitralii sparte, înlocuite din tec în loc cu sticlă de geam. Ca cele de la poarta grea, da stejar, a intrării.

Pe una din cutiile poştale. scria: Nicolae Deletmm, etaj III, apartament 2.

Clădirea nu avea lift.

Treptele erau abrupte şi casa scărilor prost luminaţi. Roitan văzu că vinovat e alt platan, crescut în voie, la nici trei metri de zid. Mai mult ca sigur că el pricinuise şi dezastrul vitraliilor scării.

Ajuns sus trebui să-şi acorde un scurt răgaz. Năduşise şi sufla des şi zgomotos, ca o locomotivă sub presiune. Obligat să vorbească, n-ar fi reuşit să-şi spună nici măcar numele.

Găsi apartamentul la capătul palierului, pe dreapta. Sub sonerie era scris şi numele pictorului.

Ezită, oprindu-se să asculte. Cei de dincolo de uşă nu păreau a se sinchisi de vecini. Femeia avea o voce stridentă, de-a dreptul tăioasă. Puteai ghici uşor ce era: o telefonistă. Îşi păstra şi acasă vocea nazală, uşor metalică, impersonală. Bărbatul încerca mereu s-o potolească.

— Nu vezi că n-am?

— N-am, n-am, n-am. Atâta ştii să spui. Eu trudesc zi şi noapte şi tu zici că n-ai. Nu cred, conchise ea, rididtad şi mai mult glasul.

În momentul acela Roitan fu sigur că a bătut, nervoasţ din picior.

Probabil că bărbatul se plimba dintr-o cameră în alta sau în aceeaşi cameră, de la un perete la altul, pentru că vocea lui scădea şi creştea periodic în intensitate, ca tetr-un puternic efect feding.

rle-ai vrea acum, să mă arunc de la etaj?

Măcar de-ai face-o! ţipăiar telefonista. Cel puţin ţeu asta sa va asemănaţi. Lasă că nici aşa nu mi-e ruşine* Amândoi nişte mincinoşi sadea. Cine să vă mai creadă? întrebarea înţepă urechile căpitanului ca un cuţit arunşat cu furie prin tăblia uşii. Apoi se auziră nişte zgomot» de mobile mutate din loc. Roitan îşi spuse că e mo –, mântui să intre. Soneria ţârâi prelung şi strident, ca o copie sau ca un ecou amplificat al glasului dinăuntru.

Bărbatul deschise uşa şi-l privi lung şi întrebător. Părea işculat de puţin timp. Nebărbierit şi nepieptănat, cu pijamaua inct pe el.

— Ce vrei?

Încercă să trântească uşa, dar aceasta nu-l asculta Injtre ea şi prag stătea pantoful căpitanului, j.

— Ce-nseamnă asta?

I Părea mai mult decât surprins. Aproape descumpănii jProbabil că se întâmpla pentru prima dată să-i intre astfel pneua în locuinţă, r Roitan îi îţitinse legitimaţia.

— Cinezi? întrebă femeia, din casă. De crezi c-ai să jjled. iar cu vreunu', te înşeli.

Uşa se căscă brusc. Fură aşa de siguri de asta amândoi bărbaţii, încât îşi întoarseră privirile spre uşă încă înainte la femeia-r să o smucească. Ea vru să mai spună ceva, dar vorbele îi rămaseră nerostite, cu toate că gura încercase să le dea drumul ca de obicei. Putea avea orice vârstă între treâzeci şi cincizeci de ani. Îşi ţinea spatele drept şi rigid, ea montat pe o scândură de călcat rufe. Era atât de slabă peit părea făcută numai din beţe şi şipci.

L Văzând-o, Roitan se întrebă ce soi de curiozitate sau le interese obscure l-au determinat pentru prima dată pe Nioolae Deleanu să încerce să vadă ce se ascunde sub haibele ei. is

4 f

— E de la miliţie, spuse bărbatul, aruncându-i o privire împăciuitoare. Vizita căpitanului începea să-i convină; oprind la timp o ceartă care evolua în defavoarea

lui.

Roitan îşi duse mâna la pălărie şi mormăi un salu, t, dar ea se retrase, lăsându-i singuri. Auzit de afară, bărbatul păruse a fi tipul de soţ care, la mânie, sparge vesela casei) dar, văzând-o acum pe nevastă-sa, Roitan îşi dădu seama de imposibilitatea gândului. Nu vedea ce bărbat ar for. drăzni să trântească farfuriile în prezenţa ei.

Trecură dincolo, într-un fel de cameră bună la toate. Semăna mult cu cea în care sfârşise pictorul. Aceeaşi mobilă şi aceleaşi, de prost-gust, bibelouri de sticlă şi faianţă. Doar peste parchet, în locul covorului de iută, erau întinse preşuri ţesute în casă. Dar, desigur, nu în casa aceasta.

Căpitanul venise aici destul de informat. Ceasul petrecut în compania lui Matei Dumbravă se dovedise a fi neaşteptat de folositor. Întâmplător, Roitan a dat peste unul din oamenii care au cunoscut o bună parte din viaţa fraţilor Deleanu.

— Vă rog să ne scuzaţi, spuse Nicolae Deleanu, trăjtând înspre patul nearanjat. Nu demult ne-am sculat

— Unii oameni muncesc şi noaptea, domnule.

Femeia vorbise fără să se întoarcă, privind mai departe acoperişurile caselor de peste drum. Lor le arăta acelaşi spate ferm şi ostil. Roitan fu sigur că vorbele nu-i sunt adresate lui.

— Luaţi loc. Dar nici nu ne-aţi spus cărei ocazii datorăm…

În încăpere erau doar două scaune. Unul, aşezat lângă toaletă, încărcat cu hainele lui Nicolae Deleanu, celălalt stătuse într-un colţ înainte de a i-l aduce bărbatul.

— Sunteţi cumva noul sectorist? încercă iar fratele pictorului, aprinzându-şi o ţigară.

W Aştepta în faţa lui Roitan, urmărindu-şi nevasta pe furiş, neştiind ce să mai spunii.

f – Vreo reclamaţie de la nebuna aia. Hai, dă-i drumul, ce mai aştepţi 1 Scoate hârtia!

Vorbind, se întoarse brusc spre căpitan, gata montată, ca într-un dans în care n-a făcut decât să-şi

schimbe, din mers, partenerul.

— În legătură cu fratele dumneavoastră, începu Roitan, nehotărât. Fie ce-o fi, tot trebuia să termine-odată şi; cu chestia asta.

— Tudor? Ce-i cu el?

— Alţi actori, aceeaşi piesă.

t Replica femeii păru cu atât mai dură, cu cât o rostise [pe un ton neutru, monoton, în timp ce începea să-şi pitească unghiile.

y – Te rog să taci, şuieră bărbatul. Mă scuzaţi o clipă, tvreau să mă schimb. În atitudinea lui Nicolae apăruse o [hotărâre surprinzătoare, nebănuită. Roitan era convins că mbrăcatul nu-i decât un pretext de moment pentru amâlarea discuţiei. Părea sincer îngrijorat. – boar personajele se schimbă, decorul nu. Beţi ceva?

Auzindu-i glasul, Roitan avu impresia că are în faţă o jpmnambulă.

— Sunteţi actriţă, doamnă?

fe. Ea râse. Continua să-şi îngrijească unghiile, cu o atenţie exagerată, fe – Sunteţi magician?

Jt Ironia era evidentă. Femeia lăsă apoi pila pe pervakl ferestrei şi începu să aranjeze patul, fără să se sinchisească de prezenţa străinului. Un timp tăcură amândoi. În „În piesa asta toţi avem câte un rol, gândi Roitan. Al meu este să le stric ziua de astăzi, plus câteva care-or mai ftşni după aceea. Oare ea ce rol joacă? În al cumnatei în

doiiate, *n-o* văd. Par el? tţ *Primind vestea*, /ratele Itf *ţină*, îşi aminti Roitan o replici auzită undeva, sau diftă.

Din baie răzbătea bâzâitul aparatului de ras. Femeia, puse o măsuţă în faţa lui Roitan, apoi scoase din bufet o sticlă şi teei păhărele. Luă al doilea scaun şi se aşează de cealaltă parte a mesei. Umplu paharele cu lichidul galben din sticlă.

— Ţuica merge oricând. Sper că nu sunteţi abstinent.

— Nu, doamnă. O ţuică bună nu refuz niciodată. Mai ales când ştiu că vine din podgorie.

Ea râse din nou, dar nu la fel de spontan ca înainte.

Repetând aceeaşi întrebare, glasu-i suna mai mult a constatare.

— Sunteţi magician?

Roitan duse paharul la gură şi-l dădu peste cap. În spate auzi deschizându-se uşa băii.

— Sper că nu v-am făcut să aşteptaţi prea mult Dar văd că Mana a avut grijă să nu vă plictisiţi.

Acum părea mult mai tânăr, în pofida favoriţilor aproape albi. Şi mai proaspăt. Totuşi, se vedea că apa nu a reuşit să şteargă de pe faţa lui întreaga îngrijorare iscată de spusele căpitanului.

Făcu un pas, ezită, privi în jur, apoi se aşeză pe marginea patului, atent, să mil. strice prea tare.

— Ziceţi, domnule…”

— Roitan. Căpitanul Roitan de la miliţia Ridiş.

— Ridiş… Ridiş… păru a căuta Nicolae Deleanu. Asta Vine undeva pe valea Mureşului?

— Nu, spuse Roitan. Cum să vă lămuresc… O comună, un orăşel (se hotărî căpitanul) la poalele Highişului, nu departe de Târnova. Gara Târnova, n-aţi auzit?

— Tot ce se poate, acceptă Deleanu, dar ce legătură are asta cu fratele meu?

Roitan înjură în gând, blestemând viaţa. Sorbi altă îng Nţftură şi scoasa, far* a-şi cere voie, o ţigară din pachetul aruncat neglijent pe masă. Nu numai că nu era fumător, dar nici măcar unul de ocazie nu se putea numi. Dintotdeauna a avut o puternică aversiune faţă se fumători ţi fumul de tutun. Deleanu întinse bricheta, dar căpitanul nu observă, sau nu voia să observe. Spuse, privind undeva» Într-un colţ.

— Îmi pare rău, dar trebuie să vă spun că fratelui dumneavoastră i s-a întâmplat o nenorocire.

Tăcu apoi, ca unul care se opreşte să-şi tragă răsuflarea după un efort scurt şi intens. Aştepta. Dar cei doi nu păreau a fi dispuşi să intre în joc. Deleanu răsuflă uşurat la timp ce nevastă-sa umplea liniştită paharele.

— Iar, zise fratele pictorului. M-am cam săturat.

Roitan bănuise de la început că ceva nu-i în regulă cu perechea aceasta. Ori el nu-i Nicolae, ori amândoi sunt nebuni.

— Cum asta? întrebă căpitanul, neştiind ce să mai creadă.

— Aveţi dreptate, spus* Deleanu. Probabil că ne confederaţi cel puţin nesimţiţi, dacă nu de-a dreptul smintiţi.

— Sincer să fiu…

Între cei doi se desfăşura un joc de priviri al cărui înţeles îi scăpa căpitanului.

— A Încercat să se sinucidă, nu?

— Cam aşa, îngână Roitan. Tocmai voiam. să vă…

— Repertoriu neschimbat, stagiune săracă.

Roitan privi spre ea cu nişte ochi tulburi, încercănaţi. Spectacolul era ori teribil de adevărat, ori jucat cu înaltă măiestrie. Încercă să ghicească mişcarea următoare, dar la reuşi.

— Ştiţi, domnule căpitan, uneori, mă întreb dacf J tele acesta al meu este în toate minţile. N-a fost înfotK deauna aşa. De altfel, mult timp nu a avut astfel de hnv cum să le spun, înclinaţii. E drept că în copilărie – pungta când vedea o gâză sau un fluture mort. Dacă asta se cheamă sensibilitate artistică, înseamnă că s-a născut cu ea. Eu nu ştiu. E mai mare decât mine cu patru ani, dar niciodată n-a putut să mă domine. Nici măcar când eram mici şi patru ani însemnau ceva. Aş putea spune că… dar asta nu cred să vă intereseze pe dumneavoastră.

Roitan încercă să protesteze, dar nu făcu decât să tuşească sec. Freca între degete, inconştient, ţigara neaprinsă.

— Tudor, fratele meu, a terminat două facultăţi, ţfu mă laud cu asta, pentru că mai sunt şi alţii ca el. Chiar tu am început încă una, dar după doi ani m-am lăsat Nu mergea, de ce să ascund? Mă rog, nu-i nimeni vinovat. Noi suntem şirieni. Părinţii au fost oameni săraci şi nunou ajutat cu prea multe. Ce-am făcut a fost doar prin propriile noastre puteri. („În afara banilor luaţi pe grădina vândută

fără ştirea mamei", îşi aminti Roitan spusele lui Matei Dumbravă, la restaurant.) Dracul nu-i chiar aşa, de negru cura îl zugrăvesc unii. Tata a murit lăsând-o pe mama singură cu doi copii, continuă Nicolae. Ea, săraca, a făcut ce-a putut. Trăieşte şi acum la şiria.

„Părăsită de am îndoi băieţii", completă Roitan în gând, aşteptând să vadă unde vrea să ajungă bărbatul. Nevastă-sa asculta, la fel de absentă, aprinâindu-şi a nu, ştiu dta ţigară. Capotul prea scurt îi acoperea prost picioareleţlescărnate. Prin fereastra deschisă pătrundea, în răstknpuri, câte un val de aer umezit de ploaia trecută, făcând. să se agite pânzele de fum din cameră.

— Vă spuneam că a terminat două facultăţi. După filosofie a intrat la arte plastice. Nu neg. A fost o surpriză chiar şi pentrq. mine carerl cunoşteam, nu? ca pe-un frate. Treaba lui, mi-am zis, dar nu mi-a convenit. Sosise lixppul să muncească şi el. Mama o ducea destul de greu. Acum sunt sigur bă fără ideea asta fixă cu facultatea a dfeaa» ittmânea un om ca toţi oamenii. De fapt nici astăzi nu-mi dau seama ce l-a putut schimba în halul ăsta. Cam din anul doi a început să bea. Şi tot atunci a făcut prima taoercare. Niciodată nu s-a ştiut pentru ce a făcut-o şi tot aţa aveau să rămână, inexplicabile, cel puţin pentru noi, toate tentativele care au urmat.

— Nu prea înţeleg, încercă Roitan să-l oprească.

Sigur, sigur; tocmai asta voiam să vă spun. Că, de mai pulte ori, a încercat să se sinucidă. Suntem, într-un fel, obişnuiţi cu toana asta a lui, dacă-i pot spune aşa, singurtt nâăstră grijă fiind să-l urmărim când vine acasă beat. Pentru, că toate „Încercările" lui au stat sub semnul alcoolului. Acum vedeţi de ce n-am fost surprinşi? Se comportă ca un copil. Vrea mereu să fim atenţi cu el, să-l îngrijim. Dar niciodată, credem noi, n-a făcut-o în mod seţfosi uneori, când se simţea prea singur, încerca astfel să atragă afecţiunea noastră.

ţtaţttţui tăcea, ascultând încordat. Se aplecase mult peste masă, ca şi când, dintr-odată, şi-ar fi pierdut auzul, dorind astfel să fie mai aproape de vorbitor.

— Are, alături, camera lui, dar de lucrat lucrează sus... Site amenajat un atelier la mansardă. Are acolo tot ce-i

trebuie, chiar şi un pat. Lucrat e un fel dea spune, pentru că angajat cu adevărat n-a fost decât o singură dată, dar şi atunci pentru câteva luni. Ar fi putut intra profesor la runul din liceele oraşului, numai că domnul nu vrea. Este, sub demnitatea lui. Zice că un artist trebuie să fie liber. Dumnezeu ştie ce soi de libertate o fi cea în care depinzi tot timpul de cineva. Nu s-a ştiut descurca niciodată. Puţinii bani primiţi pe ce reuşeşte, uneori, să vândă, îi artm<5 pe te miri ce. Dacă n-am fi fast eu şi soţia mea, probabil că ajungea muritor de foame.)

Norocul lui e/că are mulţi cunoscuţi care i-au prins şmecheria. Mă iertaţi că spun aşa, dar nu găsesc alt cuivânt potrivit. V-am spus că bea. Nu fiu dacă practica în de lungată l-a făcut astfel, sau aşa este el construit, dar are o rezistenţă ieşită din comun. Se îmbată rar. Vorbesc despre starea aceea în care îţi pierzi minţile şi nu mai ştii de tine. Când te duc alţii acasă. Aşa că repet, se\ îmbată foarte rar. Acum vă explic şi ce-am vrut să spun cu „şmecheria aceea. Beat fiind, începe să împartă tot ce are Ift el. Bani, ceas, haine, geantă, vopsele. În câteva rândtzri a venit acasă fără pălărie şi fără veston. În momentele acelea.se pare că unica lui preocupare este să scape de tot ce are asupra lui. Şi dă mai ales străinilor. Atunci ştim ce urmează şi, (iacă are norocul să fie cu prieteni sau cunoscuţi, aceştia se grăbesc să-l ducă acasă. De vreo două, topei ori s-a nimerit să fie printre străini şi. atunci nu s-a mai putut face nimic. Nimic în sensul prevenirii, pentru că totuşi a fost salvat de fiecare dată. Cel mai mult îi place să înghită somnifere. şi tranchilizante. Nu ştim cum şi le procură şi unde le ţine ascunse de noi. O jumătate de an a avut paralizată partea dreaptă. Mai foloseşte uneori şi acum baston ui <\i care a fost nevoit să umble după aceea. Şi-a tăiat vonele. a încercat să moară asfixiat într-un dulap. Te piuite apuca râsul, dar mie mi-e groază să şi vorbesc despre toate acestea.

Nu, Roitan nu râdea. Nici măcar nu zâmbea. În nuntea lui se contura tot mai clar personalitatea celui care a fost Tudor Dumbravă, pictor, mort stupid şi inexplicabil, în odaia modestă a unui profesor de matematică.

— Nu s-a spânzurat niciodată?

— Nu. Poate că nu-i place felul acesta de a muri. Sau o fi prea riscant. Doar n-o fi făcut-o acum?

Roitan ocoli răspunsul.

— Când l-aţi văzut ultima dată?

— Alaltăieri. Ne-a spus că pleacă acasă pentru câte zile. Ba nu. cred că m-am înşelat. Astăzi e… aşa… au trecut patru zile de când lipseşte.

— Se pare că de data aceasta n-a – avut prieteni în jur, apuse căpitanul, urmărindu-i pe cei doi. E mort.

Dar nu a leşinat niciunul. Maria suflă o dată adânc şi-şi prinse palmele între genunchi. Bărbatul rămase cu ochii «ţintiţi pe paharul de ţuică, în timp ce faţa îi fu inundată 4 e o imensă mirare. Avea aerul că abia acum descoperă obiectul din care a băut de mai multe ori.

— Văzându-i, Roitan îşi aminti de moartea unui vecin la înmormântarea «aruia neamurile au vărsat cam puţine lacrimi. Zăcuse la fwt CĂ (n-a ani. Atunci şi-a zis că boala prea lungă obosise, pe drept, familia.

Unde-i acum?

Glasul Mariei sună calm, aproape împăcat. Ce-a fost să fie…

— La Morgă. Dacă veniţi, îl puteţi aduce acasă. Înmormântarea se poate face şi direct de acolo. În orice caz, trebuie să mergeţi pentru identificare.

Păreau o pereche scăpată ca prin minune dintr-un dezastru care le-a luat totul în afară de propriile vieţi, şi care încă nu ştiu dacă trebuie sau nu să se bucure pentru cele. şi rămas.

Şi totuşi l-au iubit, îşi spuse Roitan.

Întrebând-o pe Maria Deleanu dacă-i actriţă, Roitan nu a fost prea departe de adevăr. Ceva mai târziu când, cu permisiunea şi în prezenţa ei, dăduse o raită prin

încăperile pictorului, femeia i-a mărturisit că, în tinereţe, tricei> case, fără succes, să intre la Institutul de teatru...

Nu era chiar ceea ce se cheamă o percheziţie. Voia doar să mai vadă şi alte lucruri de ale pictorului, a A-l la* teleaga mai bine. Şi, îşi zicea el, nu sunt excluse surprizele. Ce altceva ar fi putut face? Deleanu plecase să plângă la pieptul fratelui său care, credea el (Roithn nu le spusese întreg adevărul), reuşise până la urmă să-i păcălească dorea să fie singur la ultima întâlnire cu Tudor, iar ea „ca orice femeie, se temea de cuvântul Morgă şi de tot ce înseamnă el, aşa că a rămas acasă să-l însoţească pe căpitan... Au început cu camera de alături, apoi au urcat la mai v sardă. În dormitor n-a găsit nimic care să-l intereseze, afara unui plic vechi, cu marginile roase, în care stăteau înghesuite mai multe scrisori şi telegrame. Maria scoto – câşe prin sertarele unui scrin şi la un moment dat excuhţ mase: r

— Scrisorile nebunului. Acum a scăpat şi de ăsta.

— Pot să le văd şi eu?

Toate erau semnate cu acelaşi nume. Roitan îşi aruncă ochii în fugă peste ele, apoi închise plicul şi-l puse pe colţul noptierei. Maria stătea cu spatele spre căpitan, număritfd nişte monede găsite în acelaşi sertar. După sunfet păreau de argint. Nu erau prea multe. Femeia le dădu drumul fu buzunarul capotului.

Puţine lucruri. Nimic care să denote o fire aparte, o personalitate ieşită din comun. Hainele pe care le poartă Orice „om, obiectele care mobilează orice încăpere. x>

Roitan luă plicul de pe noptieră şi ieşiră pe palier. Începură să urce scara, ea înainte, el în spatele ei.

— Avem şi noi o cheie, explică Maria, alegând, din legătura ce-o – ţinea în mână, una galbenă, de alamă. Trebuia să fim pregătiţi. Sunau jos, la intrare, şi îi aduceau DAna aici. În majoritatea cazurilor nu mai avea nici cheile la el. Nu ştia că noi putem descuia atelierul. De altfel nu era niciun pericol pentru că, până a doua zi, uita totul. Se întreba doar cum a reuşit să deschidă fără cheie.

Maria deschise uşa şi se dădu la o parte. Privind

înăuntru, Roitan îşi spuse că nimic nu-i mai surprinzător decât lociil în care lucrează un pictor. Atelierul părea a fi rezistat cu greu unui cataclism. Cutremur, sau ceva asemănător. Harababură era un termen care doar îndulcea situaţia, dar căpitanul nu găsi altul mai potrivit.

Aerul de locuinţă părăsită venea de la pânzele şi ramele Împrăştiate peste tot, încărcate cu praf. Maria părea, la rândul ei, surprinsă de ceea ce vede.

— N-aţi mai fost înăuntru de mult, constată Roitan. Nu încercase să impute femeii-dezordinea, ci numai să explice uimirea ivită pe faţa acesteia.

— Mie nu-mi dă voie să intru aici.

Rămăseseră amândoi lângă uşă, neîndrăznind să păşească mai departe. Ceva îi reţinea în prag. Poate teama de a nu tulbura încremenirea acelor lucruri, sau poate doar gândul că acum, când Tudor Deleanu e mort, nu ar mai avea niciun drept, singurul stăpân al tuturor acelor obiecte aparent neînsufleţite fiind sufletul lui.

În sfârşit, căpitanul găsise ceea ce căuta de două zile încoace. De peste tot, ca într-o senzaţie, de rostogolire în care te încăpăţânezi să ţii ochii deschişi, năvăleau peste el chipuri şi lumini ciudate, nemaivăzute. Şi – Roitan îşi duse mâna la frunte încercând să alunge un gând de nebunie – din cel mai îndepărtat colţ, parcă ascuntfadu-ee într-o încercare disperată, de ultim moment» de asefapa nevăzut, clipeau spre el ochii bilnzi şi albaştri, aşa cum 1!: cunoscuse în copilărie, ai bătrânului pădurar. >

„Fiule, fiule…”

— N-are niciun rost, spuse Roitan repezindu-se afară, încercând să pară e! t de cât calm. Cred că ar fi, o greşeae să răscolim toate astea. V-aş sfătui… dar abia atunci «ţ»v servă că e singur. Întorcând capul văzu spatele Mariei zbfe>tându-Se într-un plâns înăbuşit, reţinut cu greu. Căpitanul o prinse de mină încercând să o liniştească. În urma hai uşa se închise încet, singură.

— Doar aici mi-am dat seama că-i adevărat, doar aici, hohotea Maria, îngropându-şi faţa în /palme. Se aşează pa trepte, aproape prăbuşindu-se, nemaiavând puteri să

eboare. Banii de argint sunau vesel la fiecare mişcare a ei. Credea că-l urăsc. Tot timpul a trăit cu impresia că dăai cauza mea nu se înţelege cu fratele lui. Doamne, cât <fier slabi şi proşti sunt oamenii! Şi eu l-am iubit cu adevărat mai mult decât dacă i-aş fi fost soră. w 3

Se opri im. moment, ştergându-şi ochii. Mina găsi eşgreu buzunarul în care voia să pună bastista. Părea absolut inconştientă de ceea ce face. Roitan aştepta în pietonrezemat de balustrada scării.

— Mereu s-a ferit de mine şi nu ştiu de ce. Nu mW5 dat voie nici măcar să-i spăl o batistă. Iar eu l-am iubit djk, la început. Dac-aţi şti ce suflet btm avea! O, nenorocită? de el, de ce a făcut asta? Eram în stare să-i dau tot, ă0 el n-a văzut. Se uita la mine ca la un duşman. Cine poaltf strivi cu bună ştiinţă o floare? f

Părea o baterie descărcată, chinuindu-se să arunce ui –, tunele sein tei. Roitan nu s-ar fi mirat s-o vadă lopixkfy-tei latxnioarele lui, dispărând ca nu fulg de zăpadă atins de dădură. Apoi se linişti brusc”.

Încercă să se ridice, dar nu reuşi. Căpitanul îi întinse na Coborâră în tăcere.

— E şi ăsta un sfârşit, spuse Roitan, ajunşi în dreptul i apartamentului. Poate că am să mai trec pe aici. Duse ia la pălărie schiţând un salut, în hol se opri să-şi dezbrace vestonul.

CAPINMIX VI

I i în îi – *mmm* – i.

— De la autobuz, Roitan se îndreptă spre casă. Scârţâitul familiar al porţii îi făcu bine, ca un pahar de apă rece în mijlocul verii.

Trebuie s-o ung, îşi spuse, păşind pe aleea pietruită, mărginită pe ambele laturi de tufe înalte de trandafiri înfloriţi… Zâmbi apoi, ştiind că tot Marta o va face, ca în sfţâtea alte râmiuri.

„Marto, Marto, aşa pierzi tu preţuirea mea”.

De obicei, auzind poarta, soţia îi ieşea în întâmpinare. Acum însă nu se arăta nicăieri. Intră în antreu şi-şi lăsă chipiul şi vestonul pe cuier. Din. bucătărie

răzbătea o melodie populară.

Marta, cu mânecile suflecate, frământa aluatul într-o covată.

— Opreşte-te, nu vezi că-i asudată?

Pe vremuri, când Marta încă mai semăna cu un băietan, maică-sa a pus-o, pentru prima dată, să frământe pâinea.

CI

Până ctaid? întrebase ea. Pân2 asudă grinda, i-a răşpuătf mama. Rezultatul a fost că Marta trudise din greu, ctf ochii la tavanul care se încăpăţâna să rămână uscat, în ciuda efortului ei.

Roitan se trânti. obosit pe unul din scaune. Întinse mâna şi răsuci butonul aparatului de radio, făcându-l să tacă. Marta îşi îndreptă spatele, oftând de plăcere. Privi spre bărbatul ei, apoi îşi trecu braţul peste frunte. În pofida vârstei, ochii ei îşi păstraseră culorile pure şi luminoase din tinereţe.

— Mor de foame, spuse Roitan, bătând nerăbdător cu vârful degetelor în masă.

— Mai rabdă puţin că acuşi termin. Pe acolo n-ai mâncat nimic?

N-a fost când.

— Doar bere.

— Eşti rea, se plânse Roitan, fier eu văd negru înaintea ochilor.

— Nu eu sunt cea rea. Bunul tău prieten Matei Dumbravă. Măcar un colţ de pâine să-ţi fi dat. Sare găseai şi-n – gur pe masă.

Roitan mi mai spuse nimic. Se simţea totuşi mulţumicuprins de un soi de linişte pe care doar acasă o găsea»

— A plouat şi la Arad?

— Potop, spuse căpitanul.

Foamea îi era cel mai mare duşman. Simţea în stomac un gol imens şi o sfârşeală neplăcută cuprinzându-i făptura greoaie.

— Ar trebui să ungem poarta, îşi aminti în timp ce

Marta pregătea masa.

— Las-o aşa. Măcar aud şi eu când intră cineva.

Mâncară în tăcere. Timpul mesei era pentru Marta unul din puţinele momente în care îşi simţea bărbatul aproape.

Mincimişcările îideveneau lente şi prelungite, în încerwea – „a amina cât mai mult finalul inevitabil J – Nu ai fost după imprimate.

Roitan zâmbi, dar mai puţin vesel ca înainte. Ar fi dorit la Scape măcar pentru câteva minute de gândurile ce puseserăştăpânire deplină pe el. Fără să vrea, Marta îl readuse fcupicioarele pe pământ.

— Tu. ar trebui să fii în locul meu. Afli întotdeauna adevărul înainte de a apuca cineva să ţi-l spună. Apoi trecu în antreu, îşi puse chipiul pe cap şi, în timp ce ofta ştergându-şi pantofii, strigă: Nu mă aştepta cu cina. S-ar putea să întârzii.

De departe îl văzu pe Ursu în faţa postului, fumând. În dreapta lui stătea unul cu pălăria trasă mult peste ochi. Apropiindu-se, Roitan îl recunoscu pe bătrânul Mileaga.

Plutonierul se ridică de pe bancă.

— V-aţi întors?

Îi făcu un semn scurt cu mâna. Păşi pe culoar, deschise uşa, apoi încă una şi trecu de cealaltă parte a biroului. Rupse o foaie din calendarul de alături, scrise pe ea câteva nume şi o întinse plutonierului care aştepta în picioare.

Văzându-l atât de liniştit şi de calm, Ursu nu ştiu ce ift creadă. I-br fi luat „afacerea*, se gândi îşi aruncă ochii în fugă peste bilet, vru să întrebe ceva, dar se răzgând.

— R Aş vrea să stau de vorbă cu toţi odată. Adu-mi-i Idei cât mai repede. Nu trebuie să le dai nicio explicaţie”.

— Am înţeles, spuse plutonierul. Se întoarse încet, apoi ieşi din încăpere având pe buze aceeaşi întrebare llmasă tot nerostită.

După plecarea plutonierului, începu să se plimbe cu jxxiinile la spate, nerăbdător. Apoi păru că poziţia 11 oboseşte şi le vârî în buzunare. Din când în când privea

pendula şi mormăia cuvinte neînţelese. Uneori se oprea în dreptul biroului şi cerceta plicul adus de la Aracitore duşit cu hârtii Scotea dte o foaie, se uita peste ea îi o punea la loc, printre celelalte. Se aşezi în fotoliu, apoi se ridică iar. Trase sertarul şi puse plicul peste fotografiile celor două fete. Se mai uită o dată la ceas şi, brusc, lăf (din birou.

Peste vreo oră, când aproape că pierduse orice nădejdi să-l mai găsească, Ursu dădu de el în micuţa grădină cu flori din spatele clădirii Stătea nemişcat pe o bancă* cu coatele pe genunchi, cu capul în palme, într-o poliţie de totală abisenţă.

— Aici eraţi?

— Iubeşti florile, plutonier?

— Păi, da. Eu ştiu? Sigur. Ursu nu ştia ce să spunt Nu-şi amintea să mai fi discutat aşa ceva cu superiorul să.1

Trecând prin prima încăpere, Roitaţi se făcu a nu-i observa pe cei care-l aşteptau.

— Pofteşte-i înăuntru, 11 anunţă pe Ursu, după ce-ţi ocupă locul obişnuit, în fotoliu. Acum putem să începem.

Boitan trecu cu privirea, pe rând, de la o faţă la altiti Medicul veterinar Călimao, tânărul medic Căliman, d» * sănătate şi o robusteţe ieşite din comun, cel care, th nici doi ani, ajunsese din simplu absolvent de facultate, to-ţi neriri şef al fermei de vad. Oamenii spun despre el d poate rezolva orice „situaţie" în maximum cinci minunăgl Acum stă liniştit şi aşteaptă. Frământă între degete 4 ţigară şi nu ştie dacă poate sau nu sro aprindă. La plecare avea să se mire că a rezistat atâta timp fără niciun fknmJ

Alături, profesorul Milos cu aerul său de copil ifscrtfife pe care, în ciuda celor aproape patruzeci de ani, şi-l nââtftră a perseverenţă. Este singurul bărbat, din câţi cunoaşte feitan, care se bărbiereşte de două ori pe zi. Proaspăt ras şi acum şi cu cravata perfect înnodată la gât. Părească nimic din ce se petrece în jur nu-l afectează şi că, doar itintre pură întâmplare, a nimerit aici. Ceea ce, probabil.

Barmanul Cobzaru, nervos şi agitat. El a intrat primul, «peind în gura mare la dreptul fiecărui cetăţean de

a-şi exercita nestingherit meseria. Ursu l-a luat direct de la bar. N-o fi avut timp să sfirşească interesanta lectură a *Sportului*. „Putea să-şi schimbe măcar halatul”, se gândi Roiţan, văzărrdu-i mânecile nu prea curate. Apoi zâmbi în fine, amintindu-şi porecla cu care îl blagosloviseră iidişenii: Aprozaristul.

Cu adevărat cuminte aştepta doar tehnicianul veterinar Gheorghe Roşu. Ca de obicei, venise însoţit de frumoasă lui soţie. Roşu făcea parte din categoria celor care ignoră cu buna ştiinţă mtele Dciunea arhiverificată i ppinr untro cam te învaţă că dacă nu ştii înota să nu te arunci în apă.

— Cusur, dacă poate fi astfel numită preocuparea aceea a ei. Pentru că, de mai bine de doisprezece ani de când venise furarea. oricărui străin sosit în localitate. Roitan nişi

Amândoi, unul lângătul, ca cea mai fericită pereche de îndrăgostiţi. Şi numai bunul Dumnezeu ar fi putut jura re8

l Cam *aceştia* erau, plus Ursu, plutonierul, soldaţii cu

Ijăingurii care, până îţi momentul de faţă, aveau vreo legătură cu moartea pictorului Deleanu.

— *În* primul rând, începu căpitanul, prefăciădtt-ap atent doar la aranjarea puţinelor lucruri ce le avea pe birou, vreau să cred că nu v-am luat de la treburi prea importante.

Era şi acesta un început. Dintre toţi, doar Ursu ştia că vorbele acelea nu însemnau mare lucru. Singurul care reacţionă într-un fel fu barmanul. Începuse să se foiască atât de tare, privind furios înspre căpitan, încât integritatea scaunului păru în real pericol.

Roitan ridică mâna încercând să-l potolească.

— De bună seamă vă întrebaţi care este motivul chemării dumneavoastră aici. De acord, şi n-am să întârzii a-l spune. Iată despre ce este vorba: doresc ca, îippreună, să punem de acord ce ştiu eu cu hm, cum să spun?, cu cele pe care le ştiţi dumneavoastră. Asta-i tot.

— Un oftat de uşurare trecu de-a lungul scaunelor.

Singură Olga, nevasta lui Roşu, părea preocupată de o cu totul altă problemă. Probabil încerca să se convingă că pierderea unei singure ocazii nu reprezenta cine ştie ce la activul său.

— Pentru început îmi permit să fac eu o scurtă recapitulare a faptelor, continuă Roitan. Ori de câte ori consideraţi că e cazul, mă puteţi întrerupe, spunându-vă punctul de vedere.

Dinspre scaune se auzi un fel de murmur care putea însemna orice. Chiar şi încuviinţare. Roitan ezită un moment, apoi trecu mai departe. Părea că nici el nu e prea convins de ceea ce face.

— Deci voi începe eu. După ce expun foarte pe scurt ceea ce, probabil, cu unele excepţii, cunoaştem cu toţii, vă voi aduce la cunoştinţă câteva fapte aflate astăzi la Arad. În final, pe rând şi într-o ordine pe care o vom fixa mai târziu, fiecare dintre dumneavoastră are să recapituleze tot ceea ce ştie şi mai ales va încerca să spună, cu maxi-PKun de amănunte, ce a făcut, începând cu ora optsprezece – jflal tăieri, şi terminând cu, hai să zicem, şapte, opt, ieri dimineaţa. Are cineva o altă propunere?

Treaba părea cât se poate de democratică, am putea ipune. Roitan se opri un moment, întrebându-se dacă a spus exact ceea ce trebuia. O inexplicabilă senzaţie de Zădărnicie începea să-i cuprinaa.

Ceilalţi încă tăceau. Olga îşi trase fusta peste genunchi, într-un întârziat gest pudic.

— De ce nu invers?

Cum îi stătea în fire, Căliman pusese şi de data asta punctul pe i. Numai că, fără să bănuiască, muşcase zdravăn din singura momeală aruncată de Roitan până atunci. De fapt asta şi urmărise, să nu vorbească el întâi, dar să se k urmă> mormăi Miioş dar, spre bucuria lui, căpitanul nu – 1 auzi»

— Chiar aşa, fu de părere barmanul, ar fi timpul să trecem la subiect.

— Perfect, spuse Roitan. Poate că aşa-i chiar mai bine.

De-o. ince Deţi dumneavoastră.

Era evident că cel puţin cinci din şapte participau pentru prima dată la o astfel de adunare. Iar unul, Roitan, încă mai mult în cărţile poliţiste. Poate de aceea profesorulnarea nutin amuzat.

— Aş vrea să ştiu de ce m-aţi chemat şi pe mine? Cel care a întrebat era tehnicianul. Roitan observase ceva mai înainte semnele discrete pe care şi le făceau cei doi soţi. Probabil că Olga încerca să-i dea curaj.

— Unul dintre noi ar trebui să se bucure de prezenţa dumneavoastră, îi răspunse Roitan, privind lung înspre Milos.

— Aţi face mai bine să vorbiţi dar, sări barmanul Nimeni nu vă dfi dreptul să vă jucaţi cu timpul nostru.

Ceilalţi râseră, vrând să arate căpitanului că, cel puţin pentru ei, totul a fost cât se poate de dar. Doar Milos zâmbi îngăduitor. Să n-o luăm chiar aşa. La nevoie»-ar şti apăra şi singur. Doar ăsta e unul din riscurile asumate ide „meseriei”.

— Începem? Încercă Roitan să-i readucă la subiect

— Dacă nu-i nimeni împotrivă, vreau să fiu eu primul. La şase am obişnuita şedinţă a consiliului de conducere.

— Începeţi. Şi nu mi-o luaţi în nume de rău dacă pe alocuri, am să vă întrerup cu ei te o întrebare.

Călimân încuviinţă din cap, apoi tuşi, dregându-şi glasul.

— După-masa aceea mi-am petrecut-o absolut ca de obicei. Între unu şi două am mâncat. Apoi am fugit la fermă unde, până pe la şase, am asistat câteva naşteri. Una a durat ceva mai mult deoarece unul din viţei…

— Treceţi, 11 Întrerupse Roitan, temându-se că doctorul va intra în amănunte.

— Mă rog. Voiam doar să fiu cât mai exact. Între şase şi şapte seara, şedinţa la sediu. Poate ceva după şapte, dar nu mult. Zece, cincisprezece minute. La sfârşitul şedinţei m-a reţinut preşedint de pentru o discuţie particulară. Nu cred să folosească la ceva precizând mai mult despre asta. De acolo am plecat în jurul orei opt şi un sfert. Ţin minte

că, înainte de a pleca, m-am uitat la ceas să văd dacă nu-i prea târziu pentru o bere. Nu era. Aşa că m-am îndreptat încet spre „Izvor”. Să fi făcut până acolo cam zece minute, nu mai mult, cu toate că, pe drum, m-am oprit puţin cu cineva.

— Cu cine!

— Are vreo importanţă?

— Afewneaţită vreţi să fiţi exact

Căpitanul îl privi fără să clipească. Celălalt lăsă ochii în jos, examinând stofa pantalonilor. Vorbi apoi grăbit, ca şi d-na ar fi vrut să scape de ceva neplăcut v

— De câteva zile îmi tot aţine calea nepotul cel mic al lui Mileaga. Crede că din vina mea i-au murit nişte oi. Tăcu un moment, apoi ridică fruntea, continulnd. Când am intrat, nimic nu părea neobişnuit. Vreau să spun că nu era o atmosferă de petrecere organizată. Căutam un loc liber, când m-a strigat cineva. Probabil că din cauza tonomatului nu am recunoscut vocea primarului Apoi l-am văzut ridicat la una din mese, făcându-mi semne cu mâna. Cred că în clipa aceea a venit şi barmanul să-mi spună că «m un loc rezervat la masa aceea. M-am îndreptat într-acolo.

Cobzaru vru să spună ceva, dar Roitan. 11 opri cu un gest.

— Puţină răbdare. Apoi, spre Căliman: Cine era atunci la masă şi, dacă vă mai amintiţi, care, unde stătea?

— La început nu am văzut decât nişte capete aplecate deasupra unei hârtii. Joacă moară, m-am gândit, mirându-mă de o aşa îndeletnicire la nişte oameni serioşi, într-un local public. Chiar mă pregătisem să strig „moară-n casă”, *Sar* mi-am dat seama la timp că era vorba de nişte fotografii la care se uitau cu multă atenţie. Reproduceri, unele în culori, altele alb-negru, după cum am înţeles mai târziu, lucrările pictorului. Primarul a făcut prezentările. Aşaam. aflat cum 11 cheamă şi cu ce se ocupă. Bănuisem eu, după felul în care era îmbrăcat, că numai aşa ceva putea fi. «Cravata-l părea făcută dintr-un şiret de pantof. A, da, îşi aduse apoi aminte de ceea ce-i ceruse căpitanul,

aţi spus bine, „la mese”, pentru că, încă înainte de sosirea mea, alăturaseră două. Stăteam cam aşa: pictorul în capul mesei; În dreapta lui, primarul, şi, singur, la masa a doua, dumnealui. Căliman îl arătă pe Ursu. Acesta aprobă din cap, privindu-şi şeful, liniştit, în stânga, domnul profesqf. Eu m-am aşezat în faţa plutonierului.

— Buuun. Voiai să spui ceva?

Da, se repezi Cobzaru. După ce *a* intrat, însoţit de pictor, domnul primar mi-a cerut să alătur două mese şi să le pregătesc pentru cinci, şase persoane. Nu ştia nici dânsul precis. Oricine în locul meu ar fi crezut că e vorba de ceva organizat dinainte, aşa că a fost normal să-i spun domnului Căliman de locul rezervat. Se întâlnesc cu toţii destul de des.

— Nu trebuie să te scuzi, încercă doctorul să-l liniştească. doar peste tot se reţin locuri clienţilor obişnuiţi.

Milos ar fi spus «clienţilor casei –, se gândi Roitan, apoi, spre Căliman:

«Al

— UOntinuaţi.

— După mine a venit inginerul Sasu, dar a stat foarte puţin. Cred că nu mai mult de jumătate de oră. I-a sosit nevasta şi era cam grăbit. O vodcă doar şi a plecat scuzându-se. Dar nu era cazul. Cunoaştem cu toţii situaţia lui de semiburlac.

— Ceilalţi?

Căliman nu înţelese”.

— Dumneavoastră, ce-aţi băut?

Bere.

— Tot timpul?

Doar înainte de plecare a luat fiecare dte un coniac…

S-a băut mult?

— Nu. Adică nu exagerat. Dealtfiel, n-a ţinut cine ştie dt. Alteori rămâneam mult după ora închiderii. Stătea şi responsabilul cu noi, la un ultim pahar.

— Atunci l-aţi văzut?

— Da. A apărut ceva mai târziu. A trecut din când în

O jl-l – M *
vinci să ne intre De dacă nu ne lipseşte ceva.
— Tudor Deleanu avea o geantă la el. V-a arătat cumva ce era înăuntru?
— Tăieturi din reviste şi fotografiile ce le văzusem pe masă încă de la început.
— Le a lăsat tot timpul acolo?
— Nu. Le-a strâns înainte de a începe să cânte. Răspundea precis şi calm la toate întrebările. Exact ca la serviciu, în timpul liber Căliman dădea dovadă de aceeaşi luciditate şi stăpânire de sine.
— S-a discutat despre ceva anume? Vreun subiect deosebit, neobişnuit în astfel de ocazii?
— Doar vorbe din care, a doua zi, vezi că n-a mai rămas nimic.
— A vorbit şi cu altcineva în afara celor de la masă?
— Nu. Doar dacă nu a făcut-o la toaletă. Pentru că a (ieşit în două rânduri.
— Cum de nu aţi stat mai mult?
1 – Ştiu eu? O dată ţine mai mult, altă dată mai puţin... N-aş putea spune de ce.
— Vă amintiţi cine s-a ridicat primul? e nu.
Roitan constată că, pe nesimţite, intrase într-un aderat interogatoriu. Căliman se uită la ceas, apoi îşi schimbă picioarele, punându-l pe dreptul deasupra celuilalt.
— Staţi! îşi aminti brusc. Mi se pare că profesorul Milos a plecat înaintea noastră, a celorlalţi. Spunea că se întoarce imediat»
Privi spre profesor, aşteptând confirmarea, dar acesta începuse să-şi roadă unghiile, aşa că nu observă.
— Cam cu dt timp înainte?
— Maximum un sfert de orăsunt sigur că apucase fi dânsul paharele de coniac. Ne-am despărţit afară. Ultimii au ieşit pictorul şi primarul. Primarul a rămas să achite consumaţia, celălalt s-a întors de la uşă să-şi cumpere ţigări. Atunci, după felul cum umbla, mi-am dat seama că Deleanu băuse mult mai mult decât noi. Vreau să spun că

pe el se vedea foarte clar că ieşea de la o petrecere unde s-a băut bine. A reapărut însoţit de responsabil, care dorea să ne salute. Primarul a plecat Împreună cu mine, iar plutonierul-a hotărât să-l însoţească pe Deleanu până la pod. În faţa blocului ne-am despărţit. Eu am urcat, iar primarul a luat-o spre casă. Zicea că nu prea are chef de somn. Făcu o pauză, apoi încheie: Şi cam asta-L

— Mda, făcu Roitan, parcă neştiind ce să mai spună. Cam ce oră să fi fost?

Unsprezece şi patruzeci. Soţia s-a trezit şi m-a întrebat unde-am stat atâta. I-am spus că nu-i prea târziu. I-am arătat ceasul.

Afară se trânti o găleată şi cineva înjură urât Ursu se ridică, vru că iasă, dar Roitan 11 făcu semn să se aşeze la loc. Petran intră grăbit, fără să bată la uşă. Încă 11 mai ieşea fumul din gură. Dădu să se întoarcă, dar 11 văzu pe Ursu şi se opri lângă el, rămânând în picioare. Ceilalţi se foiră încet, înviorați de intrarea plutonierului.

Văzând că Roitan nu mai spune nimic, veterinarul pe ridică şi porni încet spre uşă. Toţi 11 urmăreau cu capetele întoarse spre el. Întinse mâna spre clanţă, când auzi glasul căpitanului.

— Un moment

Se întoarse încet. Nu arăta deloc surprins, doar niţel enervat. Era convins că a spus totul, aşa că restul nu putea fi decât vreme pierdută.

Boitan nu o făcuse intenţionat. Pur şi aimplu nu ştia dacă trebuie sau nu să-l întrebe. Căliman 11 privea, aşteptând.

— La despărţire, sau înainte de asta, nu v-a dat nimic?

— CSne?

— Tudor Deleanu, pictorul.

pieptul lui că Hmnn se goli cu un şuierat puternic. Răspunse rar, cu mici pauze după fiecare trei, patru cuvinte.

— Crezusem că este destul de clar. Până în seara aceea l-am văzut pe omul ăla. În tot timpul serii n-am

schimb

bat cu el mai mult de douăzeci de cuvinte. Aşa că nu văd i pii tis u ce să-mi facă, la despărţire, un dar.

tv Aşteptă câteva clipe, apoi ieşi. În urma lui uşa se închise

ţara zgomot.

f r

CAMIO – llil III

Roitan simţi un pârcel pe cale să-i înţepenească piciorul. «Părăsi fotoliul şi păşi, şchiopătând uşor, până la dulapul fier din stânga ferestrei, apoi se întoarse. Se aplecă şi piSeepu să-şi maseze pulpa. Faţa îi era crispată de durere. ŞUungând din nou lângă birou, trase sertarul şi «coase din pff o pungă cafenie, mototolită la capăt. Luă o bomboană şi o vârî în gură. Se îndreptă apoi spre Olga, cu mina

— Mă iertaţi. Serviţi, vă rog, şi dumneavoastră.

— Mulţumesc, nu.

Roitan înţelese că trebuie să insiste.

— Sunt proaspete. Le-am cumpărat astăzi de la Arad.

Argumentul păru s-o convingă. Scotoci în pungă şi scoase două bucăţi. Oferi una soţului ei.

— Mă gândesc, începu Roitan, reaşezându-se la birou, a cel care va vorbi în continuare – şi acela cred că va fi plutonierul Ursu – să nu se lase influenţat de cele auzite aici, ci să relateze ca şi cum el ar fi fost primul. E bine să procedăm cu toţii aşa, atunci când ne va veni rândul

Ursu zvâcni în picioare, aranjându-şi ţinuta. Îşi trecu apoi palma peste păr, încercând să îmblânzească şuviţa rebelă din vârful capului. Nu reuşi decât să o aplece în altă parte.

— Nu e nevoie, îi spuse căpitanul. Poţi vorbi şi stând jos.

— Prefer aşa, dacă se poate.

— Cum vrei. Oricum, asta contează mai puţin acum.

Ursu era pregătit. Ştia de ce trebuie să vorbească şi cât în rând cu ceilalţi. îi spusese căpitanul atunci, în grădină, t să nu cumva să se creadă că lui, deşi martor ca

şi ceilalţi, i se acordă un regim preferenţial.

Începu, totuşi, dezlânat, oarecum nesigur. Dar, pe*» măsură ce-şi depăna istoria, pe care o spunea acum a treia oară, vorbirea îl căpăta o tot mai bună coerenţă, propoziţiile şi frazele curgând uşor, fluent

„Vorbeşte bine, observă căpitanul, chiar frumos. Te pomeneşti că aceasta şi nu alta e arma cu care le dă gata pe fetele alea. Adevărul e că Roitan nu l-a văzut niciodată cu vreuna din „fetele alea", dar faptul nu-i schimba cu nimic credinţa că motivul preocupărilor plutonierului, ce-i drept, cam exagerate, pentru ţinută, erau escapadele lui amoroase. Deşi încercase adeseori să se convingă că atitudinea aceea nu-i decât o manifestare în plus a respectului ce-l datora plutonierul uniformei sale, Roitan nu putea spune că a prea reuşit.

Ursu se inttinea des cu profesorul Milos. jucau Aşa s-a întâmplat şi în ziua aceea. De două săptămâni scotea doar remize, dar plutonierul încă mai credea că nu e decât o ieşire temporară din formă, peste care va trece curând. Profesorul era cunoscut ca cel mai bun şahist din Ridiş, participant frecvent la concursurile judeţene. Încă nu-şi pierduse speranţa că va face din Ursu un şahist bun.

Aproape întreaga după-amiază şi-au petrecut-o în faţa tablei şi, spre seară, au simţit, după cum spune plutonierul, că le plesneşte capul.

Roitan privi spre Milos, ştiind sigur că acesta va zâmbi, şi constată că nu se înşelase. Oboseşte prea repede, părea a spune zâmbetul profesorului, nu are rezistenţa mea.

Aşa că, dintre toţi, ei doi au fost primii sosiţi la restaurant în seara aceea. S-au aşezat la o masă, imediat în dreapta intrării.

— Pe la câte a sosit pictorul?

— La puţin timp după noi. Nu terminaserăm prima sticlă, când a intrat însoţit de tovarăşul primar. M-am întrebat cine o fi. Nu părea cineva de sus.

— Cum aşa?

— N-am văzut la niciunul o cravată ca aceea. Şi

hainele păreau altfel. Apoi a venit nea Cobzaru să ne spună că suntem invitaţi la masa lor. Eu m-am codit, dar domnul profesor a spus că nu se face să refuzăm invitaţia. Primarul sărbătoreşte ceva, a încercat el să mă convingă. Se părea că are dreptate, judecând după numărul scaunelor aduse în jurul meselor. Arăta ca o aniversare, sau ceva de soiul ăsta. Ce mai, ne-am dus acolo şi aşa am aflat că celălalt era pictor şi că-l cheamă Tudor Deleanu. După sodrea noastră au continuat o discuţie începută, probabil, n-ai înainte. Pictorul se plângea, făcându-l vinovat pe un ştiu cine, că nu i se recunoaşte adevărata valoarea Xknent nu-i profet în satul lui, a conchis după aceea primaculfeircercând, cred eu, şi-l consolqyg. La un moment dat pictorul a deschis geanta şi a scos din ea nişte tăieturi din zisa» şi reviste. O ţinuse tot timpul pe masă, în stânga lui, ft, deschizând-o, mi s-a părut burduşită cu alte asemenea bttcăţi decupate din presă. Mai târziu ne-a citit nişte articol* în care era vorba de el. Căliman a sosit tocmai când peiveam fotografiile înşirate pe masă.

O căldură prost mascată răzbătea din cuvintele plutonierului. Mai mult ca sigur că el a fost cel mai acaparat de personalitatea pictorului, influenţă de care se dezbăra acum cu greu. Roitan îşi aminti cu câtă plăcere şi cu dt entuziasm îi povestise Ursu, cu o zi înainte, despre acelaşi Deleanu faţă de care, acum, încerca să se arate mai mult decât rezervat. „Nu o face intenţionat, îşi zise căpitanul, ultimele evenimente l-au afectat şi pe el”.

Povestea plutonierului semăna aidoma cu a lui Căliman. Se părea că doar trei momente avuseseră puterea să dăinuie în memoria participanţilor. Creditul slab pe care-l avea Deleanu în lumea artelor, întreruperea bruscă a cântecului, pusă pe seama oboselii, şi plecarea înainte de vreme a profesorului Milos, motivată de acesta, mai târziu, suficient de bine. Analizând faptele, Roitan se convingea tot mai mult că însuşi Deleanu, prin comportamentul său, influenţase direct desfăşurarea evenimentelor. Începând cu sosirea în Ridiş şi terminind, se pare, chiar cu moartea sa. Ştia de la primar, care lipsea

acum, fiind plecat încă de dimineaţă la un instructaj, că pictorul a avut ideea unul „pahar de bere pe căldura asta”. Datorită şi, oarecum în cinstea lui s-*a* organizat ad-hoc petrecerea de luni seara. Tot el, prin oprirea cântecului într-un mod care părea din ce în ce mai ciudat, determinase încheierea înainte de vreme a petrecerii. Şi, în final, nu chiar ca amuzament, Roitan reuşi să alcătuiască un inedit joc al logicii: dacă nu ar fi existat, nu putea fi omorât.

Momentele cele mai apropiate în timp de ciudata asasinâre a lui Deleanu căpătau, în mod normal, o însemnătate deosebită.

— Ce te-a determinat să-l însoţeşti până la pod?

— Văzând că ceilalţi au plecat am crezut că este de datoria mea să nu-l las singur, mai ales că în cursul serii a fost tratat ca un oaspete deosebit

Răspunsul era sincer, necontrazicând cu nimic comportamentul plutonierului din seara aceea. Ceilalţi puteau mulţumiţi.

— De ce doar până la pod?

— Nu ştiu. Acum, când cunosc ce s-a întâmplat după «ceea, cred că era mai bine să-l fi condus până acasă, nugriai că atunci am avut impresia că Deleanu vrea să scape de mine.

— Ce-ai vrut să spui prin „mai bine”? Crezi că ai fi putut evita moartea lui?

— Nu chiar. Dar poate că, însoţindu-l până la capăt, aş fi avut acum norocul să ştiu mai multe. Nu ar fi fost exclus fă observ ceva, fie pe drum, fie ajuns acolo, prin jur…

— Ce te-a făcut să crezi că n-ai fi fost dorit de pictor?

— Încercând să răspundă, Ursu şi-a dat seama cât de greu Jţţivine uneori să exprimi în cuvinte ceea ce doar simţi instinctiv, ca o presimţire. Dar cine mai crede astăzi în presimţiri? t

— După ce am rămas singuri, mi s-a părut dintr-odată surprinzător de tăcut Părea cu totul altul. Încercasem să leg o conversaţie, aşa, măcar pentru trecerea timpului, dar

Deleanu n-a scos tot drumul niciun cuvânt. Doar cu puţin înainte de pod a exclamat: „Uite-l şi pe domnul profesor. Mă aşteaptă”. Într-adevăr, Milos era acolo. Stătea rezemat de balustradă, cu un pachet în mână. Se pare că Deleanu avea ochi buni. Eu nu i-am zărit umbra decât după câţiva paşi.

Roitan privi din nou spre Milos.

— Era o sticlă cu lapte. M-am gândit că-i va face bine dimineaţa, când s-o scula. I l-am cerut doamnei Roşu. Dânsa a şi învelit sticla într-un ziar.

O bună mutare de pion într-o partidă aflată abia la început

— Apoi? îl îmboldi căpitanul pe Ursu.

— Domnul profesor mi-a spus: „Nu fi necăjit, că mâine câştigi tu”. Am înţeles că trebuie să-i las. Ceea ce am şi făcut

— Ai observat ceva ciudat, la Deleanu sau la alţii, în tot timpul acela?

Roitan lărgise intenţionat sfera întrebării pentru a-i masca întrucâtva caracterul de rutină.

— Nu. Doar proasta dispoziţie din final, dar poate că nu a fost altceva decât oboseală.

Căpitanul zâmbi ascuns. I se releva o nouă faţă a plutonierului: orgoliul. Căutând să găsească neapărat o explicaţie pentru comportamentul pictorului, Ursu nu a dorit decât să ocolească un adevăr care 11 discredita în ochii celor prezenţi. Faptul că nu reuşise să se facă agreat de pictor.

Numai că, pentru Roitan, problema se punea cu totul altfel. Un lucru devenise clar. Dintr-un motiv sau altul, pictorul a trecut în cursul serii prin două stări deosebite. Bună dispoziţie, la început, deprimare, după aceea. Urma doar să afle când s-a petrecut schimbarea şi de ce. Hotărându-se să-l întrebe pe plutonier, urmărea să-i facă şi acestuia un serviciu.

— Oboseala de care vorbeşti ai observat-o doar pe drum sau şi ceva mai înainte, când încă mai eraţi la restaurant?

— Cred că aveţi dreptate, răspunse Ursu, după un timp. Avea aerul că i se dezvăluie un adevăr surprinzător, dar nu dintr-odată, ci încet, pe nesimţite, cum ai ridica o bucată de pânză sub care ştii că doarme un şarpe. Da, continuă Ursu, tot mai convins, uite că până acum nu mi-am dat seama. Deleanu luase figura aceea tristă, obosită, din momentul în care, coborând de pe scaun, a încetat să mai cânte.

— Aşa, făcu Roitan, mulţumit. Apoi, către Milos: Dumneavoastră ce credeţi?

Profesorul nu răspunse imediat. Părea că are nevoie de un oarecare timp de gândire.

— Trebuie să recunosc, spuse Milos, stând uşor aplecat, cu privirile aţintite undeva, pe vârfurile pantofilor, că din toate câte s-au spus până acum, ăsta-i cel mai surprinzător adevăr. Plutonierul are dreptate şi mă mir foarte cum de noi toţi am trecut peste el şi doar dumneavoastră, absent fiind în clipele acelea, l-aţi sesizat. Da, spuse apoi, căzând pe gânduri ca şi când ar fi căutat o ultimă soluţie într-o poziţie certă de mat, este surprinzător. Mă întreb abia acum ce alte lucruri mai ştiţi.

Tăcu apoi, reluându-şi atitudinea liniştită de dinainte; Nu şi la fel de sigură, însă.

— Următorul pas ar fi să aflăm cauza.

Dându-şi seama că gândeşte cu voce tare, Ursu tăcu brusc.

— Ai dreptate, recunoscu Roitan. Asta şi facem de două zile încoace.

Singurul care nu vorbise până atunci era plutonierul Petran. Asista ca un invitat de onoare la repetiţia generală

7 i a unui spectacol, dar încă nu înţelegea la ceiri trebuia şefului său această montare. îl ştia pe Roitan mult mai tăcsţ mai discret în felul de a conduce anchetele. Iar acum părea că nu vrea să caute şi nici să descopere vreun lucru, ci doar să se mai convingă o dată că îi scapă ceva. Dar de ce atâta tărăboi pentru o treabă ca asta? Pentru că ceea ce îi scăpa ştim cu toţii. Cine şi de ce ta ucis pe nenorocitul acela de pictor.

Numai că Petran nu ştia încă, nici nu avea de unde. să ştie, că Roitan nu era nemulţumit de ceea ce făceau ei acolo. Din contră. Totul decurgea conform planului său. Nu, nemulţumit nu era. Poate doar uşor obosit. În calcularea timpului se dovedise cam inexact. Crezuse că va dura mai puţin. Văzând că nu are încotro, se hotărî să scurteze discuţia, fără ca ceilalţi să-i ghicească intenţia.

— O ultimă precizare. La despărţire, sau înainte de asta, Tudor Deleanu ţi-a dat ceva?

— Nu, n-am primit nimic de la pictorul Tudor Deleanu, veni răspunsul plutonierului Ursu.

De fapt; Întrebarea nici nu-i fusese adresată plutonierului şi el ştia lucrul acesta. Însuşi Roitan privea în timpul acela la ceilalţi, părând că răspunsul plutonierului nu-l mai poate interesa.

I

(APIIOLUI VU1

— Tovarăşe profesor, spuse Roitan, făcându-i plutonierului semn să se aşeze, în general ştim cu toţii o bună parte din întâmplările care ne interesează. Dumneavoastră sunteţi ultimul, cel puţin dintre cei preaenţi aici, care taţi văzut pe Deleanu în viaţă. Nu ne rămâne decât, venindu-vă rândul, să ne relataţi – daţi-mi voie să folosesc o expresie şahistă – ultimele mutări ale pictorului. Sigur, în afară de ultima, pe care, deocamdată, nu o cunoaştem.

Milos este profesor nu numai prin pregătire, ci şi ca structură. Practica şcolară îndelungată îi modelase întreaga personalitate, făcând din ei un clasic tip de om al catedrei. Gândirea, ca şi vorbirea, i-au devenit concise şi clare. Găseşte întotdeauna exprimarea cea mai nimerită pentru orice idee. Nu-i suferă pe cei care bat apa în piuă şi îşi educă devii în spiritul logidi şi al comportamentului exact Este profesor de matematici (nu matematică, preciză el ori de dte ori era cazul) şi în timpul liber joacă şah. Nu este căsătorit şi trăieşte singur şi mulţumit într-o casă veche, dar liniştită.

Părerea lui în asasinarea pictorului Deleanu putea fi

nu numai interesantă, ci chiar bine venită.

— Aşa că Roitan sta pregătit să-l asculte cu cea mai mare atenţie. Probabil că va începe cu „stimaţi tovarăşi", ca la consiliile profesoifele, încercă Roitan să antitipeze. Dar nu reuşi.

V – Admir intenţia dumneavoastră şi mă alătur d, spuse Milos. Şi eu sunt de aceeaşi părere în privinţa lungimii acestor discuţii. În consecinţă, voi fi scurt şi cât se poate de clar.

Ceilalţi aprobară satisfăcuţi. Căpitanul rămase să-l privească în continuare, cum stătea în picioare, cu palma atingă vârâtă pe jumătate sub reverul hainei, în timp ce mâna dreaptă ilustra elocvent spusele profesorului, descriind prin aer mişcări surprinzătoare.

— Ţin să precizez, urmă profesorul, că tovarăşul căpitan ne-a handicapat de la început şi cu bună ştiinţă neacordându-ne şansa de a şti atât cât ştie şi dânsul. Mi – se pare un procedeu inechitabil şi netovărâşesc. Dar nu sunt eu în măsură să decid acţiunile dumnealui, aşa că trec peste asta.

— Aşa, aşa, făcu Roitan, mai mult pentru sine. Scurt şi la obiect. Foarte bine.

— Pe de altă parte, modalitatea de desfăşurare a discuţiilor noastre, anunţată la început, a fost schimbată pe parcurs de aceeaşi persoană şi transformată din dialog în interogatoriu. Cât priveşte rolul inedit al plutonierului Ursu…

Ursu îl privea fără să bănuiască admiraţia care i se citea pe faţă ca într-o oglindă. Probabil că în momentele acelea i se părea normal să nu-l poată învinge pe Milos.

— Am ţinut neapărat să fac aceste remarci pentru a vă da seama că nu suntem nişte simple păpuşi şi că, har domnului! gândim.

— Cam mult, murmură Roitan. Auzindu-l, Petran se întrebă dacă spusele căpitanului se referă la lungimea introducerii, sau la cât gândeşte profesorul. Optă, din prudenţă, pentru prima ipoteză.

Poate mai mult decât ceilalţi, Milos a fost, în tot ceea

ce a spus în continuare, concis şi logic. În primul rând a evitat cu abilitate repetările, negăsindu-le economice şi funcţionale. Apoi, în cuvinte care denotau o persoană suficient de autorizată, a recunoscut talentul incontestabil ăl pictorului şi a deplâns regretabila întâmplare care a făcut să dispară dintre noi „una din figurile reprezentative ale plasticii româneşti contemporane”, pentru ca, în final, ca nimeni altul, să refacă aproape minut cu minut timpul petrecut în compania lui Deleanu după plecarea plutonierului Ursu.

— Şi eu mi-am dat seama că-i obosit, a spus profesorul în încheiere, aşa că m-am grăbit să îl las singur. Avea nevoie de odihnă. Unde mai pui că băutura parcă se prinsese de el mai mult decât de ceilalţi. Se vedea asta din toată comportarea. Am aşezat sticla pe masă – nu s-a găsit o astfel de sticlă, îşi reaminti căpitanul – şi i-am arătat apoi de unde poate lua tot ce-i trebuie pentru culcare. Am spus „noapte bună”, şi am ieşit. M-a condus până afară. De la poartă i-am strigat să doarmă liniştit că vin eu dimineaţă să îl trezesc, şi am plecat Dar, după cum ştiţi, dimineaţa a fost să fie altfel.

Privi în jur, apoi se aşează, neuitând să-şi aranjeze dunga pantalonilor şi cravata.

— Excelent, sări căpitanul. Iată o probă de ce înseamnă concizia. Părinţii elevilor dumneavoastră pot fi fericiţi că odraslele lor se află în astfel de mâini Excelent, repetă Roitan, într-un entuziasm subit şi de neînţeles pentru colaboratorii săi. Apoi v-aţi îndreptat spre casa familiei Roşu

unde n-aţi întârziat să ajungeţi. Eraţi şi dumneavoastră obosit, a doua zi începea o nouă zi de muncă. Spun bine?

— Exact, spuse Milos, sec.

— Numai că nu se leagă. Adică una din mutări este; feexactă.

Căpitanul părea sincer necăjit de greşeala observată în logica, altfel impecabilă, a profesorului.

— Nu înţeleg, se miră Milos. Cele spuse de mine

corespund sută la sută adevărului. Ba aş putea spune, rufe la sută.

— Aproape, fu de acord căpitanul. Ce oră era când aţi ajuns acasă?

— Unsprezece şi treizeci şi cinci noaptea.

— Cât aţi stat înăuntru?

— Şapte, opt minute, nu mai mult.

— Să zicem, zece; Face unsprezece şi patruzeci şi cinci. Cât aţi făcut până la Roşu?

— Zece, cincisprezece minute. Era o noapte plăcută, nu m-am grăbit pe ea tare.

cotit bine „neisprezece? ace exact douăs PrezeceA™ se Cred că da.

Pentru prima dată Milos părea mai puţin sigur pe el.

— Credeţi, doar?

— Nu. E bine.

— Aşa. Atunci cum se face că la douăsprezece şi jumătate aţi fost văzut de unul din paznici trecând prin faţa lui

Profesorul se ridică, vru să spună ceva, se aşează, apoi se ridică iar. Din toată splendoarea dinainte nu mai rămăsese pimic. Văzându-l, Ursu avu impresia că are în faţă un animal fugărit.

Ultima întrebare a lui Roitan îi descumpănise pe toţi. Fu ca şi cum, pe nesimţite, în faţa ochilor li s-ar fi deschis chiar coşciugul în care odihnea Deleanu. Olga începu, încet, să se smiorcăie.

— Îmi dau perfect de bine seama în ce situaţie sunt, bligui profesorul, aşa că refuz să vorbesc în continuare. Dacă doriţi, mă puteţi aresta. În caz contrar aş vrea să plec.

vorbise atât de încet, încât Ursu făcu un pas înainte pentru a-l putea auzi.

— Cum doriţi, spuse Roitan, noi nu vă reţinem. Era bine totuşi să ne fi spus când şi de unde aţi cumpărat cea-Intinseun deget arătând inapte braţul stâng al profesorului. Abia acum glasul căpitanului ama vădit insinuant Dar Milos nu se întoarse. Ca şi când nu ar fi auzit

ultimele cuvinte ale lui Bostan, continuă să înainteze spre uşă şi, în cela din urmă, ieşi Cei din jur aşteptau uluiţi. Căpitanul deschise sertarul biroului şi scoase un plic albastru, nou. Tuşi apoi, Incerdind să spargă liniştea şi nemişcarea ce-i cuprinseseră pe ceilalţi după plecarea profesorului. Se ridică privind spre Cobzaru, intens, fix, până ce acesta fu *ki* picioare, ca şi el. Părea că e gata, gata să pornească pe «mele lui Milos, copleşit de o chemare neînţeleasă. Roitan ocoli biroul şi se opri în faţa barmanului. Întinse plicul spre el.

— Ai zece minute să ajungi acasă, să pui banii în plic şi să te întorci. Ţine minte, zece minute. Acum pleacă.

Mâna lui Cobzaru tremura în aşa hal, încât reqşi cu greu să apuce plicul. Se strecură apoi afară, prelingroau-se ca o umbră. Părea că nici nu avusese nevoie să deschidă uşa.

Petran ezită un moment, apoi ieşi şi el, încet, în urma barmanului. Când uşa fu din nou închisă, Roitan se înapoie la birou.

— Dar nu-i vorba de asta, spuse, aşezându-se greoi în fotoliu.

— Poftim? tresări Roşu, neînţelegând nici acum ce «e întâmplase mai înainte. Cine-ar fi crezut?

— Am spus că nu-i vorba de asta.

Roitan ridicase vocea ca în faţa unui surd, fără niciun alt motiv decât acela de a se face auzit mai bine. Apoi îşi zise că, dacă ar fi fumător, ar trebui acum să scoată o ţigară, să o frece între degete şi să o pună în gură. Să deschidă cutia de chibrituri, să apuce un băţ şi să aprindă ţigara. Şi toate acestea executate cu mişcări lente, lente pentru a-l aduce astfel pe celălalt în pragul disperării. Celălalt fiind nimeni altcineva decât slabul şi multincornoratul tehnician veterinar Gheorghe Roşu „cel pentru care, în lumea asta, nu exista altă femeie decât nevastă-sa, preafrumoasa blondă. Aşa că n-avu ce face şi scoase iar punga cu bomboane, vru s-o întindă spre cei doi, dar se răzgândi şi o lăsă în sertarul deschis. împinse sertarul, puse un cot pe birou, proptindu-şi fruntea în

palmă. Astfel trecură câteva minute, fără ca vreunul să spună ceva. Roitan îi urmărea pe sub streaşina palmei. După câteva încercări timide, Roşu reuşi să se ridice. Privea când spre Roitan, când spre Ursu.

— Acum, dacă totul s-a terminat… Dumneavoastră aţi reuşit… Hm… Noi credem că am putea, hm, pleca.

„Nu e chiar mort, dar nici departe”, îşi zise Roitan, urmărind eforturile tehnicianului. Acesta o apucă de mână pe nevastă-sa şi, împreună, se îndreptară spre uşă. De câteva ori Roşu fu pe cale să privească înapoi, ca un copil urmărit noaptea de fantome.

— Eu cred că totuşi aveţi să-mi spuneţi ceva.

Cuvintele căpitanului loviră în ei ca nişte gloanţe. Se clătinară, sprijinindu-se unul de altul, ca doi bătrâni pensionari surprinşi de o rafală de vânt. Pentru a fi din nou cu faţa spre Roitan le trebui mai mult de un minut. Căpitanul rămăsese în aceeaşi poziţie, apărându-şi ochii de o lumină care nu venea de nicăieri.

— Sigur… Ar fi trebuit… Ştiţi, noi… Aveţi dreptate, profesorul a venit mult mai târziu…

— Nu înţelegeţi că nu-i vorba de niciun profesor? Am sperat doar că măcar în ultimul moment să vă aduceţi aminte de ceva care se cheamă cinste. Vă rog să vă întoarceţi, încă n-am terminat.

CAPITOLUL IX

Când, la puţini ani după terminarea războiului, Roitan a venit în Ridiş, singurii străini de aici erau Hurony, Lup cu nevastă-sa, doamna Nutea, directoarea şcolii şi covaciul Manase Şteica. Apoi, de la o vreme, situaţia începuse să se schimbe, iar balanţa să se încline în favoarea noilor veniţi cu intenţii mai mult sau mai puţin clare de a se stabili în localitate.

Şi iată, acum, avea să observe Roitan în timpul discuţiilor începute de peste două ore, din toţi cei implicaţi într-un fel sau altul în afacerea asta, doar doi se pot considera cu adevărat ridişeni: Petran şi Ursu. Căpitanul nu-şi duse gândul mai departe. Fusese doar o idee fugară, o constatare născută dintr-un motiv şi un scop pe care nu

încercă să le descopere. Poate evidenţa faptului, singură, S-o fi născut. Simţind că te doare, spui „au! w fără să te gândeşti dacă asta ajută sau nu. Numai că Roitan nu spuse nici măcar atât, rămânând doar la înregistrarea senzaţiei, nu chiar de durere în cazul acesta.

„Dar gândul trecu repede, ca zborul unui lăstun prin lumina ferestrei. Roitan îi privea acum pe cei doi soţi Roşu, singurii rămaşi, spunându-şi că nu e vina lui dacă încercarea de a juca cinstit n-a găsit la ei înţelegere. Şi numai el ştia cât de greu s-a stăpânit să nu le strige în faţă tot adevărul. Nu o făcuse totuşi şi nici nu ştia când o va putea face. Pentru că mereu există un dram de îndoială şi, aproape întotdeauna, acel adevăr are latura lui impalpabilă. Intuiţia poate fi determinată într-o cercetare, dar cap de acuzaţie, nu. Cum încă nu putea fi nici părerea de miros care-l intrigase atâta până să-i găsească explicaţia.

Roitan mai învăţase, în practica lui zilnică de miliţian, că o întrebare poate fi formulată în multe feluri şi că uneori un singpr cuvânt este suficient pentru declanşarea mărturisirii aşteptată zile şi nopţi în şir.

— Obişnuiţi să expediaţi telegrame, tovarăşe Roşu?

În vara trecută împuşcase un câine, turbat. Venit cine ştie de unde, s-a oprit în faţa şcolii, rotindu-se în încercări disperate de a-şi Snhăţa propria coadă. Mârâia înfundat şi din gură Îi curgeau fire albe de bale, ca nişte funigei grei şi apoşi. Dar nu asta îl impresionase atunci, ci feţele îngrozite ale copiilor îngrămădiţi dincolo de ferestrele zăvorâte ale claselor.

Lipseşte doar geamul şi ar arăta exact cu ale lor, îşi spuse Roitan, privind la chipurile celor doi soţi.

— Desigur, ca orice om, uneori… dar nu înţeleg…

— Cunoaşteţi telegrama asta?

Roşu se uită la foaia întinsă spre el, neîndrăznind s-o atingă. Părea că nici n-o vede.

— Priviţi-o bine, insistă căpitanul, fluturând-o spre ei.

— Nu, nu-i a mea. N-o cunosc.

Dădea mereu din cap, parcă încercând să se

autoconvingă că nu are nimic comun cu hârtia aceea.

fioitan îşi trase brusc mâna şi aşează telegrama pe birou, netezind-o cu palma. Cei doi păreau de-a dreptul vrăjiţi, neluându-şi ochii de la ea.

— Nu, n-o cunoaştem, repetă Olga, constituindu-se într-xm ecou întârziat al celuilalt glas.

— Aveţi dreptate, recunoscu Roitan, încercând să zâmbeaacă. N-a fost decât o glumă. Cam proastă, e adevărat Ce să fac, uneori îmi dau în petec, aşa, din te miri ce. Vă rog să mă iertaţi.

Şi Olga şi Gheorghe Roşu se ridicară în acelaşi timp. Ea se întoarse puţin să-şi aranjeze fusta la spate.

— Ei, alunei înseamnă că noi…

— Da, da, sigur, încuviinţă Roitan. Apoi îşi duse mâna la frunte, părând a căuta ceva acolo, în dosul ei. Voiam să vi mai spun ceva. Ce, oare? Privea când la Ursu, parcă uitat pe scaunul lui din colţ, de lângă soba de teracotă, când *toate* ceilalţi doi care-ar fi dat oricât numai să se vadă o dată afară, cerându-le parcă ajutor. A, da, păru să-şi amintească Roitan, acum ştiu. Doar un minut vă mai rog să îxvundaţi, Îmi faceţi un mare serviciu, da, da, un mare servieta, şi ieşi de după birou (Ursu se întreba pentru a doua ara a treia oară, ce-o fi cu şeful în seara asta?) şi-i împinse pe cei doi, aproape ti obligă cu greutatea braţelor sale să se reaşeze pe scaunele de unde tocmai se ridicaseră. Nu protestă niciunul.

Acum stăteau iar ca înainte, căpitanul în fotoliul său, plutonierul, aşteptând, încă neînţelegând mai mult decât erilalţi doi care aveau tot mai mult certitudinea că nu vor p-pă niciodată din coşmarul acela.

* – Vedeţi dumneavoastră, începu căpitanul, după o pauză scurtă, acum, când, în ceea ce vă priveşte, totul s-a limpezit, vreau, hm, cum să qnm, vreau să vă rog ceva. Jfeft lucru mărunt Ceva, aşa, fără importanţă. Părea că se hotărăşte cu greu şi nu-şi găseşte cuvintele. Ştiţi, săptămâna trecută am fost la Arad. Stat obligat să merg, dud în când, pe acolo. Mi-am terminat treburile şi, neavând ce face până ia autobuz, am intrat la un cinematograf. Dar

ffkmil s-a dovedit a fi mai lung decât am crezut şi riscam să pierd. maşina. Aşa că am plecat înainte de sfârşit. Ce sui, spuse Roitan, ridictadu-se şi fuoepând să se plimbe prin încăpere, nu i-am mai prins finalul. Se numea „Telegrama" sau „O telegramă", nu sunt prea sigur. Am încercat eu după aceea să-i găsesc un sfârşit dar e destul de greu să nimereşti exact pe gândirea ălora către turnaseră filmul.

În asemenea cazuri niciodată nu ştii ce întorsătură pot lua lucrurile. L-o fi omorât el, l-o fi omorât ea? Nu sunt sigur. Eu aş înclina mai mult spre ea. Nevastă-mea, că i l-am povestit şi ei, merge pe el. Acum, ce m-am gândit? Dumneavoastră vă vizitaţi părinţii săptămânal, poate că…

— Nu, ne pare rău, dar noi nu l-am văzut, se grăbi Roşu. Sâmbăta trecută n-am văzut niciun film.

— Excelent, se entuziasmă Roitan, excelent. Aşa-i mult mai bine. Era atât de mulţumit încât începu să-şi frece palmele cu înfrigurare. Aşa-mi convine de minune. Făcu apoi o pauză, nu lungă, cam cât i-a trebuit ca să se aşeze din nou în fotoliu. Iată ce-aş dori. După ce vă povestesc subiectul, pe scurt, o să vă daţi cu părerea. Cam cum bănuiţi că s-a putut termina povestea aceea. Bun?

Ceilalţi voiră să protesteze din nou, dar căpitanul începu, nemaiaşteptând aprobarea lor.

— Închipuiţi-vă examenul de admitere la o facultate. Să zicem, arte plastice. Candidaţi mulţi, toţi tineri. Ocazie foarte bună pentru a se lega prietenii mai mult sau mai puţin durabile. Doi dintre cei reuşiţi se reîntâlnesc toamna şi hotărăsc să stea în aceeaşi cameră de cămin. Cu timpul, simpla cunoştinţă se transformă în prietenie. Euvă spun toate astea foarte pe scurt, strict esenţialul, nu vreau să vă răpesc prea mult din timp. Aşadar, prietenii noştri învaţă şi lucrează împreună, merg la aceleaşi spectacole etc. Colegii încep să le spună Inseparabilii. Părea mia dintre puţihele prietenii adevărate, menite să nu moară niciodată. Părea. Pentru că în anul doi-apare Ea. Tot studentă, dar. cu un an mai mică. Conform tuturor reţetelor, cei aoi sfârşesc prin a se îndrăgosti de ea şi, tot după aceleaşi canoane, tânăra se îndrăgosteşte numai de unul. Ajuns aici trebuie să vă spun

că între cei doi prieteni era o destul de mare diferenţă de vârstă. Unul din ei mai terminase înainte de asta o facultate. Hai să le spunem de acum înainte Cei Bătrân şi Cel Tânăr. Aşadar, apare Ea şi se înamorează de Cel Tânăr. Şi totuşi prietenia nu se strică imediat. Un timp lucrurile par a evolua normal, cu discuţii entuziaste, cu gânduri frumoase şi sincere despre un viitor ce nu era greu de atins. Apoi, brusc, în viaţa acestui trio fericit, încep să bată vânturi aspre de iarnă. Cel Tânăr este dat afară din facultate şi, ca şi când asta nu i-ar fi fost de ajuns, Cel Bătrân află întâmplător că buna şi curata lor prietenă i-a duo de nas pe amândoi, cu o diavolească pricepere. După cum vedeţi, acesta este pus în faţa unei duble dezamăgiri. Cum s-ar spune, înşelat de două ori. Prietenul, exmatriculat pentru nişte legături dubioase cu un traficant de aur, iar ea… Aşa că, om cu firea mai slabă, Cel Bătrân devine în scurt timp unul din beţivii cunoscuţi ai oraşului. Şi, cam în vremea aceasta, deşi mie mi s-a părut cam nejustificată, are loc prima lui încercare de sinucidere. Spun prima, deoarece în anii care au urmat după terminarea facultăţii (a terminat-o, totuşi, până la urmă) a mai încercat de câteva „ori, dar niciuna nu a fost dusă până la capăt. Dar încă nu-i vremea să vorbesc despre asta.

În momentul acela cineva bătu insistent în uşă, apoi aceasta se deschise şi Petran îşi vâri cu precauţie capul înăuntru.

— Barmanul ţine morţiş să intre. Spune că ştiţi dumneavoastră despre ce-i vorba.

— Lasă-l, încuviinţă Roitan, rezemindu-şi spatele de speteaza fotoliului, într-un gest de destindere.

Cobzaru năvăli peste Petran, vorbind precipitat. Ţinea într-o mână, scuturându-l parcă de praf, plicul albastru dat de Roitan.

— Să ştiţi că eu demultam ml. pe cinwlra mm – nevarta e singura vinovată». a tot numii din cauza frică care Doamne> cum am putut fi atât de prosti eil.»

Căpitanul smulae laicul din mina barmanului cave

înaintam» ca şi ar fi fost hotărât şi treacă nu numai peste birou şi peste Roitan, dar şi prin peretele din soaţei» acestuia.

— Sunt toţi?

— Toţi, puteţi să-i număraţi. PSnă la ultimul leu. Cum aş fi fiidrăznit... toţi. Cincisprezece hârtii de o sută. Cum mi i-a dat

— Acompleacă, îi spuse Roitan, aruncând plicul fet sertarul pe care-l deschisese cu mina cealaltă. Când ajungi dincolo apucă-te şi scrie o declaraţie.

— Da, să trăiţi I O declaraţie. Doamne, dac-aş fi ştiut...

Ieşi mergând mai mult cu spatele înainte, frângându-şi mâinife fără încetare, cu o grabă rău disimulată.

— Parşiv murdar, murmură căpitanul, abia auzit închide-o I tună apoi către uşa ce rămăsese întredeschisă.

Câteva clipe păru că vrea să-şi adune gândurile învălmăşite de intrarea barmanului. Apoi începu să vorbească iar, dar fără niciun chef, scurtând mult, evitând orice andk nunt nesemnificativ. Soţii Roşu tăcuseră tot timpul privind *în* pământ, ca şi când n-ar fi observat nici intrarea şi nici plecarea barmanului. Aveau aerul că ascultă în continuare şi Roitan nu s-ar fi oprit niciun moment din povestit

— Să continui, spuse căpitanul Roitan, masându-şi uşor ochii. Până la terminarea facultăţii devine-şi Cel Bătrân unul dintre cei care trec din când în când pe la ea, părând că s-a împăcat definitiv cu situaţia aceasta. După o altă beţie, încearcă încă o dată să se sinucidă, înghiţind câteva pastile, chiar în WC-ul restaurantului, dar e descoperit şi atunci la timp. Prin insistenţele colegilor ajunge la un medic, acesta constată că sănătatea îi e zdruncinată şi II sfătuieşte foarte serios să termine pentru totdeauna cu băutura şi să încerce să pună o oarecare ordine în modul lui de viaţă. Degeaba. După absolvire locuieşte mai mulţi ani la fratele lui, nelucrând nicăieri, trăind doar din puţinii bani ce-i lua pe câte-o pânză vândută şi din ajutorul modest dat pe ascuns de cumnată-

sa. În scurt timp se face remarcat nu atât prin talentul real prezent Iq mai toate lucrările sale, ci mai ales în urma altor inexplicabile tentative de sinucidere şi a vieţii dezordonate pe care continuă să o ducă. Reuşeşte astfel să-şi facă praf sănătatea şi să se izoleze complet de oamenii care ar fi putut să-i uşureze calea *tpre* recunoaşterea şi consacrarea definitivă. Talent avea, chiar să-i prisosească.

Mai târziu, Cel Tânăr urmează o şcoală postliceală şi i se fac apoi uitate păcatele tinereţii. Cum era şi normal, află de legăturile fetei, dar nu o crede adevărată decât pe una. Astfel că se simte şi el trădat de propriul prieten împotrâva căruia se naşte în sufletul lui o ură neîmpăcată. Începe să-l caute şi, până la urmă, îl găseşte chiar în oraşul său natal. Vrea să se răzbune, dar încă nu ştie cum. Între timp o reîntâlneşte pe Ea, se căsătoresc şi o urmează în localitatea în care e profesoară. Gândul răzbunării n urmăreşte mereu, alimentat acum şi de insinuările strecurate cu perfidie de tânăra lui soţie, care încearcă astfel să pună pe seama Celui Bătrân vorbele care circulă şi aici despre ea „Dar Cel Tânăr e laş şi fricos. Aşa că a ales calea laşului şi a sadicului. Scrisorile şi telegramele îmbibate cu veninul viperei. Doar nişte hârtii, în aşteptarea unei ocazii mai favorabile, hârtii cărora Cel Bătrân le dădea exact atâta importanţă cât acorda şi sănătăţii şi vieţii lui, în general, dar pe care, dintr-un neînţeles capriciu, le păstra, pe măsură ce soseau, adunate într-un plic. Lucrurile e petreceau cam în felul următor: după fiecare tentativă nereuşită, Cel Bătrân, pictorul, primea o scrisoare sau o telegramă în care un oarecare Geo, pentru că aşa semna Cel Tânăr, îşi exprima, în cuvinte mai mult decât transparente, credinţa în reuşita următoare, ba; uneori, chiar îi dădea sfaturi cum să ducă treaba la bun sfârşit.

Ajuns aici, Roitan făcu o pauză. Luă unul din paharele aşezate cu gura în jos pe tava de material plastic, îl umplu, îl duse la gură şi-l bău dintr-o singură înghiţitură. Răsuflă apoi mulţumit, zgomotos, părând a-şi fi recăpătat

puterile.

— Încă puţin şi am terminat, îi linişti Roitan. Şi iată cum, cel puţin aşa vrea filmul să ne demonstreze, coincidenţa are un rol neaşteptat de mare în viaţa oamenilor. Pentru că, cine credeţi că soseşte într-o zi în localitatea unde-şi făceau veacul Geo şi soaţa lui? Aţi ghicit. Cel Bătrân. Ce caută oare acolo? Vrea să-i revadă, să depene împreună frumoasele amintiri studenţeşti? Se pare că nu. A venit aici, după cum afirmă în faţa autorităţilor, în documentare. Vrea să lucreze. Dar nu mai apucă să-şi îndeplinească noile planuri pentru că, a doua zi, este găsitmort, după toate probabilităţile, asasinat în camera pusă la dispoziţie de una din cunoştinţele făcute în seara sosirii.

Roitan terminase de mult istoria acelui triunghi nefericit şi ciudat. Ascuţea al treilea creion când s-a hotărât, în sfârşit, să pună întrebarea. În scrumieră se adunaseră mai multe fustiţe încreţite, cu tivul diferit colorat.

— Ei, ce spuneţi?

Pendula ticăia încet, abia auzit. Tic-tac, tic-tac, tic-tac. O muscă mare, verzuie, se strecură pe lângă perdeaua ferestrei, execută câteva zigzaguri prin încăpere, apoi se opri exact pe masă, în faţa lui Ursu. Acesta o prinse cu un gest scurt, de resort brusc declanşat, aoi Îi dădu drumul, scuturându-şi mâna, scârbit. Musca, ameţită, căzu la picioarele lui. O strivi cu pantoful.

— Nu-mi dau seama ce urmăriţi, spuse Roşu într-un târziu, dar să ştiţi că nu noi am făcut-o.

Vorbise privindu-l, pentru prima dată, ţintă pe căpitan, dându-i acestuia prilejul să constate, surprins, dispariţia oricărei urme de frică sau de nelinişte de pe faţa lui. Doar Olga rămăsese mai departe prăbuşită, abandonată scaunului.

— Desigur, desigur, spuse Roitan, aranjând creioanele în vasul de lut ars, smălţuit, dar atunci ce aţi căutat acolo?

După felul grăbit în care pusese întrebarea, părea că

doar asta a aşteptat tot timpul, ocazia să-i poată da drumul firesc.

— E cald, îngăimă Roşu, privind spre cana cu apă.

— Sigur, cu plăcere. Cer iertare că nu m-am4 gândit şi la dumneavoastră. Sătulul nu crede niciodată flămândului.

Umplu paharul celălalt şi i-l întinse lui Roşu. Acesta l? au încet, cu înghiţituri scurte.

— De unde aţi aflat povestea aceea?

Roitan lovi cu palma plicul luat din noptiera lui Deleanu şi din care scosese mai înainte telegrama arătată celor doi.

— Nimic nu a aruncat şi nu a pierdut. Tot ce i-aţi scris, de când vă cunoaşteţi, dar mai ales de când vă urfţi, se află aici. Tot. Ce aţi" scris când unul, când altul. Unde mai pui că Maria, cumnată-sa, era la curent cu toată istoria asta murdară.

— Acum aveţi dreptul să credeţi orice, recunoscu Roşu. Sunt un mare prost. Dar să ştiţi că numai frica ne-a îndemnat să tăcem. Ziceam că n-o să aflaţi.

de?

rlă am fost la el în seara aceea.

A» *

— AŢI fost? Cine? câţi?

Trei întrebări, ca o rafală scurtă de mitralieră.

— Nici nu ştiu de ce am făcut-o. Oamenii se poartă uneori îngrozitor de stupid. N-am vrut decât să-i spun câteva cuvinte. Mai ales cu Olga s-a purtat al dracului da urât. Poate că dacă nu ar fi insistat ea, nu m-aş fi dus.

Privise tot timpul într-un punct fix, undeva deasupra dulapului, ferindu-se de ochii nevestei pe care acum o ignora cu desăvârşire.

— Vreţi să spuneţi că l-aţi vizitat amândoi?

— Da.

— De unde aţi ştiut că-i aici?

— Profesorul Milos ne-a anunţat. Spusese că un pictor va dormi la el în noaptea aceea şi, dacă suntem buni, să-l găzduim la noi până a doua zi. Era, cum am

înţeles, Tudor Deleanu.

— Aha, dacă sunteţi buni, repetă căpitanul, aparent fără nicio intenţie. Deci, aflând că-i aici, v-aţi gândit că nu ar fi rău să-i spuneţi de la obraz cât e de nemernic. Dar de ce amândoi?

— Olga a insistat. Probabil s-a gândit că singur n-aş fi în stare.

— Va să zică v-a ajutat dumneaei.

Roşu închise ochii pentru un moment, încercând să răni ina calm şi stăpân pe el.

— Nu am vrut să spun ceea ce credeţi dumneavoastră, ci că nu mă credea în stare, singur fiind, să intru peste el şi să-i spun tot ce am fi dorit să-i spunem. Ce rost are să mă ascund? Soţia mă crede un laş.

Roitan îşi dădu seama că are în faţă un om care nu mai dă doi bani pe propria persoană şi care, totuşi, are tăria să recunoască asta în faţa lumii. Privindu-l. În timp ce vorbea, simţi o ciudată simpatie pentru acest individ care întotdeauna a fost ultimul la rând, chiar şi în propria lui casă.

— Deci v-aţi hotărât să-i faceţi o, cum să-i spun? vizită.

— Da, recunoscu Roşu, liniştit.

— Se putea să nu fie singur, nu, şi atunci?

— Ne-am gândit că putem aştepta.

— Unde?

— Pe partea cealaltă a străzii. Era suficient de întuneric să nu fim văzuţi. Dar nu a fost nevoie, pentru că Milos tocmai pleca.

— Ce oră era?

— Cam unsprezece şi patruzeci şi cinci. De acasă am plecat înainte de jumătate. Pe drum am continuat să ne certăm. Eji nu eram tocmai convins că n-o putem amina pentru a doua zi. Olga susţinea: cu cât mai repede, cu atât mai bine. Ştiam că de la Tudor te poţi aştepta la orice, chiar să plece a doua zi, tot aşa cum a venit, pe neaşteptate.

Pronunţând numele pictorului, Roşu o făcuse „jimplu,

cât se poate de firesc.

— Când aţi intrat, ce făcea?

Până atunci răspunsese limpede, calm. Acum, dintr-odată, păru încurcat, ezitant.

— Ea a intrat prima. Sperasem până în ultima clipă cX se va răzgândi. când s-a deschis uşa, el cânta ceva neînţeles, din vârful buzelor. Cred că stătea întors cu spatele şi scotocea într-o sacoşă. Tocmai se întorcea spre uşă când anf intrat eu.

— A părut surprins?

— Nu. chiar. Deşi a exclamat „Ce vizită neaşteptată!" am fost sigur că exagerează. Întotdeauna a reuşit să se stăpânească mai bine decât oricine. Cred că niciodată riâf l-a putut surprinde cineva cu adevărat.

— Era beat 7

— Nu ştiu, nu mi-am dat seama, înainte de a răspunde, făcu o pauză destul de lungă.

De altfel, după fiecare nouă întrebare, răspunsurile lui Hoşu se făceau tot mai mult aşteptate ca şi când, intenţionat, încerca să tragă de timp. Dar căpitanului i se păru normală această tărăgănare, ştiind că, încet dar sigur, se apropiau de momentul în care Roşu urma să răspundă la întrebarea de care, gândea Roitan, se temea cel mai mult

— Cum adică? nu înţelese Roitan.

Roşu nu spuse nimic. Olga ridică ochii privindu-şi soţul care se încăpăţânase dintr-odată să tacă.

— Cum, nu ştiţi? repetă căpitanul.

— De unde să ştie, dacă a fugit?

Olga vorbise când s-a aşteptat Roitan mai puţin. Se uită la Roşu, dar acesta îi evită ochii lăsând capul în jos, ca un om sfârşit.

— A fugit?

— Spune acuma, ce stai? Ţi-a pierit graiul? ţipă Olga, într-un brusc acces de isterie, îmboldindu-l cu cotul în coaste.

Roitan urmărea scenn neştiind ce să creadă, temându-se că totul nu are alt scop decât să-l deruteze pe

el.

— Spun, sigur că spun, îşi reveni Roşu: Până la urmă n-a mai avut loc nicio discuţie. Când l-am văzut întorcându-se înspre mine mi-am dat seama dintr-odată de zădărnicia lucrului ce eram pe cale să-l fac şi atunci am ascultat de primul imbold care m-a îndemnat să fug cât mai repede şi cât mai departe de omul acela de care nu mă mai lega nimic de foarte mulţi ani. Mi-am dat seama că ura ce crezusem că i-o port era falsă, chiar moartă. Chiar aşa. Ura murise de mult, iar eu în loc s-o îngrop, să o las trecutului căruia îi aparţinuse, m-am încăpăţânat să o cred vie, reală. Numai că totul fusese o nesfârşită minciună. Parcă simţeam în nări miros de hoit.

„Deci asta e, îşi spuse Roitan. Chiar când crezi că al ajuns atât de jos Indt nu mai ai unde coborî, constaţi că mai există o treaptă sub aceea pe care stai”. În noaptea cu pricina un om, fugindnăuc pe străzi, a descoperit cel mai crud adevăr din viaţa lui şi anume că, pentru d, nu există lucruri atât de josnice încât să nu le poată face.

Da, dar cu o condiţie, îşi reveni căpitanul. Cu condiţia ca această poveste să fie adevărată. Ceea ce nu prea credea. Fusese al dracului de aproape, doar un pas i-a lipsit să nu cadă, ca un prost, în capcană. Nu le purta pică pentru asta ci, din contră, îi admira. Pentru că ştia. În piesa asta fiecare joacă pe cont propriu. În final vor ieşi la rampă numai cei tari.

— Bun, se declară Roitan de acord. Deci ai luat-o la goană, fără să te mai Uiţi îndărăt, urmărit doar de mirosul acela. Cum erai îmbrăcat?

— Cămaşă, pantaloni… dar ce importanţă are? Care miros?

— Deocamdată eu pun întrebări. Ce aveai în picioare?

— Cizme.

— Cizme? Roitan se aplecă mult peste birou, aproape atingându-l cu bărbia.

— Sosisem târziu de la fermă şi mai aveam în picioare încălţările cu care umblu acolo.

— Asta-i, sări Roitan, bătând cu palma în birou. Mirosul de grajd. Cum nu mi-am dat seama? Apoi?

Între „asta-iM şi „apoi” se consumase o gamă întreagă de tonuri, de la acut la jos şi una tot atât de întinsă de stări, începând cu surpriza şi terminând cu mulţumirea explicării ei.

s – Aşa că nu l-am omorât noi. Când, după câteva aed de metri, m-a ajuns Olga, Tudor mal ztdea încă pe prispa casei, întrebând mereu, „Ce-i cu el, Olga, ce-i cu el?”

Vru să mai spună ceva, dar gura 11 rămase închisă, îl privea pe căpitan liniştit, în faţă, fără teamă. Un moment Roitan fu cuprins de derută, neştiind ce să facă. Dar nuryai un moment.

— Pentru astăzi ajunge. Treceţi dincolo şi scrieţi fiecare o declaraţie.

Cei doi se ridicară cu mişcări rigide, ca de păpuşi. Păşeau cu greu, abia trăgându-şi picioarele după ei, ea numai puţin înaintea lui, ţinându-l strâns de mână. Umblau atât de încet şi de tăcuţi, încât îţi venea să crezi că nu vor reuşi niciodată să ajungă la uşă, sau că, ajunşi totuşi până acolo, se vor prăbuşi fără vlagă, nemaiapucând s-o deschidă.

Roitan se întreba unde şi când a mai văzut ceva asemănător, dar nu-şi aminti decât după ce a rămas singur. Se întâmplase în urmă cu ani, când încă mai era neînsurat. Tot aşa ca acum, într-o după-masă de vară, din biroul lui plecau, ţinându-se grijuliu de mână, o mamă îndurerată şi copilul ei, în vârstă de numai optsprezece ani, pe certificatul căruia medicii scriseseră „iresponsabil”.

CAPITOLUL X

Roitan se deşteptă a doua zi cu sentimentul că începe o zi grea. Ca înaintea unei furtuni, simţea atmosfera încărcată. Recitea din memorie qltimul raport pe care urma să-l prezinte maiorului Moisă odată cu sosirea acestuia. Şi, pentru ca totul să fie cum s-ar aştepta căpitanul, nurtnai lipsea decât claxonul cu care maiorul îşi anunţă sosirea în faţa postului de miliţie. Roitan era sigur că va veni destul de devreme. Îi spusese chiar maiorul

Moisă, la dirşitul convorbirii telefonice din seara trecută. Roitan se simţea oarecum vinovat de tărăgănarea anchetei. La întrebarea maiorului, răspunsese că lucrurile sunt pe cale să le clarifice. Mai mult nu-i spusese. Rezultatul a fost că Moisă a mormăit ceva în aparat, anunţându-i, în final, „Vizita" de astăzi. La dracu'! „Cred c-o să ne luăm un concediu, le comunică plutonierilor care urmăriseră neliniştiţi convorbirea. Scoateţi serviciul de argint că mâine ne vin oaspeţi de seamă". Şi, ca şi cum toate acestea nu ar fi fost suficiente, durerea din picioare transformase noaptea căpitanului într-o înnebunitoare insomnie.

Iar acum se grăbea, temindu-se că, la sosire, are să-şi găsească scaunul ocupat de cel pe care tocmai 11 aştepta. Trecind colţul, răsuflă uşurat, nezărind nicio maşină care să-l pună pe gânduri. În coridor aşteptau câţiva, printre care şi profesorul Milos. Roitan trecu pe lângă el mormăind ceva în legătură cu indivizii care nu numai că nu dorm acasă, dar se mai şi scoală cu noaptea în cap.

Intră în birou trintind uşa în urma sa. Aşezându-se în fotoliu parcă se mai linişti. Ceva timp tot i-a mai rămas.

— Ursule 1

Plutonierul apăru în deschizătura uşii.

— Plutonier Ursu! strigă iar Roitan, parcă nu l-ar fi observat

— Ordonaţi, răspunse plutonierul. Avea faţa nedumerită a unuia care vede pentru prima dată un tren mergând pe drumurile publice.

— Ce vor ăştia?

Milos vrea neapărat să vă vorbească.

Ursu învăţase destul de repede când şi cum trebuie să i se adreseze şefului. Acum părea că o ia de la capăt

— Lasă-l pe Milos. Te-am întrebat eu ceva de et!

— Cu buletinul. Angajaţi la noi la mină.

— Aha, făcu Roitan. Şi ăla?

rN-a vrut să spună. Zicea să ştiţi dumneavoastră.

Ursu aştepta liniştit în uşă. Ştia că nu pentru asta fusese chemat şi ţinut acolo, nici înăuntru şi nAtf afară.

— Ursule 1 strigă iar căpitanul, ca şi cum plutonierul ar fi ieşit între timp, fără să-i ceară permisiunea.

Ursu înaintă câţiva paşi, apoi se opri în faţa biroului.

— Te duci urgent, continuă Roitan, ceva mai potolit acum, şi-mi aduci perechea aceea de îndrăgostiţi. Dacă te întreabă ceva, le spui că, deocamdată, sărit reţinuţi pentru cercetări. Mai mult nu le spui. Ai înţeles? strigă iar spre plutonier. Nimic în plus. Orice te-ar întreba, faci pa mutul. Mai eşti aici?

— Am înţeles, spuse Ursu, dar se vedea clar că nu-i adevărat. De ce reţinuţi şi nu arestaţi? Doar e sigur acum că ei au făcut-o. Cine e prostul să creadă toate bazaconiile înşirate de ei? Aşa zice fiecare. N-or fi ei primii tâmpiţi care să recunoască de la început fără nicio împotrivire. Când ajungi în situaţia asta încerci şi imposibilul numai să reuşeşti cumva să scapi.

După plecarea plutonierului) deschise sertarul şi începu să sugă o bomboană. Fusese atât de grăbit să ajungă la timp, încât a uitat să mănânce. Mai bine zis, nu a vrut. Marta strigase ceva după el, dar s-a făcut că nu o aude.

Mai luă una, apoi închise punga şi o împinse în fundul sertarului, să nu o mai vadă. Era sătul şi de dulce. tsfiră pe birou fotografiile fetelor şi le privi pe rând, cu multă atenţie. Încercă să le ordoneze după vârstă, dar nu reuşi decât ditind pe spatele cartoanelor anul naşterii. Brusc se trezi cuprins de un sentiment de neputinţă şi deznădejde la gândul că niciodată aceşti copii nu au avut şi nu vor avea un tată adevărat, să-i sară de gât şi în braţele că.

ruia să se simtă apăraţi de primejdii. Şi el ştia ce înseamnă aceasta; ani de zile trăise singur şi înfricoşat, ca un pui de ciută în adâncimea întunecată a codrului.

DHam MJM «l>fi «MM. X. MMAMM Jm AJIAMM – L. XT. t n < f III

Koitan se scuturâ încercând să scape de aceste amintiri neplăcute, care năvăleau din când în când peste el cu o forţă neslăbită de trecerea timpului. Nu era vreme

pentru

Smw-XIII f – 1 * – depanat amintiri.

Aşeză fotografiile una peste alta şi le vârî în *sertar*.

— Intră, spuse apoi.

Profesorul Milos închise uşa în urma lui. Nimic nu arăta că ar fi dormit prost. Ras proaspăt, ca întotdeauna, astăzi altă culoare. Văzând-o, căpitanul îşi aminti că el niciodată nu a reuşit să aibă mai mult de două şi că, legate la gâtul lui, întotdeauna stăteau răsucite ca o păstaie îi (Mx nnl-ft cuna dimineaţa. Salutase ca şi când ar fi intrat în curtea unui vecin întrebându-l, înainte de a-i cere lucrul pentru care, de fapt, venise, ce n-ai face şi cum o mai duce cu sănătatea.

— Pentru mine noaptea n-a fost un sfetnic prea bun, spuse Roitan, ca un răspuns la salutul celuilalt. Ştia tot atât de bine ca şi Mâlos pentru ce venise acesta la el.

— Tocmai despre asta vreau să vă vorbesc. Profesorul înainta câţiva paşi, apoi se opri înainte de a depăşi jumata tea distanţei care u despărţise de căpitan, ihu pfifrea neliniştit, ci numai nehotărât în a începe o discuţie iminent neplăcută. Cel puţin pentru el.

Roitan nu părea grăbit să afle din gura profesorului scopul vizitei sale. Avea timp berechet. Cam asta lăsau să se înţeleagă gesturile cumpătate cu care începu să-şi as” u ta creionul. Ori de dte ori o aşchie sărea mai departe, căpitanul o apuca grijuliu cu vârful degetelor sale scurte i groase, depunând-o în scrumiera în care nimeni nu îndrăznise vreodată să arunce scrum de ţigară.

— Mă bănuiţi cumva pe mine?

Roitan privi mulţumit vârful lung al creionului şi-l înfipse în vasul de pământ, între altele la fel de bine ascuţite. Aceasta părea să fie singura activitate în stare să-i dea sentimentul deplin al liniştii. O reţetă simplă, valabilă în oricare zi.

— Am spus eu asta?

— N-aţi spus aseară că cineva m-a văzut…

— Eu? se miră căpitanul, ca şi când profesorul ar fi făcut o mare eroare, dar pe care nu are niciun chef s-o

îndrepte. Te aşteptai din moment în moment să-l vezi căsdind, scuzându-se pentru lipsa de participare.

— Atunci nu mai înţeleg nimic.

Roitan se foi pe scaunul său, de fapt un fotoliu vechi, din piele, rămas de la Hurony.

— Să fie clar, preciză căpitanul, privindu-l, de data asta, pe Milos direct în ochi, eu am pus o întrebare, doar o simplă întrebare, la care dumneavoastră aţi refuzat să răspundeţi. Greşesc cumva?

— Nu, nu greşiţi. Îmi dau seama că oricine ar fi crezut la fel. Vinovat sunt…

— Iar greşiţi, 11 opri Roitan, şi asta mă surprinde la dumneavoastră. Nu aveţi de unde ştii ce cred eu. Mai ales că, deocamdată, nu cred nimic.

— Milos răsuflă uşurat, ca şi când s-ar fi văzut scăpat [ăintr-o mare încurcătură. Doar în ochi îi mai rămăsese o ţtodă de îndoială.

— Să nu trageţi cumva concluzii pripite, tovarăşe procesor, urmă Roitan, văzând înseninarea apărută pe faţa cestuia. Observ că sunteţi dispus să cădeţi dintr-o greşeală în alta. Se opri apoi. ascultând atent, încercând să desluşească zgomotele din stradă. Dar să nu pierdem timpul, reluă. după aceea, pentru că e scump pentru amândoi. Repet întrebarea: cum se face că la ora douăsprezece şi

Eatruzeci aţi fost văzut trecând prin dreptul birtului lui up? Bănuiesc că nu am greşit.

— Nu, admise Milos. Asta a fost întrebarea:

— Atunci e bine. Deci. aştept.

Profesorul era din nou încurcat. Ezita să răspundă, aparent fără motiv. Ai îi zis că, la fel ca în seara trecută, ajunsă aici, memoria lui se bloca. Vorbise calm şi precis despre faptele sale, reamintindu-şi-le cu uşurinţă. Doar

S lucru nuamintea: Ce a căutat pe stradă la ora aceea.

să vezi!

Văzându-l nehotărât, Roitan se gândi să-l ajute.

— În general toate cele mărturisite aseară corespund

adevărului. Chiar şi plasarea lor în timp. Ai plecat de la restaurant mai devreme şi te-ai dus la Roşu. Bun. Te-ai întors de acolo şi l-ai întâlnit pe pictor, lângă pod. Bun. Aţi intrat amândoi în casă. Ţi-ai luat pijamaua şi ai plecat. Aşa-i?

— Da.

Milos urmărea atent buzele căpitanului.

— Cred că ai plecat în jur de douăsprezece, cum susţii, şi mai cred că la ora aceea pictorul încă mai era în viaţă. Dar nu cred că de acolo te-ai dus direct la culcare, ca un copilaş nevinovat ce te crezi. De mers ai men, dar

IU

ceva mai târziu. Ei bine, exact în acest răstimp, între momentul plecării de acasă şi cel al sosirii la Roşu, Deleanu a fost omorât. Îţi dai seama de ceea ce spun? înţelegi că nouă din zece oameni nu ar mai sta nicio clipă la discuţie şi te-ar vârî urgent la mititica? Pricepi că, exact acum; în timp ce-ţi vorbesc ca unui elev prins cu lecţia neînvăţată, chiar eu mă întreb de ce naiba nu am făcut-o încă de-aseară?

— Domnule căpitan, nu pot. Aţi fost şi dumneavoastră tânăr. Sunt un om de onoare.

— Ha! făcu Roitan. Onoare. Crezi că numai tinerii trag după ei balastul acesta? încet, încet, căpitanul se linişti. Continuă mult mai calm ca înainte, coborând glasul. Dar poate că ai dreptate. Mă întreb chiar dea nu aş face, şi eu la fel. Însă trebuie să înţelegi, stimabile Don Juan, că acum e vorba de moarte. Aşa că alege: da sau ba; albă. sau neagră. Cale de mijloc nu există. Cum s-ar spune, remiza nu poate fi acceptată. EŞĂ – ştigi sau pierzi. Hotărăşte-te. Dar repede, că acuşi îmi pică alţii pe cap.

— Ce are să creadă despre mine dac-o aduc aici? Părea de-a dreptul îngrozit la gândul acela. Îşi freca mâinile, muncindu-se să găsească o ieşire şi nu reuşea. Căuta mereu cu ochii în jur ca şi când ar fi avut nevoie imperioasă să se sprijine de ceva.

— Preferi să7 ţi aducă, lunar, pachete acolo?

— Nu-i suficientă o declaraţie?

— Ori un bileţel de amor. Ascultă, tinere, încep să îmi pierd răbdarea. Ursule, Petran, strigă înspre uşă.

— Nu, sări Milos, nu-i nevoie.

— Am să vă spun. Pot să-mi aprind o ţigară?

— Iar începi? în glasul căpitanului apăruse o uşoară dezamăgire. Cu ăsta cred că nu-i nimic de făcut.

Ursu se opri în prag.

— Domnului i s-a făcut sete. Ia cana şi umple-o cu apă proaspătă. Poate găseşti şi o sticlă de vin. Ei I 11 îndemnă pe Milos, dă-i dramul.

— Aveţi greptate. Nu m-am dus direct la Roşu. Ezită iar, dar văzând chipul căpitanului, confintră grăbit Din când în când trec pe la Ana Huţan. Sunteţi mulţumit acum?

Roitan îşi imagină chipiul roşu al impiegatului şi faţa lui mototolită de copil bătrân însurat degeaba.

— Depinde, se arătă căpitanul foarte puţin entuziasmat Depinde.

— Sper că nu aveţi pretenţia să vă aduc şi martori?!

Milos părea prăbuşit într-o clipă fusfăfiţă zădăgpidte toate încercările lui de a se salva. Şi Dumnezeu 11 e martor că uşor nu i-a fost. Iar grăsanul ăsta, 10 loc fie mulţumit de reuşita insistenţelor şale, se arata, în continuare, înfometat de amănunte. qua început.

— Cum, depinde? trkă MUoş îngrozit.

— Sincer să fiu, aveţi upoâr. Nu mă aşteptam. Iar „chestia cu martorii, m-a dat gaia. Începu ta râdă ca de o glumă bună. CSpd ţeveni Ursu cu apa, fcă maindea.

— A spus domnul prgfeşor ojk după-ţnăşă va vejai din nou, însoţit de cineva. Apoi se porni şi Uxtâli pe jAb, melipsit de veselia atât de rară a căpitanului. Mai doriţi ceva?

Abia atunci observă Roltşn că Milos plecase.

În momentul acela se auzi un claxon şi, brusc, toată buna dispoziţie din încăpere dispăru ca prin farmec. În locul ei îşi făcu apariţia maiorul Moisă, de la Inspectoratul judeţean al miliţiei.

— Dragul meu, aş vrea să văd şi eu casa aceea care-ţi

dă atâta bătaie de cap, exclamă maiorul, înaintând ootdial cu mâna întinsă spre Roitan. Acesta salută, §rund că nimic nu poate fi mai rău decât jovialitatea exagerată a ihaiorului. O frunte încruntată sau nişte vorbe spuse cu buzele strânse i-ar fi convenit mai mult. Ceva noutăţi? întrebă apoi, cu aerul că nu face decât să se intereseze amical de sănătatea colegului din Ridiş.

Căpitanul Roitan se urcă în maşină cu sentimentul că nenorocirile pot veni oricum, chiar şi într-o maşină albastră. Şi, ca şi când el ar fi uitat, maiorul ţinu să-l anunţe că astăzi are loc înmormântarea lui Tudor Deleanu. Şi tot cu tonul acela enervant de prietenos. Oare ce-l poate înveseli în halul acesta? se întrebă Roitan, cercetându-şi cu minuţiozitate ţinuta. Sper că nu prezenţa mea îl face astfel.

— Ascult, spuse maiorul, când maşina. Încă nu demarase. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, fii scurt, că azi mai avem o groază de treburi.

Nimic nu-i mai greu decât să scoţi esenţialul dintr-o chestiune pe care nici tu n-o înţelegi prea bine. Ca şi când te-ai apuca să explici cuiva conţinutul unei piese, prezentând doar personajele. Sau cam aşa ceva, se gândi Roitan, străduindu-se să găsească cel mai bun început raportului său".

— Desigur (eram sigur că am să încep cu vorba ăsta cretină, se amendă căpitanul în gând) că aţi citit rapoartele mele, în afară de ultimul, pe care l-am întocmit aseară» după audierea tuturor martorilor. Deschise geanta şi scoase trei coli dactilografiate pe o singură fată. I le întinse maiorului, care stătea în faţă, lângă şofer. împreună cu Moisă venise şi un tânăr locotenent pe care Roitan nu-l cunoştea. Căpitanul nu-i reţinu numele. Ei doi erau aşezaţi pe bancheta din spate. Maiorul se apucă să citească.

— Aici, prima poartă la dreapta, spuse Roitan şoferului, care viră brusc şi opri sub acelaşi dud sub care aşteptase marţi dimineaţa Salvarea.

Din noaptea aceea profesorul Milos n-a mai vrut s8 doarmă acasfi. Fină la terminarea anchetei, i-a dat cheia Căpitanului, spunând că el îşi va căuta o altă locuinţă.

Până una, alta, doarme în camera de oaspeţi a primăriei.

se dădukâp-f-id-o-oi să freacă! înăuntru era un aer cald, stătut, de casă neaerisită. Toate rămăseseră ca atunci, când intrase căpitanul pentru prima dată.

— Da, da, repeta maiorul, cercetând cu atenţie mobilierul din cameră, ca un cumpărător priceput. Din când în când se oprea să privească fotografiile făcute de Marinescu, înşirate pe masă. Maiorul păşea în lungul şi în latul camerei, târând după el da, da-ul acela, ca pe o trenă ţinută la capătul celălalt de Roitan.

Locotenentul stătea deoparte şi aştepta.

Roitan avea impresia că asistă la un ceremonial ai cărui cap îi rămâne ascuns, singura grijă a lui fiind să respecte cadenţa maiorului şi să nu gâfâie prea tare. În răstimpuri îşi ştergea, pe furiş, creştetul transpirat.

Înalt şi uscat, negricios, ca un plop trăsnit, maiorul Moisă nu cunoştea starea de repaus. Părea că nu are nevoie nici de mâncare, reuşind, miraculos, să se hrănească din propriul neastâmpăr. Trecerea lui aducea cu centrul de echilibru instabil al unui ciclon, gata oricând să se dezlănţuie. Depăşise cincizeci de ani, iar lenta lui înaintare în grad era un mister căruia doar el putea să-i cunoască motivele.

— Da. da, exclamă maiorul, în timp ce înconjura pentru a nu ştiu cita oară încăperea, exact cum mi-am închipuit. Ai dreptate, căpitane. Mai mult ca sigur că au fost doi şi cel puţin unul dintre ei se cunoştea cu pictorul. Logic, cuţitul nu are niciun rost. Da, da, niciun rost. Au vrut doar să ne inducă în eroare. Cel care a făcut-o, a lovit destul de slab, de jos în sus. Trebuie să fie scund. Probabil o femeie. Sau un copil, dacă n-am şti în ce a intrat cuţitul. Oricum, aşa cum spune şi Iancec, din asta nu ar fi murit. Nici vorbă. Câteva săptămâni şi se putea apuca iar de mâzgălit. Se întoarse spre Roitan. Ce zici?

Părerile lui Moisă coincideau în mare măsură cu ale căpitanului. Nu era de mirare, evidenţa faptelor conducând judecata oricui spre o concluzie absolut logică. Şi totuşi asta nu le ajuta prea mult în descoperirea

asasinilor.

— Pictorul a murit complet îmbrăcat. Nici măcar vestonul nu şi l-a dat jos. Oare n-a avut când, sau cei doi l-au obligat să se îmbrace înainte de a-i face de petrecanie? Roitan propuse să dea crezare primei variante, în ideea că făptaşii n-ar fi avut niciun interes să-şi piardă vremea cu lucruri inutile. îmbrăcat sau dezbrăcat, pentru ei era aceeaşi treabă. Principalul era să şi-o termine cât mai repede şi să se facă apoi nevăzuţi. Nu stai să-ţi dichiseşti victima în astfel de ocazii. Iar faptul că nimic din ordinea obiectelor din cameră nu demonstra că acolo ar fi avut loc o luptă, te ducea cu gândul spre singură explicaţie: pictorul se cunoştea cu cel puţin unul dintre vizitatori.

— Cu puţin efort ne putem imagina întrefaga scenă, continuă Roitan privind înspre locotenentul care nu scosese încă niciun cuvânt, observând abia acum, cu mirarjcă acesta are ochii de un alttafttru atât de deschis, cum mai văzuse până atunci. Asasinii au venit pregătiţi, cuimlurile perfect învăţate. Fiecare din ei ştia ce are de fEdut. Mai ştiau» lucru important, că frânghia profesorului le stă oricâţid la dispoziţie. Inseafnnă aceasta că nu erau străxM de Ridiş? Tot ce se sOaţe. ttaui. deşi gur cunoscutul lui Deleanu, 11 ţine de vorbă, iar celălalt, pe nesimţite, din spate, îi pune laţul la gât, imobilizându-l. Deleanu nu mai are putere să se apere, fiind bine băut. Doar câteva încercări dezordonate şi gata. Restul a fost treabă de câteva minute.

Maiorul stă rezemat de masă, dă din cap şi ascultă. Nu «e mai preumblă de ici, colo prin cameră. Căpitanul îşi Jface vânt cu batista.

t...

— Doar două lucruri sunt mai greu de înţeles. De ce, fond au putut atât de uşor să mizeze pe ideea sinuciderii jfeedeţi celelalte tentative ale lui Deleanu), ăia au ţinut cu şi dinadinsul să se vadă că nu-i aşa? Îmi vine să cred că jmgurul scop pentru care s-au apucat să înjunghie un om fieja mort şi să pună lângă perete scaunul care ar fi tre' Kdt să stea răsturnat sub picioarele pictorului, este acela e

a înlătura orice dubiu privind asasinarea şi nu sinucid ferea lui Tudor Deleanu. Mă mir că nu au lăsat şi o expucaţie scrisă. Al doilea lucru misterios este motivul, pauza uciderii pictorului Deleanu. Din multele care, pe parcursul cercetărilor, au stat mai mult s-au mai puţin în picioare, m-am oprit asupra unuia care a rezistat tuturor încercărilor de a-l elimina. Răzbunarea. Răzbunare sau pedepsire, pe care asasinii au dorit să o facă cunoscută şi altora. În cazul acesta, sinuciderea nu le făcea niciun serviciu, ca să zic aşa, public.

— Şi aşa ai ajuns la arestarea soţilor Roşu, spuse maiorul, nelăsând nicio pauză după ultimul cuvânt al lui Roitan. Se uită la ceas, îşi aşează mai bine cascheta pe cap şi porni spre ieşire. Nu am timp, nu am timp, îi spuse căpitanului, parcă scuzându-se, am făgăduit că nu întârzii prea mult. La Târnova mă aşteaptă o întreagă echipă.

În maşină, Moisă se declară, de acord cu arestarea şi, în general, fu mulţumit de felul cum decurseseră cercetările până acum. De la miliţie plecă pe acelaşi fond sonor de claxon şi însoţit parei de acelaşi nor de praf ca Irf afrsire. Nu uită, înainte de asta, să-i recomande căpitanului să fie ceva mai ferm în interogarea suspecţilor şi să-i dea de înţeles că finalizarea cazului nu poate dura mai mult de o zi, două.

Roitan rămase în stradă, urmărind dispariţia maşinii, neştiind încă dacă e cazul să fie mulţumit sau nu. Se părea că lucrurile au luat o întorsătură favorabilă.

Hotărât ca niciodată, porni la ultimul asalt pentru cucerirea redutei soţilor Olga şi Gheorghe Roşu.

Dar vai, ce dezamăgire! După mai bine de două ore, timp în care a încercat tot ce-i omeneşte posibil şi în care, în două rânduri, s-a străduit din răsputeri să nu-l apuce de piept pe tehnician, constată că trebuie să facă o pauză dacă vrea să mai rămână în toate minţile. Nu făcuse niciun pas înainte, iar acum se simţea ca o maşină stricată, Împotmolită pe veci în noroiul neputinţei. Rezistenţa celor doi întrecuse orice măsură. Ursu şi Petran îl asistaseră cu schimbul, ieşind pe rând la fumat.

După o oră de odihnă şi după ce mâncă din pachetul trimis de Marta, îşi simţi reînviate o parte din forţe. Se aşează în fotoliu, şi, fără să ştie de ce, trase cu ochiul spre cei doi. Constată cu necaz că şi ei îşi consumaseră cu folos timpul pauzei. Arătau mai puţin obosiţi. „Catârii, îşi spuse Roitan, şi-au pus în gând să mă scoată din minţi”.

Cel nepriceput câştigă experienţă în timpul luptei. Roşa învăţase să se apere. Spaima ce-l cuprinsese ieri, în timpul lungii discuţii, dispăruse aproăpe cu totul de pe faţa lui, lăstad în loc o hotărâee care nu obosea.

Acum stăteau iar faţă în faţă şi se priveau ca nişte vechi duşmani între care orice cale de conciliere fusese eliminată demult Ceea ce-l surprindea mai tare pe Roitan era realitatea incredibilă a faptului că până mai ieri fuseiară nişte cunoscuţi care se salutau la fiecare în tilnire, cu politeţe ceremonioasă şi sinceră.

Iar acum…

— Recunoaşteţi că plină luni seara nimeni, în afară de voi, nu l-a cunoscut pe Tudor Deleanu în Ridiş?

— Da.

— Recunoaşteţi că în seara crimei, pentru un motiv care mie mi se pare cel puţin pueril, l-aţi vizitat în camera toi care avea să fie apoi asasinat?

— Da, răspundea Roşu. Trebuia să fie deosebit de atent la întrebările căpitanului. În dosul fiecăreia stătea, ca un Şarpe la pândă, un pericol greu sesizabil, care trebuia descoperit şi evitat la timp. Asta îl făcea să fie tot timpul încordat şi să clipească des, ca un miop care şi-a pierdut ochelarii.

— Recunoaşteţi că v-aţi dus cu intenţia de a vă răzbuna pentru toate câte v-a făcut acest om?

Ursu sau Petran, pe rând, scriau aceleaşi întrebări pe care le mai scriseseră şi înainte, fiind siguri că şi răspunsurile vor fi neschimbate.

— Nu. Am vrut doar să-i spunem câteva cuvinte. Nimeni nu poate fi omorât astfel şi, chiar dacă i le-am fi spus, ceea ce nu s-a întâmplat, Deleanu tot n-ar fi murit din Cauza asta.

Ajungând aici, Roitan avea de fiecare dată senzaţia că scaunul începe să se ridice încet, purtându-l, într-un dans dement, spre tavan.

Apoi s-a făcut ora opt şi, în scurt timp, ora zece. Căpitanului îi venea să-şi plângă de milă la gândul că ispăşea nişte păcate pe care nu-şi aducea aminte să le fi săvârşit. Se ridică, îndreptându-şi cu greu spatele. Avea impresia că trebuie să iasă dintr-o centrifugă oprită exact cu o tură înainte ca el să-şi dea duhul. Părea că Olga şi Gheorghe râu transformat în stafii. Preafrumoasele picioare ale fe< mai sclipeau în întuneric ca două bucitţi de fildeş.

Roitan uitase să aprindă lumina.

Făcu semn plutonierului şi acesta îi conduse afară. Rămas singur, căpitanul îşi cuprinse capul în palme, simţindu-l ca pe un obiect care nu-i aparţine. Părea gol şi *complet* inutil. Forţată peste măsură, maşinăria se blocase, declanşându-şi singură sistemul de siguranţă.

Se trezi şi zvâcni în picioare. I se întâmplase pentru prima dată să adoarmă la el în birou. Aprinse becul şi privi la ceas. Nu trecuseră decât câteva minute, somnul a fost doar o scurtă aţipeală. Îşi puse chipiul pe cap, apăsă întrerupătorul şi trecu dincolo.

— Plecaţi?

— Mâine e o altă zi, spuse plutonierului, pătrunzând în răcoarea nopţii ca într-un alt anotimp.

Numai că, a doua zi, Roitan avea să constate că viaţa nu ţine cont de logica oamenilor, rezervându-şi doar ei dreptul de a hotărî un final sau altul.

CA9IIOIII1 XI

Ziua de joi, 6 septembrie, a început ca oricare alta. Cu acelaşi aer pur, neclintit sub cerul albastru şi cu aceleaşi fire lungi de păianjen plutind lent pe deasupra Ridişului. Funigeii toamnei. Doar Roitan s-a trezit mult mai devreme decât îi era în obişnuinţă.

Încă înainte ca Marta să se fi apucat de pregătirea dejunului, căpitanul şi-a luat foarfecele şi a ieşit în gvădină, socotind că e timpul să se îngrijească puţin şi de

florile sale. Trandafirii erau crescuţi peste măsură şi, în unele locuri, legăturile au cedat. Buxuşii, netunşi, arătau ca nişte bărbi lăsate în voia sorţii. Trebălui astfel, absorbit cu totul de plăcerea lucrului, uitând de toate celelalte ale lumii, până se auzi chemat la masă. Părăsi grădina mulţumit şi nemulţumit în acelaşi timp. Făcuse un lucru bun dar nu-l terminase. Alte tufe verzi şi frumos mirositoare aşteptau foarfecele şi cana cu apă.

Mâncă liniştit ascultând cu plăcere sporovăiala soţiei. Oamenii aveau şi alte preocupări în afara aceleia de a căuta criminali. Băiatul unui vecin se pregătea pentru plecarea la armată; în munţi a început de câteva zile forarea unei noi galerii; nevasta lui Cobzaru şi-a părăsit ieri bărbatul, strigând în gura mare spre cei opriţi s-o asculte, că nu mai vrea să trăiască cu un pungaş şi cu un criminal

Roitan se mulţumea să dea doar din cap.

— I-auzi, domnule!

Marta îşi privea soţul ca şi când acesta ar fi scăpat dintr-o boală grea şi îndelungată. Nu întrebase nimic despre „problemele” lui, dar simţea cu bucurie că grijile căpitanului sunt pe cale *să* se sfârşească.

La plecare l-a însoţit până în stradă, aranjându-i din mers gulerul cămăşii. Parcă întinerise şi ea în dimineaţa aceasta luminoasă de început de toamnă.

Pe drum stătu de vorbă cu unul, cu altul, ca omul care şi-a planificat minuţios timpul, rămânându-i niţel şi pentru discuţii nevinovate despre vreme şi alte cele.

Intrând în birou, neliniştile din ajun tăbărâră asupra lui din toate părţile, dar încercă să le ocolească şi să le alungQ cu un gest al mâfciii. Pieriţi de aici, blestematelor I

— Ceva nou?

— Nimic, să trăiţi. Mai nimic, raportă conştiincios Petam. Nevasta barmanului...

— Ştiu, ÎI opri căpitanul.

rău-i aduc?

Olteva plicuri aşteptau să fie deschise. Pe spatele unuia zări numele Mariei Dieanu.

— Mai aşteaptă, îi răspunse plutonierului. Acesta salută şi ieşi.

În jur era o linişte nefirească. Parcă am fi sub un clopot de sticlă, izolaţi de tot restul lumii, se gândi căpitanul. Tăie plicul şi începu să citească. Parcurgând rândurile, dintr-odată avu senzaţia că se înăbuşă. Parcă cineva scosese tot aerul din clopotul acela punându-şi în gând să-l sufoce cu tot dinadinsul.

Se ridică brusc, împingând scaunul cu piciorul, izbindu-l de perete. Vru apoi să iasă. păşi înspre uşă dar se răzgândi rămânând nemişcat în mijlocul camerei. „Trebuie să fiu calm, îşi spuse, trebuie să nu mă grăbesc. Să fiu calmH. Se repezi. spre birou, apucă scrisoarea Mariei Deleanu, apoi pe celelalte scoase din plic şi le reciti în fugă, ca un apucat. Înţelegea cu greu. I se părea «a unele cuvinte sunt scrise într-o limbă pe care nu o cunoaşte. Murmura tot timpul „nu se poate, nu se poat – Apoi îl străfulgeră o Idee şi puse mâna pe telefon.

— Ascultă, fetiţo – vorbea calm şi rar. ca şi când ar fi făcut o dictare – ştiu că o mulţime de oameni sunt grăbiţi în dimineaţa asta să raporteze judeţului câte tone de cartofi au cules şi câţi litri de lapte s-au muls. Dar eu vreau să vorbesc cu Şiria. Înţeles?

— Înţeles. Fulger. Cine plăteşti? încercă să glumească telefonista, simţind după ton şi cadenţă că ceva nu-i în regulă cu căpitanul.

UI

— Unul a plătit deja. Mă tem că e târziu şi pentru al doilea să-l mai oprebl. Aşa că lasă întrebările şi apasă n-ai repede pe butoanele alea.

Aşeză receptorul şi rămase nemişcat în faţa lui Aştepta. În capul lui era o învălmăşeală de nedescris. Acolo, înăuntru, o groază de şerpi se luaseră la bătaie cu o altă groază de şerpi, rostogolindu-se, izbindu-se când într-o parte, când în cealaltă. Privea atât de absorbit telefonul Joidt, atunci când acesta ţârâi, pe moment nu pricepu ce aude. Apoi se repezi spre d, mormăind „dacă totu-i adevărat... dacă totu-i adevărat...”, dar nereuşind să-şi

ducă gândul până la capăt.

A fost un miracol că omul de la celălalt capăt al firului, colegul său din Şiria, îl înţăese. Roitan a vorbit tot timpul predpitat, încălecând cuvinte şi propoziţii, abandonând ideile la jumătate şi rduându-le pe neaşteptate.

— Ai înţeles? Spune repede, ai înţeles? încheie, mereu sub teroarea scurgerii timpului...

— Liniştеşte-te, omule, răspunse celălalt, îngrozitor de calm, am înţeles tot, deşi cred că altul în locul meu n-ar fi reuşit. Poţi să te bucuri, omul tău trăieşte. Sunt la fel de sigur dt sunt de sigur că eu trăiesc în clipa aceasta. Nu Ce mult l-am văzut în staţia de autobuz. Se ducea probabil la Pâncota. O fi fost sâmbătă. Trăieşte, Roitane, trăieşte, repetă colegul, Incerdind să dea astfel mai multă greutate adevărului spusdor sale. Doar dacă de atunci încoace nu... dar nu cred, s-ar fi auzit.

Omul avea chef de vorbă. Roitan închise telefonul, nemaiaşteptând sfârşitul discursului. Privi iar scrisorile răsfirate pe birou, întrebându-se ce să facă. Un lucru era absolut sigur. Bătrânul nu s-a întors acasă. Să fi fugit? Unde? încercă să-i socotească vârsta, dar ajungând la şaptezeci se opri, nereuşind să continue. În minte îi reveneau, ca o obsesie, cuvânt de ştiute: fiule, fiule...

Luă scrisoarea Mariei şi începu să o recitească. Sărea peste rânduri, într-o goană nebună, giflind. Într-un costum din dulap... ne-am gândit că... ne pregăteam pentru înmormin... le-am pus pe amândouă... poate... nevoie de ele... cu cele mai bune intern...". Apoi o luă pe cealaltă, doar câteva rânduri, scrise cu creionul, pe o jumătate de foaie de caiet cu linii. Fără titlu. „Am aflat tot, cline fereşte-te de mine", şi pe altă foaie, aceeaşi coală de caiet şi acelaşi scris inegal, lăbărţat, „Mi-ai necinstit casa. Jur că ai să mori înaintea fetei mele. Degeaba te ascunzi te voi găsi şi în iad. Rusu Ştefan".

— Doamne Dumnezeule, strigă, repezindu-se afară. Trăgea cu disperare de gulerul cămăşii. Nu se poate, trebuie să fie pe-aici, nu se poate, repeta întruna, ducându-

şi palmele la ochi temându-se de orbire. Ursule, Petran, măi băieţi!

Acum totul i se părea al dracului de limpede. O, doamne; cine s-ar fi gândit?

— Ascultaţi, le spuse plutonierilor. Un bătrân de peste şaptezeci de ani. Mic şi slab. Negricios. Mai mult ca sigur că poartă cu el o taşcă vânătorească. Repede. Trebuie să fie pe-aici. N-a putut ajunge departe. Repede. Întrebaţi pe oricine. Un bătrân. Nu vorbeşte aproape deloc. Mic şi negricios. Îşi face singur pipele.

Se prăbuşi pe banca din stradă.

— Cred că plânge, constată Petran după un timp, privind întrebător spre Ursu. Oare ce s-a întâmplat?

Încet, încet, Roitan se liniştise. Ridică faţa şi cei doi îşi feriră ochii, stingheriţi.

— Uite ce-avem de făcut. Mergeţi şi daţi drumul celor doi. Le spuneţi că sunt liberi, că aşa am hotărât eu. Acum ştiu cine l-a omorât pe Deleanu. Mai bine zis cine a vrut să-l omoare. Trebuie neapărat să-l găsim. Nu are nicio vină. Nu-l putem părăsi. E un bătrân slab şi nenorocit. N-a putut ajunge departe. Cel mult pe aici, prin marginea pădurii. Sigur, s-a dus în pădure, unde, în altă parte?

Ridică ochii spre Highiş parcă spre a-i măsura întinderea, şi-şi dădu seama de zădărnicia gândului. Îţi trebuie o armată întreagă şi câteva zile să poţi scormoni înălţimea aceea.

— Ce putem face?

— Deocamdată vă interesaţi ici şi colo, pe la oameni, dacă nu l-a văzut cineva. E un om care nu trece neobservat. Obişnuieşte să se ferească de lume, fără xiici un motiv.

Nu înţeleseră ce vrea să spună căpitanul prin „fără niciun motiv”. Doar cu un minut înainte afirmase exact contrariul. Plecară totuşi, hotărâţi, să îndeplinească ordinul lui Roitan.

„Nenorocitul, cum de nu s-a gândit să vină la mine? se întreba căpitanul. Da, acum totul e cât se poate de clar. Acum ştie că nu există niciun asasin. Cum am putut fi atât

de orb? îşi spuse, mai ales că începusem să-l cunosc pe Deleanu. Orb, de două ori orb. Da, asta-i, m-am comportat ca un începător. Locotenentul acela ajungea mai repede la adevăr”.

Pe Tudor Deleanu nu l-a asasinat nimeni. Cineva avusese de gând s-o facă, dar n-a mai ajuns la vreme. Când bătrânul a intrat în cameră, pictorul atârna deja sub bec, urcat acolo prin proprie voinţă. Tentativele nereuşite din trecut se răzbunaseră cu vârf şi îndesat. Lovind scaunul, t

Deleanu a dat cu piciorul nu numai vieţii lui, ci şi şansei bătrânului Rusu de a-şi realiza planul pentru care l-a urmărit pe Tudor până aici.

Da, căpitanul avea acum răspuns la toate întrebările, dar asta nu-l făcea mai fericit. Deşi mai păstra încă în suflet o undă de îndoială, adevărul era prea evident pentru a nu fi crezut. Prea mulţi ani trăise Ştefan Rusu singur în mijlocul oamenilor pentru ca micuţa fiinţă de care i se legase inima la bătrâneţe să mai poată fi ruptă de el. Prea nu a avut nimic în viaţă pentru a renunţa la cea care, în universul pustiu al bătrânului, ţinuse loc şi de fiică şi de soţie. Poate chiar şi de mamă. Desigur că a iubit-o mai mult decât în orice iubire posibilă. I-a încredinţat nu numai puţina lui avere, ci întreaga viaţă. „Ia-o, fă ce vrei cu ea. E a ta, cum al tău e tot ce vezi în jur”. Zile şi ani de fericire necunoscută până atunci, şi nesperată, în care singurul gând al lui la plecare era cum să facă să se întoarcă mai repede. Casa aceea rece, care cunoscuse puţine clipe de veselie, este umplută dintr-odată de râsul şi glasul unei fetiţe care, vai, în curând va deveni, inevitabil, femeie. Dar bătrânul nu poate să vadă, pentru el anii s-au oprit tub Curgere, nu mai au nicio însemnătate. Priveşte la fiinţa atâtea cum nu a privit niciodată chipul sfânt al Maicii Domhuhli. S-a lui şi nimeni nu va îndrăzni să i-o răpească. O lumină veşnică ce va arde mereu în casa lui.

Dar ea era de mult femeie, şi el nu ştia.

Oare ce-o fi simţit Ştefan Rusu când a aflat adevărul? Pictorul adus în casă chiar de el şi care-i fură viaţa. GeSâă tatălui, a fratelui şi a actului înşelat, învălmăşite în util

singură. Viaţă penffu viaţă şi moarte pentru moarte. Eărfm ca Au aşteptase sffoitul cu seninătate trebuie «Stf să uera A. îl ura Aftstf. Îl pândeşte. Şi iată, în sfârşit, mit visată. Vihe după el în Ridiş. I se arată pentru o clipă în uşa restaurantului, scurt. A fost s-au n-a fost 7 Pictorul U vede şi nu mai poate cânta. Să se fi speriat gdintr-atâta? Pleacă cu toţii. Bătrânul e acolo, în noapte. jMUoş pleacă, pleacă şi soţii Roşu. A rămas singur, poate lsă între şi el. Dar mai aşteaptă, să fie sigur. Pictorul zăboveşte cam mult în întunericul coridorului. E beat, câinele, a văzut el bine cum se datina pe drum. Tudor a intrat închizând uşa în urma lui. Peste toate e stăpână acum numai noaptea. Doar peste gândurile bătrânului, nu. Ştie că, pentru Deleanu, a sosit clipa scadenţei. Cine îl mai poate abate din drum? Urcă liniştit treptele casei, scoate cuţitul, mai are un pas. Un moment s-a gândit că uşa poate fi încuiată, dar nu, iată, se deschide uşor. O, Dumnezeule, apărător al răului, eşti mai nemernic decât toţi păcătoşii, numele tău e minciună, faţa ta nimic altceva decât gura neagră a iadului. Pictorul se leagănă în faţa lui, lipsit de viaţă. Pentru a doua oară reuşeşte să-şi râdă de el. E prea mult. Aşa ceva nu se poate. Nu există pe lumea asta Dumnezeul care să-l poată opri din drumul lui spre împlinirea dreptăţii. Cu ochii orbiţi de ură şi disperare, ridică mâna wei loveşte. O dată, de două ori, de trei ori. Apoi, aproape. inconştient, ridică scaunul, îl pune lângă perete şi se aşază pe d. Încet, încet, îşi revine. Vede mortul şi cuţitul înfipt în pieptul acestuia. Nu mai simte nici ură, nici deznădejde. Nu mai simte nimic, nu mai există nimic. Totul s-a topit, dispărut undeva, în trecut. Apoi se ridică. Porneşte spre

„— uşă şi, cu un ultim gest, stinge becul.

Să fi trecut un ceas, să fi trecut, două? Umbra saldmilor se adunase spre rădăcini, de departe se auzeau depot de bătând tâmp. Ursu stătea lângă d, obosit. Roitan inţăese.

— Nimic?

— Nimic. S-o fi ascuns în munţi, cine ştie* Lup mi-a spus că dinspre pod vine din când în dud o pală de miros

urli De sus nu se vede nimic.

Peste zece minutep-coborând în fu-ţi malul râpei) făcând eforturi disperate să nu se dea peste cap9 Roitan găsi corpul neînsufleţit al unchiului său, Ştefan Rusu, mort de câteva zile. Frunze mari de brusturi II acoperiseră perfect în tot acest timp.

În geanta lui de vânător, împoao Dita cu ungnii se ca* prioara, s-a găsit, rămasa întreaga ca prin minunei o sticlă plină pe jumătate cu lapte stricat.

IPli Oi

Autobuzul U lăsă pe Hoitan înainte de magazinul universal. În stânga şoselei se deschide locul larg al fostei

P (e, acum un teren cu tei şi rondouri de flori. Ceva mai spate, dincolo de tei, parcă proptindu-se în zidul cenuşiu al unui taluz de piatră, dâmbul molcom al parcului» în vârful căruia se înalţă clădirea muzeului.

Oprit la marginea şoselei, căpitanul îşi găsea comuna natală nu prea schimbată, păstrându-şi aerul liniştit de bdinioară când, copil fiind, aştepta în colţul frizeriei trecerea vânzătorului 4 e îngheţată.

Văzduhul tremură sub bătaia soarelui încă puternic. Recunoscu ţâşnitoarea de sub statuia de bronz a ultimei baronese Bohuş şi porni într-acolo. Pe vremuri, când piaţa mai era încă un teren bun pentru bătut mingea, acolo îşi răcorea gura însetată. Apa cobora de undeva din deal, exact pe sub faldurile largi ale statuii. Roitan îşi băgă mâinile sub jet. Şuvoiul era tot limpedo şi rece. Bău din gumn, ignorând cana de alături prinsă cu un lănţug.

Ridică ochii. Baroneasa era încă acolo, Ungă scările parcului, ca un consemn inutil la o intrare părăsită.

Alese drumul mai lung, prin parc. Ajuns sus, lângă coloanele de la intrarea muzeului, auzi dintr-odată clopotele. Băteau atât de tare încât, pe moment, Roitan avu impresia că el însuşi le trage, atfrnat de ştreangurile „din turn. În copilărie aceasta fusese una din plăcerile duminicale, egalată doar de cea a păcălirii încasatorului la meciurile de fotbal.

Cunoştea bine strada. Casa e aproape de celălalt

capăt, penultima, pe dreapta. O clădire mică, doar cu două camere şi un coridor larg, îmbrăcat într-o vegetaţie ciudată, care avea gustul acrişor al măcrişului. Sub acoperişul acela vara părea doar o tufă imensă, plină de răcoare. Din martie până în noiembrie, Ştefan Rusu dormea afară, în coridor, pe un pat de sdnduri, învelit în pătura lui cu miros de cal. Niciodată în viaţa lui şi niciunde ca în casa aceea.

Roitan n-a mai trăit asemenea nopţi de august pline de ciutul freicrilor) urmărind cu nesfârşită mirare căderea mărgelelor din şiragul Căii Lactee.

„A căzut o stea, fiule, un suflet se duce la Dumnezeu”.

Roitan trecu prin albia seacă a văii şi ajunse în drum: Urmă un urcuş lin în lungul unui gard de sirmă şi, apoi, colţul. Dincolo, la celălalt capăt al străzii, se vedea lumea adunată în faţa porţii.

Clopotele băteau întruna, asurzitor, limbile lor părind că lovesc direct în bolta cerului. În stânga se înălţa turnul bisericii.

Casa Sârbului, fântâna cu roată, o clădire nouă, netexr cuită. Peste drum de biserică, aproape ruinată, vechea casă de rugăciuni, cu un drug de fier de-a curmezişul uşii. Apoi încă o casă.

Roitan îşi scoase pălăria, inaintând stingherit în costumul său negru, rar folosit. Trecând printre oameni, se întreba cum va descoperi, fără să întrebe, chipul fetei. Căută apoi ceva în buzunar, trecindu-şi geanta dintr-o mină în alta. Apropiindu-se, salutând fără ca cineva să-l remarce, părea a îi oricine în afară de cine era. Constată că liniştea vine de la clopotele care nu mai 0UOSU.

Privi, din poartă, peste capetele aplecate ale femeilor şi bărbaţilor care înconjurau coşciugul. Curtea, mult mai Soasă ca strada, părea fundul secat al unui oazin de înot.

— Dumnezeu să-l Ierte şi să-l odihnească, încheie preotul. Să ne rugăm pentru, sufletul lui. I – Amin, murmură mulţimea, şi în momentul acela un ţ? afer prelung se ridică dintre oameni, pierzindu-se pe deasupra

casei.

[Din capătul curţii, peste capetele descoperite, doi ochi împietriţi 11 priveau ţintă pe căpitan. „Nu suferă şi nici tău punge”, îşi spuse Roitan. Două femei o susţineau de Jo parte şi de alta.

Lumea începu să se agite şi căpitanul se trase în lături, ffădind loc celor ce ieşeau. În urmă apăru ea, ajutată de Faceieaşi bătrâne. cu marame negre pe cap. Nu erau prea [mulţi. Babele şi moşnegii prezenţi la orice înmormântare. ruinătorul şi pădurarul Rusu nu a avut prieteni. Doar coSdrul şi jivinele lui. Preotul se opri din nou, clopotele băfură un timp. apoi procesiunea dispăru după colţ, tremu Stându-şi vârfurile prapurilor.

În faţa casei, banca cioplită într-un trunchi gros de tsaldm. Roitan se aşeză punând geanta alături.

J» Fata rămase un timp acolo, urmărind îndepărtarea înceată a coşciugului în care era închis singurul bărbat căruia îi spusese tată. Din curte răzbăteau vorbele femeilor t care pregăteau mâncarea pentru întoarcerea de la cimitir Pomana celui care a fost Ştefan Rusu, fratele după mamă al Ioanei Roitan, mama căpitanului Iuliu Roitan, moartă când el, căpitanul, nu împlinise nici patru ani.

Fata se opri în faţa lui, privindu-l tăcută, cu mâinile încrucişate la piept. În ochii ei, nici ură, nici interes. Se uita cu o privire golită de tinereţe. Roitan se ridică, lăsând geanta acolo, pe lemnul înnegrit de vreme al salcâmului dărâmat. Fata avea părul lins, o cărare dreaptă despărţin* du-l în mijlocul capului.

„Asta-i, se gândi căpitanul. Putea avea totul, dar nu mai are nume» Şi Dumnezeu îi poate fi martor că nu divina ei”. Apoi băgă mâna în buzunar, scoase fotografia şi i-o întinse. Ea privi cu atenţie chipul gânditor al pictorului Tudor Deleanu, aşa cum Roitan nu l-a văzut niciodată. Nu păru surprinsă. Îşi lăsă doar braţele în lungul corpului ca şi când ar fi părăsit-o ultimele puteri.

— Cine sunteţi dumneavoastră?

— Li-ai iubit mult i întreba căpitanui, ainau-şi prea târziu seama că numai asta nu trebuia să spună.

— Da, ea pe nimeni altul. Răspunsul veni simplu şi sincer. Abia acum luă fotografia din mâna lui Roitan şi o privi iar, mijindu-şi ochii, ca o mioapă.

— Dar el?

Acum păreau doi vechi cunoscuţi întâlnindu-se după o lungă absenţă în care nu mai ştiuseră nimic unul de altul.

— Cred că şi el. De ce să se fi prefăcut?

Îopotele se porniră un nou, lacina sa vioreze aerul după-amiezii. Undeva, într-un alt colţ de stradă, bătrânul

— Ai fost fericită? Roitan vorbi doar după ce ultimul dangăt fu înghiţit de văzduh.

— Niciodată n-am fost, înainte de asta. Era atât de bunt

— În ultimul timp venea mai rar?

Niciunul nu-i spusese numele, dar ştiau foarte bine

— Din cauza bătrânului. Se temea pentru mine.

E. Răspunsul venise precipitat, parcă născut dintr-o scânmle de ură încă nestinsă cu totul. I – Unde l-ai cunoscut?

f – L-a adus tata într-o zi. Apoi, crezându-se datoare u o explicaţie, continuă. În ultimul timp îi spuneam tată.

— Vă vedeaţi des?

t – A stat la noi aproape o lună. De câteva ori l-a luatntrânul cu el în munţi. Lipseau două, trei zile şi eu îi aşteptam aici, pe bancă, privind dealul. Întotdeauna îi zăream de departe şi alergam în calea lor. El era învăţat cu pădurea. Bătrânul, nu Tudor.

t Vorbea ca despre o poveste doar auzită şi care nu-i Aparţine. Rostind pentru prima dată numele pictorului, o făcuse firesc, fără nicio ezitare. Părea una din acele fiinţe simple care iau viaţa aşa cum este, ferindu-se de iluzii. Pentru cei şaptesprezece ani ai ei arăta deosebit de matură. Doar gura îşi păstrase aerul uşor impertinent al fetiţelor.

— Aştepţi un copil?

— Da.

— Ce-ai să faci după asta?

Nu ştiu ce să spună. Pentru ea nu exista nici. un

după. Trăia doar m şi pentru prezentul care-i adusese atâta suferinţă.

— Îmi rămâne casa. A trecut-o pe numele meu încă de anul trecut. Acum nu mai spuse nici tata, nici bătrânul. Probabil că nu peste mult timp se va strădui să-l uite cu totul.

— Ştia?

— Ce? întrebă fata, apoi înţelese. Roitan privea spre pântecele ei care începuse să se rotunjească vizibil. I-am spus eu, continuă, dar acum îmi dau seama că dacă aş fi tăcut, toate astea nu s-ar fi întâmplat. Doream să-l fac şi pe el să sufere măcar jumătate din chinurile mele „If-am bănuit totuşi că-i pot face atâta rău. Din ziua aceea a început să arate ca unul care nu mai are de ce. să trăiască. Aproape că-mi era milă de el.

Clopotele se porniră iar, acoperindu-le vocile. Prin fereastra rotundă a turnului se zăreau braţele crâşnicului mişcându-se în sus şi în jos.

— Acum s-au oprit la intrare, şopti ea.

Părea că poate fi, în acelaşi timp, şi aici, în faţa lui Roitan şi în micul convoi care însoţea corpul neînsufleţit al nefericitului pădurar spre liniştea deplină a cimitirului.

Dinspre dealuri se lăsa pe nesimţite boarea răcoroasă a începutului de seară. Frunzele salcâmilor foşniră uşor, mângâiate de vânt. Fata se scutură străbătută de un val de frig. Ai fi zis că prin pomi trecuse, privindu-i, sufletul neliniştit al mortului.

Roitan se întoarse şi cobori în curte, prin poarta rămasă deschisă. Fata, aşezată pe bancă acum, cu mâinile abandonate în poală, privea în pământ. Desigur, arunca şi ea un bulgăre peste coşciugul care cobora în groapă.

Căpitanul urcă cele trei trepte de piatră şi pătrunse în casă. Ţinea sub braţul stâng geanta lui veche, din piele de porc. Înaintă prin obscuritatea camerei şi, după câţiva paşi, se opri. Patul era acoperit cu aceeaşi pătură pe care o ştiuse dintotdeauna şi cu care se învelise şi el în nopţile scurte ale unor veri aproape uitate. Era sigur că dacă s-ar apleca, nările i-ar fi inundate de mirosul înţepător al

sudorii de cal. Deasupra patului atârna aceeaşi polic ioară crăpată şi lustruită de ani, cu ale ei fluiere şi pipe şi cuţite cu mâner de corn.

„Trebuie să le cunoşti, fiule. Nu oricare poate fi famată oricând”.

Dar acum patul e gol şi glasul s-a stins pentru totdeauna. Casa-i pustie ca sufletul fetei de-afară. În şirul de cuţite atârnate cu vârful în jos, e un loc gol. Roitan ţdeschise geanta, scoase cuţitul şi-l vârî în locul acela. N-ar H crezut niciodată că va trebui să-l înapoieze astfel b ătrânului.

Ieşi din nou în aerul cald al curţii. Fata plângea încet, Rezemată de stâlpul porţii. Strângea la piept fotografia lui ţţudor Deleanu.

— Plecaţi?

— Ceilalţi s-or întoarce curând. Deschise iar geanta şi-i întinse plicul albastru adus cu el. Ia-l. Mi-a spus că sunt ai tăi. Fata ţinea mai departe mâinile adunate la piept Vârî plicul în îndoitura cotului ei.

— Tot nu mi-aţi spus cine sunteţi.

Roitan ridică palma şi-i mângâie uşor creştetul neted al capului. Ar fi dorit mult să fie Marta lângă el, să-l ajute.

— Plec, spusedeşi în gând zisese „te las singură”.

Ea dădu din cap, străduindu-se să înăbuşe valul de plâns care-i cotropea iar fiinţa, fără putinţă de împotrivire.

Roitan se întoarse brusc, dispărând după colţ. Cobori strada, ajunse la şosea şi o luă spre stânga, peste linia ferată. Cimitirul era tocmai la capătul comună.

Pe drum întâlnea uneori oameni care se întorceau de la înmormântare. Traversă iar şoseaua, trecând pe partea mai puţin însorită. Prin aer, fire de pr-i străluceau în suspensie.

Cimitirul avea poartă nouă, de fier. Undeva. În fund, groparii aranjau movila mormântului. Roitan se apropie cu pălăria în mână, citind din mers numele – i anii ciopliţi în crucile de piatră.

— Dumnezeu să-l ierte.

— Ierte-l Dumnezeu, răspunseră, fără să-l privească.

Unul avea o sticlă în mină şi un pahar. Din când în când îl umplea pentru unul din gropari. Acesta îl dădea peste cap şi-l înapoia omului cu sticla. Căpitanul primi, la rândul lui, paharul cu vin. Îl bău, ştergându-şi apoi gura cu mâneca hainei, aşa cum văzuse la ceilalţi.

La unul din capete fusese înfiptă deja micuţa cruce de lemn... Aici odihneşte Ştefan Rusu, a trăit 78 de ani".

Cei doi lucrau în tăcere. Pentru scurte pauze se opreau, apucau paharul şi continuau apoi să aranjeze pământul. Nu arătau nici trişti, nici veseli. Nişte ţărani la plivitul porumbului. Făceau treaba aceea cu siguranţa şi seriozitatea cu care ar fi cules via, dacă-ţi s-ar fi cerut.

Roitan se aplecă şi rupse, pe ascuns, câteva flori dintr-un buchet. Se îndepărtă apoi, cu florile într-o mână şi cu pălăria în cealaltă, trecând printre morminte şi prin liniştea ireală din jur. Recunoscu cu greutate mormântul mamei sale. Crucea era mult aplecată, aproape căzută la pământ. Din scrierea de la început nu se mai vedeau decât litere disparate, ştirbite, greu de ghicit. Iarba şi buruienile stăpâneau peste tot. Morminte vechi, uitate de lume.

Roitan se aplecă şi încercă să îndrepte crucea, dar aceasta se ruppe. O înfipse adânc în pământ, făcând să-i dispară aproape întreg piciorul. Rezemă florile cu băgare de seamă de crucea putrezită, se îndreptă din şale şi privi nemişcat mormântul înierbat din faţa lui.

Soarele asfinţitului îi lumina spatele lat.

„Iartă-l, mamă, şopti într-un târziu. Toţi suntem orbi măcar o dată în viaţă".

Privi ceasul, apoi se aşeză pe movila din spatele său. Până la autobuz mai avea o jumătate de ceas...

— NOAPTEA PAPAGALILOR

CAPITOL ÎL I

„" – I III – Roitan se trezi buimăcit. Telefonul suna atât de strident, de ireal în întunericul compact al camerei încât, pentru moment, nu găsi butonul lămpii de pe noptieră. Apoi lumina izbucni ca o flacără de armă, direct în ochii lui, orbindu-l.

Îşi simţea mâna jilavă. Probabil că afară era foarte frig.

— Alo! Da.

Marta stătea deja în capul oaselor, privindu-l întrebătoare. De undeva, de foarte departe, prin aerul nopţii, se auzea până aici lătratul unui câine. Ceasul deşteptător

— Unde? Nu, merg eu.

Îşi băgă picioarele în papucii reci şi ieşi, cu părere de rău, din aşternutul cald. Începu să se îmbrace mormăind

— Vrei ceva? îl întrebă Marta, gata să-l urmeze în bucătări6 (Căfsăuă 6 ăts fu două minute.

— Nu. Mă descurc eu. Stai acolo că-i frig. Apoi, pentru că ea continua să-l privească: Au găsit un mort, undeva.

Nevastă-sa nu spuse nimic. Oftă doar şi se întinse la – loc, sub plapumă de unde continua să urmărească fiecare mi?

— I Ţf-ailâuatişi căciula? îi strigă la plecare.

Înainte de a ieşi, îşi băgă nasul în bucătărie şi, grăbit cum era, rupse un colţ de pâine. Mesteca greu, simţindu-şi gura uscată. Acum îi părea rău că n-a lăsat-o pe Marta să fiarbă cafeaua. Deschise uşa, făcu primul pas şi ră>mase apoi pe loc, nemişcat, mirat. „Ia te uită! îşi spuse. Zăpacul”, Peste noapte ninsese abundent şi neaua continua încă să cadă, deasă şi liniştită. Dădu să se întoarcă, dar se răzgândi imediat. Are să afle singură, peste jumătate de ceas, îşi zise, păşind prin zăpada pufoasă. Ştia că Mtrta n-o să mai poată dormi şi că, la întoarcere, o va găsi aşteptându-l cu mâncarea pe masă.

Se bucura ca un copil de peisajul alb prin mijlocul căruia mergea, iar mortul acela aproape că îi ieşise din gând. De altfel nici nu ştia mare lucru despre el, doar ce apucase Ursu să-i spună la telefon. „Un ins căzut – zisese plutonierul – într-un şanţ, lângă gară. S-ar putea să fie o crimă”. S-ar putea, doar. Nimic sigur. Ursu era, ca de obicei, precaut. Nu voia să facă nicio greşeală. Partea lui bună era că ştia să nu se hazardeze, prematur, în pre

Rumţii. Dar, aceeaşi era şi partea lui proastă.

Ar fi putut să trimită pe altcineva, dar preferase să fie de faţă chiar de la început. În situaţiile acestea, devenea dintr-odată curios ca o femeie bătrână care se uită prin gard la tinerii care se sărută, seara, pe banca de peste drum.

— Cine-i? întrebase la telefon.

— Încă nu ştiu, i-a răspuns Ursu, cu o undă abia ascunsă de părere de rău în glas. Dar am ţinut să vă telefonez imediat. Am anunţat şi procuratura.

— Cum s-a aflat?

— Unul din bătrânii care fac rondul pe acolo, în jurul silozului. A dat peste el din întâmplare.

Şi în tot timpul acestui scurt dialog simţise în spate, aţintite asupra lui, privirile neliniştite ale Martel.

Afară nici măcar nu era întuneric. Zăpada iradia o lumină egală, îngheţată, care făcea să sclipească totul ca în vechile ilustrate de Crăciun. Dinspre gară se auzea pufăitul leneş al unei locomotive cu aburi. Străzile, aproape pustii, doar câţiva navetişti, grăbiţi la cursa de dimineaţă, cu nasurile înfundate în fulare imense, înotau fantomatic prin omătul proaspăt.

Ştia că zăpada îl poate ajuta. Dacă... Dar mai bine să aştepte, să vadă cu ochii lui despre ce este vorba.

Dădu colţul şi zări ceva mai departe, înspre capătul celălalt al străzii, trei siluete într-o continuă agitaţie. Qdată cu apropierea zorilor se făcea tot mai frig, aşa că îşi îndesă mâinile în buzunarele largi ale paltonului său cu nasturf metalici. Cineva îi veni în întâmpinare. Zăpada scârţâia ia fiecare pas şi se lipea cu încăpăţânare de tălpile ghetelor.

— Să trăiţi. Vă aşteptăm.

Era plutonierul Petran. Din gură îi ieşeau norişori de aburi, care punctau vorbele plutonierului prin izbucniri de intensităţi diferite. Păşi o vreme alături de el, tăcut, cu mâinile ascunse în puţinul de căldură al buzunarelor, apoi se opri în dreptul celorlalţi.

Omul era căzut ca faţa în jos, cu mâinile întinse

deasupra capului, parcă într-o ultimă încercare disperată de a apuca parii gardului. Capul, pe marginea înălţată a trotuarului, iar picioarele, încălţate cu cizme de cauciuc, atârnau în despicătura şanţului, ca două lemne înnegrite de apă, aruncate în dezordine la mal.

Zăpada, care continua să se cearnă dintr-un cer, acum, inepuizabil, acoperise totul: câmpia, abia ghicită nu departe, la capătul străzii, casele, pomii, şi se aşternea. neobosită pe căciula căoitanului, enormă, cât un cap de urs bătrân. îi

Ceilalţi doi erau şeful gării şi, probabil, omul care-l. anunţase pe Ursu. Purta pe umeri o şubă lungă, până la pământ, şi în picioare pâslari cu carâmbii înalţi, ca de cizme.

Dincolo de gard, un câine negru, lăţos, lătra răguşit, alergând bezmetic în lungul curţii, neobosit, după un program ştiut numai de el. Din când în când se oprea pentru, EIţe o pauză scurtă, rămânea încremenit o secundă, „apoi îşi acutura blana apoasă şi pornea iar în aceeaşi goană frenertică, iraţională.

Ceva mai încolo, aproape de buza şanţului, răsturnată *fu* borurile în sus, pălăria mortului părea o farfurie pierdută de cineva, pe drum. Dedesubt zăpada nu apucase să: le depună, lăsând să se vadă pământul negru, îngheţat. „Yax”, mormăi căpitanul, înciudat, înţelegând că zăpada, cel puţin pentru el, venise prea târziu. Capul mortului era întors mult într-o parte, lipsit de orice noimă.

Roitan simţi cum îl cuprind frigul dimineţii şi umezeala. Tălpile picioarelor îi erau deja îngheţate.

— L-ai mutat din loc?

Paznicul veni mai aproape, mişcându-şi cu greu pâslarii enormi. De firele mustăţilor lui atârnau mici ţurţuri de gheaţă. Era speriat şi nu căuta să ascundă aceasta.

— Crezusem că-i beat. Doar când m-am aplecat am văzut pata aceea roşie, chiar lângă gură. L-am zgâlţâit uşor, doar cât să-mi dau seama că-i mort de-a binelea. De unde era să ştiu? apoi am dat fuga…

Vorbise repede, ca şi când s-ar fi temut că dacă-i oprit n-o să mai poată continua.

— Cât să fi fost?

— Poftim?

— Ora, preciza căpitanul.

— Păi, ceva înainte rele cinci. Tocmai plecase prima cursă de dimineaţă. În

— Ai mai trecut şi înainte pe aici?

— O dată. Trebuie să bat toate străzile alea. Îmi ia ceva timp până dau o dată ocol. Ştiţi, pe noi ne interesează silozul.

Ultima remarcă sunase ca o scuză şi o spusese foarte încet, şi când i-ar fi. împărtăşit căpitanului un secret.

— Cam cât durează? dar paznicul iar nu înţelese, aşa că Roitan se simţi obligat să adauge: Până-ţi fad o dată traseul.

— A! Ştiu eu? O oră, o oră şi ceva! Cel mult o oră şi jumătate. Mă mai opresc cu colegul din celălalt sector şi fumăm o ţigară. Da, cam aşa, o oră şi jumătate, nu mai mult.

Stăteau toţi patru în jurul mortului, tropăind, încredind să alunge frigul care le pătrunsese în oase şi acum era pe cale să le înţepenească încheieturile. Dacă n-ar fi fost celălalt, din şanţ, ai fi spus că sunt patru inşi care s-au întâlnit să meargă împreună undeva, la vreo treabă de-a lor.

— Când ai trecut ultima dată pe aici era totul în ordine? N-ai văzut nimic care să-ţi dea de gândit? începuse să ningă?

— Nu, zise omul, n-am văzut nimic, era linişte, iar de nins a început un pic mai târziu.

— Cam când?

Paznicul ezită iar înainte de a se hotărî să răspundă. Părea că, din când în când, spaima îl împiedică să vorbească.

— Păi, pe la trei, patru. Că nu m-am uitat la ceas chiar atunci. Prima dată s-a oprit după câteva minute, abia pe urmă a pornit să ningă cu adevărat.

Deci nu începuse ninsoarea dar, oricum, era linişte. Un ţipăt, un strigăt, nu se poate sănţţ şi încercat ceva înainte ce a muri, când şi-a dat seama că nu mai are nicio scăpare.

— N-ai auzit nimic?

Paznicul ezită iar, dar nu midt, o Secundă, două, cât a-ţi tragi răsuflarea. Continua să ţopăie şi să-şi frece mâinile înroşite de ger. îl privea pe Roitan cu nişte ochi verzi, îngustaţi, ca de pisică sălbatică.

În momentul acela, în casa din fundul curţii se lumină un geam, apoi ieşi un bărbat în pijama, cu paltonul pe umeri, şi înaintă înspre poartă. Vru să spună ceva, dar văzându-l pe Roitan se opri şi rămase în aşteptare, proptit de gard, privind când la căpitan, când la omul căzut la marginea trotuarului. Câinele mârâia încă în spatele său, dar nu mai lătra. Apoi uşa casei se deschise din nou şi, prin ninsoare, pluti înspre ei un glas de femeie.

— Tad şi intră în casă, strigă bărbatul de acolo, de lângă gard. Îşi întoarse capul astfel că i se vodca dar profilul dominat de o bărbie proeminentă.

Apoi veni, în sfârşit, răspunsul paznicului.

— Dac-am auzit ceva? Nu. Nu cred. Doar dacă… şi iar ezită un moment, continuând să salte uşor sub şuba miţoasă care-i ajungea până la călcâie. Acum privea undeva, departe, peste căciula căpitanului, înspre câmpul pustiu acoperit de zăpadă, ceţos şi impersonal.

— Petran îl urmărea încordat, cu ochii ficşi, abia zăriţi sub cozorocul întunecat al chipiului.

— Poftim? îl îndemnă căpitanul. Povestea i se părea acum prea lungă şi lipsită de însemnătate, aşa că dorea să-i pună capăt cât mai repede.

— Nu, nu cred că e ceva care să vă poată interesa, reluă paznicul. Câinii latră mereu, toată noaptea, când într-o parte, când în cealaltă, fără niciun motiv. Da, doar câinii, încheie paznicul, câinii care latră mereu, că doar asta le e, într-un fel, meseria.

Încercă să zâmbească – apoi, ca de o glumă bună, dar zări mortul de la picioarele sale şi gura îi îngheţă într-o

grimasă prostească.

— Cine-l cunoaşte?

Roitan puse întrebarea aşa, în general, tuturor celor *de* faţă, inclusiv omului rezemat de gard, poate că şi dulăului negru din spatele acestuia, care îi privea într-o atitudine imobilă, bănuitoare.

— O fi unul din cei care lucrează la linii.

Vorbind, şeful gării se aplecase deasupra mortului, încercând să-i descopere faţa năpădită de ţepi rari şi negri, neraşi de mult.

Petran întinse căpitanului un portmoneu vechi, jerpelit, din care ieşeau marginile unor hârtii. Acesta îl deschise, scoase buletinul şi, la flacăra pâlpâitoare a chibritului aprins de plutonier, de cu voce înceată, doar pentru el.

— Pavel Dodu, născut în data de!, la…

Petran îşi scutură degetele pârlite şi aruncă băţul în zăpadă. Cel de dincolo de gard ieşi în stradă şi se opri nehotărât în stânga căpitanului, trecând cu privirea de la unul la altul. Părea să fie singurul care nu suferă de frig. Câinele rămăsese în curte, cu urechile dulite, încremenit şi ameninţător. Din gâtlej îi ieşea în răstimpuri acelaşi mârâit înfundat, inutil.

Era ger. Pe căciula şi pe umerii căpitanului se adunaseră mici movile de zăpadă pufoasă. La marginea nevăzută a câmpului, cerul începuse să se lumineze încet. Roitan îşi aminti de căldura plăcută a patului părăsit de nici jumătate de oră şi de cafeaua care-l aştepta, fierbinte, în termosul din bucătărie. Privi apoi la insul întins acolo, la marginea trotuarului, aproape îngropat în zăpadă, venit cine ştie de unde să moară aici, în felul acela atât de stupid şi de neaşteptat încă un caz care avea săponă – aască la lucru mecanismul implacabil al justiţiei. Iar ei, cei prezenţi acolo, în aerul îngheţat al acelei dimineţi de început de ianuarie, nu erau decât nişte rotiţe neînsemnate ale acelui angrenaj cu o mie de piese care aveau, fiecare, rolul său precis în bunul mers al maşinăriei.

Un om mort în împrejurări nefireşti. De multe ori nu-l

nevoie nici măcar de atâta pentru ca instalaţia să pornească, la început greoi, cu icnituri şi bufnituri, apoi din ce în ce mai precis, mai egal, pentru a nu se mai opri decât la celălalt capăt al drumului unde dădea, uneori, de altă nenorocire.

— Vreo răfuială, încercă Petran să spargă tăcerea. Ăştia au mai mulţi duşmani decât prieteni.

Adevărul este că putea fi orice. Mâna unui soţ gelos „sfârşitul neaşteptat al unui chef în grup, încercare de jaf, răfuială, cum spusese plutonierul său, piu* şi simplu, urjnarea unui pas greşit făcut noaptea pe o stradă prost! luminată.

Aşa că nu aveau altceva mai bun de făcut decât să-l lase acolo până vor veni ceilalţi (procurorul şi medicul legist şi fotograful şi mai ştiu eu cine) să-şi poată face treaba în linişte, iar ei să-şi vadă de ale lor.

Oricum şi căldura şi liniştea casei şi a patului erau

Sierdute, şi cel mai rău îi părea căpitanului după cafeaua fartşi, pe care va trebui să o înlocuiască, din lipsă de altceva, cu una adusă de la cofetăria din centru, odată cu pateurile cu brânză, calde încă la acea oră mică a dimineţii.

— Lumea are să se scoale în curând. Întrebaţi pe aici, prin jur, dacă nu a văzut sau auzit cineva, ceva. Nu plecaţi până nu soseşte maşina procuraturii. Dumneata – şi se întoarse spre paznic –, treci pe la mine. Mă găseşti la birou. Apoi înspre ceilalţi: Deocamdată asta-i.

Inaintă câţiva paşi, apoi se întoarse dintr-odată către omul ce ieşise din curte.

— Când zici că a început să ningă?

— Eu, să vedeţi… dar Roitan nu-l mai asculta. Îşi reluase înaintarea greoaie prin zăpada sclipitoare, ca de poveste. Curând se făcu nevăzut după colţ.

— Ce-a vrut… începu omul într-un târziu, dar glasul îi fu înghiţit de şuieratul nervos al unei locomotive.

CAPITOL di U

Marţi, 18 ianuarie, orele şase şi cinci minute, în biroul căpitanului de miliţie Iuliu Roitan. Teracota arde cu

Uşa larg deschisă şi jarul pocneşte din când în când în izbucniri de steluţe roşietico. Frigul nopţii mai persistă încă în încăpere, iar aerul este jilav, ca într-o uscătorie de rufe, la bloc, ori ca într-o seră prost încălzită. Pe peretele din spate, umbra căpitanului pare o căpiţă de fin în care, din când în când, ceva se mişcă spasmodic. Pe masă, portmoneul lui Pavel Dodu, golit acum de conţinutul oare zăcea împrăştiat în jur şi pe care îl cerceta căpitanul.

În încăperea de dincolo, de la intrare, cineva punea cu lopata cărbuni într-o sobă şi asculta la radio ştirile dimineţii şi buletinul meteorologic. În noaptea aceea ninsese peste întreaga ţară şi se anunţa în continuare zăpadă.

Roitan răsfoieşte hârtiile acelea şi notează în carnetul cu pătrăţele. Are încă paltonul pe umeri şi căciula pe cap.

Pixul Îi joacă feste aproape la fiecare cuvânt şi Roitan înjură în gând frigul şi iarna, în egală măsură vinovate de toate necazurile vieţii. r.»

Priveşte, a cita oară? la portmoneu şi la ceea ce găsise în el. Buletinul de identitate, câteva bonuri de masă de la cantină, trei scrisori cu îndoiturile roase, scrise cu creionul, aproape şterse de atâta purtat şi citit, trei bancnote de 100 şi ceva mărunţiş, un bilet de autobuz de 2G de lei, trei fotografii – o femeie cu un copil în braţe într-o curte.de ţară, un băieţel şi o fetiţă în uniforme şcolare şi, a treia, o fotografie de familie, tot într-o curte, probabil aceeaşi din prima fotografie – un livret militar pe numele mortului, un bileţel pe care cineva scrisese doar şase cuvinte, fără semnătură – „Astăzi să vii ceva mai târziu” – o bucată ruptă dintr-un ziar şi o foaie de caiet pe care stau înşirate cifre şi nume, unele sub altele, un fel de evidenţă a datoriilor care urmează să fie plătite, sau poate a unor Împrumuturi.

Roitan se ridică de la birou, merge până la lada de; Semne, aruncă în sobă două bucăţi, închide uşa şi apoi rămâne o vreme acolo, cu spatele lipit de teracota care începuse să se încingă, în lumina becului de afară, fulgii se

fugăresc într-un joc nesfârşit, fără noimă. După câteva minute părăsi soba, trecu în camera cealaltă, schimbă cu omul de acolo trei, patru cuvinte şi când reveni nu mai avea la el nici căciula şi nici paltonul. Luă carnetul de pe birou, scrisorile, îşi reluă locul lângă soba de teracotă şi începu să citească pe rând, când scrisorile, când propriile tale notiţe fugare.

În întreaga clădire era o linişte nefirească, venită, poate, de la zăpada care se aşternuse peste tot în straturi egale, nespulberată de nicio pală de vânt.

Fără să-şi dea seama, Roitan bătea cu vârful pantofului ritmul melodiei care răzbătea prin uşa capitonată. Deschise din nou buletinul şi recita unadin pagini, cuvânt cu cuvânt, exact aşa cum erau ele aşezate acolo. Numele – Dodu Prenumele – Pavel Numele părinţilor – Gheorghe

Doina

Născut în 1932", oct. 4.com. Vaţa, jud. Hunedoara Starea civilă – căsătorit Domiciliul – jud. Hunedoara [–.com. Vaţa, nr…

Vaţa. Un sat, un fel de staţiune de pe vremea bunicilor, mică, uitată chiar şi de cei care-au văzut-o vreodată. Câteva case în lungul unei văi în molcomii Apuseni, iar în spatele lor fineţe înconjurate de garduri de lemn. Stoguri de fân, şi vaci la păscut, păzite de prunci desculţi cu joarda în mână, gata să ţipe şi să lovească prea supusele animale cu mers legănat. Seara, fumul din hornuri se lasă în jos ca o pâclă alburie, iar noaptea nu mai umblă nimeni pe uliţi. Şi cam atât. Roitan fusese o singură dată acolo, de mult, în primii ani ai căsătoriei şi Marta îi spusese că i-ar plăcea să aibă la Vaţa o casă.

Scrisorile, toate, se încheiau, invariabil, cu aceleaşi cuvinte: „Aştept răspund urgent, Maria". Pe plicuri erau scrise nişte iniţiale – A R U –, ceea ce însemna acelaşi lucru.

„Aştept răspuns urgent, Maria". „Hm, făcu Roitan, privind fără să vadă foaia pe care o ţinea în mână, aştept răspuns urgent. Era al dracului de neplăcut. Oare o fi

apucat să răspundă la ultima dintre ele?”

„Dragă Pavele, află despre noi că suntem bine şi sănătoşi care sănătate ţi-o dorim şi de la noi mai puţin şi de la Bunul dumnezeu mai vmiţ vaca no fătat şi avem 3 mieluţ. Ionel întreabă de tine şi vrea să te vadă…”

În fotografia a treia sunt cinci persoane. Un bărbat înalt de aproape doi metri, cu pălăria trasă pe ochi, femeia din cealaltă poză, acum în stânga omului ei, cu acelaşi copil în braţe, iar în faţa lor, băiatul şi fata, fără uniformele de mai înainte. Un soare puternic le luminează feţele intens şi-i face pe copii să ţină ochii aproape închişi. Undeva, în spatdle lor, o casă de lemn, nu prea mare, şi un câine, lângă colţ, aşezat la umbră, pe labele dindărăt. Priveşte şi el, ca toţi ceilalţi, la fotograful care, evident, nu se vede. Două găini ciugulesc încremenite în praful curţii. Probabil e vară. Şi foarte cald. Câinele şi-a uitat limba afară.

Uşa se deschide încet, fără zgomot, rămâne o vreme aşa, pustie, deschisă, apoi îşi face apariţia un bătrân cu un borcănel într-o mână şi în cealaltă cu un pachet învelit în hârtie albă, unsă pe alocuri. Cafeaua şi pateurile căpitanului. Probabil bătrânul e cel care asculta dincolo muzică. populară şi se interesa de starea vremii. Aşază lucrurile pe masă.

— Mâncaţi acum până sunt calde.

Din borcan ies aburi uşori şi încăperea se umple de mirosul aţâţător al cafelei. Căpitanul nu spune nimic, face doar un semn scurt cu mâna. Bătrânul iese şi uşa se închide în urma lui tot aşa, fără zgomot, ca la intrare.

Pendula bate de şapte. Afară se opreşte o maşină, se trintesc portiere şi, pe coridor, cei care vin îşi scutură încălţările de zăpadă. Se aud voci, se deschide o uşă, apoi tocă una. Roitan se ridică, vrea să iasă de după birou dar e răzgândeşte şi rămâne în aşteptare. Abia acum observă că pruncul din braţele femeii are lacrimi în ochi şi gura schimonosită de plâns, Iar bărbatul, fruntea încruntată şi colţurile gurii lăsate în ţbş, ceea ce-i dă un aer amar.

Mereu se întâmplă să un om este ucis, din cine ştie

ce pricini, de altui. Se dau telefoane, vine o echipă de „tehnicieni” care stabilesc, pe cât posibil, ce, cum şi când, se întocmesc rapoarte şi procese-verbale, la nevoie se fac expertize şi măsurători de tot felul, vine şi un criminalist de la „centru”, după care începe ancheta, adică munca aceea, uneori mai grea decât o corvoadă, care niciodată nu ştii când şi cum se va termina. Poate dura o zi, o lună sau chiar mai mult, de la caz la caz. Oricum, trebuie să ai pl –, cioare buna, minte limpede, intuiţie şi multă, multă răbdare. Şi puterea, e drept, mai rar, de a te recunoaşte învins şi de a nu suferi prea tare din cauza asta, pentru că, altfel, data viitoare n-ai mai putea-o lua de la capăt.

Iuliu Roitan la anii lui, cam cincizeci, ştie prea bine ce înseamnă toate acestea. Cd mai greu i se pare începutul. Starea aceea de permanentă agitaţie în care sunt prinşi, de regulă, mai mulţi oameni decât trebuie, îl determină să se urnească cu greu, să pară unora de-a dreptul neputincios în a lua hotărârile cele mai bune. Adevărul este că îi place să lucreze în linişte şi să nu se grăbească decât atunci când simte că e imperios necesar. Ca un urs bătrân şi încăpăţânat, înaintează lent, aparent greoi, dar, cu toate acestea, puţine sunt obstacolele care rămân în picioare după trecerea lui. Asta-i, de fapt, şi motivul pentru care e respectat, în egală măsură, atât de prieteni, cât şi de duşmanii pe care, vrând-nevrând, şi i-a făcut în meseria lui.

În legătură cu Pavel Dodu, doar două lucruri sunt aproape sigure. Omul nu a murit de moarte bună şi nu a fost jefuit. În rest, căpitanul aşteaptă concluziile celor care, dintr-o clipă în alta, vor intra în biroul său.

Iată-L Uşa se deschide şi încep să intre pe rând, înfrigurați şi plini de zăpadă. Marinescu, doctorul Boier u, încă un tehnician şi şoferul. Gerul i-a ciupit de obraji şi le-a înroşit nasurile. Se strâng în jurul sobei, îşi freacă palmele şi vorbesc aproape toţi deodată. Fac aprecieri asupra vremii şi a timpului, cât va ţine ninsoarea venită, după spusele lui Marinescu, pe neaşteptate. Ca şi când ianuarie, Gândeşte doar pentru el Roitan, nu ar fi exact luna

zăptezilor.

— Ca să vezi. Şi aseară începuse să bată un vânticel cald.

— Care cald, domnule, că era dinspre nord. N-am simţit! eu? Tocmai deschisesem fereastra.

Ca de obicei, doctorului Boieru i se pare că le ştie pe utoate şi, chiar în privinţa vremii, părerea lui trebuie să ştie cea mai autorizată.

f...

— Putea să stea şi ăla măcar în noaptea asta acasă.

Petran a rămas cuminte, în colţ, la capătul mesei, în [picioare. Priveşte pe rând la cei ce vorbesc şi, din când în când, mai lung, insistent, spre Roitan. Căpitanul mişcă ici, ţeolo fotografiile de pe tăblia biroului, ca şi când ar înţeerca să vadă câte combinaţii poate realiza din trei ele –, mente. Nu reuşeşte să-şi scoată din minte imaginea celui „căzut acolo, la marginea trotuarului, în zăpadă. Pălăria, rostogolită câţiva paşi mai încolo, părea aşezată de un cer\ *se* tor în calea trecătorilor miloşi.

Deodată îşi dădu seama că ceilalţi vorbesc despre Pavel Dodu.

1 – Gogeamite omul şi să se lase aşa uşor doborât I

— Or fi fost mai mulţi.

— Şi? nu se lăsă Marinescu, măcar unul trebuia să rămână lat, lângă el. N-aţi văzut ce mâini avea? Ciocane, nu pumni. Nu. căpitane?

— Ce poţi să mai faci când îţi dă cineva cu un ciomag pe la spate, fără de veste? Mai ajungi să te aperi?

— Ştiu eu? zise căpitanul, încet, continuând să mişte, cu aceeaşi atenţie, fotografiile de pe birou. Oricât încercase, nu reuşea să scape de privirea fixă a femeii cu copilul în braţe şi de expresia batjocoritoare a câinelui cu limba scoasă spre el.

Apoi, ca şi cum şi-ar fi dat seama cu toţii de inutilitatea discuţiei, tăcură o vreme, uşor stingheriţi. Lumina albă de afară pătrundea în voie prin cele două geamuri cu perdeluţe apretate săptămânal de soţia căpitanului, cu o conştiinciozitate de gospodină, perfectă.

Petran întinse mâna spre întrerupător şi stinse, cu un gest scurt, furişat, becul devenit acum inutil.

Şoferul, cu mâinile la spate, proptit ca de-un gard, bătea darabana în tocul uşii. Probabil că începuse şi el să-şi piardă răbdarea, dar nu-şi permitea să spună nimic.

Boieru se întoarse într-un târziu spre Roitan.

— Ţi-ai făcut vreo părere?

— Nu, zise acesta, aştept rezultatele voastre. Puteţi să-mi spuneţi când şi cum a fost omorât?

— Vezi, începu doctorul, luând-o, cum îi era obiceiul, pe ocolite, există o serie de factori de care trebuie să ţinem seama. A fost frig, foarte frig. Corpul s-a răcit mai repede decât se întâmplă de regulă. Şi apoi, în mod normal, lovitura primită în cap nu ar fi trebuit să-l omoare. Cel mult să-l ameţească puternic, să-şi piardă cunoştinţa pentru o vreme.

— Avea sânge la gură. Oare…

— Da, da, am văzut, nu-l lasă medicul să continue; Buza de sus rănită, crăpată, şi doi dinţi rupţi. Bănuiesc că s-a izbit în cădere de marginea tăioasă a trotuarului.

— O singură lovitură, ziceţi? Cu ce?

Fotografiile ajunseseră acum exact în ordinea de la început. Femeia cu micuţul în brats apoi cei doi şcolari şi, în extrema dreaptă, întreaga familie, în curtea aceea de ţară, plină de praf şi lumină văratică. Numai că, de acum iânainte, unul din cei cinci va lipsi mereu din mijlocul alor tăi. doar fotografia păstrându-i imaginea pentru o vreme, ţii memoria celorlalţi.

— Cu ce? Nu prea ştiu, şi doctorul evită stânjenit primirile căpitanului care se îndreptară deodată spre *el* Cum fă spun, ceva tare şi greu.

— Unde?

— La cap.

— Sigur că la cap. Dar unde, în care parte a capului? rejau să spun, din ce direcţie a venit lovitura?

— O, asta-i sigur. Din spate, şi Boieru iar păru că: ltă. Uşor lateral dreapta, aş zice. Da, cam aşa. Lovitura primit-o în ceafă, puţin înspre dreapta.

— Şi? întrebă căpitanul. Apoi părăsi biroul, înainta ţiva paşi şi se opri exact în mijlocul încăperii, sub globul bunu care proteja becul.

— A căzut.

— Cum?

1 Da, se părea că acum două lucruri îl interesează pe Căpitan: cum a fost lovit şi cum a căzut Pavel Dodu. Larându-l său, doctorul porni şi el, de acolo, de lângă teracotă, Unde stătuse până atunci, răsuci un scaun şi se aşează în CApătul mesei, cu spatele la Petran. Era bătrân, mult mai bătrân decât Iuliu Roitan, şi faţa lui, brăzdată de nenumărate riduri şi cute adânci, vorbea mai bine decât orice K t medical despre nopţile nedormite şi despre suferinţei o la care fusese obligat să asiste neputincios. Ca şi când io» fiecare bolnav, înainte de a se despărţi de doctorul Emil Boieru, ar fi întins mâifr şi, doar prin simplă atingere, l-ar fi împovărat cu încă OCttouăiirmă pe faţă, cu un nou semn „Trecut de şaizeci de ani, putea spune că deşi toate fi supărau, înţelegea totul, încât rareori reuşea să fi surprindă ceva cu adevărat. Mic, chel, un nas ascuţit şi nişte sprâncene stufoase care-i dădeau, înainte de a-l cunoaşte oţ adevărat, un aer fioros de om rău şi cu suflet uscat Acum stă cu fruntea rezemată în palma stângă deschisă ca o streaşină pentru a-i apăra ochii de lumina prea puternică de afară.

Hoitan aşteptă răbdător răspunsul la ultima lui întrebare. Nu e grăbit. Ziua de astăzi abia şi-a consumat primele ore din dimineaţă. Doctorul tace cu ochii aproape închişi, pierduţi în umbra mâinii. Marinescu tuşeşte de două ori, îşi potriveşte cureaua aparatului pe umăr, mai sus, apoi face un semn şoferului care-şi desprinde brusc spinarea de uşă, privindu-l întrebător, mut, în timp ce faţa i se destinde într-un zâmbet fugar, doar de-o clipă. Prin faţa geamurilor trece uruind un tractor cu remorcă, după care se lasă iar linisk a de mai înainte.

Pe coridor se aud pai grăbiţi şi toţi, în afară de doctor, îşi întorc feţele şi privesc la uşa în dosul căreia nişte picioare se scutură de zăpadă. Doar Roi tun ştie că

cel care va intra imediat este Ursu.

— Mai sunteţi încă aici? zice. Faţa şi mâinile îi sunt înroşite de frig, iar pe manta i se scurg fulgii topiţi.

Nu răspunde nimeni, doar şoferul, aşa în treacăt, vrea să ştie dacă mai ninge ca înainte şi dacă neaua a îngheţat. Pentru că, în cazul acesta, la întoarcere s-ar putea să aibă probleme.

Nu, U linişteşte plutonierul, zfptada e încă moale, pufoasă, n-o să ai nevoie de lanţuri. Apoi se apropie de Roitan şi-i spune acestuia: Mai nimic. Doar că ştiu acum unde şi cu cine a locuit de când lucrează la gară.

— La linii?

De fapt întrebaseră amândoi în acelaşi timp, doctorul şi căpitanul Roitan, dar plutonierul nu auzise decât vocea şefului său, nu şi pe cea a lui Boieru, cum nici ochii acestuia, înviaţi dintr-odată, nu avu cum să-i observe acolo, în umbra palmei.

— Ştiaţi, deci? În glasul plutonierului nu se simţea prea multă mirare.

— Nu, n-am ştiut, spuse Roitan. Am zis şi eu aşa, la-ntâmplare.

r; Doctorul se ridică de pe scaun şi începu să-şi încheie rpaltonul, cu mişcări încete, meticuloase, ca un om care nu puce lipsă de timp. Când fu gata, îşi puse căciula pe cap şi le făcu celorlalţi semn că, în sfârşit, e cazul să plece. Şoferul deschise uşa şi ieşiră pe rând. Întâi el, apoi Marinescu jţ. Şi „doctorul. Din uşă Boieru se întoarse, ca şi când doar atunci ar fi auzit întrebarea căpitanului, uitată de toţi jjceflalţi.

— Vrei să ştii cum a căzut? Ei bine, în faţă. Cel puţin atâta lucru puteai să deduci şi singur.

Părea supărat, ori nervos, dar nu era. Voise doar, acum la plecare, să-l necăjească niţel pe Roitan. Prea-l văzuse tăcut în dimineaţa aceasta. Poate că aşa reuşea să-l tre'>zească, să-l împingă uşor. de la spate. Nu, sigur, n-ar fi fost strictă nevoie, dar mai ştii… De când nu l-a văzut a [mai îmbătrânit şi căpitanul acesta, Iuliu Roitan din Ridiş, cum îi place lui să se autoprezinte.

CAPITOLUL III

O k;

I m

Afară este o furtună albă. Ninge cu fulgi imenşi» ea nişte margarete fugărite de vântul de nord. Dar nu poate ţine prea mult. Astfel de minuni sunt întotdeauna intense şi scurte, un pasiunile mi lacarate am tinereţe.

Căpitanul Roitan stă pe fotoliul din spatele biroului său, ascultă raportul plutonierului Ursu şi, din când în când, ÎI întrerupe cu câte o întrebare. Are în faţă, deschis, acelaşi carneţel cu paginile liniate în pătrăţele în care îşi cercetează scurtele lui hote pe care doar el le înţelege.

Din încăperea alăturată răzbate glasul lui Petran care vorbeşte cu cineva la telefon. Probabil că legătura e proastă pentru că, în răstimpuri, Petran ţipă în aparat, făcându-l pe Roitan să privească tot mai enervat uşa care îi desparte.

— „de la o casă la alta, aşa cum mi-aţi cerut dimineaţă, continuă Ursu raportul său către căpitan, dar nimeni nu a putut să-mi spună nimic. Oamenii se culcă destul de devreme, mai ales navetiştii, aşa că nu mai umblă prin curţi sau pe stradă.

— Un strigăt, o vorbă? nu se dă bătut căpitanul, ca şi când plutonierul ar fi fost unul din vecinii aceia somnoroşi despre *cam* tocmai i se vorbea.

— Nimic, tovarăşe căpitan, chiar nimic. Pare-au luat cu toţi somnifere şi şi-au petrecut noaptea în altă lume.

— Se poate şi-aşa.

— Uite, şi Roitan ieşi de după birou şi îl întoarse pe Ursu cu faţa spre uşă. Tu eşti Pavel Dodu. E noapte. Trebuie să credem totuşi că era noapte, ţinu să precizeze Itoitan, ţinându-l mai departe pe Ursu de braţ. Vii de undeva, de aiurea, asta nu are deocamdatavici o importanţă. Deocamdată. Te grăbeşti spre casă. Deci o noapte. vii de undeva şi te grăbeşti să te culci pentru că dimineaţa devreme trebuie să fii acolo, pe linii, la descărcat şi la bătut piatra cu tirnăcopul. Auzi paşi în spatele tău, dar nu te mi orei. Doar ai aproape doi metri şi

rareori s-a în timpi ai să-ţi fie frică de cineva. Uite aşa – şi Roitan îl împinge pe piu Iunie/ înspre uşă, obligându-l să facă doi paşi – eu mă apropii, am ajuns în spatele tău, tu nu te întorci, sâni aproape în stânga ta, ridic mâna dreaptă şi te lovesc. Poc! şi gata. Nu mai ai timp să zici, nici pâs. Deci nici vecinii nu au avut ce auzi. Nu?

Petran continuă neobosit să răcnească la telefon, fă – dndu-i parcă în ciudă căpitanului.

— Nu, trei, strigă Petran, trei, mă, ce dracu', eşti surd? T, r, e, i. Tudor, Radu, Elena, Iacob…

— Bun, zise Ursu în timp ce se gândeşte că celălalt dinadins spusese Iacob pentru „iM, ştiindu-se auzit de Iuliu Roitan, dar de…

— De ce? continuă căpitanul întrebarea neterminată a plutonierului său.

— Da.

— Nu ştiu. Tocmai asta trebuie noi să aflăm. Cine şi, mai ales, de ce? Pentru că, vezi tu, nu te apuci să iei viaţa unuia numai fiindcă nu ţi-a făcut loc pe stradă, să treci.

Apoi şi-au reluat amândoi locurile de mai înainte, şi rolurile, plutonierul continuând să răspundă la întrebări V Căpitanului, iar acesta să scrie câte ceva în carneţelul său şi, cu coada ochiului, ca şi când n-ar fi avut voie s-o far\. Bă privească ninsoarea de-afară, mai liniştită acum, consn mată probabil de propria ei frenezie.

— Aşa că, după ce-am vorbit cu vecinii pe care i-am găsit dimineaţă acasă, amdat o fugă la birourile lor să văd ce făcea Pavel Dodu ăsfe pe-aici. Şeful gării avusese dreptate şi se pare că îi ştia mai bine decât ne-a lăsat să înţelegem azi-dimineaţă. Cunoaşteţi şi dumneavoastră că odată cu electrificarea liniei, s-au pornit să schimbe şi şinele, pe tot traseul, până la Arad. La treaba asta lucrează două echipe, în una din ele fiind angajat şi omul nostru. E vorba de echipa lui Ion Dam ian. De la el am aflat că Pavel Dodu a venit aici prin septembrie şi că aceasta e prima lui angajare. Ei i-au întocmit. şi carnetul de muncă.

— Ai vorbit chiar cu şeful lui de echipă?

— Da. Noroc că n-a trebuit să bat nămeţii ăştia în

lungul liniei. L-am găsit la birouri.

— Ştia?

— Că-l caut?

— Nu. Ce-a păţit omul lui.

— Da. Toţi ştiu. Peste tot numai despre asta se vorbeşte.

— Şi ce ţi-a spus?

— Zicea că Pavel Dodu a fost un ins ciudat, dar că-i pare grozav de rău după el. Muncea cât doi şi niciodată nu a avut niciun fel de discuţii cu el. Unii mai întârzie, mai vin băuţi la lucru, se plâng de una, de alta. Zicea că Pavai Dodu a fost un muncitor exemplar. Chiar aşa a spus, exemplar.

— Cum, ciudat? vru să afle mai exact căpitanul.

— L-am întrebat şi eu pe Damian. El zice că era un ora retras şi nu prea vorbea. Mai cu nimeni. Prieteni n-a avut, poate din cauza asta. Şi că nu-l interesa decât munca şi banii. Pentru bani fusese în stare să facă şi să rabde orice.

— Aha! făcu Roitan. Un zgârie-brânză. Ara mai văzut eu din ăştia. Îşi vând şi sufletul pentru o sută de lei.

— Poate, spuse plutonierul, nu prea con iii: „Lin nu I se păruse că Dodu ar fi un astfeiude tip. Oricum, ivnuna lui Roitan era totuşi exagerată, „h

— Altceva?

Căpitanul deveni dintr-odată nerăbdător. Se ridi»., «I pe scaun, înconjură biroul şi se opri în faţa geamului. Stalii acolo o vreme* uşor aplecat înainte, cu mâinile la spate, acoperind fereastra cu trupul său înalt şi masiv. Pi ti an. care terminase în sfârşit convorbirea lui interurbană, discuta ceva, în stradă, cu bătrânul paznic ce-l descoperim» pe Dodu azi-dimineaţă. Ninsoarea încetase de tot. * Ursu se gândi să aştepte până ce căpitanul s-o întoarce Oi faţa spre el, dar văzându-l cum stă nemişcat, îşi contiguă relatarea, dar cu ceva mai puţină tragere de inimă. Ţi necăjea că era obligat acum să vorbească unui spate. >V – De dormit doarme (pe dracu', dormea, îşi zise Ursu în gând, dar trecu peste asta) într-o baracă, laolaltă

cu ceilalţi şi, uneori, se întâmpla să mănânce de prânz la cantina 4 fn gară. Dar nu zilnic. În rest, dacă eliminăm slănina pe care o aducea de acasă, Ion Damian nu ştie cu ce şi-a dus pânul zilele. Ceva, sigur că trebuise să îmbuce şi dimineaţa p seara, pentru că nu poţi trăi doar cu o masă, şi nici aceea în fiecare zi, şi să tragi opt ore cu târnăcopul şi cu lopata la piatră. Numai că nimeni nu ştia unde o Tace.

Cineva ciocăni la uşă, o dată, de două ori, de trei ori. La început abia auzit, apoi din ce în ce mai tare. Căpitanul se întoarse brusc, dar rămase tot aşa, uşor aplecat în tu mâinile amândouă împreunate la spate.

— Intră, zise”.

Era paznicul. Salută, închise uşa în urma sa. şi rămase acolo în aşteptare. Poate pentru că între timp trecuse pe la frizer, acum părea mai puţin îmbătrânit decât înainte. Strângea în mâini, răsucită, căciula aceea a lui, brumftric, de miel. Mijindu-şi ochii pentru a-i vedea mai bine pe cei doi dinăuntru, la colţurile qghilor i se formară mai multe cute scurte şi dese, ca razele-unul segment de cerc.

Văzând că nimeni nu-l bagă în seamă, tuşi de câteva ori şi-şi şterse apoi gura cu dosul palmei. Îşi schimbase şuba cu un cojoc scurt, fără mâneci.

— Ce-i, baci Toadere? îl întrebă Ursu, într-un târziu, simţindu-se şi el stingherit de tăcerea căpitanului.

— Păi, pentru declaraţia aceea.

— Ce declaraţie?

— Mi-a spus tovarăşul căpitan azi-dimineaţă.

— Dă-i o foaie, zise Roitan.

Când plecă de la geam, încăperea se umplu dintr-odată de lumină. Se îndreptă direct spre uşă.

— Fă loc, îi spuse paznicului, care se trăsese deja într-o parte. Deschise uşa, apoi se întoarse la birou, luă de acolo carnetul şi-l vârî într-un buzunar.

— Rămâi la telefon, îi strigă plutonierului, peste umăr, în timp ce ieşea.

Uşa se închise singură în urma lui ca şi când ar fi fost sorbită de un vârtej.

Ieşirea aceea precipitată fusese o reacţie firească pen<p tru Roitan. De câte ori îl cuprindea inactivitatea proceda la fel. Adică printr-o desprindere bruscă şi, nu de puţine ori, brutală pentru cei din jur. De data asta stătuse prea mult timp în birou. La plecare, după un alt obicei, 11 luă pe Petran cu el.

— Hai 1 îi spuse din mers, în timp ce-şi îmbrăca paltonul şi păşea deja, apăsat, pe linoleumul verde, ud al coridorului. Petran nu reuşi să-l ajungă decât aproape de colţ.

Doctorul îi spusese că va primi procesul-verbal cel târziu mâine. Ştia că în acelaşi plic vor sosi şi fotografiile făcute de Marinescu. Ursu a stat de vorbă cu vecinii şi cu Ion Damian. EL Însuşi U văzuse pe omul acela căzut acolo, mort, lângă marginea trotuăhilul, uaproape acoperit de zăpadă. Citise cu atenţie toate hârtiile găsite la el şi privise de atâtea ori fotografiile acelea. Acum se întreba mereu cine o fi fost cu adevărat acel Pavel Dodu şi de ce a trebuit el să moară înainte de vreme?

„Pentru bani era în stare să facă orice”, spusese şeful lui de echipă. Bun, dar asta s-ar potrivi mai degrabă la făptaş, nu la victimă. La o adică, poţi omori pentru bani, dar nu te laşi omorât

— Petrane.

— Ordonaţi.

— Tu cum ai ajuns acolo?

— Tot Ursu, dar, ştiţi, eu stau mult mai aproape decât dumneavoastră. După ton, Roitan avu impresia că Petran se scuză. Dar îşi dădu imediat seama că se înşală şi că plutonierul nu a dorit decât să explice o stare de fapt”. Se apropiau de gară. Mai merseră o vreme, de data asta tăcuţi, ingânduraţi, Petran în stânga căpitanului şi mereu cu o jumătate de pas în urma acestuia, făcând eforturi vizibile să nu rămână prea mult în spate, trecură pe lângă silozuri, prin faţa atelierelor C.F.R.-ului şi se opriră în faţa uşii de la intrarea în gară. Roitan se întoarse, privi o dată înapoia lui, apoi puse mâna pe clanţă şi pătrunse în hol, cu Petran după el, mut şi fidel ca o umbră.

Trecură prin holul aproape pustiu, căpitanul deschise o altă uşă şi abia atunci, ajunşi pe peron, Petran înţelese că lui Roitan i s-a făcut dor de-o altă cafea. O luară înspre restaurant în stânga lor defila încet, poticnindu-se, ciocnindu-şi vagoanele la fiecare scurtă oprire, un marfar. Fumul gros al locomotivei, ca un balaur năuc, se târa în lungul peronului, înecându-i. Printre linii, stratul gros al zăpezii începuse deja să se înnegrească.

— Două, îi spuse Roit în fetei de la bar.

Stăteau amândoi pe scaunele acelea înalte din faţa tejghelei şi aşteptau. Petran îşi freacă mâinile de frig şi priveşte în sală. La o masă, aproape de colţ, patru inşi beau bere. Sunt încălţaţi cu aceleaşi cizme de cauciuc, cu carâmbii întorşi cum văzuse dimineaţă la Pavel Dodu. În jurul lor o mulţime de sticle goale, iar pe masă, altele, din care beau, şi un singur pahar. La altă masă, un bărbat şi o femeie, amândoi graşi şi roşii la faţă, probabil soţ şi soţie, mănâncă ceva dintr-un pachet şi vorbesc pe şoptite, cu capetele aplecate unul spre altul, ca doi conspiratori serioşi, cu experienţă.

— Hai, până-i caldă, îl îmboldi căpitanul. Apoi înspre fata care stătea în faţa lor, privindu-i: L-ai cunoscut?

— Pe cine? nu înţelese aceasta.

— Te pomeneşti că nu ştii nimic! se miră căpitanul şi încercă să zâmbească, dar nu reuşi decât să-şi închidă puţin ochii, să-i îngusteze.

Fata se înroşi toată şi începu brusc să spele nişte pahare. Era evident că spusese o minciună şi acum regreta.

Cei de la masa plină cu sticle de bere începură să cânte încet un cântec maramureşean, mai mult un murmur pe patru voci, din care nu se înţelegea nimic. Fata le făcu semn să tacă, dar ei continuară să lălăie în ritmul acela al lor atât de uşor de recunoscut.

— Dă-mi şi o bere, ceru căpitanul. Bei şi tu?

— Nu, zise Petran. Doar să o văd şi mă ia cu frig pe şira spinării. Îşi scuturâ, semnificativ, spatele.

Roitan luă sticla şi unul din paharele cu care-şi

făcuse de lucru fata până atunci şi coborî de pe scaunul înalt. Cântecul se oprise înainte de a ajunge el la masa aceea.

— Permiteţi? Apoi, fără să mai aştepte răsp. insul, puse paharul şi sticla pe masă, trase un scaun de alaiuri ţi se aşeză în dreapta celui mai tânăr-ingurul care folosea un pahar. Se traseră toţi, într-o parte şi în alta, fădmlu-i loc.

— Poftiţi, spuse tânărul, un adolescent deşirai, prea înalt pentru anii lui şi care se simţea încă stânjenii «le lungimea braţelor, neştiind încă să şi le poarte firesc. Pe fala lui uscăţivă şi netedă iriza puful acela mărunt, abia sesizabil, de fată, preludiul bărbii care avea să-l facă, până la urmă, bărbat pentru tot restul vieţii. Ceilalţi trei, cam de aceeaşi vârstă, neraşi şi cu pălăriile împinse spre ceafă, D priveau în tăcere.

I Roitan umplu paharul său, apoi pe al tânărului.

— Sunt căpitanul Iuliu Roitan.

— Să trăiţi şi să fiţi sănătos.

f Roitan îşi întoarse brusc faţa spre cel ce vorbise, dar chipul acestuia nu se zărea nici umbră de râs sau ttdiţie.

Din spate, de după o draperie înfloratâ, ieşi, legănân (proe, o femeie îmbrăcată. Într-un halat albastru, murdar. Jfeta îi spuse ceva, privind spre căpitan. Femeia dădu din pap, veni, tot aşa, legănându-se ca o raţă, la masa lor şi [începu să adune sticlele goale. Apoi deşertă scrumierele într-o găleată, scuturâ faţa de masă şi o întoarse pe pnrlea Cealaltă, după care dispăru, cu acelaşi tangaj lent, mnnoion, \şi unde intrase.

J. Toate se desfăşurau după obiceiul locului şi al; hvM Iie de iarnă. Un restaurant ca multe altele într-o ţ\. un „obişnuită. Doi călători, între două trenuri, mănânc. i «şi-au pus de acasă, mai încolo, la altă masă, naveii, îi mit dători cu nelipsita cafeluţă în faţă (zilnic, desigur, un (l poţi permite mai mult), la tejghea, plutonierul Ivimi», «are tocmai plăteşte ce-a băut. iar aici, nu, im. şi nu imuni

Sori, doar patru ţărani veniţi să mai câştige un ban la calea ferată, şi totuşi ceva nu-i în regulă, se simte parcă pe

deasupra plutind o amttfrinţare. Poate de aceea vorbesc toţi în şoaptă şi, din când în când, îşi întorc neliniştiţi ochii spre căpitan sau spre uşă, ori de câte ori aceasta e deschisă de cineva.

Petran a întors acum spatele scaunului pe care a stat, îşi potriveşte mănuşile şi fularul şi, în drum spre ieşire, îi spune căpitanului că îl aşteaptă în sală. Acolo s-ar putea să fie mai cald. Roitan ştie că nu frigul îl scoate afară, ci familia lui pentru care trebuie să drămuiască fiecare Dănuţ. Copiii mici şi nevasta bolnavă care nu se va vindeca niciodată.

— Vreau să vă întreb ceva, spuse Roitan, după ce uşa se închise în urma plutonierului. L-aţi cunoscut pe unul, Pavel Dodu?

Înainte de a pronunţa numele mortului, căpitanul făcuse o mică pauză, ca şi când ar fi încercat să-şi aducă aminte un lucru uitat.

— Cum nu? răspunse imediat cel din dreapta, care-i urase lui Roitan sănătate. Doar a lucrat împreună cu noi. Îl ştim bine.

— Aşa, aprobă căpitanul, atunci aţi aflat.

— Noi pentru el bem acuma şi pentru necazul nostru.

— Da, da, îl susţinură ortacii.

— Băum de necaz, zise cel care stătea faţă-n faţă cu Roitan, aplecându-se mult peste masă. Avea faţa aspră, înnegrită de vânt, ca a oricărui plugar şi două şiruri albe de dinţi egali şi mărunţi, neatinşi de tutun.

— A, de necaz. Care necaz? vru să afle Roitan.

— Că doară dormea alături de mine şi i-am fost ca un frate.

— Ţi-ai găsit! sări tânărul, părând că nu împărtăşeşte aceeaşi părere şi că ar avea ideile lui, altele, despre acea prietenie care i se dezvăluia căpitanului.

— Tu să taci, îl-opri celălalt, că eşti mare dar prost. Vedeţi, i se adresă apoi lui Roitan, pe mine mă cheamă Petru Grozav, dar ăştia-mi zic, nu ştiu de co, Căţelu.

Căpitanul văzu iar dinţii lui Petru Grozav şi înţelese ceea ce Căţelu zicea că nu reuşeşte.

Căţelu duse sticla la gură şi berea începu să gâlgâic pe gâtul lui ca şi când ar fi curs printr-o pâlnie largă. Mărul lui Adam, ascuţit ca un cioc de spart lemne, rămăsese nemişcat, impasibil la cascada aceea lichidă, spumoasă. După ce termină, îşi şterse buzele cu mâneca hainei, puse sticla golită lângă piciorul mesei şi continuă prezentarea începută mai înainte.

— Asta-i Matei Ionaşcu, iar ăstălalt, din stânga mea, i-un prăpădit care-a crezut că dacă vine aici, dup-o lună are să ajungă bogat Prost şi el ca mânzu ăla care n-are cap, dar i-a dat ăl de sus mâini şi picioare cât să le-ajungă la doi. Nu degeaba-l cheamă Toderaş a lui Lungu.

Doar unuia nu-i spusese pe nume şi Roitan aşteptă să înţeleagă de ce. Din grabă, din nebăgare de seamă, cu bună ştiinţă?

— Deci, l-aţi cunoscut bine.

— A fost un om necăjit, zise Căţelu, dând pe gât altă Jumătate de sticlă, folosindu-se pentru asta de acelaşi sistem rapid şi economicos.

— Cam sucit, fu de părere Toderaş, mânzul. Aveai impresia că dacă urmăreşte ceva, atunci nu putea fi decât să-l contrazică mereu pe Grozav. Şi, de cele mai multe ori, Reuşea. Cum fusese acum.

— Mare noroc ai că eşti tânăr şi prost, sări Petru Grozav în apărarea fostului său vecin de pat. Altfel…

— Altfel, ce? Obrajii lui Toderaş ardeau ca focul.

— Ei h făcu Roitan, văzând că cei doi sunt gata să se ieie la harţă. Să nu ne abatem deja discuţie. Apoi, înspre Toderaş a lui Lungu: Cum, sucit?

— Sucit şi zgârcit, preciză tânărul. Păi cum altfel când n-a venit niciodată cu noi să bea o sticlă de bere sau o cană de vin? Un zgârcit. Strângea bani la ciorap. Cine-a mai văzut? El nu bea, nu mănâncă, nu are ibovnică. Doar să strângă bani, cât mai mulţi, şi să lucre ca un nebun. Ce mai, nu mi-ar fi plăcut să am un prieten ca ăsta!

Era clar. Ultima remarcă fusese alt glonţ tras în direcţia aceleiaşi ţinte: Căţelu. Şi Toderaş o atinse cu mare precizie.

— Nu vă luaţi după el, dom căpitan, că nu ştie ce spune. Pentru că oameni ca Pavel Dodu sunt puţini pe lumea aceasta. Dar tânărul ăsta încă nu poate pricepe. Fiindcă stă acuma cu noi şi bea mai mult decât trebuie, se crede bărbat. Dar nu-i decât un mânz fără minte. Pentru atâta lucru eu nu mă mânii pe el, doar şi eu. am fost odată tânăr şi nepriceput.

— Avea bani mulţi? Roitan întrebă aşa, ca în treacăt, fără să dea prea mare importanţă spuselor sale. O întrebare, acolo, nevinovată, măruntă, să spună şi el ceva.

— Oho! făcut Matei Ionaşcu. Mai mulţi decât oricare din noi. Dar şi muncea, n-am ce zice.

De câteva minute Roitan se chinuia să-şi aducă aminte de unde-l ştia pe al patrulea de la masa aceea, unde îl mai întâlnise. Luă paharul şi-l ciocni de sticla acestuia.

— Noroc! zise, privindu-l în ochi.

— Să trăiţi! răspunse tânărul, dar vocea lui nu-i spuse nimic lui Roitan. Un bas profund, uşor răguşit. Deşi se

I, vădea că zbnbeşte, ochii II rămăseseră la fel de obosiţi în mai înainte. Bău şi d, x aşează sticla.pe masă, scoasa o ţigară din pachetul de Amiral de alături şi şi-o aprinse scăpărând o brichetă cu gaz. Imediat începu să tuşească şi ochii ti lăcrimară, părând că plânge. Nu era cu mult mai în vir. stă decât Toderaş.

„Şi totuşi l-am mai văzut undeva, îşi spuse Roitan. Cum U cheamă? Cum şi cheamă?” La naiba, numele băiatului feluza să i se dezvăluie. Aşa că se reîntoarse la problema care-l interesa cel mai mult în clipa aceea.

— Pe ce-i cheltuia?

— Pe nimic, sări iar Toderaş. Nu v-am spus? Nu bea, iau fuma… Îi aduna la ciorap. Şi râse, plăcându-i, se vede, chestia cu ciorapul. Dar nu până la capăt. Adică nu apucă. să-şi termine râsul, pentru că, în acelaşi moment, scurt, repede, palma lui Grozav îl pocni peste faţă, răsturnându-l cu scaun cu tot.

— Aşa, să te-nveţi minte. Ce-ai căutat ai găsit. Pe chipul Căţelului nu era pic de mânie. Ca şi cum i-ar fi ars

palma aceea numai şi numai din dragoste. Poate chiar aşa ţi era. Doar că cel care s-a ridicat să-l ajute pe Toderaş a

— Ţpek Matei Ionaşcu.

— Hai, mă I zise, Jntinzându-i ăluia mâna, râzând. Vezi ce-ai păţit dacă nu-ţi mai ţii fleanca aceea?

— Treaba e alta, dom căpitan, spuse Căţelu, fără să le uite la Toderaş care sta acum cuminte pe scaunul lui. pipăindu-şi cu atenţie nasul lovit. Eu l-am cunoscut cel mai bine. După cum v-am spus, dormea alături de mine. Pavel Dodu a fost, de felul lui, un om tăcut şi închis, dar se întâmpla uneori, seara, înainte de a adormi, frânt cum era după o zi de trudă, să mi se destăinuie. Asta se petretea mai ales când primea vreo scrisoare de-acasă, de la; nevastă-sa. Avea un obicei curios. Nu deschidea scrisoarea decât seara, după ce se pregătea de culcare. Atunci se tatindea în pat; cu faţa în sus, tăia plicul cu foarfecele pe care-l ţinea parcă anume pentru aceasta sub perină şi începea să citească rândurile, încet, cu răbdare, mişcându-şi mereu buzele, de-ţi venea să crezi că le mănâncă, nu citeşte cuvintele-acelea. Când termina, o lua de la capăt, şi apoi tot aşa, de trei, patru ori, ca şi când ar fi fost scrise acolo lucruri tare greu de-nţeles. La urmă rămânea, minute întregi, nemişcat şi cu ochii pierduţi în tavan. Vorbele şi gălăgia noastră, a celor din jur, nu ajungeau până la el. Se întâmplă câteodată să-l întreb ce mai e nou pe acasă. Şi, vedeţi dumneavoastră, aşa am reuşit să aflu, în lunile astea, unele din gândurile cu care trăia el mereu, ziua şi noaptea. Trei copii i-a dat Cel-de-sus, dar băiatul cel mic e bolnav din naştere. Trăiesc într-o casă mică, bătrână, prea mică pentru cele cinci suflete ale familiei sale. Pentru asta muncea el ca robul şi strângea, vorba ăstuia, bani la ciorap. Să-şi poată duce copilul la doctori şi să-şi ridice o casă măi mare. Dar se vede că nu i-a fost dat să-şi vadă visul cu ochii.

Ajuns aici, lui Căţelu i se făcu dintr-odată o sete cumplită. Duse la gură o altă sticlă de bere şi o bău, fără pauze* până la fund, aproape cu ură. Ai fi zis că încearcă astfel să se răzbune pe soarta nemiloasă a fostului lor

tovarăş de muncă atât de năprasnic dispărut dintre ei.

Un timp nu mai spuse nimeni nimic. Roitan urmărea prin geamul uşor aburit cum, undeva, departe, printre linii, doi bărbaţi, mai mult două umbre, se apleacă şi se ridică, ritmic, prinşi într-o treabă pe care, de aici din spatele ferestrei, nu o putea desluşi. Se chinuia să iasă din tăcerea care îi cuprinsese pe toţi. Se uită la ceas, apoi, aplecându-se mult înainte până atinse cu pieptul muchia mesei, îi întrebă:

W: – *Care din voi l-a văzut aseară, ultimul*?

v Priviră unul la altul, întrebător, oarecum cu nelinişte. Lui Roitan i se păru că încearcă să se înţeleagă din ochi.

— Cred că eu, răspunse într-un târziu tânărul ni cărui nume căpitanul nu reuşise înlă să şi-l amintească. Privise la căpitan dar, încă înainte de a termina, îşi pl crime ochii Să Tr* faţa de masă plină iar de scrumul ţigări Im* lor. 5 – Unde? întrebă Roitan.

— Păi – reluă tânărul, şi acum îşi ridicase iar ochii urmărind cu maximă atenţie propriile-i degete care făceau bucăţi-bucăţele scobitoarea luată din solniţă cu un gest, parcă, mecanic, inconştient – pe stradă.

— Fii mai clar, îi ceru căpitanul. Când? Pe care?

Nu numai Roitan, ci şi toţi ceilalţi aşteptau nemişcaţi vorbele acelui om care devenise dintr-odată centrul atenţiei lor. Erau gravi şi tăcuţi. Nu mai trăgeau din ţigări. Priveau şi ei degetele acelea nervoase, subţiri şi agile. Bucăţile ce mai rămăseseră din scobitoare zburară cât colo, spulberate parcă de o pală neaşteptată de vânt. Una aterizâ în paharul căpitanului, se roti de câteva ori, apoi rămase inertă la suprafaţa lichidului auriu. Răspunsul tânărului îi lovi, parcă, în moalele capului.

— Arestaţi-mă! Dacă aşa credeţi, că eu am făcut-o, de ce nu mă arestaţi? Credeţi că n-am ştiut de la început că numai pe mine mă bănuiţi?

Roitan se căută în buzunare, găsi punga, scoase o bomboană şi o bägă în gură. Simţindu-şi degetele lipicio. isc, şi le şterse încet, cu bägare de seamă, folosindu-se de

batista aceea a lui, mare cât o basma, ţinută în buzunarul de la piept.

Primul care vorbi, apoi, fu Căţelu.

— Nu fi prost, măi băiete, zise, dom căpitan race acum o anihetă. Repede îţi mai sare ţandăra.

— U3

— Las’ că ştiu eu, stare tinM, apftapetigfad, crede ci eu l-am omară ca «M *km* banii aceia. Da la muiere nici nu-i trece prin gtod ai se când L

Garemutee Ttetrebi Toderaş, uMlnd să se mai ţină de nasul care-l durea finei şi în vârful căruia se uscase o bobiţă vişinie de sânge.

— Ce te bagi unde nu-ţi fierbe oala? Vrei să-ţi mai ard una? îl opri Căţelu. Mai bine ţfc-ai şterge nasul ăla murdar şi obraznic.

Roitan privea cu interes strădania celorlalţi, mai ales a lui Căţelu, de a face îteobeervată întrebarea lui Toderaş.

— Chiar aşa, fu de acord şi Ianaşcu, ia te uită în oglinda aceea să vezi cât oşti de arătos. Ţi-a crescut nasul ca la acei mincinoşi din poveste. HI! HL! râse apoi cu jumătate de gură. Viii cu viii şi morţii cu morţii. Mai bine să bem decât să ne sfădim ca proştii. Apucă sticla, dar nu ajunse cu ea până la guri.

— Chiar. Care muiere? întrebă căpitanul la rândul său.

— Eh, făcu Ionaşcu, nicio muiere. Nevasta lui îi acolo, departe, n-are nicio treabă cu noi.

Doar Căţelu fu de altă părere. Aveai impresia că, ori de dte ori se ivea o problemă, el e cel care trebuie să o rezolve. Un fel de lider, îşi zise Roitan, spontan, neimpus din afară.

— Ce, nu ştiţi? Ca orice bărbat, avea şi el aici o drăguţă, şi chicoti în palma dusă la gură, aproape un râs scurt, abia auzit Apoi îşi trase mina în jos rămânând la fel de terios şi de trist ca mai înainte. O mască pe care şi-o punea şi şi-o scotea după bunul său plac.

Cine e? Întrebi Roitan.

— Fata, văduva aia de la cantină. Bucătăreasa.

— Miloasa, zise Ionaşcu.

— Miloasa? au înţelese Roitan. /

...

— Fericeşte pe unul, pe altul, după cum îi e: ulo lu' mină. Adică la pat, preciză Matei Ionaşcu, şi riseră loţi în afară de căpitan şi de tânărul fără nume care ceruse. să fie arestat de Roitan.

— Aha 1 făcu Roitan, părind că acum e întru totul edificat în privinţa acelei persoane. Cum o cheamă?

— Zenobia Marcu.

Numai că Roitan n-a mai auzit răspunsul lui Căţelu. Avusese, brusc cum s-ar zice, o revelaţie. Ştia acum cum 11 cheamă pe tânăr şi în ce Împrejurări la întâlnit prima dată. Sigur. Cum de nu şi-a amintit de la bun început? Nicolae Ţopa, zis Lae. Cel cu bătaia de astă-vavă şi cu vitrinele sparte de la restaurantul „Izvor". Două luni, cu suspendarea pedepsei. Recalcitrant, obraznic, şcoala neterminată, prea multe angajări şi prea puţină vechime în muncă. Singur la părinţi, nişte ţărani foarte de treabă, de altfel. Şi cu bună stare materială. Iar chestia cu arestarea nu-i decât o bravadă specifică lui, aplicarea principiului după care apărarea cea mai bună este atacul.

Roitan se uită iar la ceas, apoi scoase din buzunar nişte bani, îi puse pe masă şi se ridică.

— Ştiţi cum e, zise ca şi când ar fi încercat să se scuze, ancheta-i anchetă, nu prea face deosebire între persoane. Timpul zboară şi eu mai am atâtea pe cap. Treceţi după maa A pe la mine să daţi câte o declaraţie scrisă. O simplă formalitate.

Se ridicară toţi în picioare. Căţelu încercă să-i înapoieze banii lăsaţi pe masă.

— A, nu, protestă Roitan. Mi-a făcut plăcere să beau o jfcere cu dumneavoastră. Sper să ne mai întâlnim.

CAPITOLUL 1T

Era exact ca în jocurile acelea în care ţi se cere să refaci, din bucăţele intenţionat amestecate „o Imagine oarecare, un peisaj, un portret, sau ceva de felul acesta. Pentru că în treaba aceasta, ca şi acolo, era vorba de

răbdare şi timp. Doar că de data aceasta lipseşte modelul care să te ajute când nu găseşti singur soluţia, iar timp nu avea chiar la discreţie, „Şi încă ceva”, îşi spunea Iuliu Roitan, „ce trebuie să refac eu e mai mult decât o imagine statică, este o înşiruire de acţiuni, cât de cât logice, cu un scop precis”.

Deschise sertarul, luă o bomboană, apoi o aruncă înapoi în pungă şi împinse cu putere sertarul la loc. Cu ciudă nestăpânită.

— Destul pentru astăzi, spuse cu voce tare, uitând de prezenţa lui Ursu la cealaltă masă.

— Poftiţi? întrebă plutonierul, întorcând înspre căpitan faţa lui întotdeauna proaspăt rasă, de burlac tânăr care se respectă.

De fapt se simţeau amândoi stingheriţi. Căpitanul, pentru că îi scăpaseră vorbele acelea, iar Ursu fiindcă a (ost martor la această ieşire necontrolată a şefului său.

— A; nimic, încercă s-o repare Roitan, mă gândeam la câte-am făcut astăzi şi la câte mai avem pâh-ora da de capătul acestei afaceri.

— Da, fu de acord şi plutonierul. E destul de târziu. Cred că a început să ningă afară din nou.

Şi cu asta, din punctul de vedere al plutonierului, incidentul putea fi socotit încheiat. Aşa că îşi plecă iar ochii asupra registrului cu care se ocupase şi până atunci, jurnalul lor de bord, cum îi piftcea să-l numească.

— Ce scrii acolo? N-ai ceva mai bun de făcut? Tonul Căpitanului fusese mult prea ridicat pentru discuţia ce-i despărţea şi, dându-şi seama, încercă să zâmbească, dur nu reuşi.

Ce-l supărase cu adevărat pe Roitan nu era nici numărul prea mare de bomboane supte în ziua aceea, nici plăcerea nevinovată a plutonierului de a-şi nota ideile (certitudinile şi incertitudinile, mai toate legate direct de propria-i profesiune) în caietul acela, ci rezultatul total nemulţumitor la care ajunsese încercând să facă un bilanţ, fehiar dacă provizoriu, al acelei afaceri venită Odată cu prima zăpadă a anului.

Ce ştia până la ora aceea? Că un ins oarecare (poate cel mai înalt şi mai zdravăn bărbat dinoscut de Roitan vreodată), pe nume Pavel Dodu, muncitor (sezoţiier) la calea ferată, murise în nişte condiţii.nu tocmai normale, noaptea, pe o stradă lăturalnică, aproape de gară. Cineva 11 Bocnise în cap, iar urmele, dac-or fi fost, le ştersese, le acoperise zăpada. Înainte de cinci (deja ningea) a dat peste A Rotaru, paznicul de noapte de la silozuri, care, de la fcară, le-a dat lor imediat telefon după care, împreună cu teful gării – a îqtors la locul acela. Acolo i-a găsit Petran îi la urmă, chiar el, căpitanul. Asta a fost începutul şi uupă el multe noutăţi importante nu au mai apărut. Doar Oft a reuşit (căpitanul) să-şi facă până la urmă o idee cât se dt acceptabilă despre persoana acelui nefericit care a fost Pavel Dodu. Şi că începuse să-l înţeleagă. Mai bine zis ifr-i înţeleagă comportamentul. Roitan era acum aproape sigur că deviza după care se condusese Dodu în viaţa a fost „totul pentru casa şi familia mea”. Pentru că, pentru familia lui şi pentru casa aceea existentă doar în imaginiţia, în visurile sale ode mai fierbia A fusese în stare să lase totul şi să vină aici unde a mimdt, până. la ziua morţii, cu o frenezie şi o putere duse dincolo da Htattele efaişnattulul Nu un zgârcit, cum crezuse La început, ci un om te stare să facă totul pentru fericirea capiilor lui.

Ajuns la punctul acesta, pe Boitan începea să-l roadă iar îndoiala. Chiar aşa să fi fost? Chiar atât de perfect? Idealul personificat în fiinţa unui om simplu? „Nu bea, nu fumează, nu are nicio ibovnică”. Greu de crezut.

Suspecţii? Mai toţi care avuseseră de a face cu Pavel Dodu. Paznicul, Iovan, şeful gării, tovarăşii lui de echipă, Damian, fata aceea de la cantină sau, de ce nu? omul în faţa casei căruia murise Dodu. Şi lista nu putea fi ftecheiată aici”.

În ceea ce priveşte mobilul, se părea că orice dubiu fusese înlăturat în momentul în care a aflat că Pavel Dodu luase salariul cu o zi înainte, iar în buzunarele hainelor sale nu s-au găsit decât trei sute de lei. Mai ales că ultima chitanţă era datată în decembrie anul trecut, evident Aşa

că o singură concluzie se impunea: omor cu, sau omor pentru jaf.

Se uită iar la Ursu, care continua netulburat să noteze în caietul acela.

— Cunoşti personalul de la cantină? îl întrebă.

— Oarecum, zise plutonierul.

— Mă interesează una din bucătărese. Tu (voise să spună, ca burlac, dar se opri la vreme) mănânci, după câte ştiu, uneori pe acolo.

— Care?

— Ce, care?

— Lucrează mai multe acolo. De care-ntrebaţi?

I se părea prea din cale-afară de simplu. Totuşi continuă.

— Matca 7 innhli Q ştii 7

— A I Zena? Cum să nu? Numai că nu-i chiar bucătăreasă. Spală vasele şi serveşte.

— Unda stă! Unără, bătzică! p – Aşa şi-aşa. Qun coaptă. Văduvă, fără copii, bărbatul i-a murit acum doi ani într-un acr Hant Dacă mne mi-aduc pninte, a fost şofer la exploatarea numărul unu. i Roitan zâmbi, de data asta fără atei o reţinere.

— S-ar zice că l-ai Acut donară! Îţi lipseşte vreo teesă?

F – N-aş vrea să credeţi cine ştie ce. L Roitan redeveni serică.

r – r *Nu* cred nimic, ce să cred? Vreau doar să ştiu unde pa. Sie pare că a avut ceva legătură cu Dodu.

— Aia? N-aş zice. Dar, mă mă cine v-a spus? r – Lae. A scăpat o vorbă la restaurant. Sau poate că n-a scăpat-o. Rămâne să ne convingem. În – Care Lae?

m – Exact aşa m-am gândit şi eu, care Lae? Până mi-am Bdi» aminte. Cel cu scandalul de la „Izvor", de-astă-vară.

— Ţopa? După ăla să nu vă luaţi. Cum deschide gura m şi ieşit o minciună. De multe ori n-are nici măcar nebtfe de-atât.

t – Ştiu. Dar oricum, trebuie să verific. Unde ziceai…?

E – Dacă ţineţi… Strada Gării, numărul optşpe. O casă Htibenă cu două geamuri la stradă. Dar pariez că merg – şi Begeaba. Şi acum nici nu cred că-i acasă.

Aşa gândea şi Roitan. Astfel că trecu mai iniţi pe nul, mâncă ce Îi puse Marta în farfurie, neatent, cu gin urile aiurea, după care se întinse, „pentru jumătate de «n-a.

Intenţiona el, pe canapea. Nu-şi dăduse jos decât încălţă-MIA A îl…; i «Tir. f I «MAj9U4

ale. Aaormi imediat.

Pe la cinci II trezi nevastă-sa.

— Puteai s-o faci mai devreme, îi spuse Martei, în timp ce-şi trăgea bocancii, uscaţi şi gata lustruiţi.

— Nu mi-ai spus când.

— Nu, dar oricum… mormăi, pus pe harţă.

— Ai necazuri?

Se uită la ea, întrebător. Nu prea avea obiceiul să se bage în treburile lui. Asupra acestui lucru ajunseseră, de mulţi ani, la o înţelegere.

— Nu mai multe decât altă dată.

— Bei o cafea?

Se uită la ceas. O întrebă de câte ori făcuse astăzi gestul acesta şi de câte ori avea să-l repete în zilele următoare.

La plecare, Marta îi aranjă fularul şi îl luă o scamă imaginară de pe palton. Se privirii în ochi, dar niciunul nu spuse nimic.

Se întuneca. Cerul era senin, dar stelele nu apăruseră încă. Sub tălpi, zăpada părea sticlă pisată.

— Bună seara, domnule căpitan.

— Bună seara.

Vecinul îşi băga gâştele în curte. Încet, cu gesturi largi şi vorbe potolite. Să nu le sperie. Roitan se trase deoparte.

— Asta mai zic şi eu iarnă.

La colţ se opri un moment, apoi o luă înspre gară. Intră în hol şi se îndreptă spre casa de bilete. Ghişeul era închis. Îşi scoase mănuşa şi bătu, cu degetul îndoit, în

geam. Nu răspunse nimeni. Mai încercă o dată. Gemuleţul se dădu deoparte şi doi ochi somnoroşi, aproape lipsiţi de gene, îl priviră întrebători, iritaţi.

— RAŞ vrea…

— A, dumneavoastră sunteţi? Mă scuzaţi. Credeam că-i vreun călător grăbit. Ştiţi, acum nu pleacă niciun tren. Doar pe la…

Roitan nu mai avu răbdare s-o ascullc până la capăt.

— Nu-i nimic. Vreau doar să ştiu dacă dumneavoastră aţi fost de serviciu şi dimineaţă, la cursa de cinci.

— Da, sigur. Vă pot ajuta cu ceva?

Îşi scoase capul cu totul afară, arătându-i căpitanului o claie de păr negru, prea intens vopsit şi cam nepicptăniit.

— Vă mai amintiţi cumva câţi călători au fost, vreau să spun câte bilete aţi vândut pentru trenul acela?

— Sămăgindesc.

— Vă rog, spuse Roitan, pot să aştept.

Claia dispăru pentru câteva clipe, apoi reapăru nesperat de repede, la fel de neagră, dar mai puţin ciufulită.

— Trei, zise. Am vândut trei bilete. Aşa că vă pot spune precis că nu au fost decât trei călători. Exceptându-i pe navetişti, desigur.

— O! Desigur, întări căpitanul. Acum aş mai…

— Până unde?

— ” Exact, spuse Roitan. Unde s-au dus?

Capul dispăru iar. Căpitanul aştepta răzimat cu un cot de bara metalică. Începu să bată cu unghiile, ritmic, în policioara de lemn, lustruită. Privi în nu: „Un inis dormea pe o bancă. Întins, cu mâna sub cap. Căciula îi era căzută sub bancă. În răstimpuri, câte un ceferist traversa holul dintr-o parte în alta, fără să se oprească şi fără să se uite în <i. Casieriţa îşi arătă iar faţa brăzdată de riduri.

— Vă rog?!

— Acum pot să vă spun cu precizie, domnule c. ipitan. Cu maximă precizie. La trenul două mii şase µm vâmint trei bilete pentru Arad. Toate pentru Arad. Văv-una ceva lucrul acesta?

— Depinde, spun Roitan.

Sta nemişcat, acolo, în faţa ghişeului, parcă nehoutfindu-ee să se desprindă de bară.

— Vă mai pot ajuta cu ceva?

— Nu ştiu dacă nu vă cer prea mult…

— O, nu. Spuneţi, vă rog. Nu ne facem decât datoria.

— Îmi dau seama perfect, stimată doamnă (Roitan continua să fie de o politeţe perfectă), că de acolo, de la locul dumneavoastră de muncă, nu vă interesează decât dacă omul dă bani potriviţi pentru biletul pe care vi-l cere. Totuşi, dacă aţi putea să vă aduceţi aminte, n-aţi observat cumva cum arătau cei trei călători? Vârsta sau măcar ce îmbrăcăminte purtau? V-aş rămâne îndatorat.

Urmă iar pauza obişnuită dar, de data aceasta, casieriţa rămase cu capul afară. Deşi îşi frământa buzele cu disperare, se vedea dar că nu ştie nimic.

— Oricum, eu vă mulţumesc, zise Roitan. Scuzaţi-mă pentru deranj. Noapte bună.

— Noapte bună, domnule căpitan. Vai, îmi pare rău. Dac-aş fi ştiut… Dar cina s-ar fi gândit? Asta o să-mi fie învăţătură de minte. Apoi, coborând brusc vocea, uitându-se, suspicioasă, în dreapta şi-n stânga: Aţi aflat ceva? Bietul om! Lumea spune c-avea obiceiul să-şi bată vastă. Pe asta, a doua, că pe cealaltă…

Roitan îi apucă mâna şi i-o scutură cu putere.

— Ca şi dumneavoastră, nu ne facem decât datoria. bpuse. La revedere.

Dar nu ajunse la uşă.

— Domnule căpitan! Domnule Căpitan! Mi-am adus aminte de ceva. Sunt sigură că vă interesează.

l? t

Roita» se întoarse încet şi rămase acolo, la doi paşi de aeştaie. Casieriţa îşi scoase şi o mână afară, fluturând-o Ine» căpitan.

— Mă rog?

f…

— Ce proastă am fost 1 Acuma ştiu. Al treilea a venit ultima clipă. Trenul intrase deja în staţie. Avea mâinile (ftogheţate.

Roitan era iar în faţa ghişeului.

— De unde ştiţi?

— Ce?

— Că avea mâinile îngheţate.

— Nputut să numere banii. Erau roşii.

— Banii T zise căpitanul, ajuna la capătul răbdării. I le părea incredibil ca acela să facă o asemenea imprudenţă.

— Nu, mâinile. Din cauza frigului.

— Aha! făcu Roitan, oarecum dezamăgit şi uşurat în acelaşi timp. Aşa mai venea de acasă. Altceva?

— Atât, zise casieriţa, cu un entuziasm mult diminuat. Pe faţa căpitanului nu se observaujfurpriza şi bucuria aşteptate de ea.

Acum era întuneric de-a binelea şi se pornise şi vântul. Praful de zăpadă pătrundea peste tot, printre ha no, în ochi. Lui Roitan îi veni să se întoarcă la adăpostul liniştit «1 sălii din care tocmai ieşise. Îşi trase mai tare căciula j. Pe ctP-Avea de ales între cantină şi dormitoarele lucrătorilor, fiind mai aproape, optă pentru cantină. Un colţ şi încă unul când ajunse în faţa intrării, era acoperit de sus până jos cu o pulbere albă ca de făină. Tropăi cu picioarele pe grătar şi-şi luă căciula din cap. Înăuntru nu erau decât; cinci, şase persoane. Aşteptau să fie servite. Când intră îşi ifttoanară toţi capul înspre el, curioşi. O fenţeii» în halat alb aşeza pe mese coşuri cu pline tăiată felii.

Î 17 II

— Bună seara. O caut pe Zenobia Marcu. Lucrează aici?

Femeia se întoarse spre el şi îl privi, de jos «În sus, subţiindu-şi buzele într-un fel caraghios.

— Da, zise, şi gura-i rămase tot aşa, ţuguiată.

— Pot să-i vorbesc?

— Nu-i aici.

— Poftim? nu înţelese Roitan.

— Astăzi e tura ei liberă. Nu-i aici.

— Unde o pot găsi?

— Poate acasă, zise femeia şi îl privi iar cu ochii aceia albaştri, din cale afară de luminoşi. Străluceau ca de o bucurie ascunsă. Roitan observă că aştepta un copil.

— Mulţumesc, zise. Noapte bună.

Se întoarse, îşi îndesă căţiula pe cap şi ieşi.

CAPITOLUL I

S-a oprit în faţa casei. Ursu avusese dreptate. Galbenă, cu două geamuri dintre care, acum, doar unul era luminat. În irizarea alb-albastră, egală, a zăpezii, văzu şi numărul, bătut în cuie pe stâlpul de lemn al porţii, Apăsă clanţa, împinse cu umărul şi aşteptă câteva clipe, ascultând încordat, gata să se retragă. Avea oroare de dinî;

În gară, două locomotive se chemau una pe alta, cu şuiere scurte, neînţelese.

Ocoli colţul din curte al casei, pe un trotuar betonat, bine curăţat de zăpadă. Deasupra intrării ardea un bec

174.

Într-un glob alb, opac. Observă mătura pregătită alături şi începu să-şi cureţe bocancii, încet, cu meticulozitate. Nu se grăbea. Căută butonul soneriei, dar nu-l găsi. Pătrunse” în coridor căldind apăsat, pe lângă nişte suporturi flori, înalte, goale acum. De undeva, din casă, pe un fond abia auzit se muzică populară, răzbăteau murmure neclare de voci.

Ciocăni cu putere în uşă. De două ori şi încă de două ori. Parc-ar fi fost un semnal. Cineva închise aparatul (sau poate îl făcu doar mai încet) şi vocile încetară. Roitan repetă semnalul. Cioc-cioc, pauză, şi iar cioc-cioc.

— Cine-i? întrebă vocea unei femei.

Căpitanul nu răspunse. Zări, prin perdeaua înflorată, umbră apropiindu-se şi uşa se deschise, puţin, doar cât să lase vederii un ochi, o jumătate de obraz pistruiat şi.jo coadă împletită dintr-un păr de culoarea griului copt. Poate ceva mai roşcat.

y – Căpitanul Roitan. Pot să intru? E voie? f Femeia

trase uşa şi se dădu la o parte. Din cameră năk văii un val de aer cald care-l lovi direct în faţă. Intră.

Î Lae tocmai se ridica în picioare. Pe masă, în faţa lui, Lnu erau decât o cană cu apă şi două pahare aşezate pe o Navă ovală de plastic! – Bună seara, zise Roitan. Nu-i răspunsese niciunul.

Femeia trase un scaun şi-l şterse, iute, cu palma. Avea mâinile mari, urâte, înroşite de apa fierbinte în care şi le ţinea mai toată ziua.

— Luaţi loc, zise, apoi îşi aduse colţul şorţului la iţură. şi rămase în aşteptare.

1 Ochiul magic al aparatului de radio clipea verde pe Iada de la capul recamierului…

Gura lui Lae se destinse într-un zâmbet abia utăţâtăt. (şi ţinea ambele mâini, strânse, pe spătarul scaunului de pe care tocmai se sculase.

s: Deci, aşa, zise, mă urmăriţi. Şi râse cu răutate vădită. i!

— Ieşi afară! spuse Roitan.

— De ce? N-am voie să-mi vizitez vecinii? îşi ţinea mâinile, mai departe, pe scaun, ca şi când ar fi avut nevoie de sprijin, sau, poate, ca şi când l-ar fi pregătit, în caz de pericol, să-l ridice şi să împungă cu picioarele lui.

— Am o treabă cu doamna. Glasul lui Roitan era calm încă şi potolit. Între el şi Nicolae Ţopa nu era nici jumătate de metru.

— A! Deci şi dumneavoastră. Mă rog, atunci…

Îşi îmbrăcă paltonul şi căciula.

Roitaii închise uşa. O vreme îl mai auziră dincolo, mormăind în timp ce se îmbrăca: „A, am să i-o coc eu. Bătrânul dracului! M, şi alte vorbe din astea, până îşi dădură seama că a plecat

Abia acum avu timp să se uite cu atenţie în jur. Totul i se părea nemaipomenit de alb. Pereţii – faţa de masă fără nicio înfloritură, lighianul şi suportul pe care Stătea, soba emailată şi prosopul agăţat în cui, la uscat. Patul, masa, două scaune şi dulapul. Nicio mobilă în plus, doar strictul necesar. O austeritate perfectă. Deasupra patului, într-o

ramă aurie, aceeaşi femeie de lângă Roitan, fel rochie albă, lungă şi cu coroniţă pe cap, zâmbea circumsped bărbatului îmbrăcat în haine negre, care o ţinea, protector, cu mână petrecută pe după umeri, x Zenobia mai ţinea încă, în mână, cana cu apă.

— Vă rog să staţi, spuse ea. Dezbrăcaţi-vă. Apoi aşezi cana la loc, se duse la sobă şi aruncă un lemn în foc. Lui o cârpă şi începu să şteargă petele umede. lăsate pe lâno teum de bocancii căpitanului. Se părea că îşi găseşte, dinadins, câte ceva de lucru, numai să nu stea.

Roitan o apucă de mină. Femeia nu era cu mult mai scundă ca el. Stătea în faţa lui, cu cârpa aceea în mână şi cu ochii în jos. Nu-l privea. Un tremur abia perceptibil îi scutura corpul

— De ce te temi?

Îi eliberă braţul. Femeia făcea eforturi să nu izbucnească în plâns. Roitan repetă întrebarea.

— Mă poate omorî şi pe mine.

— Crezi că el a făcut-o?

Zenobia aprobă, dând din cap, apoi negă imediat, vehement.

— Nu, nu cred. O, spun numai prostii.

Acum plângea cu adevărat, intens. Lacrimile i se prelingeau pe obraji. Şi le şterse cu colţul şorţului

Roitan o ajută să se aşeze. El luă loc pe scaunul de la celălalt capăt al mesei, dar era foarte cald, aşa că se ridică imediat, îşi dădu jos paltonul, căciula şi fularul, le aruncă pe pat şi reveni la scaunul părăsit doar pentru o clipă...

Îşi aşează mâinile pe masă.

— Ştii că fac o anchetă.

?, Nu fusese o întrebare. Doar un început pentru ce fevea să urmeze, pentru discuţia pe care o vor avea de rpici înainte.

— Da, spuse femeia.

— Ştii pentru ce. Nu, nici de data aceasta nu se putea apune că ar fi fost o întrebare.

— Da, domnule căpitan.

— Şi nu ai nimic să îmi spui? Acuma da, numai că

Zenobia nu se grăbi să vină cu niciun răspuns. Continua l să-şi ţină ochii aplecaţi şi mâinile abandonate în poala.

— Bine, spuse Roitan. Eu am suficientă răbdare, deşi nu s-ar putea spune că timpul îmi prisoseşte.

Îi –, rr Iertaţi-mă, zise femeia, nu înţeleg. Pistruii îi deveniră dintr-odată foarte vizibili.

L-ai cunoscut pe un oarecare Pavel Dodu?

— Da, spuse femeia, ca şi când acesta ar fi fost singurul cuvânt pe care îl pronunţa fără efort.

— Bine? Cât de bine?

— Ca pe toţi ceilalţi care vin la cantină.

Roitan îşi tamponă fruntea cu batista aceea scoasă din buzunarul de la piept. Era, totuşi, prea cald în casa Zenobiei.

— Uite, spuse, încercând să fie cât se poate de explicit, astă-noapte a fost omorât un om. Se fac cercetări. Chiar eu, acum, cercetez împrejurările în care s-a petrecut fapta aceea şi vreau să găsesc vinovatul. Şi până la urmă o să-l găsesc. Ţine minte lucrul ăsta. Am să-l descopăr t înţelegi?

— Da, spuse Zenobia.

— Nu notez nimic, nu am la mine niciun aparat de înregistrare. Poţi fi sinceră, sau poţi să nu fii. Ce pot face acum este să te sfătuiesc, în interesul tău, să fii sinceră. Mă înţelegi?

— Da.

Da, da, da. Acelaşi da repetat obsedant după fiecare întrebare a căpitanului.

— Bun. Deci s-o luăm de la capăt. De când îl cunoşti?

— Din toamnă. De când s-a angajat la calea ferată. Mai precis nu vă pot spune. Apoi, părând că îşi aduce aminte de ceva, arătă înspre paharele de pe masă. Ce serviţi, ţuică sau vin?

Nu. mulţumesc. Un pahar cu apă este exact ceea ce-mi trebuie.

— Chiar nimic? insista Zenobia, comportându-se dintr-odată ca-o gazdă atentă. Dădu să se ridice, dar Roitan îi făcu semn să se aşeze la loc. Dacă eşti bună…

Femeia umplu paharul şi i-l întinse. Căpitanul Q bău dijtr-o înghiţitură, pe nerăsuflate. Femeia turnă iar în pfenar, din cana cu apă. / – Venea des pe aici?

— Ce vreţi să spuneţi?

Pistruii funcţionau ca un detector de emoţii, sensibili la orice nuanţă. Nu dădură greş nici de data aceasta…

— Nimic, Exact ceea ce-am spus.

— De unde ştiţi?

— Lumea vorbeşte.

— TLae?

— Şi Lae.

Femeia oftă. Sus, în deal, se porniră clopotele bisericii. Dangătul lor se auzea foarte dar, parc-ar fi fost aici, aproape, în curtea casei.

k – Puteţi crede orice. Numir pasă. Acum nu-mi mai paa A chiar de nimic. Ce-aveţi cu mdne?

f – Nimic. Nu am cu nimeni nimic. Vreau doar să aflu bine l-a omorât pe Pavel Dodu.

— Credeţi că eu?

?

— Dumneata, sau altul. Cineva tot a făcut-o. Nu-i aşa?

— Da, spuse iarăşi femeia.

— Povesteşte, o îndemnă Roitan.

— Ce vă interesează?

— Tot Absolut tot Nimeni nu poate şti de la înivput că e important şi ce nu într-o anchetă. Abia la urma se leg cele bune şi se orânduiesc după un înţeles aice cete numai al lor. Iar noi nu facem decât să trage» condtufa.

— Semăna cu a Annanul bărbatu-men. Ku4 pileai aft vorbească. L-am observat, nu numai eu, că avea oM» M să vină singur la masă. Sau foarte devreme, sau când aproape toţi abonaţii atacaseră deja. Ştiţi, la wă felul întâi nu se numără. Poţi cere dt vrel înfuleca două, trşi porţii de supă şi apoi pleca. Nu lăsa niciun boa. Colegele au vrut să-l redame administratorului, dar eu în am rugat să-l lase în pace. Îmi era milă de ei. Mă uitam turn mănâncă. Era un munte de am, nici n-am mai văzut altul ca el. La plecare îşi

umplea buzunarele cu plinea din coş. Când credea că nu e văzut, lua şi din altele, de pe mesele pe lângă care trecea. Mă. Întrebam cum Dumnezeu reuşeşte să-şi ducă zilele doar cu apa aceea chioară. Daf n-aveam ce-i face. Într-o zi l-am întrebat dacă nu vrea să-mi spargă nişte butuci. S-a interesat unde stau. Sunt sigură că, atunci, a făcut-o numai din interes. Să nu aibă cumva probleme cu supa. De venit a venit, dar peste câteva zile, când eu aproape uitasem de el, într-o seară, când eram, ca acum, în tura mea liberă.

— Cam când? întrebă Roitan.

— Vă interesează şi asta?

— Orice.

— Ştiu şi eu? Cred că pe la începutul lui noiembrie. N-a acceptat să-i plătesc. Cât timp a lucrat, a băut o jumătate de sticlă de vin. Atunci l-am întrebat de ce nu-şi ia abonament la cantină. „Am nevoie de banik a zis, de foarte mulţi bani”. Încă nu-mi spusese de casă şi de copilul acela.

Făcu o pauză. Umplu celălalt pahar şi bău o înghiţitură de apă. Pe sub fereastră se auziră nişte paşi, voci şi un glas subţire de fată, râzând. Apoi se lăsă iar liniştea de

IM

Pi Zenofaia se ifciae fi închise de toi aparatul va Afto.

— Te rog să continui, îl ceru căpitanul.

Avea impresia că femeia vreasă-i impună un alt l-a vei Dodu, existent doar în imaginaţia ei de muiere tânăm fără bărbat. Aştepta să vadă unde vrea să ajungă.

— Peste o săptămână a venit iar. Tot aşa, când e i tveam. tură liberă, ca şi când md-ar fi ştiut foarte bine programul. Atunci a intrat pentru prima dată în casă 3-a spălat şi i-am dat să mănânce. N-a vrut. Sunt sigurii că de ruşine. Până la urmă a acceptat A luat numai câteva linguri şi a împins farfuria deoparte. Chipurile, n „l-ar fi fost foame. Ştiam tot timpul că se preface şi, deijeiudă, Îmi venea să-l dau pe uşă afară. Era mândru. Abia e urmă mă-a povestit dte a răbdat fai lunile astea. Şi centrn ce T Pentru copilul acela de care fug acuma toţi ioctarii.

— Care copil?

Roitan, fără să închidă ochi, revăzu clar curtea acei 3 n vară, băiatul şi fata în uniforme şcolare şi pruncul în jftraţele mamei sale, gata de puns.

l> – Are trei copii, nu ştiaţi?

f, v – Ba da, dar de care vorbeşti?

De cel-mic. E nebun. Adică nu chiar nebun, nu cum să explice Zenobia, dar încă nu umblă şi n-a tat să vocfeaasdL Are trei ani. Doctorii spun că a în inăscut şi că nimeni în lumea asta nu poate să-i mai i-ot stanic.

— Aşa ţi-a spus el?

— Da, dar nu crede. Nu credea, «e corectă femeia. /. taaa că ştie el un doctor la Bucureşti, numai că are ne v «în 4» entra asta. de foarte mulţi bani.

Încet, încet, pe măsură ce Zenobia îţi depăna povestea, începea să înţeleagă, să-l cunoască pe acel Pavel Dodu; văzut de el prima dată în urmă cu doar câteva ore.

— Şi pentru asta a venit aici şi a muncit ca un rob şi a răbdat foame? Pentru copilul acela?

— Da, zise Zenobia. Şi pentru casă.

— Care casă?

— Cea nouă. Aceea pe care avea de gând să şi-o construiască la anul. O purta tot timpul în minte.

— Ţi-a povestit dumitale toate astea?

Pentru prima dată femeia îşi ridică fruntea şi îl privi direct în ochi pe Roitan, cu îndrăzneală. Nu mai roşi ca înainte.

— Cui altcuiva? zise, cu glasul ei dar şi plăcut. Dintr-odată eliminase orice altă posibilitate ca Dodu să fi stat de vorbă cu altă femeie din Rddiş. Pentru ea era atât de normal, pe dt de normală considera prezenţa soarelui, ziua, pe cer.

— Câştiga mult?

— Nimeni nu câştiga cât el. Şi nici nu muncea atâta;

— Ce făcea cu banii?

— Îi trimitea acasă.

— Toţi?

— Aproape toţi. Pentru el nu păstra decât câţi să nu

moară de foame şi să-i ajungă pentru scrisori.

Era de nerecunoscut cu cită uşurinţă şi naturaleţe răspundea acuma la întrebările căpitanului Nicio editare. Ai fi zis că aşteaptă cu nerăbdare întrebarea care urmează pentru a demonstra lui Roitan, dacă mai era cazul, prietenia înfiripată între ea şi cd care a fost Pavţi Dodu, om căsătorit, cu copii şi căruia, probabil, niciodată nu i-a trecut prin minte că ar putea să-şi părăsească familia. Era aproapele necrezut.

— Aşa, zise Roitan, deci venea aici, îţi tăia lemne, dumneata îi dădeai să mănânce şi el, între timp, povestea una, cdta, mă, rog, despre necazurilo lui de neosă.

— Da, spuse Zenobia. De câteva ori s-a întâmpint să-i ipăl şi cămaşa.

— Bun, şi?

Şi ce? nu înţelese femeia.

Roitan îşi dădu seama de ridicolul întrebării, dar nu «cea încotro. Dacă tot a început, măcar să meargă până Xa capăt.

— Păi, cum să spun? oricum, eraţi bărbat şi femeie.

Zenobia sări, brusc, în picioare. Paharul din faţa ei se «ăstumă, împrăştiind apa pe faţa de masă.

— N-aş fi crezut, pentru nimic în lume n-aş fi creau t... Vă credeam om serios. E târziu, vă rog să plecaţi. Puse mâna pe uşă şi o deschise, smucind-o. Să ştiţi e şi nu a dormit niciodată la mine.

Căpitanul se ridică şi el în picioare. Îi părea sincer tău. N-a bănuit* că vorbele lui vor provoca or reacţie ani tte puternică.

— Te rog să mă ierţi, spuse. N-am vrut decât să fiu Mncer în întrebări, până la capăt. Nu-4 vina mea.

— Credeţi că vă puteţi permite orice? Daţi buzna în pa unei femei singure şi... eu nu sunt a., o... dar nu mai friitu să continue. Umerii i se scuturau puternic de plin:

Roitan ridică paharul răsturnat, apoi se duse lângă pal t îşi luă hainele în mână. Paltonul, fularul şi căciula. În cepu să se îmbrace. Femeia aştepta, plângând, cu mina îneA ipe clanţă. Murmura ceva neînţeles.

uraaui w

„— *ÎI* în *i* mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmtmămmmrn

N-ar fi putut spune ci a făcut cine ftte ce păţi înainte şi, cu toate acestea» nu considera întrevederea.cu Zenobia chiar un eşec. Aflase destule. Iar pentru fimrfwi nereuşit, exista un singur vinovat El, căpitanul Min Boitan.

Pe drum, mergând înspre sediu, alnoerest să-şi alcătuiască un plan de bătaie pexztra ziua da afine. Desigur, în gând. Mai târziu, aşezat în spatele birouM sân, avea să-i scrie în carnet, cam în ordfoeeurmătoare:

De studiat raportul şi fotografiile, urgent

De văzut frică o dată locul şi taprejurimile \ a. Continuare, Zenobia liareu

Nicolae Ţepa (Lee)

De întrebat poştă exp bani Dodu

Declaraţii (Rotaru, Iovan, Damian, echipa)

Statele plată şi ultimul ssftar Dodu

Mâine va fi o zi grea, îşi zise, în momentul în care Petran îi veni în întâmpinare. Ieşise din întunericul gangului unde, probabil, 11 aşteptase.

— Ce-i? zise, neoprindu-se din mers.

— Unde aţi dispărut? Parcă v-a înghiţit pământul. V-am căutat peste tot de mai bine de o oră jumate.

Era gata să deschidă uşa când Petran 11 prinse de mânecă, oprindu-l.

— E Înăuntru. Vă aşteaptă. Vorbise cu glasul scăzut, indt Roitan nu înţelese nimic.

— Cine?

— Femeia.

— Zenobia Mareu?”

— Nu, nevastă-sa.

Roite îl privi ca atenţie pe plutonier. Părea ai fie txu totul normal. Doar că era, hm, cum să zie? niţel

— Eşti obosii, şi. spuse Roitan. Du-te acasă. Astăzi nu îi am nevoie de fine.

— Bevasta ăluia, tovarăşe <fipitan. Zice că ştie precis se a făcot-o. Dar nx» vrea să vorbească decât cu şeful, t

dumneavoastră, adică.

R iţan simţi dintr-odată că-i vine săr4 ia la palme.

D-achise uşa şi intră în birou. Era exact ca în fotoafie. Poate puţin mai bătrână. Sau maz obosită. De bună mă că până atunci şezuse pe scaun (era unul în dreapta), dar acum stătea în picioare. Ochii îi erau înroşiţi de tas. frămtota mâinile, agitată.

„Cesă-i spun, Dumnezeule, ce să-i Spun?” se gândea oitan, apropiindu-se, cu mâna întinsă spre ea. Era dezarmut şi neputincios ca un copil părăsit în mijlocul zdrului.

Înainte de a ajunge la ea, femeia izbucni iarăşi în puns.» cuprinse de umeri şi îi ajută să se aşeze pe scaun.

f Nu trebuie, îngăimă Roitan, nu trebuie. Dacă l-ai Jj întrebat, n-ar fi ştiut să spună ce. Pur şi simplu se trefce rostind vorbele acelea lipsite de noimă, r încet, încet femeia se linişti. Scoase o batistă din sân, jfe.v. rse ochii şi îşi suflă, cu putere, nasul.

I Oftă.

Ită. ce păcate trebui” lăucTApoSioas! întoarse its către Roitan. O să-l pedepsiţi, aşa-i? O să-l închideţi.

— Sigur, se grăbi căpitanul s-o liniştească. Nimeni nu faste scăpa dup-o faptă ca asta. Până la urmă o să-l 4 îşi trăsebe un scaun şi se aşezase în faţa ei, aşa îmbrăcat şi cu cădula pe cap.

Ochii femeii scăpărară deodată, intens, ca şi când afarţ în plină iarnă, izbucnise un fulger reflectat apoi în pupilele el.

— Vi-l spun eu. Nu mai trebuie să căutaţi. Eu i-am spus de la bun început să nu-l asculte, să nu vină aici, d n-are să se sfârşească bine. Dar el Îi dădea mereu cu doctorii şi cu casa aceea, înghiţi-o-ar pământul.

— Lăsaţi, încercă Roitan să o liniştească. Până la urmă tot are să se facă dreptate.

Femeia îşi puse mâinile pe genunchi şi se aplecă mult ioşpre el. Îl privea cu atâta intensitate, încât Roitan se întrebă dacă nu cumva e nebună.

— Damian a făcut-o. Chemaţi-l aici, în faţa mea, să

văd dacă are curajul să tăgăduiască. Să-l văd dacă şi pe mine mă poate minţi.

— Şeful lui de echipă?

— Sunt consăteni. Aşa-i că n-aţi bănuit? He, he \ Dar cu mine nu-i merge. Şi de dte ori i-am spus: „stai acasă, nu-i de tine acolo, nu-l asculta, că te duce la moarte”.

— Erau certaţi?

— Certaţi? strigă femeia. Ce, certaţi? f Ură de moarte. Din faţa ei nu se poate da nimeni în lături. Măcar dacă nu i-aş fi spus de atâtea ori.

Roitan făcea eforturi să înţeleagă când şi la care din cei doi se referă nevasta lui Dodu.

— Explicaţi-mi, vă rog, să-nţeleg.

— Nu-i dar? Bunicul* bărbatului meu l-a omorât pe moşu ăl bătrân al lui Damian. După aceea, bunul lui Daiqian a băgat cuţitul în bucul lui Pavel, bărbatu-itoeu. Socrul meu, care a căzut după aceea-n război, l-a omorât apoi pe tata lui Damian. Acum înţelegeţi?

Maria Dodu îl privea cu un fel de plăcere a victorii! pe care Roitan nu reuşea nicicum s-o priceapă. Simplul gând al răzbunării să-i poată insufla acestei femei atâta putere?

Deci, dacă nevasta lui Dodu nu se înşală, asta se cheamă nici mai mult, nici mai puţin decât vendetta. Să fie oare adevărat? auzise el că, pe vremuri, şi în Ridiş s-ar fi practicat acest sistem arhaic de răzbunare între familii. Par acum…

— Bun, zise Roitan. Să spunem că-i aşa. Atunci…

— Să spunem? întrebă femeia, privindu-l iar pe căpitan cu ochii aceia ai ei încărcaţi de o lumină ciudată, înseamnă că nu mă credeţi.

— Ba da, ba da, se grăbi Roitan să o liniştească, dar bum rămâne – cu banii. Ştiţi că i s-au luat aproape toţi banii? La ce a avut nevoie de bani? Putea să-l lase aşa, kă se crfeadă că a alunecat şi a căzut Jovindu-se la cap. ÎST u era mai simplu?

— E-un şmecher. Tocmai ca să credeţi c-a făcut-o un hoţ. El n-a avut nevoie de bani. După ce l-am văzut acolo,

pe masă la Târnova, tăiat, şi după ce mi-au spus că i-au găsit căptuşeala de la haină desfăcută, am ştiut precis că fsta-i mâna lui Damian.

Aţi fost la Târnova? Roitan uitase că tocmai el i-a apus lui Ursu, încă de dimineaţă, să anunţe familia.

t – Când i-am întrebat cine-i şeful, mi-au spus să vin la pidiş să vorbesc cu căpitanul Roitan. Aşa c-am venit. A (i trimis după Damian?

— Imediat. Ce ziceaţi de căptuşeală?

— Acolo-şi ţinea el banii. Întrebaţi-o şi pe f.m. i. i aceea.

Doamne! Oare a aflat şi de Zenobia Marcu?

— De care femeie vorbiţi? (Ce putea, altuiwa, ai spună? Să-i dea şi adrefca, a-o contaţi pini acolo ţ. i

— Nu ştiu cum Îi see. La care-i tăia lemne".

Abia atunci îşi dădu seama dt ti este de cald. Xrepfe dincolo şi se dezbrace. Îi şopti lui Petran:

— Adu-l aici, imediat, pe Damian, şeful lor de „fi Ai grijă când vii şi nu se-ntllnească, pină-ţi spun cu, OQ femeia aceasta. Fugi I Apoi îi făcu semn lui Ursu şi 11 urmeze. Reveni în birou urmat de plutonier.

— Damian soseşte dintr-o clipă în alta. V-aş ruga A aşteptaţi în camera cealaltă.

Să fie oare sfârşitul atât de simplu? Vine, de aiurea, o femeie şi-ţi spune: „ăsta-i, pune mâna pe el F şi cu asta, gata? Damian e venit de mai mulţi ani aici, are familie şi copii. Astea nu mai contează?

Telefonul începu să sune prelung.

— Alo! Tovarăşul căpitan? Bună seara. Sunt tot eu, Camelia Radu.

— Camelia Radu?

— Casieriţa de la gară.

— A, mă scuzaţi. Ţinea receptorul în dreapta, iar cu stânga îşi masa fruntea şi ochii U durea capul. Te pomeneşti că fac o răcfeală. Asta-mi mai trebuie.

— Mi-am adus aminte de ceva, poate vă interesează.

— Vă rog. Nu ştia de ce-i vine să fie atât de politicos

în faţa acestei femei.

— Să nu mi-o luaţi în nume de rău.

— Vă ascult

— Ştiţi, omul acela care nu reuşea să-şi numere banii. M-a înîurat

— Se poate?

— Da. Apoi mi-a spus, dar de asta nuint chiar sifura, s-ar putea să mă irerl, a spus că bănuieşte că şi miliţia din Ridiş se mişcă tal atât de încet

— Cum? Lui Roitan 11 venea să râdă.

— Poftim? Nu v-am nit bine.

— Altceva nu vă mai amintiţi?

— Nu prea. Doar ce v-e» apu.

— Dar a vorbit, nu? I-aţi auzit glasul.

— Da, dar ştiţi, eu număram banii

— Încercaţi totuşi să vă aduceţi aminte. Gândiţi-vă că vă vorbeyte în clipa aceasta. a aualtl?

— Os?

— Drace i îi scăpă lui Roitan. Glasul.

— Am să încerc. Dacă reuşesc vă mai sun.

— Mulţumesc.

— C chiar atâta de important?

— Sper.

Puse receptorul în furcă şi-l strigă pe plutonier.

— Unde-i?

— În camera de oaspeţi a primăriei.

— E cald acolo?

— Aşa şi-aşa.

— Păzeşte-o să nu plece. Nu trebuie să se întâlnească, deocamdată, cu Damian. Vezi dacă a mâncat. Dacă nu, indu-i ceva de la alimentară sau de la cofetărie. Te descurd tu. Principalu-i să stea liniştită acolo. Pln-o chem eu. Se opri un moment, gfocfindu-se la ceva, apoi continuă. Cred că nu se mai poate întoarce în seara «ta. La câte... şi din nou se opri (Ursu Q asculta, calm, Kugă uşă), stând p gânduri sau, poate, ascultând ceva ce numai el putea nu/i. aranjez eu altfel, zise. PScu un semn cu mâna. Plutonierul le retrase închizând uşa în urma lui.

Ridică receptorul şi formă un număr de telefon. De când s-a întâlnit cu soţia lui Dodu părea cuprins de fier brilitate* de un soi. de nelinişte.

— Alo I Tu eşti?... Da... Mai târziu... Nu... Vezi că mat vin cu cineva. Ai... Mă rog, treaba ta. Fă focul şi în camera cealaltă... Cum?... Nu, o femeie... O să afli. Acum am treabă... Bine. Noapte bună... Poftim?... Da, e bine. Te las.

Luă creionul şi începu să mizgălească nişte figuri pe coperta unui dosar.

Cineva care a ştiut că are bani. Şi unde-i ţinea. Şi că nu avea de gând să-i expedieze acasă decât a doua zi. Adică astăzi. Cineva care ştia zilele în care o vizitează pe Zenobia, când merge şi când se întoarce de la ea. Şi pe unde. Deci, cineva foarte apropiat lui. Bunăoară, un prieten. Da' n-a avut Cel puţin în Ridiş-Căţelu? Posibil. Zicea că-i citeşte scrisorile. Sau ceilalţi. Oricare din d. Lae? Cam fricos pentru aşa ceva. Dar putea lovi pe la spate? Sigur» e chiar genul lui. Dă şi o ia la goană. A trebuit să-l şi scotocească după aceea. Zenobia? Singură, nu. Împreună cu Lae, cu Damian? auzi, domnule, Damian I

Va să zică, îşi ascundea banii în haină, sub căptuşeală. Care bani? Ultimul salar? Doar pe ceilalţi i-a trimis, lună de lună, acasă. Dar dacă... În fond, de unde să ştfe nevastă-tsa dt câştiga el cu adevărat? Bine, însă la ce-l trebuiau? De cheltuit nu cheltuia pe nimic. Să-i ştie fb siguranţă? înseamnă că nu avea încredere nidmăcar în propria nevastă. Mentalitate de ţăran precaut?. Pentru asta există cecul. Dar dacă banii nu au nicio legătură cu moartea lui şi istoria neveste-sii e adevărată? /

Deschise sertarul şi luă o bomboană. În obrazul 4 rept îi apăru o umflătură, ca un abces – de măsea. Începea st simtă că a trecut ora obişnuită de cină.

„»

Petran îşi vâri capul prin deschizătura uşii. * – M-am întors, spuse, şi îi făcu loc, să intre, lui Damian.

Damian înainta trei, patru paşi şi se opri în mijlocul încăperii, nedumerit *

— „Era chiar atât de urgent? întrebă, uşor enervat,

încercând totuşi să îşi păstreze calmul. Am atâtea pe cap 1

— Toată lumea are, spuse Roitan, lăsându-l să stea în picioare.

— Mă rog, dar la noi e acuma un balamuc... închiderea anului, ştiţi cum e. Situaţii peste situaţii şi pe toate trebuie să le fac eu, nu altcineva.

— Doar o întrebare, zise Roitan şi se rezemă, cu scaun „cu tot, de peretele din spatele său. Işă ţinea mâinile împreunate pe piept şi surâdea imperceptibil unui gând, defiagur plăcut.

P – Dacă nu durează mult, e în regulă. Damian îşi Rrecu greutatea corpului de pe un picior pe celălalt. Căuta că vadă care scaun e mai aproape, pentru când va fi cazul» să se aşeze.

t.

— Numai de dumneata depinde cât va dura.

Atunci, vă ascult. Simţi ceva ostil în glasul căpijţtanului, aşa că neliniştea Îi spori. Se vedea asta după Abaterea precipitată a ochilor.

L.\ r*” când îl cunoşti pe Pavel Dodu?

Deschise gura pentru a răspunde imediat, dar şi-o închiie] a loc. Îi privea pe Tind, pe Roitan şi pe plutonierul Petran, cu nişte ochi în care năvălise brusc spaima. Făcu câţiva paşi şi se aşeză pe cel mai apropiat scaun, chiar pe acela pe care-l ochise de la început.

— R Ce vreţi să spuneţi cu asta? îşi vârâse căciula între genunchi şi strângea cu putere de ea.

— Dacă vrei tăspobrf, dacă qa, cu. IMiii «-fjicrteendec Noenid.

Căuta ceva prin buzunare.

— Pot să fumez?

— Nu, spuse Roitan. Aici nu se famnarl ătfttea Şşt aşa, eu mâinile Împreunate, legărându-se cu sokm eu tot îşi mutase umflătura în partea cealaltă.

— Păi, dacă tot aţi aflat... Mă întreb totuşi, de Unite? La urma urmei nu are nicio importanţă. Deci» pini îl urmă, a căzut zarul pe mine T

— Tovarăşe Damian, te întreb încă o dată. De <ted C

cunoşti pe numitul Pavel Dodu? Eşti gata, plutonier f

Petran aştepta la cealaltă masă, cu pixul în mină.

— Suntem consăteni, spuse Damian uitându-ee *ea* coada ochiului la Petran, care începuse imediat să uutute.

— Da?

— Da. Dar nu văd ce rău e în asta. Arestaft toţi consătenii lui Dodu?

— Nu fi prost, i-o tăie Roitan, mai bine gândeşteltejbi soarta dumitale. Am impresia că nu-ţi dai seama de pericolul în care te găseşti. Astă-noapte a fost omorât un cin.

— Ştiu. Dar nu înţeleg ce legătură am eu cu chestia sista.

— Chiar nu înţelegi?

Roitan reveni cu scaunul în poziţie normală şi îşi aşează mâinile pe tăblia biroului.

— Nu, spuse Damian, cu un>glas rugător, frecteda – l inconştient, palmele transpirate.

— Spune-i lui Ursu s-o aducă aici.

Petran se ridică şi ieşi fără să spună o vorbă. De ţagă tăcuse şi până atunci. Apoi se auziră nişte paşi şi Maria – Dodu intră însoţită de ce! doi plutonieri. Petran îşi t<dWl tapate hfatlei aproape alba. Când o recunoticu pe jftitfifr IMan a» ridică brusc tu picioare. v A, domnul Damian! spuse femeia şi vi u nA n «j re» ipeadă di dar Ursuo prinse de mână.

— Vă rog, spuse Roitan, ridicând gla Mul. NÂntem im* ni civilizaţi, ce naiba. Luaţi loc!

Se aţnwră toţi, eu. excepţia lui Ursu. care rămân? în ioare, la spatele Mariei. Roitan se adresă lui Dam lac* – O cunoşti pe femrfaaceasta?

— Om zise Bamiaiy ca jumătate de gură. Se IrAwaa tţ i: rt într-o parte, să şi cum. fr-ar fi fost frică de ea.

I – Dumneata Q cunoşti pe cetăţeanul acesta? – a cunosc, răspunse Marta, nedumerită. Era clar că 7 mai participase la o astfel de confruntare. De ce întrebaţi?

— R Ce ai de spus despre el?

h… Acum părea mai puţin convinsă ca înainte. Totuşi

retă, aproape cuvânt eu cuvânt, povestea apusa mai înainte K t a lui Damian era un adevărat caleidoscop de expresii. Bjfnrarei stupoare, atenţie încordată, aprobare sau dezaprobsre; Angust şi protest, în funcţie de ce spunea femeia în omentul aala. Qnd aceasta sfârşi, Damian nu spuse n-ăttttttea ooair, cu capii mult aplecat şi cu palmele aşc Wmi pe genunchi, privindu-şi intens vârfurile bocancilor

K Femeia rămăsese nemişcată, ţeapănă, cu spatele drept. K» toate fihrrte îneceitate. Avea aerul pisicii care ţine lahu qşada unui nefericit de şoarece prăpădit, nehotărâtfr El că trebuie sau nu să-i înghită* atunci.

— Ei, făcu Roitan, văzând că tăcerea se prelungite. I ai de spus despre Istoria auzită? I Damian îşi ridică, încet, capul şi privi în ochii lui koitan.

— Tovarăşe căpitan, aş vrea să stau de vorbă cu dunfeneavoastră între patru ochi. Se poate? Numai când minute.

Petran se uită la căpitan, apoi îi făcu un senin colegului său. Ieşiră pe rând, Ursu cu Maria, înainte, Petran după ei, închizând uşa…”

— Te ascult, spuse Roitan când rămaseră doar ei dol. Dar fii scurt…

— Tovarăşe căpitan, femeia asta-i nebună. Dumneavoastră nu aveţi de unde s-o ştiţi. I-a mâncat zilele sărmanului Dodu. Niciodată n-a fost mulţumită de el. Ea l-a mânat de acasă.

— Vrei să spui că toată istoria aceea-i o pură invenţie de muiere bolnavă?

— Nu toată, recunoscu Damian. Doar partea care se referă la amestecul meu în asasinatul acesta.

— Deci recunoşti că între familiile voastre era o ură veche, de moarte?

— E adevărat, dar asta a fost mai demult.

— Şi vrei să cred că tu eşti nevinovat ca un prunc?

— Nu vreau, tovarăşe căpitan. *Trebuie*, pentru că* i într-adevăr, de data asta nu am niciun amestec. 1

— Vorbe, zise Roitan. Cu astea nu mă poţi cumpăra;

— Nu-s vorbe, tovarăşe căpitan. Ce interes aş fi avut să-l omor?

Roitan se înveseli dintr-odată. Ce caraghioşi 1 Se «în –, vârteau amândoi în jurul unui băţ, parc-ar fi fost legaţide el cu o funie. El nu ştia deocamdată cum să-l atace, ăla nu ştia să se apere. Doi caraghioşi.

— A spus femeia disc poate de clar. N-ai auzit?

— E disperată. Vrea să găsească un vinovat. Vrea sfr recupereze de la cineva banii aceia.

IM

CW pe unde ar fi luat-o, tot acolo ajungeau, la blestețţaţii aceia de bani din pricina cărora un om trebuise rit thoară…

Care bani?

— Ştie toată lumea, nu numai eu. Răbda foame numai K ţiu cheltuie. Şi-i ţinea în căptuşeală.

Ce prost, doamne iartă-mă, şi Dodu ăsta. Ascunde banii şi apoi dă anunţ la ziar să ştie toată lumea unde i-a pus".

v – Atunci, cine crezi c-a făcut-o?

Nu ştiu, spuse Damian, dar toţi dorim să-l prindeţi dt mai repede pe vinovat. Pot să plec?

Roiţan nu-l privea. Începuse să scrie ceva pe dosarul acela vechi, cu colţurile îndoite în sus.

— S-ar putea să te chem mâine din nou. Aşa că stai beaproape. Până atunci, treci dincolo şi scrie o declaraţie. Mă interesează tare mult ce-ai făcut în seara şi în noaptea trecută.

Înainte de a ajunge la uşă, Damian se întoarse spre Rovtan.

Vedeţi, tovarăşe căpitan, tocmai ăsta este necazul, că nu sun cum demonstra că am stat toată noaptea acasă.

Apoi ieşi cu adevărat.

P 3 f era foame. Era şi obosit. De dincolo se auzea, în Răstimpuri, stridentă, vocea Mariei. Se gândi la ziua care Ni aşteaptă şi, cu neplăcere acum, la seara pe care o ca pe Jtrece sub ameninţarea neostoită a acelei voci. Ar fi vrut >a ea Anânce în linişte, să nu vorbească şi să se culce cât

imal degrabă... Ei Ursule!

Mutonkrul «ffeu imediat, privindu-l fatra Mtor., jli» foarte bine, când trebuie şi când tiu să vorbească. MEA căpitanului era obosită...

— Femeia Moaie să plece mai» rtiwnimbţi trăipiinra de asta. O condud la – *gară*. şi – o nuci în fem. În milmă wnnnth inosteo Joeşte să impargă, X* «a apte doamne în o» era aceea. F4-i im foc bun. J-ai luat desra retobnomet

— Da, spuse plutonierul.

Cum Roitan nu mai wntinuă, se infenrse *fi* ieşi. Căpitanul întinse. taina înspre telefon, apoi şi-o setase. Pur şi simplu nu avea chef să vorbească cu nimeiki. Nkă măcar – cât nevastă-sa.

cMimui fii

Peste noapte ninsese iar, abiindent, dar acum oecul era curat, albastru ca o imensă pajişte de albăstrele înrourate. Bătrânul Ţopa curăţa trotuarul cu o lopată de lemn.

— Bună dimineaţa. Merge treaba?

— Mulţam dumneavoastră. Încet, ca la bătrâni.

Se oprise din lucru şi stătea proptit în coada topeai.

Dădură mâna. Ţopa avea o palmă aspră şi caldă...

— Fecioru-i acasă?

Acasă, dă-i cam bolnav.

Îşi reluase poziţia aceea ciobănească, doar că Şi îi pana u bunda şi, într-o oarecare măsură, ciomagul. Se vede că era mulţumit şi de coada lopeţii.

<4” – Aste nu-i bine, se căină şi Roitan, cu sinceritate. Ce Jfce? Că ieri era sănătos. *! – Răceală.

— Aşa-i iarna.

— Şi-i necăjit tare din pricina papagalilor Lui Roitan i se păru că n-a nu/.it bine.

oftim?

— Ce-aţi spus? Bătrânul îşi duse. palma. la ureche. Vorbiţimai tare că nu aud bine cu dreapta»

— Spuneai ceva de nişte papagali, strigă Roitan, făcânduri pas înainte, să fie mai aproape de Ţopa.

— I-au murit toţi într-o noapte. Cred că de aiu-i aşa

cătrănit. Patru-a avut şi-au murit într-o noapte.

— Când? vru să ştie Roitan, aşa, numai pentru că – Ucea plăcere bătrânului. Când au murit?

(Bătrânul stătu o vreme pe gânduri. Dincolo de el. În faţa casei vecine, alt bărbat mătura trotuarul, şi peste drum alţii se îndeletniceau exact cu aceeaşi treabă. Trecu un camion şi unul îi strigă ceva şoferului din cabină

— Nu în noaptea asta, în ailaltă, zise bătrânul. Ieri l-a-ngropat. Hi, hi! făcu apoi, parc-ar fi fost creştini, nu păsări.

— Nu se poate scula?

— Stă-n pat, spuse bătrânul, astăzi nici n-a mincut

— Roitan se gândi că bătrânului, ca oricărui om care stă pnai rţult singur acasă, îi face plăcere să mai schimbe o Itorbă cu cineva. Dar era vremea să plece, aşa că îl laşii lăşi vadă în continuare de zăpadă şi de ce treburi o mai H având el de făcut.

— Am să trec mai târziu pe la el, îl strigă în urechi*, am o problemă de discutat.

— Hă rog, mă rog, spuse bătrânul, oricând snileţi imir ytnit. Am să pun şi-o oală de vin la-ncălzit.

Ajuns, la colţ, o luă spre stânga. Îşi imagină un fel de „t” mare urmat de un punct, cam în felul acesta; T., în care bara de sus şi piciorul literei erau străzi, iar punctul „clădirea gării. Dodu a fost găsit aproape de capătul de jos al piciorului. Lae şi Zenobia Marcu au casele pe bară, băiatul în jumătatea dreaptă, pe la mijloc, iar femeia în stânga, aproape de punctul în care cele două linii se întâlnesc. Dormitoarele muncitorilor sunt dincolo de gară, cam la opt sute de metri în lungul căii ferate. Îşi dădu seama că silozul poate fi un alt punct, în faţa literei.

Omul acela era tot acolo, rezemat de gard, ca şi când nu s-ar fi mişcat din noaptea trecută. De data aceasta îşi luase haine groase pe el. Câinele nu se vedea.

— Nimic nou, tovarăşe căpitan?

Roitan se opri mormăind ceva de neînţeles. Ultima ninsoare acoperise locul cu un strat gros, uniform.

Cel puţin acuma ştie de unde venea şi încotro se

îndrepta Pavel Dodu. Mai privi o dată în jur, apoi se întoarse şi porni îndărăt fără să audă salutul omului de după gard.

Şi că avea bani la d. Şi că cineva, după ce l-a omorât, a rupt căptuşeala hainei şi i-a luat. Şi că de banii aceia ştia, cu o mică aproximaţie, întreg Ridişul, fără să mai punem la socoteală ortacii cu care lucra şi dormea şi femeia aceea căreia-i spărgea, din când în când, lemne, şi care, mai mult ca sigur, este unul din ultimii oameni cu care a vorbit Dodu în noaptea aceea.

Se opri o clipă în faţa porţii Zenobiei, apoi păşi mai departe, grăbindu-se tot mai tare pe măsură ce se apro –, pia de sediul miliţiei.

Pe birou, în dreapta, apăsate de tamponul căruia Ursu, în sfârşit, îi găsise o întrebuinţare, îl aşteptau declaraţiile cerute cu o zi înainte, iar în mijloc, chiar în faţa lui, într-un plic mare, raportul trimis de Boieru şi, probabil, fotografiile.

Plutonierul aştepta, ca de obicei. În u. «a. Roitan observă, cu o uşoară invidie nici sieşi mărturisită, rit du bine cădea uniforma pe trupul zvelt al acestuia.

Scoase carnetul din buzunar şi-l răsfoi cu atenţie. 1 – Petran a venit?

— Să-l chem?

— Da. Apoi îşi aduse aminte: Ce-i cu femeia?

— Cum mi-aţi spus. Am dus-o şi-am urcat-o în tren. Zicea că trebuie să-şi transporte bărbatul acasă.

Ieşi şi se întoarse imediat cu Petran.

— Tu, şi arătă înspre Ursu, te duci la poştă şi te interesezi când a trimis Dodu acasă ultimii bani. Şi câţi. Nu mă priveşte cum faci. Te descurci. E o tânără acolo care zâmbeşts cam mult. Apoi mergi şi vezi cât a luat pe decembrio şi în celelalte luni de când lucrează acolo. Scrii totul pe o hârtie şi vii repede înapoi. Tu (Petran făcu un pas înainte) mi-o aduci urgent pe Zenobia Marcu. Mi se pare că o găseşti la cantină. Ieri a fost liberă. Ridică tamponul şi luă declaraţiile în mână. Le-aţi citit?

— Da, spuse Ursu.

— Şi?

— Mai nimic. Damian zice că a lucrat la birou până la nouă seara, după care s-a dus direct acasă. N-a mai ieşit. Ceilalţi, cărţi pe bani până la miezul nopţii şi berea pe carr continuă totuşi s-o> ducă în dormitoare. Sunt sigur că nu Ilumai ei. Afirmă că n-au fost miraţi de inlir/. icrca lui fM

Dodu, pentru că s-a întâmplat şi altă dată să vină tiraiu. În ” «senţă, cam asta-i. Curaţi ca lacrima. Putem pleoa?

Împinse declaraţiile la o parte, pentru mai târziu, şi aev apucă să deschidă plicul. Pe birou căzură mai multe grafii, dar, cum nu îl interesa decât raportul medicului legist, le împinse deoparte.

Când a auzit bătaia la uşă, tocmai aranji fotografiile, câte patru, parc-ar fi fost cărţi de joc pentru aflare* norocului.

Zenobia îşi pusese pe umeri, în grabă, un palton verde, frumos. Părea ceva mai odihnită decât în seaca tregutiţ Două cute foarte vizibile porneau în jos de la fiecare colţ al gurii. Ezitând, se aşează totuşi pe scaunul arătat de Petran.

— M-am gândit să reluăm discuţia de aseară.

— Cum doriţi.

Continua să fie ostilă. Ochii îi exprimau perfect sentimentele cu care a intrat în biroul căpitanului.

— Situaţia este puţin ceosemta, ţinu s-o anunţe hoiuq. De data asta va fi o discuţie oficială. Tot ce spui se va eon-Femeia rămase la fel de impasibilă ca şi până atunci. Aproape că nici nu clipea.

— Nici nu mi-am închipuit altfel, spuse din vârful buzelor, ca şi când i-ar fi făcut căpitanului o favoare naşentată.

— Atunci, să începem. Numele?

Întrebarea nu păru s-o surprindă. Răspunse imediat.

— Marcu Zenobia.

— Vârsta?

— Douăzeci şi şase de ani.

Apoi domiciliul, starea civilă şi locul de muncă.

Petran nu-şi ridicase niciodată ochii de pe foaia pe care scria.

— L-ai cunoscut pe numitul Dodu Pavel?

— Da.

— De când?

— Din octombrie sau noiembrie» anul hvrul.

— Mai precis.

— Nu ştiu.

— În ce relaţii erai cu el?

Ezită numai o clipă, cât să-şi aşeze palmele una peşte uita, în poală. i – Ifu înţeleg.: – Te vizita?

Pistruii o dădură iarăşi de gol, dar ea n-avea cum să-şi [vadă propria faţă.

— Uneori, spuse, mai puţin sigură de data aceasta.

— Cu ce scop?

I. Făcu o mişcare, ca şi când ar fi vrut să se ridice, brusc, în picioare, dar renunţă. Rămase pe scaun, însă mai puţin jeapănă decât până atunci.

* – Sunt o femeie singură. Unele lucruri le pot face numai bărbaţii, spuse, şi în acelaşi moment îşi dădu scama ăă vorbele ei pot fi înţelese şi altfel, aşa că se simţi daroare să precizeze: tăiatul lemnelor, de exemplu.

p.: – Mă rog, spuse Roitan. Îl plăteai pentru asta?

ţ; – Da.

L/ – Cumani?

— Poftim?

E Brs ca şi când cineva ar fi stat în spatele ei, pregătit pafta, şi-i punea la tiny? masca – aceea pe faţă. De indignaiv. Ţ. Asitan renunţă la întrebare.

L – Te-a vizitat şi în noaptea, mă rog, în seara în care.

* Ufe fost omorât?

— Dai – La ce oră a plecat de la dumneata?

r după douăsprezece.

— Înainte de unu?

— Da. N

— A rămas vreodată toată noaptea acolo?

— Nu.

— Niciodată?

— Nu, niciodată.

— Ştiai că în ziua aceea a luat salariul? Că-şi ţinea banii ascunşi în căptuşeala hainei şi că, lunar, trimitea acasă o parte din cât câştiga?

— Da. În ultimul timp îmi spunea totul. Doar aseară

— Nu contează, o opri căpitanul. Acum e altă zi. Câţi bani a avut la el?

— Vreo două mii şi salariul din ziua aceea.

— La plecare ai ieşit, cu el, l-ai condus?

— Nu.

— Aşa procedai de fiecare dată?

— Da, mă feream să nu mă vadă vecinii.

— Avea duşmani? L-a urmărit cineva vreodată?

— Nu ştiu. Nu cred. Nu mi-a spus niciodată. Poate… dar se opri aici, nemaivrând să continue.

Intră Ursu, puse o hârtie pe birou, şi-i şopti cevaf căpitanului la ursche.

— Bine, spuse Roitan. Să aştepte. Nu, zise apoi, să se ducă acasă. Am să trec eu pe la el când termin aici. Rupse o foaie din carneţel, scrise câteva cuvinte pe ea şi i-o întinse plutonierului. Transmite-o urgent la toate staţiile; până la Arad, inclusiv. Ursu ieşi cu hârtia în mână. Roitan se întoarse iar spre Zenobia.

— Ce-a căutat Lae, aseară, la dumneata?

Nu ştiu dacă v-a sărit vreodată un arc, brusc, din mână. Nu-l vezi. Doar îţi dai seama că nu îl mai ai. Roitan tocmai căuta în sertar hârtia aceea pe care Dodu scrisese nume de oameni şi cifre. Când şi-a ridicat capul i-a auzit doar paşii grăbiţi pe linoleumul coridorului.

— S-o aduc înapoi? întrebă Petrăn, gata de fugă.

— Las-o, spuse Roitan, privind foaia (o coală smulsă dintr-un caiet), se va întoarce singură. Cred că-i destul de deşteaptă să nu facă prostii când nu trebuie.

*

Aştepta totuşi un răspuns, deşi nu-şi pusese mari speranţe în mesajul acela. Mai ales că ar fi putut să-l transmită încă de ieri. „Căutăm individ, fără semnalmente precise, care a coborât, probabil, marţi, 18 ian. din trenul

de 4 *şi* 38, *cu* plecare din Ridiş. Suspect crimă şi jaf. Posibil bani asupra lui. Credem periculos”.

În primul rând îl interesa Aradul. Dacă ar fi fost el în locul individului, acolo s-ar fi dus, să se piardă prin mulţimea de muncitori care inunda în fiecare dimineaţă gara ataşului.

Dar dacă totuşi, totuşi… Ce putea face altceva decât lă aştepte şi să tresară la fiecare ţârâit al telefonului? Şi Iţă privească fotografiile şi să recitească procesul-verbal id doctorului Boieru, care nu reuşea decât să îi întărească părerile despre afacerea aceea.

Se foi de ici, colo, citi corespondenţa venită cu poşla se dimineaţă şi pe la unsprezece îşi aduse aminte de Lae.

— Rămâi aici, îi spuse lui Petran, eu dau o futfă piua la Ţopa. Trebuie să-l văd şi să-i pun câteva întrebări.

— A fost aici mai devreme. V-a căutat.

— Ştiu. Nu contează.

*

Se imhrăcit ştieşi.

— Mergea cu gândurile aiurea», aş» că nu o vărae pe 2 feiauişdecât când ajunse chiar lfhgă ea.

— Ai şi astăzi zi liberă r.

De data aceasta, pe faţa şi în toptă atitudinea ei ne-mţ era nici urmă de băţoşenie. Îşi freca mămle; să şi lfelncă! –zească.

— V-aş ruga să-mi iertaţi purtarea de-azi di…

Roitan făcu un gest scurt, cu mina, a nepăsare”.

— Lasă. Mă aştepţi de atunci?

Zenobia repetă cu dreapta, automat, acelaşi gest al căpitanului.

— Nu merită să vă faceţi probleme doar pentru atâta lucru.

*

Erau chiar în faţa casei.

— Nu vreţi să intrăm puţin?”

— Nu. Sunt grăbit. Putem discuta şi aici. De fapt afet nu ştiu de ce mi-am pierdut atâta vreme cu dumneata. execută iar gestul acela, a lehamite, a nepăsare. Poate

«tarf mă întorc, zise apoi, dacă nu ai o treabă mai importanţi.

Plecând, o auzi în spatele său trăgându-şi. nasul.

Intră în curte, sui câteva trepte şi ciocăni cu putere I» uşă…

Cine-i?

Bătrânul stătea singur la masă. În încăpere piuţe» Mt miros puternic de vin fiert în care s-a pus scorţişoară-Jtai Roitan i se păru că perdeaua de la uşa din fund se mişcăi încet.

— Nu-i rău, zise zâmbind, înăuntru cald şi oala cu vie pregătită gata, pe sobă.

— Da, da, spuse bătrânul ridicându-se de lamastf, ce să facem? Ne petrecem şi noi zilele cum putem. Cum. Şir tiioe «le duc ăştia tineri la groapă. Luaţi loc. Şi nu uitaţi… Ţopa bătu, semnificativ, cu urâtă torul în urechea lui dreaptă.

— Săiatu-i mai bine?

Bătrânul nu răspunse. Lipăi mărunt până la bufet, desdhi» o uşă, luă două căni, le clăti în găleata din colţ, se fcitffiree cu artiţndouă cănile într-o mână. scoase oala de pământ din dubă, puse cănile pe masă şi hi umplu. Din oală şi din căni se ridicau aburi.

— Să trăiţi I spuse bă tainul, ciocnind cănile una de altn.

— Sănătate şi viaţă lungă. Lui Roitan i se păru iar, în timp ceaorbea cu precauţie din lichidul fierbinte, că cineva, dtooob>de uşă, mişcă perdeaua aceea.

Cuprinsese cana cu ambele palme, încălzindu-şi-le. Stăteau amândoi în picioare.

— Doarme? întrebă Roitan, arăttad cu capul înspre aamera cealaltă, unde ştia acum, *sigur*, că se atră băiatul.

— Stă-n pat I-a dat doctorul trei zile scutire. rPot să… Nu-l deranjez?

— Intraţi! se auzi de dincolo vocea lui. Lae. Nu vii afiiţi. Ştiu că pentru mine-aţi venit şi nu pentru vinu’) lui lata…

I. Stătea în pat şi îi privea cu ochii lui mici şi

obraznici, luam nebărbierit de două, trei zile. Peste tot haine împrăştiate la întâmplare.

* – Rădt? întrebă căpitanul, continuând să pricească în jur.

— Doctorul zice că nici dac-aş fi dormit de/hrami în zăpadă nu mi se putea întâmpla ceva mai rău.

Vorbea răguşit şi cu un hirfit ciudat, că rirul i mi fi fiert ceva acolo, în adâncul pieptului.

Pe o măsuţă, sub geamul dinspre stradă. < i; n» a\. e/. ale, goale acum şi pustii de orice viaţă, coliviile papagalilor. Pe fundul lor, împrăştiate printre murdărie şi grăunţe de mei – străluceau câteva pene albastre, verzui.

— Poţi vorbi?

— Dacă nu mă puneţi să strig. Cu tata nu mai am nicio şansă…

Abia atunci îşi dădu seama că bătrânul aştepta, tăcui, în spatele său. Se aşeză pe unul din scaunele care părea ceva mai liber.

— Bănuieşti de ce am venit, nu?

— Daţi-i drumul, nu vă pierdeţi timpul cu introduceri. Şi aşa nu am nimic deosebit să vă spun.

Se vedea cum îşi mişcă mâinile sub plapuma trasă până la gât. Poate din cauza febrei, ochii îi străluceau nefiresc.

— L-ai cunoscut bine pe Dodu?

Zâmbi, dintr-odată, batjocoritor.

— Nu v-am spus să lăsaţi introducerile? Ce dracu’! Mă credeţi şi acuma copil! îşi întoarse capul spre dreapta; privind cu atenţie zugrăveala pereţilor.

— Bine, spuse Roitan, ai dreptate. Atunci, spune-mi ce-ai făcut în seara de optşpe spre nouăşpe ianuarie?

— Am stat acasă. Întrebaţi-l pe el. Continua să privească peretele, modelul tras cu vopsea aurie, ca şi când atuhci l-ar fi văzut prima dată. Aşa-i, tată?

— Poftim? nu înţelese bătrânul.

— Tovarăşul întreabă ce-am făcut alaltăieri seară. Spune-i şi tu.

— S-a culcat devreme, spuse bătrânul. Zicea de-

atunci că nu se simte prea bine „I-am spus să se bage în pat c-are să-i treacă.

— Aşa, făcu Roitan, parcă neştiind ce să mai zică. Privea de câtăva vreme coliviile şi pervazul ferestrei.

— Altceva? întrebă Lae, întorcând din nou privirea spre ei.

— Gata, spuse Roitan, ridicându-se. Te las să te faci

«Se întoarse în prima cameră şi-şi bău restul de vin. Bătrânul dădu să-i mai toarne, dar îl refuză, acoperind cana cu palma. De la uşă, ca şi când doar atunci şi-ar fi adus aminte, îl întrebă pe bătrân:

— Cum de-au murit *7*... Ţdpa ridică din umeri.

— Tştie-i Dumnezeu. Când m-am dus dimineaţa să-l scol, i-am văzut îngrămădiţi unul în altul, eu capurile vârâte în colţul cuştii. Erau ţepeni. Ce să zic? Atâta le-o fi fost dat să trăiască.

— Eh, făcu Roitan, dând să iasă, s-or fi săturat şi t i de amărâta aia de viaţă. Ca la-nchisoare. Mulţumesc penjjru vin.

— Bătrânul Ţopa ţinu să-l conducă pe „domnul căpitan" până la poartă. Doar vine atâta de rar pe la noi, îşi zise, păşind mărunt în spatele lui Roitan".

I. CWITM.01 VIII

I:

I

I

Era clar că Lae ieşea şi intra, uneori, pe feri asii.» tirmele de pe pervaz înlăturau orice dubiu în privin (i aceasta. Bătrânul şi aşa-nu prea auzea, aşa că pnie. i fi h –, <m păcălit. S-o.fi ducând şi el, noaptea, pe la vre. i mnului Zenobia, de exemplu. Nujspusese tânărul că are i i inepini să-şi viziteze vecinu?

— Nu aţi stat mult.

— Băifetu-i cam bolnav, apuse Roitan, oprinAMek».

faţa femeii. Te-ai putea duce să-l vizitezi.

— Zenobia dădu din cap, într-un gest de pooţest mai.

— Acum vreţi să intraţi?). Se aşezară pe aceleaşi

scaune, ca în seara trecută, fts.

cameră mirosea a aer rece, curat. Toate străluceau 4 ţ – curăţenie. Încă nu aprinsese focul. * N

Roitan îşi scoase mănuşile şi căciula şi le puse pe aaasţ în faţa lui.

— Ascult, zise. De data asta părea că nu se gia Gcfut. Femeia se foia pe scaun, neştiind probabil cum şi fit, ceapă. Respira agitat, pieptul bogat, ridicându-i-se şi cotwrând la intervale scurte, în ritm sacadat. Roitan se hotărî s-o ajute.

— Mă gândesc... Cum ai ajuns dumneata la cafttin.

aceea?

— După ce m-am măritat, bărbatul meu a zis ci, o 1»— vătătoare nu poate fi nevastă de şofer. Făcusem doi ani îi pedagogică. A trebuit să mă las.

— Nu-ţi pare rău?

— Acuma-i târziu. El e jmort şi eu sunt ceea ce sinfli. Era ceva amar în vorbele acelea şi multă, multă, deznădejde. Parcă prea multă. Dar nu plângea. Nu încă, deşi bărbia îi tremura vizibil şi îşi ooborâse privirea.

Cine era mort? Bărbatul ei? Pavel Dodu? La care icitor cei doi se gândise? Poate că şi la unul şi la celălalt, fel egală măsură. Pentru că amândoi dispăruseră, în Împrejurări tragice, pentru a nu se mai întoarce niciodafli. BAR ra Asese acum, cu adevărat, singură. Ce rost mai avea întrebe dacă l-a iubit.pe Dodu?

Scoase din buzunar hârtia cu nume şi cifre şi i – tinse.

— Ce poate însemna asta?

Zenobia o parcurse încet cu privirea, apoi iro dădu înapoi.

— Împrumuta bani, zise. Cu o mică dobindă. Nu i-o* taaţi în mane de răn. Făcea orice pentru a putea trimite acasă cât mai mulţi bani. Arătă cu degetul un rând tăiat im creionai Vedeţi? Insgaiană că ceilalţi nu i-au înapoiat încă banii. Doar ăsta.

Irli cunoşti?

— OI Sfat toţi şase muncitori la cale» ferată, îl

servesc în Hecaxe ai, la captkă. Lui Wotftm fi TOţi o idee.

— Stamele-s mici Cea mai mare nu trece de cinci sote cu lei. Vrei să te ocupi dumneata de chestia asta? Sigur.

— Fără dobânzi? Aşa mă gândisem şi eu. Apoi vt-i aduc eh; rrftieavoasfră L

Îşi aud venise în fise şi nu mai era. chiar aşa de palidă pspftanului G părea rău că trebuie să continue. Dar mr kvea încotro.

f – ţine hârtia la dumneata, îi spuse. Apoi făcu o pauză fc – fiinţade a continua. Zenobia trase foaia spre ea şi ăşs f use palma deasupra. a privea liniştită.

— Regret că… Începu, aproape blibâindu-se, meseria re pblijgl uneori să…» mă rog, ce mai…

Zenobia se înroşise toată, dar continua sări privească pe căpitan, cu încredere. Păşea că a reuşit, în sfârşit, să}: 2 acă peste punctul acela mqprt

— Înţeleg ce vreţi să ăpuneţi. Da, aveţi dreptate. Dan* w întâmplat o singură dată. Poate nu vă vine să credeţi.

a fost chiar. În seara aceea. Numai atunci, în seara fereea.

Vorbise dintr-o suflare, fără pauze, şi acum se oprise: epuizată. Dar cdmăsese tot liniştită. –!

— A, nu, zise Roitan, grăbit, eu voiam să te întreb de băiatdl acela, de Lae.

Îşi strânse, brusc, amândoi pumnii. În jurul gurii îi apăr rură mici pete albe, lipsite de sânge.

Ce-i cu el?

* – Mă gândeam că poate.: „după cum am văzut avea şi el obiceiul să vină pe-aici. Şi-apoi, ştii cum e… Când. doi bărbaţi umblă după aceeaşi femeie… Roitan începu să clipească des, ca şi când i-ar fi intrat în ochi un fir de praf sau l-ar fi supărat prea tare lumina de-afară.

— Un păduche! strigă Zenobia, şi lovi deodată cu amândoi pumnii în masă. Ala nu-i om. Aşa-i cum spuneţi”. Umblă de mult după mine. O scârbă, şi-şi zdrobi iar pumnii de muchia mesei, ca şi când doar aşa, maltratâăindu-şi mâinile, ar fi reuşit să scape de mânia ce-o cuprinsese,

dejfuria care îi mistuia ochii.

— Îţi făcea curte? spuse Roitan.

— Curte? Se vede că nu-l cunoaşteţi. Ştiţi ce mi-a spus aseară, înainte de a veni dumneavoastră? Că acum, dacă tot a murit Pavel, vrea să fie el primul. O, oare1 nu mă poate scăpa nimeni de el? Ştiţi ce-mi spunea de fiecare dată când mă întâlnea? Că se uită, seara, pe geam, să vadă cum mă... cu Pavel.

Roitan n-ar fi crezut că-i în stare să pronunţe chiar cuvântul acela. Dar iată că o făcuse. Simplu, fără măcar să ezite. Acum plângea prăbuşită cu capul pe masă.

Ce putea să mai facă? Se ridică şi o mângâie uşor, trecându-şi palma în lungul acelui păr lung, mătăsos. O femeie sărmană. Prea tânără şi prea singură.

Dată ar i primit vreo veste, Petran ştia unde îl poate găăi. Se vede că mesajul lui n-a avut nicio urmare. Oricunţ fusese obligat să încerce, îi trebuia un fir. Un capăt mic de unde să înceapă apoi să deşire ghemul acela încâlcit. Dar nu-l găsea.

Îşi privii ceasul. Iar o să întârzie la masă. Râse. „Parcă ar fi prima dată", îşi spuse. s – Vorbeşti singur, căpitane?

Medicul Căliman stătea în faţa lui, râzând cu toţi dinţii ţlui albi de bărbat sănătos.

— Iartă-mă, nu te-am văzut. Cu soarele ăsta care-mi aţe în ochi...

e Căliman râse iar şi se dădu la o parte.

Ai grijă cum umbli, să nu nimereşti sub roţile unui «fcqiion.

tv* – Cu gheţuşul ăsta nu ar fi de mirare, zise Roitan, jDTegătindu-se să-şi continue drumul. Te-am salutat.

P făcu câţiva paşi, apoi se întoarse brusc, pe loc, atât de Bpede încât era gata să cadă. Întinse o mână şi se sprijini Kvreme de gard.

E – Doctore!

K Căliman veni grăbit înspre el. K} – Nu. te simţi bine?

R – Auzi, şi îl prinse de mână, tu te pricepi la

animale. K>Une-mi de ce morv când mor, papagalii?

Ki Ce-ţi veni? întrebă Căliman, surprins.

X* J – Am un cunoscut la care i-au murit toţi papagalinătr-o noapte. T6 ţi. Şi nu ştie de ce!

R.

— N-au fost bolnavi? Oricum, nu cred c-ar fi murit Abţi deodată. Le-o fi dat cineva ceva să mănânce.

— Nimic. Totul a fost ca de obicei. Dimineaţa i-a găsit îngrămădiţi unul în altul, câte doi, cum îi ţinuse în colivii.

— Ştiu eu… Adu-mi unul să-l văd.

— Lasă, zise Roitan, pregătindu-se să încheie discuţia aceea, după cum se vedea, inutilă. Nu face să te deranjezi pentru atâta lucru. Tot nu mai pot fi înviaţi.

e», îngrămădiţi, zici? întrebă Căliman, ca „şi când i-ar fi încolţit în cap o idee.

— Cel puţin omul aşa pretinde. Eu nu i-am văzut.

— Poate de frig. Nu le-o fi dat destulă căldură.

Desigur că aţi intrat şi dumneavoastră, măcar o dată, într-o cameră întunecoasă în care nu se vede nimic şi apoi, brusc, aţi aprins becul. Un fulger în plină noapte nu ar fi făcut în mintea căpitanului mai multă lumină. 4: – F-ţi o comoară, doctore, strigă Roitan, şi aproape o luă la iugă, cu tot trupul acela al lui, mare şi greu. Iartă-mă, sunt tare grăbit.

Căliman rămase în mijlocul trotuarului, perplex, privind cu îngrijorare spatele căpitanului. „Am să trec totuşi azi pe la el”, îşi spuse, „cred că-i bolnav”. Uitase, probabil, că el e medic veterinar.

Mulţumesc, mulţumesc. Vă salut. Aşşşa! zise. Asum o să vedem noi care pe care. Ţinea încă mâna pe receptonil pus for furcă. Băieţi! strigă, avem treabă; îi venea să îşi frece palmele. Sper că n-a întins-o. Sâni sigur că a observat când am văzut urmele de la fereastră.

Cei doi plutonieri îl priveau miraţi, neînţelegând nimic din agitaţia căpitanului.

— Fugiţi şi mi-i aduceţi aici, repede* «pe amândoi. Lae $ taică-su. Pe jos, pe sus, vă priveşte. Vreau să-i am în kece minute. Se întoarseră să plece. Staţi! îi opri Roitan

„Unul din voi rămâne acolo să sape unde şi-a îngropat ăla papagalii. Vă spune bătrânul „Asta-i, şi le făcu semn că *tpoi* să plece.

În sfârşit, găsise firul” de care putea acum să tragă. [Feste câteva ore ghemul va fi gata înfăşurat, rotund. şi Oboaie, ca şi mingile acelea de cârpe cu care se juca în cofeilărie. – / Numai că până la urmă avea să fie Mult mai greu decât bi-a închipuit căpitanul. În cutia aceea de carton-Ele Petran din pământ, nu au găsit decât papagalii. Pe bă Hţân. până la urmă, au fost nevoiţi să-l trimită acasă. Tot b aveau ce afla de la el. Ţinea morţiş de o singură idee Ea băiatul lui s-a culcat devreme şi că e om cinstit Nu rău piţtut scoate din asta.

m Aşa s-a făcut ora cinci (începea să se întunece) şi nici nu-l din ei nu a reuşit să pună ceva în gură. Pachetul trv Kiis de Marta aştepta nedesfăcut în încăperea cealaltă, boar cafele. Din când în când, Petran trecea drumul şi se întorcea *ca* încă un rând. Nici dac-ar fi fumat, Roitan n». fc-ar fi simtă limba mai încărcată.

gr Lae stătea pe un scauţi, în mijlocul camerei. Îl luaseră ferect din pat, nemailăsându-i timp să se bărbierească.

Ca mici şi neînsemnate schimbări „repetaseră de UU ştiu câte ori aceleaşi întrebări şi primiseră aceleaşi răspujfrsuri. Lui RoitaA îi venea să-l bată. Un păduche, exact citfn. spusese Zenobia Marcu.

— Numele?

— Ţopa Nicolae.

— Vârsta?

— Douăzeci şi trei de ani.

— Profesia?

— Muncitor necalificat.

— Antecedente penale?

— Două luni, cu suspendare. Scandal în public şi tragiu.

Ce-i drept, avea un vocabular adecvat. Şi o stăpânifle de sine pe care nu i-ar fi bănuit-o.

— L-ai cunoscut pe Pavel Dodu?

— Da. Am fost colegi de echipă.

— Numai atât?

— Ce altceva?

— Nu aţi umblat la aceeaşi femeie?

— A! V-a spus Zena. Am încercat şi eu marea w degetul, dar mie nu mi-a surâs norocul. Nu se sărşeşşt lumea din asta; Viv.

— Ştiai că purta la el, întotdeauna, o sumă de baxftff

— Toţi ştiau. Cum avea unul nevoie, îi scotea \iâjtt căptuşeală şi-l scria pe-o hârtie. Cerea şi dobânâă. Un cărpănos.

— Ce-ai făcut în noaptţa de 18 spre 19 ianuarie?

— Am stat acasă. Nu m-am simţit bine. Tata îmi prf* «le fi martor. Altul nu am. Dac-aş fi ştiut ce urmează, dţemăi un vecin să doarmă cu mine. Nu-i vina mea că nu xnrfrţi anunţat din vreme.

— Puteai să ieşi fără să te vadă taică-tu.

— Puteam, dar n-am făcuta.

— Dar altă dată?

— Vă referiţi la urmele de la geam? Nu am nevoie să ştie bătrânul, întotdeauna, când plec eu de acasă şi când mă întorc. Sunt sigur că şi alţi tineri procedează la fel. fuimai eu cunosc vreo zece în Ridiş. Şi nu toţi sunt băieţi. Adică de sex masculin.

Era ca şi când ai fi încercat să ţii într-o singură mână o ştiucă vie, de câteva kilograme. Şi să mai şi crezi că ai putea reuşi.

— De ce ţi-au murit papagalii?

— Nu ştiu. Poate de bătrjneţe, poate au fost bolnavi, poate că nu le-a picat bine mâncarea de seară. Ştiţi, cumva, dumneavoastră? V-aş rămâne îndatorat.

— Vrei să-ţi spun eu cum s-a întâmplat?

La întrebarea aceasta nu răspundea niciodată. Aştepta doar, cu calmul acela, al lui, pe care nu reuşeau să i-l zdruncine.

— Ai ştiut că vine în seara aceea la Zenobia. Când ai crezut că e timpul, ai sărit afară pe fereastră, ai tras-o tp urma ta (dar de data asta n-ai tras-o bine, poate din pa

bă”, poate din alte motive) şi te-ai dus să-l pândeşti. Cunoşteai foarte bine calea pe unde avea să sie întoarcă. Înd a ajuns în dreptul tău, i-ai sărit în spate şi l-ai lovit cu sete. Sunt sigur că a doua oară nu ai mai fi avut curajul vă dai. Deci, l-ai lovit şi omu’ a căzut, fi cu ce?

— Asta o să ne-o spui tu. Apoi a fost simplu să-i iei banii, doar ştiai bine unde şi-i ţine.

— Şi cu ei ce-am făcut?

— Şi asta o să ne-o spui tot tu.

— Dar papagalii?

Părea sincer interesat de soarta păsărelelor sale albastre.

— Ai răbdare. Ajung şi acolo. Toate le-ai calculat bine în afara unui mic amănunt, pe care nimeni, nu numai tu, nu l-ar fi putut prevedea. Cred că nici chiar Pavel Dodu. Mă refer la ora când avea să plece el de la Zenobia. De obicei asta se întâmpla pe la unsprezece. Doar în noaptea aceea, dintr-o pricină pe care eu o ştiu şi care nu te priveşte, a ieşit cu două ore mai târziu decât îi era în obişnuinţă. Acuma socoteşte şi tu. Ca să nu-l scapi, ai plecat de acasă cel târziu la zece şi jumătate (poate chiar mai devreme). Fereastra a rămas întredeschisă. Te-ai întors „bănuiesc, după ora unu. Şi în tot timpul acesta frigul de afară a pătruns direct prin coliviile care. am văzut doar, erau aşezate pe măsuţă, sub geam. Mai pretinzi şi acum că nu ştii de ce-au murit papagalii?

— Vorbe, zicea de fiecare dată Nicolae Ţopa. Cu astea nu-i veţi putea lămuri nici măcar pe tovarăşii dumneavoastră.

Apoi s-a făcut şase, apoi şapte, apoi. dra? e! şapte şi jumătate (Petran era plecat după alte cafele), când a sunat telefonul. Un zgomot venit, parcă, din altă lume. Lae a tresărit cel mai tare.

— Alo! Da… Să trăiţi!… Da, chiar cu asta mă… Înţeleg… Apoi o vreme nu se mai auzi decât vocea neclară a celui de dincolo, de la celălalt capăt al firului, Roitan mărginindu-se să aprobe din cap şi să-l privească tot mai atent pe Lae. Nu, nu-i nevoie, mă duc eu mâine dimineaţă.

Aşa… E perfect.

După ce termină, aşează, cu infinită precauţie, parcă s-ar fi temut să nu-l spargă, telefonul în furcă. Deschise sertarul, scoase o coală albă şi scrise în mijlocul ei, cu litere mari, apăsate, un singur cuvânt. Lae se aplecase mult în staţii ţi fi armiaeafiecare mişcare, cu o atenţie încordată.

Roitan se ridică încet şi, cu hârtia ascunsă ia spate „se /apropie de băiat. Dori, pentru o clipă, să-i tragă câteva „pălme, dar îşi că nu merită din partea lui nici măcar. atâta ODOM – deiattie. Îi puse, brusc, aviia la faţă.

Şi asta a fost tot. Nu a mai trebuit să-i pună nicio Întrebare.

Că MHUT H

Roitan era la a doua porţie de vacfcă cu carne, exact mâncarea de care doctorii îi spuseseră să se lexească, mai de* seaca…

Marta îl privea, cu coatele rezemate de masă şi faţa în pataoe, mulţumită, ca orice nevastă când îşi vede bărbatul detocând cu poftă.

Când termină, împinse deoparte farfurii în care rămăfaeaeră doar câteva oase. Îşi şterse buzele cu şervetul alb, apsetat şi bău încă o înghiţitură de vin, i/. Acum, fără nicio reţinere, putea spune că viaţa-i frunsească. Se lăsă pe spate, ttdindu-se că nu observă curiozipatea absa stăpânita din ochii soţiei.

I – Bei o cafea?

t. Se ridică fără să mai aştepte răspunsul lui. Îi plăcea Mfă-ţi iacă de lucru prin bucătărie când era el de faţă. Se wtfmpla atâta de rar. Atunci îşi punea şorţul toel mai curat pl avea; grijă să-şi ascundă sub basma cele câteva fire căi-unte din păr.

Aşează ceaşca aburindă în faţa lui ţi îşi reluă locui la la celălalt capăt al mesei.

Roitan îşi aplecă faţa şi mirosi cu nesaţ.

— Ai grijă să nu te frigi, îl avertiză fiarta.

— Mă întreb ce urmăreşti cu atâta potop de atenţii?

spuse Roitan, continuând să soarbă, cu nările „aburii calzi ai cafelei.

— Nu fi rău, protestă Marta, ducându-şi mâna la guri: să nu-i se vadă începutul de râs.

— Dacă vrei şi vrei să ştii, spuse Roitan, mai graf decât ar fi dorit Marta să fie, ei bine, află că în viaţa oamenilor întâmplarea poate să joace un rol important.

Nu ştiu cum se făcea, dar de câte ori era sătul, îi venea să filosofeze. Şi să se simtă un factor important în propria lui casă. Mai ales când se întâmpla să dea pe gât şi două, trei pahare de vin. Ca acum, bunăoară.

— Nu mă-ndoiesc, spuse Marta.

— Te-ntrebi, probabil, cum am dat de capătul acestei afaceri?

Marta nu spuse nici da, nici nu. Plăcerea fel ei daţi să asculte şi să-şi vadă cât mai des soţul acasă. Ca acuxt „bunăoară. 1 *

— Dacă nu era casieriţa, reluă Roitan, Lae dormea şi acum în patul lui, liniştit, ducându-ne de nas cu boala lut închipuită, râzându-ne-n faţă. Iar noi n-aveam ce-i face.

Noi, adică Iuliu Roitan, înţelese Marta imediat Dar nu spuse nimic. Era atentă doar să nu uite când trebuia să-i toarne-n pahar.

— Da, domnule, casieriţa aceea şi dootorul Călimatv care, orice-ar zice lumea, află că se pricepe la papagali.

Marta nu-şi amintea ca cineva să fi contestat calitatea aceea a doctorului, dar, nă rog. Îi umplu pentru a patra oară paharul.

— Şi colegii, dom’le, de ia Arad. Imediat ce le-am trimis eu mesajul au intrat în alertă. Vorbea cam greu. Vinul începuse să-şi facă efectul.

— Care mesaj? îndrăzni Marta să-l întrerupă. Nu de altă, dar până acum nu înţelesese nimic.

— Taci şi ascultă. Nu trebuie să ştii tu tot. Vreau doar să te fac să-nţelegi. Căscă înainte de a apuca să-şi ducă mâna la gură. Aşa că i-au luat pe băieţi la rând. Unde ai fost în noaptea aia, ce-ai făcut, cu cine ai fost? Şi alte întrebări de soiul acesta. Că să vedeţi, că o fi, c-o păţi,

dădeau flăcăii din colţ în colţ. Mucles! le-au zis, cu noi jfa vă m-rge. Pân-au dat peste Gică.

— Car… Marta-şi înghiţi vorba la vreme. Ea trebuie ttoăr să asculte.

* * *

— Care Gică? Păi, vezi, asta-i. N-ai de unde să ştii. Ia scoate, măndicule, ce-ai dumneatale prin buzunare, i-au strigat, înghesuindu-l la colţ. Iete, scrisorica. „Poţi să vii cum ne-am înţeles. Gagiul are banii la el. Te aştept la trenul de zece. Lae”. Pe asta uitase s-o piardă. Şi avea şi banii asupră-i. Patru mii două sute în cap. Umflaţi-l, băieţi, şi daţi-i urgent telefon lui Roitan să vedem dacă nu festa-i omul pe care îl caută. Şi ce crezi?

— Ce? făcu Marta.

— Aşa-i că nu bănuieşti?

— Nu, recunoscu Marta, lăsându-şi, ruşinată, privirea în jos.

— Nu se poate, se indignă Roitan.

— Dacă-ţi spun.

— El era.

— Fugi de-aici. Nu se poate…

— Ba uite că s-a putut.

Roitan duse iar paharul h» gură. De data a-tw Marta i-l umpluse numai pe jumătate. Căscă iar şi ochii începură să-i clipească a somn.

— Şi Lae?

— Ce-i cu Lae?!

— Păi, dacă zici că ăla, Cică, l-a omorât…

Roitan dădu din mână. a neputinţa, ca un profesor la fata unui elev de care, cu toate străduinţele lui, nu se prinde nimic.

— Fii atentă la mine. împinse ceaşca şi paharul deoparte. eliberând locul din faţa lui. Bun. Treaba stă cam Dodu şi Lae umblau după aceeaşi femeie. Nu contează care, nu «te interesează. Marta îi aprobă, dând din cap. (Se gândea cum să ascundă sticla cu vin.) Dar fata l-a ales pe Dodu. Toate-ar fi fost bune, dar Lae nu e omul care să» dea bătut cu una, cu două. Ce vrei, orgoliu de bărbat. Aşa

că»-a gândit să se răzbune. Trebuie să-ţi spun că ideea cu banii i-a venit mai târziu, după ce-a aflat că Dodu nu a* desparte niciodată, de ei. Numai că îi era fiică. L-ai văzut pe Dodu? Nu l-ai văzut. Păcat. Un român ca bradul. 9 atunci a început să-i scrie unui prieten de-al său, Gheorgfffr» Mihoc, zis Gică. Roitan îşi duse mâna la cap. fi venea tot mai greu să-şi ţină ochii deschişi.

— Te doare capul?

— Nu. De ce?

— Ai băut cam mult. Marta luă sticla şi o puse sus, pe dulap. Degeaba ceri. că nu îţi mai dau.

— Ce, n-am voie. şi eu o dată, dup* terminarea serviciului?

— Ştii că nu-ţi face bine. Hai şi te culcă.

Roitan o împinse cu mâna. agale.

— Du-tţ, te-am oprit eu să te cuki? Nu 4 e«m oprit aşa <fi «kx mă bafte la cap/Astăzi e seara mea ttberă.

— \Jiţe, stau. Dar îmi povesteşti mai departe.

— Ţie? Niciodată. După ne că mă faci beţiv mai ai şi pretenţii? Şi câte aş mai II crvt să îţi spun! Dar bine iac că îmi târî gura.

— Nu mă mai internează. Mă duc să mă cuie.

Se gândea că poste* MeniM atfţă şi pe Roitan să ip urnească de-acolo.

— Te-ai supărat? Bai, stad ateişi trase alt scaun de roasă. Am să fipovseteso tot…

Se aşează pe Msad caletat e Şeitan. Acum îi părea rău că – a provocat toată discuţia aceea. Roitan o cuprinse pe jhipă umeri.

Vezi, acum eşti cuminte. Meriţi. O răsplată. Şi nici «a sud beau”.

Alarta tăcea străduindue cu greu să-şi ascundă duda. Cttşdtt pe ea, nu pe altifl…

— Şi cum îţi spuneam, retoctpu Ucriţan; ctod a auzit din vorba de toni, treaba a fiwţail să-l intereseze şi pe Ulcă. Şi a zis că-i de acord, tlat prin acriaori. Aşa că în jfefta fixat-JLae l-a aşteptat la însau2. de *zece* şi-s – au dus că „jpfindeaacă pe Dodn. *lac* zfee că adusese cu el o

aairtiră, sau aşa ceva, pe căneau armcat-o apoi undeva, tartn grădini. Banii i-a luat Gică, pe toţi Aveau de gând lăi împartă mai târziu, după ce s-or potoli lucrurile. La urmă s-au dus care-ncotro. Ala spre Arad, cu cursa de dimineaţă (Îşi luase bilet dus-întors, aşa că n-a mai trecut pe la casă), iar Lae, pe fereastră, în pat. Numai că între timp îi măriseră papagalii de frig. Asta-i. Eşti mulţumită acum?

— Da. Dar tot n-am înţeles tare din ei l-a lovit – Ctoe crezi?

— Nu ştiu. Spune tu.

— Gică. Lae* un fricos. Se teme şi de umbra lui. dat

1 îi. n 1 * – ... *. AM< «n „l-am luat la întrebări tremura ca varga.

— Mai bine.

— Ce? nu înţelese Roitari.

— Că nu a fost Lae...

— Unde?

— Vreau să spun, că nu l-a omorât Lae.

— De ce?

— Oricum, e de-al nostru. Nu mi-ar fi plăcut săştiu criminal

Roitan nu înţelese raţionamentul Martei, dar o lăsă în pace...

— Ne culcăm acuma?

— Cum vrei tu. Văd că te-ai săturat să mă mai ţii pe după umeri, ca altă dată. Cine-i femeia aia la care zici că umblau cei doi şi pe care o cunoşti şi tu?

Apoi se băgară în pat şi Marta stinse lumina. Căpi? tanul începu imediat să sforăie.

— Taci că nu pot să dorm, strigă Marta la el, scuturându-l cu putere. Şi nici nu mi-ai spus ce-ai scris pe hfrtta aia pe care i-ai arătat-o lui Lae...

— Gică, spuse Roitan, începând iar să sforăie...

— Nu-i niciun Gică aici, mormăi Marta, întorcându-l spatele? furioasă. Şi ce seară plăcută promisese să fie.:

J!

CUPRINS

Iţiopjnare ratata / 5 ijpaptea papagalilor / 131